

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 32 · 10. desember
Sesjonen 2020–2021

Møte torsdag den 10. desember 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 32):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (nye etterlatteytelser) (Innst. 128 L (2020–2021), jf. Prop. 13 L (2020–2021))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon) (Innst. 127 L (2020–2021), jf. Prop. 15 L (2020–2021))
3. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i sosialtjenesteloven (vilkår om norskopplæring for stønad til livsopphold) (Innst. 135 L (2020–2021), jf. Prop. 24 L (2020–2021))
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2020) (Innst. 141 L (2020–2021), jf. Prop. 27 L (2020–2021))
5. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeförening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 (Innst. 124 L (2020–2021), jf. Prop. 32 L (2020–2021))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i folketrygdloven (sammenslåing av egenandelstak 1 og 2) (Innst. 129 L (2020–2021), jf. Prop. 16 L (2020–2021))
7. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Midlertidige endringer i helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige endringer for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19) (Innst. 123 L (2020–2021), jf. Prop. 28 L (2020–2021))
8. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Sylvi Listhaug om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser (Innst. 142 S (2020–2021), jf. Dokument 8:2 S (2020–2021))
9. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tore Hagebakken om å styrke norsk intensivkapasitet

(Innst. 144 S (2020–2021), jf. Dokument 8:144 S (2019–2020))

10. Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg, Silje Hjemdal, Tor André Johnsen og Bengt Rune Strifeldt om å likestille smittevernreglene for fastmonterte benker og stoler i kirker og andre forsamlingslokaler (Dokument 8:73 S (2020–2021))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Redegjørelse av olje- og energiministeren om Equinor ASAs virksomhet i USA og statens eieroppfølging (Innst. 146 S (2020–2021))
12. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Åslaug Sem-Jacobsen, Geir Pollestad, Siv Mossleth, Øystein Langholm Hansen, Lene Vågslid og Egil Knutsen om konseptvalgutredning (KVU) av arm til Bergen fra E134 (Innst. 126 S (2020–2021), jf. Dokument 8:37 S (2020–2021))
13. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Morten Ørsal Johansen, Terje Halleland, Erlend Wiborg og Roy Steffensen om sikring av inntektsgrunnlaget for hestesporten i Norge (Innst. 86 S (2020–2021), jf. Dokument 8:126 S (2019–2020))
14. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevernhensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Den tidligere fritatte vararepresentanten for Oslo, Per Espen Stoknes, foreslås innkalt for å møte under den resterende del av representanten Une Bastholms innvilgede sykepermisjon. – Det anses vedtatt.

Per Espen Stoknes er til stede og vil ta sete.

Representanten Kari Kjønås Kjos vil fremsette et representantforslag.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:00:48]: Jeg vil på vegne av representantene Per-Willy Amundsen og meg selv fremme et representantforslag om å styrke og forbedre vergemålsordningen.

Presidenten: Representanten Per Espen Stoknes vil fremsette to representantforslag.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:01:15]: På vegne av representantene Espen Barth Eide, Egil Knutsen, Kari Elisabeth Kaski og meg selv vil jeg legge fram et forslag

om å innføre bedre måltall for et grønt, smart og nyskape Norge i tråd med OECDs indikatorsett for grønn vekst.

Dernest vil jeg fremme et representantforslag om en verneprosess for utvalgte hellige fjell i samisk kultur.

Presidenten: Representanten Arne Nævra vil fremsette et representantforslag.

Arne Nævra (SV) [10:02:06]: Da har jeg gleden av å legge fram et representantforslag – et lenge etterlentget forslag – fra representantene Karin Andersen, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes og meg sjøl om opphevelse av krav til helseattest for førerkort for eldre.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:36]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (nye etterlatteytelser) (Innst. 128 L (2020–2021), jf. Prop. 13 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:03:21] (ordfører for saken): Først vil jeg ta opp de forslag som Senterpartiet alene eller sammen med andre partier fremmer i denne innstillinga.

Saken gjelder endringer i folketrygdloven, etterlatteytelser. Den viktigste er den som folkelig sagt kalles enkepensjon, og som ble innført i 1964. Forslagene gjelder folketrygdens ytelser til etterlatte. Regjeringa følger opp etterlatteutvalgets utredning, NOU 2017: 3 Folketrygdens ytelser til etterlatte – Forslag til reform.

Omlagging av etterlatteytelsene er en del av pensjonsreformen. Folketrygdens ytelser til etterlatte omfatter pensjon eller overgangsstønad til etterlatte under 67 år, ytelser til etterlatte barn, forhøyet alderspensjon som følge av særskilte regler for beregning av alderspensjon til etterlatte, gjenlevendetillegg til ny alderspensjon, gjenlevendetillegg og midlertidig gjen-

levendetillegg til ny uføretrygd og ytelser til tidligere familiepleiere.

Komiteens flertall, alle utenom Fremskrittspartiet og SV, viser til at ytelsene i hovedsak har stått uendret siden den Senterparti-ledede regjeringa med statsminister Per Borten og Kristelig Folkepartis sosialminister Egil Aarvik i 1966 fikk vedtatt den nye folketrygdloven med virkning fra 1. januar 1967. Dette var en meget viktig reform. 1966-loven inkorporerte tidligere ytelser etter egne lover. Samtidig ble loven og ytelser utvidet til å omfatte alle som er født i landet, har statsborgerskap eller har nok botid. Det ble sikret visse minsteytelser for disse gruppene, mens maksimale ytelser ble beregnet ved et poengsystem basert på antall arbeidsføre år fram til oppnådde 40 år. Dette var en legendarisk velferdsreform, som ikke minst ga større økonomisk trygghet for de tusenvis av slitere som ikke hadde hatt stor arbeidsinntekt gjennom et langt arbeidsliv.

Dagens tildelingsprinsipper som ligger til grunn for utformingen av etterlatteytelsene, tar sikte på å sikre inntekt ved tap av forsørger samt å belønne ubetalt omsorg for barn og pleietrengende og arbeid i hjemmet. Innretningen er bygd på husholdningen som enhet. Ut fra etterlatteutvalgets utredning øker utgiftene per person innenfor en husholdning når samlivspartneren dør, og det blir færre som deler på utgiftene.

For Senterpartiet er dette et sjølsagt resonnement, som vi har med oss i alle saker som gjelder utmåling av nødvendige velferdssikringsordninger. Senterpartiet går derfor inn for at målretting av velferdspolitiske ytelser bør skjerpes for at den opprinnelige intensjonen ved offentlig finansierte velferdsytelser kan videreføres.

Etterlattes mulighet til å skaffe seg et inntektsbringende arbeid som gir vanlig levestandard, er nært knyttet til ens evne til å konkurrere om rimelig godt betalt arbeid i arbeidslivet. Ukontrollert arbeidsinnvandring fra EU-land utenom Norden har gjort dette langt vanskeligere.

Regjeringa foreslår at barn som mister den ene forelderen eller begge foreldre før de er fylt 18 år, skal få en styrket barnepensjon. En samlet komité støtter det – ja, mer enn det. En samlet komité går inn for barnepensjon inntil fylte 20 år uavhengig av utdanning, og det skal gjelde også når en av foreldrene er død.

Komiteen er djupt splittet ellers. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fremmer forslag om at regjeringa beholder ordningen med tilleggspensjon til etterlatte, altså enkepensjonen. Senterpartiet og SV støtter ikke regjeringas lovforslag om innstramming som innebærer at mange etterlatteytelser tas bort og erstattes med tidsbegrenset omstillingsstønad eller gradvis reduseres ved at pensjonene ikke prisjusteres. Ytelsene må målrettes bedre ved at vi styrker den sosiale fordelingsprofilen,

f.eks. for minstepensjonister hvor den ene dør. Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer som sikrer at rettigheter til etterlatte under 67 år videreføres som i dag.

De samme partiene er uenig i regjeringas forutsetninger om at gjenlevende alderspensjonister har oppnådd sin egen pensjonsytelse eller formue, slik at kommende etterlattepensjonister med ny alderspensjon ikke har rimelig behov for offentlige etterlatteytelser. For Senterpartiet er de behovsprøvde etterlatteytelsene et sikkerhetsnett for de personer som ikke oppfyller regjeringas forutsetninger om gode tilleggspensjoner og trygge formuesforhold. Dette gjelder langt fra alle. Disse mennesker må føle samfunnets beivågenhet. Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV fremmer derfor forslag om at regjeringa kommer tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer som sikrer at dagens rettigheter til etterlatte alderspensjonister videreføres i reglene om ny alderspensjon fra folketrygden. Det må også gjelde etterlatte uføre.

Helt til slutt: Regjeringa har gjort beregninger som viser at en kan spare inn snaut 1,7 mrd. kr per år i perioden 2023–2060. Endringene skal tidligst settes i gang fra 2023. Derfor er det grunnlag for og mulighet for å endre det som regjeringa nå foreslår, dersom det er vilje til det i neste storting.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Lise Christoffersen (A) [10:08:52]: Først av alt: Takk til saksordføreren for å ha bidratt til at komiteen faktisk har greid å få en komplisert sak med mange aspekter gjennom innen svært korte frister, så korte at opposisjonen finner det på grensen til det uansvarlige. Vi snakker tross alt om livsgrunnlaget til personer som plutselig kan oppleve at livet snus opp ned fra den ene dagen til den andre, når livsledsager eller forelder dør.

Arbeiderpartiet har behandlet saken langs to spor, mulig dialog med andre partier, som vi alltid er åpne for, men først og fremst med utgangspunkt i hva denne saken egentlig handler om. For regjeringspartiene og Fremskrittspartiet handler den om nye kutt i sosiale ytelser, slik de har holdt på med helt siden 2013. For Arbeiderpartiet handler saken om to ting, først og fremst om sosial rettferdighet, at folketrygden er der når livet blir vanskelig, men det er også et spørsmål om likestilling mellom menn og kvinner. Manglende likestilling mellom menn og kvinner i arbeidslivet varer nemlig livet ut, siden det også fører til forskjeller i pensjon.

For å starte med behandlingen av saken: Arbeiderpartiet fikk en invitasjon til å drøfte saken med regjeringa. I pensjonsforliket ble det da også forutsatt at reglene

for etterlattepensjon skulle vurderes når nytt pensjonssystem var på plass. Men komiteens flertall bestemte, til protester fra opposisjonen, at saken skulle kjøres gjennom i hurtigtogs fart, og da ble det ikke tid til den typen samtaler. Arbeiderpartiet lever godt med det, men det kunne jo tenkes at samråd på tvers kunne spilt en rolle for de etterlatte, at det hadde vært mulig å få til mindre drastiske kutt enn det høyrepartiene kommer til å vedta her i dag.

Så til selve saken: Vi stemmer mot regjeringas forslag om å avvikle etterlatterrettighetene i folketrygden. Regjeringas begrunnelse er at trygderettigheter bør være individuelle. I prinsippet kan dette være riktig, men i praksis er det ennå et stykke mellom liv og lære. Fortsatt er det slik at kvinner jobber mer deltid, tjener mindre og sparer mindre til egen pensjon. Forskjellene er størst i privat sektor. Arbeiderpartiets forslag om pensjon fra første krone ville bidratt noe der, men det har vi altså ikke greid å få flertall for. Det er stort sett kvinner som yter ulønnet omsorgsarbeid for sine nærmeste.

Reglene om etterlatterrettigheter i trygden er i utgangspunktet kjønnsnøytrale, men de gjelder først og fremst som inntektssikring for kvinner og barn. Vi snakker om fire grupper – den første er etterlatte under 67 år, 90 pst. av dem er kvinner, 65 pst. av dem igjen er over 55 år. Antallet er halvert siden 1967 og går stadig ned. Av familiepleiere er det nesten ingen igjen. Den andre gruppa er etterlatte alderspensjonister. Vi snakker om 120 000 pensjonister med dårlig råd. 95 pst. av dem er kvinner. Antallet begynner å gå ned, også i denne gruppa. Så har vi den tredje: etterlatte uføre. Det er ikke mange uføre som har tillegg som gjenlevende, bare 5 700 personer.

Grunnen til at antallet med etterlatterrettigheter går ned, er at ytelsen avkortes mot egen inntekt fra arbeid eller pensjon. I takt med økt likestilling i arbeidslivet har etter hvert de fleste kvinner egen inntekt og egne pensjonsrettigheter, men det er som sagt fortsatt et stykke igjen til full likestilling. Der ligger også grunnen til at det store flertallet av mottakerne av etterlatterrettigheter er kvinner. Kvinner tjener mindre enn menn. Kvinner har lavere pensjon enn menn. Etterlatte kvinner kommer oftere i en vanskeligere økonomisk situasjon enn etterlatte menn. Kvinner lever dessuten lenger enn menn og har større sjanse for å bli etterlatt i utgangspunktet.

Istedenfor å ta pensjonen fra kvinner med dårlig råd vil Arbeiderpartiet heller rette den offentlige innsatsen inn mot økt likestilling i samfunnet. Lykkes vi med det, vil utbetalingsene til etterlatte bli borte av seg selv. Men vi er fortsatt ikke der at det er reell likestilling mellom menn og kvinner i arbeidslivet. Det betyr at å fjerne etterlatterrettighetene vil ha en likestillingsmessig slagside.

Vi støtter imidlertid, som saksordføreren var inne på, regjeringas forslag til forbedringer i barnepensjonen, men med den forskjellen at den skal gjelde til 20 år istedenfor til 18. Der står hele komiteen samlet.

Jeg tror kanskje saksordføreren gjorde det, men for sikkerhets skyld tar jeg opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak, der vi ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med lovforslag som sikrer at etterlatteytelsene i trygden videreføres.

Presidenten: Presidenten kan forsikre om at de forslagene allerede er tatt opp.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:14:05]: De overordnede målene i pensjonsreformen er å gjøre folketrygdens pensjonssystem mer økonomisk bærekraftig og stimulere til høy yrkesdeltakelse, men ett av folketrygdens sentrale formål er å sikre inntekt for dem som av ulike årsaker ikke kan forsørge seg selv ved egen inntekt. Derfor er det viktig at omleggingen av etterlatteytelser tar hensyn til samfunnsutviklingen, f.eks. yrkesdeltakelsen til kvinner, men samtidig sikrer dem som på tross av dette ikke kan forventes å forsørge seg selv ved egen inntekt.

For Høyre handler dette om å styrke enkeltpersoners evne til å forsørge seg selv. Derfor gjør vi endringene. Derfor er det også viktig og riktig å styrke ytelsene til barn som har mistet foreldre, men å gjøre endringer som bidrar til å styrke evnen til å forsørge seg selv, støtte opp om arbeidslinjen og bedre bærekraften i velferdsordningene.

Da enkepensjon eller etterlatteytelser ble innført i 1964, hadde ytelsene en berettigelse ved at kvinner som regel ble forsørget av sin mann og hadde få muligheter i arbeidslivet. Derfor vil endringene i dagens varige ytelser til etterlatte gjelde for dem som er født etter 1971, altså min generasjon, en generasjon som i hovedsak har deltatt i arbeidslivet og hatt egen pensjonsgivende inntekt. For kvinner på min alder som mister sin forsørger i dag, vil en livsvarig etterlatteytelse kunne føre rett inn i minstepensjon. Etterlatte kvinner føres med andre ord på vei inn i fattigdom, noe som definitivt gir en likestillingsmessig slagside.

Derfor er det på sikt bedre og gir bedre muligheter til et selvstendig liv med bedre økonomisk handlingsrom å få hjelp til å omstille seg selv til å bli selvforsørget. Omstillingsstønaden skal gis i inntil tre år med mulighet for inntil to år ekstra når den etterlatte har behov for utdanning eller tiltak for å komme ut i jobb.

En livslang etterlattepensjon kan bli en fattigdomsfelle for relativt unge etterlatte som fortsatt har muligheter for pensjonsgivende inntekt i arbeidsmarkedet. Jeg mener at denne endringen også er én av flere endringer som fjerner barrierer mot likestilling gjennom å være økonomisk uavhengig, og det styrker for-

ventningene om å bli nettopp dette. Etterlatte med svak tilknytning til arbeidslivet som har fylt 53 år når reglene trer i kraft, og som allerede har en løpende ytelse, får beholde denne fram til 67 år, og de som allerede er pensjonister, blir ikke berørt i det hele tatt.

Barn som mister én eller begge foreldre, er i en sårbar situasjon. Derfor var det riktig av regjeringen å velge å styrke barnepensjonen i sitt forslag til etterlattepensjon for barn. Regjeringspartiene har sammen med Fremskrittspartiet valgt å styrke denne ytterligere, og jeg er veldig glad for at det har fått enstemmighet i komiteen. Barn er i en spesielt sårbar situasjon når de mister én eller begge foreldre.

Barnepensjon har fram til nå kunnet gis inntil fylte 20 år dersom barnet er under utdanning og begge foreldrene er døde. Dette blir nå utvidet til å gjelde uavhengig av utdanning og når én av foreldrene er død.

Framover vil uføretrygd og alderspensjon baseres på egen opptjening også for etterlatte. Tillegg til alderspensjon og gjenlevendetillegg for uføretrygdede foreslås ikke videreført. Allerede innvilgede tillegg videreføres, men unntatt fra årlig regulering, noe som innebærer en langsom utfasing av tilleggene. Med dette sluttføres siste del av pensjonsreformen på folketrygdens område.

Erlend Wiborg (FrP) [10:17:43] (komiteens leder): Når jeg hører et par av de foregående talerne, og spesielt saksordføreren, er det greit, i og med at vi skal behandle budsjettet for arbeids- og sosialkomiteen neste uke, å minne saksordføreren om kanskje å legge midler inn i Senterpartiets alternative budsjett til faktisk å gjennomføre det han prediker i denne saken, for det ligger ikke inne.

Regjeringen har i denne proposisjonen fremmet en rekke forslag til endringer i etterlatteytelsene. Fremskrittspartiet støtter flere av disse, men har også krevd og forhandlet med regjeringen og fått gjennomslag for en styrking av barnepensjonene. Det er gledelig, og jeg er også glad for at de øvrige partiene til slutt sluttet seg til det Fremskrittspartiet fikk forhandlet inn, altså om å styrke pensjonene til dem som trenger det mest.

Etterlatteytelsene oppsto i hovedsak i en tid da det var vanlig å ha én forsørger i familien. Derfor var etterlatteytelsene også økonomisk avgjørende for mange når de mistet familiens forsørger. Slik er det heldigvis ikke lenger. Det er gjort en rekke endringer i reglene for både pensjon og pensjonsopptjening, og de langt fleste i yrkesaktiv alder har egen pensjonsgivende inntekt og opparbeider seg dermed også selvstendige rettigheter. Samfunnet ser ikke slik ut i dag som det gjorde for 50 år siden. Etterlatteytelsene har i praksis stått stille og uendret siden innføringen av folketrygden i 1967. Det er

dermed på høy tid å tilpasse disse ytelsene til dagens faktiske situasjon.

Flere av forslagene i proposisjonen er dels nødvendige som følge av ny alderspensjon i folketrygden. Andre er helt rimelige forslag om utfasing av stønader til folk i yrkesfør alder. Velferdsmodellen vår krever at flere deltar i arbeid, og at flere står lenger i arbeid, dersom vi skal sikre gode og brede ordninger. Vi kan derfor ikke ha ytelsener som bidrar aktivt til det motsatte, noe en delvis kan si om nettopp etterlatteytelsene. Derfor støtter Fremskrittspartiet en utfasing av flere av disse ytelsene.

Det ligger også inne et viktig økonomisk sikkerhetsnett for barn som mister sine foreldre. Som jeg nevnte tidligere, la regjeringen inn forslag om å styrke dette, men Fremskrittspartiet fikk styrket det ytterligere gjennom forhandlingene med regjeringen. Barn som mister én eller begge foreldre, er i en svært sårbar situasjon. De kan ikke forventes å ta arbeid for å forsørge seg selv. Derfor var det viktig for oss å sikre at barnepensjon både gis lenger – opptil 20 år – og uavhengig av om man er under utdanning eller ikke, slik at de har en reell mulighet til både å kunne fullføre skolegang og få en god start på livet.

Fremskrittspartiet var videre opptatt av å sikre alle barn i en familie som mister én eller begge forsørgere, lik ytelse og gå bort fra dagens ordning med at ytelsene reduseres om det er flere barn i familien.

I sum mener vi at innstillingen nå er god. Den ivaretar de overordnede og viktige målene med velferdsytelsene. De blir modernisert ved å styrke arbeidslinjen for dem som er i yrkesaktiv alder, men de sikrer også sårbare barn den økonomiske tryggheten de trenger når det verste som kan skje, faktisk skjer.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:21:34]: Det er lett å sitja i regjeringskontora og laga ein teori om at kvinner skal ha full jobb og same løn som menn. Men slik er det ikkje i verkelegheita, spesielt ikkje for eldre damer som kanskje ikkje har jobba meir enn deltid i heile sitt yrkesliv. Dette er jo ikkje noko som dei enkeltvis skal klandrast for, men me veit alle at slik har det vore i lang, lang tid. Heilt fram til nyare tid har det vore heilt vanleg at mannen i familien jobbar fulltid og tener godt, mens mor har jobba deltid og vore meir heime. Her kan eg veldig fort leggja til at slik skulle me ønskja at det ikkje var. Med tanke på deltidsarbeid blant damer har det vorte noko betre, men det er framleis ikkje uvanleg at det er slik.

Å tru at å erstatta dagens etterlatteytelse med ein mellombels overgangsstonad skal motivera til høgare deltaking i arbeidslivet, er ein illusjon. Tenk deg ei 59 år gamal dame som er sliten av å vera reinhaldar i kommunen, ho jobbar 40 pst. på den lokale skulen og har ikkje

utdanning. Mannen var noko eldre og døde dessverre for tidleg. Denne dama har kanskje ei velfortent etterlatteytelse, og det å stilla strengare krav eller å setja ei tidsavgrensing på ytinga vil berre gjera denne dama fattigare. Heilt ærleg, kven trur at ho vil gå ut og finna seg ein ny jobb eller be om ei høgare stilling i ein allereie tung jobb? Det trur ikkje eg.

Me skulle alle ønskja at dagens likestilling var komen lenger, og at dagens 50- og 60-åringar var like likestilte som dagens 30-åringar – utan at det er heilt perfekt enno. Men slik er det ikkje. Mykje av denne proposisjonen er skrivebordspolitikk som ikkje passar med verkelegheita. Det gjeld ikkje mange, men for dei det gjeld, er det eit feilgrep å tru at ein overgangsstonad skal føra til at dei vert betre i stand til å forsørgja seg sjølve.

SV vil stemma imot alle endringane som regjeringa her føreslår i etterlatteytelsingar, bortsett frå forslaget om endringane i barnepensjon, som òg har vorte ein god del betre enn det opphavlege forslaget til regjeringa, gjennom komiteens behandling.

Me er i denne saka med på ein del forslag, og eg anbefaler dei. Eg tek opp forslaget frå SV om å be regjeringa om å innføra barnepensjon fram til fylte 25 år dersom barnet er under utdanning.

Presidenten: Representanten Solfrid Lerbrekk har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Henrik Asheim [10:24:58]: Dagens etterlatteytelser har i hovedsak stått uendret siden 1960-tallet. Lovforslagene innebærer en stor omlegging sammenliknet med dagens regler. Et av forslagene er å erstatte dagens varige etterlatteytelse med en tidsbegrenset omstillingsytelse.

Jeg har merket meg at mindretallet i komiteen mener at rettighetene til etterlatte under 67 år bør videreføres som i dag, begrunnet med at det fortsatt er et stykke til full likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet. Det pekes også på at dagens arbeidsmarked er svært krevende for de mange som har en svak tilknytning til arbeidslivet, som kanskje bare har delvis arbeidsevne eller lavere formell fagutdanning.

Jeg er enig i at dette er reelle utfordringer, men det er utfordringer som gjelder generelt i arbeidslivet og ikke spesielt for etterlatte. Det er få som blir etterlatt i yrkesaktiv alder, og de aller fleste forsørger seg med egen arbeidsinntekt allerede før dødsfallet. Dette er en sentral forutsetning for hele reformen.

Det er klart at alle som blir etterlatt, står i en utfordrende situasjon. Men for de fleste er ikke utfordringen først og fremst knyttet til å skaffe seg en arbeidsinntekt. Fremtidige etterlatte som har svak tilknytning til arbeidslivet, vil med de foreslåtte endringene kunne motta omstillingsstonad i inntil fem år. Dette vil nor-

malt gi den enkelte tilstrekkelig tid til å omstille seg til å bli selvforsørget. Personer som har nedsatt arbeidsevne av helserelaterede årsaker, kan ha rett til helserelaterede trygdeytelser.

Blant etterlatte i de eldste aldersgruppene er det fortsatt en del som har svak tilknytning til arbeidslivet. Hensynet til denne gruppen er ivaretatt gjennom overgangsreglene. Regjeringens forslag til overgangsregler innebærer at personer som kan være så unge som 51 år i dag, kan fortsette å motta en etterlatteytelse fram til pensjonsalder. Overgangsreglene omfatter også personer som ennå ikke har blitt etterlatt, dersom de har fylt 60 år når nye regler trer i kraft, og har svak tilknytning til arbeidslivet.

Jeg vil også gjerne knytte noen kommentarer til forslaget om at det ikke innføres særfordeler for etterlatte i ny alderspensjon. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser forslaget som et historisk brudd med vår tradisjon for utbetaling av målrettede velferdsytelser som skal medvirke til mer jevnbyrdige forhold mellom folk.

Da dagens regelverk ble gitt på 1960-tallet, var det fortsatt svært vanlig at gifte kvinner ble forsørget av sine ektemenn. På denne tiden var minstenivået på folketrygdens alderspensjon langt lavere enn i dag, og for at gifte kvinner som ikke hadde opparbeidet seg egne pensjonsrettigheter, ikke skulle få en urimelig lav alderspensjon, ble det gitt regler som ga enken rett til alderspensjon som delvis var beregnet med avdødes opptjening.

De fleste som blir alderspensjonister i dag, har hatt arbeidsinntekt og opparbeidet seg egne pensjonsrettigheter. Fremfor å sikre et rimelig minstenivå for etterlatte innebærer dagens regler at personer med normal til høy egen arbeidsinntekt får varig høyere alderspensjon. Langvarige ekteskap er ikke lenger den dominerende samlivsformen i Norge, og stadig flere lever i enpersonshusholdninger. Det er dermed ikke grunnlag for å videreføre ordninger som gir varig høyere ytelse på grunnlag av samlivsstatus. Dette er også den viktigste begrunnelsen for at regjeringen foreslår at det ikke lenger skal gis gjenlevendetillegg til uføretrygd.

Jeg vil minne om at forslagene som gjelder uføre og alderspensjonister, kun skal få virkning for nye tilfeller. Etterlatte uføre som allerede har fått innvilget tillegg til uføretrygd, skal få beholde særfordelene, men vil ikke få årlige oppreguleringer av tilleggene når reformen trer i kraft.

Alderspensjonister som har opptjening etter gamle regler, som gjelder fullt ut for dem som er født før 1954 og delvis for dem som er født i perioden 1954–1962, beholder reglene som kan gi varig høyere alderspensjon som etterlatt. For å redusere forskjellen mellom disse

årskullene og de årskullene som er fullt ut omfattet av ny alderspensjon, foreslås det at den delen av alderspensjon som ikke skyldes egen opptjening, ikke gis årlig oppregulering.

Jeg er glad for at en samlet komité er enig med regjeringen i at etterlatte barn må være en prioritert gruppe. Lovforslaget som behandles i dag, innebærer en forenkling og betydelig styrking av folketrygdens ytelser til etterlatte barn. Forslaget vil også styrke økonomien til gjenlevende som har omsorg for barn under 20 år.

Selv om det ikke står en samlet komité bak forslagene som behandles i dag, er jeg glad for at flertallet i komiteen støtter regjeringens forslag. De foreslåtte endringene er viktige og riktige og vil bidra til å styrke prinsippene i pensjonsreformen for øvrig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [10:30:06]: Regjeringspartiene argumenterer i denne saken med at etterlattepensjon er en fattigdomsfelle, særlig for kvinner, og at etterlattepensjon motvirker arbeidslinja ved at kvinner oppmuntres til å la seg forsørge av sine menn, og avdøde menn, istedenfor å forsørge seg selv. Tror virkelig statsråden på at kvinner av i dag tenker på den måten? Og hvilket belegg har statsråden i så fall for at det faktisk er tilfellet, og ikke bare en formodning?

Statsråd Henrik Asheim [10:30:46]: Jeg tror ingen av oss, heldigvis, vil jeg si, planlegger for f.eks. at ektefellen skal dø. Derfor tror jeg ikke det nødvendigvis er motivasjonen, men utfordringen, hvis man blir etterlatt og har lav tilknytning til arbeidslivet, er at man vil være helt avhengig av partneren for å klare seg selv. Hvis man er så uheldig å oppleve at partneren dør, får man en etterlatteytelse, men det relevante spørsmålet å stille er: Hva hvis han bare går fra? Eller hva hvis man er enslig hele livet? Det vi har nå, og som vi også gjør gjennom pensjonsreformen, er å sikre gode pensjonsordninger – en garantipensjon som er langt høyere enn da ordningen ble innført – men vi gir også en omstillingsstønad på fem år for dem som mister ektefellen sin, for å komme i lønnet arbeid. Som jeg sa til slutt: Denne gjelder helt tilbake til dem som er 51 år i dag, så det er god tid til å omstille seg og til å sørge for at arbeidslinjen vi er for i fellesskap, står seg.

Lise Christoffersen (A) [10:31:43]: Takk for svaret. Jeg har et spørsmål i oppfølging til det statsråden tydeligvis er veldig bekymret for: kvinner som har lav tilknytning til arbeidslivet, og hvordan det skal gå med dem når de ender opp som etterlatte.

Vi skal behandle budsjettet vårt i neste uke. Der har Arbeiderpartiet et forslag om statlig bidrag til å fremme

heltidskultur i kommunene. Vi har opplevd her i salen når vi har debatter om likestilling, at vi stadig blir nedstemt på et særskilt og aktivt trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet. Ser statsråden at i hvert fall noen av oss oppfatter at det er litt selvmotsigelse ute og går i måten en argumenterer på, og hvorfor vil ikke regjeringa støtte en aktiv politikk for likestilling i arbeidslivet? Det ville fremme interessene til de kvinnene vi snakker om.

Statsråd Henrik Asheim [10:32:52]: Vi skal selvfølgelig ta budsjettdebatten neste uke, men det er klart, jeg oppfatter et stort engasjement i f.eks. representantens parti, Arbeiderpartiet, for likestilling i arbeidslivet. Men det er det jammen meg også i regjeringspartiene, og det opplever jeg også i Fremskrittspartiet. Forskjellen er kanskje at man har ulik tilnærming til hvordan man oppnår økt likestilling. Denne regjeringen har tatt flere grep som har gjort at det har blitt lettere å få f.eks. flere hele stillinger istedenfor for mange deltidstillinger innenfor kvinnedominerte yrker, og dette er et av grepene. Dette er en diskusjon som jeg mener først og fremst handler om hvilke virkemidler vi mener er riktige for et felles mål, men jeg mener samtidig at når vi diskuterer denne saken, handler den om å legge om pensjonssystemet vårt for fremtiden, i hovedsak for kvinner, men det gjelder også noen menn, og om å ha et pensjonssystem som gjør at hver enkelt er uavhengig av sin partner, kan tjene opp til sin egen pensjon og leve et uavhengig liv.

Erlend Wiborg (FrP) [10:33:52]: Jeg regner med at statsråden er glad for Fremskrittspartiets gjennomslag med at vi skal styrke barnepensjonen ytterligere. Men det er ikke noen tvil om at justeringer man foretar, koster penger. Som jeg nevnte i mitt innlegg, har flere av de andre partiene som ønsker å bevare dagens modell, valgt å ikke legge inn midlene som kreves til det. Spørsmålet til statsråden er: Vil det da være mulig, som Senterpartiet legger opp til bl.a., å videreføre dagens modell samtidig som de også henger seg på Fremskrittspartiets gjennomslag med å styrke barnepensjonen, uten å bevilge penger til det?

Statsråd Henrik Asheim [10:34:38]: La meg begynne med å si at jeg er absolutt glad for det som Fremskrittspartiet har kjempet for i Stortinget og fått gjennomslag for. Vi kan snakke mye om arbeidslinjen, ikke minst i arbeids- og sosialkomiteen, men det er litt krevende å forlange det av barn – heldigvis, kan man kanskje si.

Så til spørsmålet om man er nødt til å budsjettere med dette. Alle vedtak som gjøres, som innebærer at man ikke gjør endringer som vil ha en innsparing f.eks.,

er naturligvis nødt til å finansieres. Mange av de grepene vi snakker om nå, er ting som skal skje fremover, så det er ikke nødvendigvis nødvendig å budsjettere med det i 2021, for dette kommer ikke til å ha effekt før om noen år. Men like fullt er det klart at alle forslag må dekkes inn, enten det er i budsjettet eller på andre måter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:35:29]: Jeg vil takke for statsrådens siste svar. Det er en oppfordring til komiteens leder om å lese innstillinga. Det står på side én at det tidligst kan settes i verk fra 2023.

Mitt spørsmål gjelder det statsråden sa om at det er mange som har svak tilknytning til arbeidslivet. Det er et generelt problem, og det er vanskelig for alle. Jeg satte veldig stor pris på den ærlige inngangen nok en gang. Men så kommer problemene. Nå blir det verre for dem som blir etterlatte ved at den en bor sammen med, dør. Hvis statsråden mener noe med resonnementet og at dette er vanskelig for alle, blir det ekstra vanskelig for dem som er etterlatte. Hvorfor skal en da svekke den økonomiske tryggheten ytterligere for de etterlatte som har vanskelig for å komme inn på arbeidsmarkedet, gjennom de krevende fordelingskravene som er – det er altså bare de mest verdig trengende som får?

Statsråd Henrik Asheim [10:36:37]: Det er klart at noe av det som rammer deg når du blir etterlatt, er naturligvis også et dødsfall. Det er tøft, og det er tøft på en helt annen måte enn f.eks. det å være enslig gjennom hele livet. Men det er jo ikke noe rent økonomisk mer krevende at partneren din dør enn at partneren din går fra deg. Og det er litt krevende for meg å se at det skal være forskjellsbehandling på det, eller at det skal være vanskeligere å oppleve det, med tanke på at man her kan få inntil fem år i omstillingsstønad for å omskolere seg for å kunne komme inn i arbeidslivet for å få den uavhengigheten selv.

Det andre, som jeg også sa i mitt innlegg, og som jeg vil minne om, er at vi har et helt annet pensjonssystem nå enn da dette ble innført med god begrunnelse på 1960-tallet. For det første var minsteytelsene langt lavere i pensjonssystemet. For det andre var det langt mer normalt at kvinner ble forsørget av sine ektemenn. Derfor mener jeg at nå må vi også tilpasse systemet den virkeligheten som mennesker i Norge lever i. Jeg forstår veldig godt at det er tøft å miste en partner, men jeg mener ikke at det er noe mer krevende enn hvis partneren f.eks. går fra deg.

Karin Andersen (SV) [10:37:49]: Jeg er vel kanskje en av de få i salen her, ved siden av Lundteigen, som husker den tida statsråden omtaler. Poenget er at forslagene framstår som helt unødvendige og litt sånn skrivebordspolitik, for dette gjelder ikke så mange len-

ger. Hvis man virkelig er opptatt av for det første å hjelpe dem som kommer i en ekstremt vanskelig situasjon som ingen har valgt, så hjelper ingen insentiver da, da er krisen et faktum. Men det andre man kan gjøre for å stimulere og gjøre det mer lønnsomt, og at kvinner opptjener pensjonspoeng, er nettopp å lovfeste retten til heltid og å lovfeste pensjon fra første krone. Da ville mange færre komme i en slik situasjon. Det er veldig gode insitamenter i tillegg til at man kunne gi flere rettigheter til lengre og kvalifiserende oppfølging gjennom Nav. Hvorfor satser ikke statsråden heller på dette?

Statsråd Henrik Asheim [10:38:58]: La meg begynne med å si at jeg tror vi er enige om at det er noen strukturer her som gjør at mange kvinner fortsatt har for lave stillinger eller at de har for lav inntekt sammenlignet med menn. Mitt poeng, som jeg har tatt flere ganger nå, som jeg mener er ganske relevant, er: Hvorfor er det da ikke slik at man mener at det også skal gjelde for kvinner når mannen går fra dem? Det betyr at vi må ha et pensjonssystem og et system i arbeidslivet som gjør at det lønner seg for den enkelte å stå i jobb. Det er da du blir uavhengig uansett hva partneren din velger å gjøre. Det er da du får frihet til å få en trygg og skikkelig pensjon basert på det arbeidet du har lagt ned. Og så har vi en langt bedre garantipensjon i bunnen.

Så tar representanten opp flere tiltak, f.eks. pensjon fra første krone. Jeg tror det er i dag kl. 10 at det kommer et forslag fra et partssammensatt utvalg, som riktignok har vært ledet av Finansdepartementet, men hvor mitt departement også har vært involvert, til hvordan man i hvert fall kan gjøre justeringer i den retningen. Det er mange diskusjoner her som vi kommer til å måtte ha fremover, men dette forslaget vi har i dag, er jeg glad blir vedtatt, for det handler om å tilpasse pensjonssystemet det systemet vi har i dag.

Presidenten: Replikordordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:40:18]: Jeg tror alle er enige om at de som mister sin forsørger, mister sin partner, står i en utfordrende situasjon, men den situasjonen blir jo ikke mindre utfordrende om de ikke får hjelp til å bli selvforsørget på sikt. Jeg hørte representanten fra Arbeiderpartiet spørre statsråden om kvinner virkelig tenker slik, altså at man skal leve av etterlatteytelser og planlegge for det, dersom det verste skulle skje? Nei, jeg tror ingen kvinner gjør det. Men det som insinueres her fra flere, er jo at dersom jeg – for dette er en endring som gjelder etter årskullet som er født i 1971, og jeg er født i 1973 – hadde vært hjemme-

værende i dag og mistet min mann og forsørger, er jeg for gammel til å omstille meg, til å gå tilbake i arbeidslivet og bli selvforsørget. Og det tror jeg ikke på.

Det har vært snakk om at vi skal fremme en heltidskultur i arbeidslivet, og for Høyre er det viktig. Vi er for en aktiv politikk for likestilling i arbeidslivet, og vi har bl.a. fått flertall i denne salen for fortrinnsrett til heltid for deltidsarbeidende. Men under finansinnstillingsdebatten i forrige uke hørte jeg det ble stilt spørsmål om situasjonen ved Arendal sykehjem, som er i en kommune styrt av Arbeiderpartiet, hvor de var veldig stolte av at de hadde fått til en bedre heltidskultur. Og jeg så det oppslaget på TV 2, med bl.a. Arbeiderpartiets nestleder Hadia Tajik, der de ansatte ved sykehjemmet understreket at grunnen til at de fikk til dette, bl.a. var at man hadde innført langvakter på 12,5 timers arbeidsdag, som gjorde at turnusen nå gikk opp. Det var en av de endringene denne regjeringen fremmet i arbeidsmiljøloven i 2015, som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet stemte mot, og som LO tok ut generalstreik mot. Men det er altså Høyres politikk, denne regjeringens politikk, som har bidratt til at det i Arbeiderparti-styrte kommuner nå blir en bedre heltidskultur, nettopp på grunn av de endringene i arbeidsmiljøloven som de selv stemte mot.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:42:39]: Jeg spurte statsråden om disse innstrammingene var rettferdige, og statsrådets viktigste argument var at de er rettferdige fordi det ikke er mer krevende enn det som er situasjonen ved et samlivsbrudd. Det er en generell påstand, og den er, så langt jeg har erfart, langt fra dekkende. Det er veldig mange som kommer i en situasjon ved død hos den nærmeste, som er langt, langt vanskeligere enn dette, og det er nettopp de gruppene som vi i Senterpartiet ønsker å ivareta.

Det er veldig interessant å høre representanten Heidi Nordby Lunde, som jeg vil si på en god måte representerer de ressurssterke, som på en veldig god måte representerer de som har en god jobb, de som har en jobb som gjør at en kan opparbeide seg sin inntekt og sine pensjonsrettigheter. Men jeg ville oppfordret Høyre til å rette blikket litt utover og se på hele samfunnet, se på alle maurene. Det er ikke bestandig slik at det er situasjonen, virkeligheten er ikke sånn, livet er krevende for mange av oss. Og det er også en del mennesker som velger å leve et liv uten at en har høye økonomiske inntekter. En lever et liv hvor en har inntektene kanskje på en annen måte, på en høyere måte, men som da gjør at en økonomisk sett kommer i en krevende situasjon. Vi må akseptere den valgfriheten.

Ellers er det ganske interessant å observere at Kristelig Folkeparti ikke er med i debatten. Jeg har forståelse

for det, for det var ikke tilfeldig at jeg refererte til Kristelig Folkepartis tidligere sosialminister Egil Aarvik, som i sin tid sto last og brast sammen med Per Borten og la grunnlaget for det sikkerhetsnettet, et sikkerhetsnett som høyrepartiene sammen med Fremskrittspartiet nå ønsker å ta vekk.

Jeg er imidlertid glad for at regjeringspartiene og Senterpartiet er enige om at etterlatteutvalgets innstilling er bra på den måten at utgiftene per person innenfor en husholdning øker når samlivspartneren faller fra, at det blir dyrere når det er færre å dele på. Det betyr, sånn som det nå legges opp til, at stadig flere vil måtte leve på garantipensjon, det som i dag heter minstepensjon, hvis en da ikke har egne pensjonsrettigheter fra tidligere.

Avslutningsvis: Dette er en innstramming som treffer dem som er aller svakest. Det er et klart høyremerke på saken, og det er for meg helt naturlig at Fremskrittspartiet støtter en slik politikk, for dette er Fremskrittspartiets sanne sjel.

Karin Andersen (SV) [10:46:02]: Jeg hører representanter fra regjeringspartiene snakke veldig mye om at man skal styrke evnen til å forsørge seg sjøl. Man har en slags blind ideologisk tro på noen insentiver som skal virke. Men i Norge i dag trenger vi ikke et dårligere sikkerhetsnett; vi trenger et sterkere sikkerhetsnett for folk som kommer i krise. Jeg har ikke opplevd å miste mannen min, men jeg har opplevd å bli skilt, som noen trekker inn i denne situasjonen. Jeg vil mene at det er en helt annen situasjon.

Jeg vil også mene at ingen av oss som sitter her, kan sette seg inn i hvordan situasjonen kan være for enkeltmennesker. Jeg tror og vil vedde en femtilapp på at veldig mange av dem som virkelig får stygge smeller i livet, ikke er så veldig godt representert i maktens korridorer. Hvordan livet deres er, er det vanskelig for mange å sette seg inn i – det skjønner jeg – men da bør man være forsiktig med å rive vekk de små tiltakene som hjelper en i livets kast.

Og ja, SV vil veldig gjerne styrke den enkeltes muligheter til å komme i arbeid. Sjøl har jeg vært feminist hele mitt liv og jobbet for det. Da er det mye vi kan gjøre. Vi kan f.eks. la være å innføre karenstid på AAP-ordningen. Vi kan la være å kutte i overgangsordningen. Vi kan la være å fjerne ytelser til folk som har det vanskelig i utgangspunktet.

Det vi vet, er at det er en helt soleklar sammenheng mellom å ha dårlig helse, dårlig råd og å være i en vanskelig livssituasjon og det å ha problemer med å komme seg inn i arbeidslivet. Å bli fattigere hjelper ikke. Vi trenger et mer finmasket sikkerhetsnett, og når man henviser til pensjon framover, er et av de viktigste tiltakene

framover å få pensjon fra første krone. Da vil flere ha god opptjening. Slik som pensjonssystemet er nå, har SV tatt initiativ overfor Fremskrittspartiet og fått til en avtale med dem for å styrke pensjonene framover, for å fjerne underreguleringen og for å styrke minstepensjonen. Det er nødvendig, ellers får flere pensjonister framover – også mange av disse og veldig mange av kvinnene – en pensjon det ikke går an å leve av i dagens Norge. Vi kan ikke sammenlikne pensjonsnivået i 1962 eller 1967 med utgiftsnivået til dem som skal leve i dag. Da må vi sammenlikne det med hva det går an å leve av i dag.

Statsråd Henrik Asheim [10:49:23]: Nå skal jeg gjøre noe jeg egentlig ikke er så veldig komfortabel med, men jeg kan ikke la være, siden representanten Karin Andersen kom med det som man begynner å bli vant til når man er på høyresiden i norsk politikk. Det er å bli beskyldt for at man enten er nærmest helt avkoblet fra den virkeligheten som disse vedtakene rammer, eller at man er helt frakoblet at det kan være tøft for mange, f.eks. i en situasjon hvor noen dør.

Da jeg var 15 år, døde faren min. Da hadde moren min vært hjemmeværende i 20 år. Hun er utdannet tannpleier, men hadde ikke jobbet på 20 år. Da fikk hun støtte og hjelp til å omskolere seg og bli legesekretær. Hun jobbet som legesekretær på Bærum sykehus, og i mars i fjor gikk hun velfortjent av med sin egen pensjon i en alder av 67 år.

Det er ikke slik at politikere på høyresiden ikke vet hvordan virkeligheten kan være. Det er faktisk slik at også folk på høyresiden vet at det kan være tøft, men de endringene vi gjør nå, handler om å tilpasse seg slik at kvinner får nettopp den samme uavhengigheten som moren min fikk den gangen, som fikk jobbe og fikk pensjon, og som er stolt over å kunne leve som pensjonist på sin egen arbeidsinntekt.

Det er også forskjell på å bli skilt, og at noen dør – selvfølgelig er det det. For noen kan det å bli gått fra – hvis det er brutalt – være verre og vondere og føre til at man trenger mer oppfølging og hjelp, enn det å oppleve et dødsfall, rett og slett fordi man opplever et svik i tillegg. Men det vi diskuterer nå, er hvilke rettigheter i pensjonssystemet man skal ha.

Jeg mener ikke at det er noen andre argumenter for den ene siden kontra den andre. Det som derimot er svaret på det, er å lage et pensjonssystem som gjør en – kvinne eller mann – uavhengig, med mulighet til opptjening fra egne inntekter og som gir en mulighet til å omstille seg hvis noe alvorlig skjer, men at man kommer i jobb. Det gir ikke bare penger inn på konto en gang i måneden. Det gir også en følelse av verdighet og uavhengighet, som jeg er glad for at vi nå har et pensjonssystem som justerer seg etter.

Til sist, og jeg gjentar det igjen: Vi har et helt annet pensjonssystem, med en helt annen minstesikring på pensjon – garantipensjon – som gjør at alle får et helt annet nivå enn man fikk på 1960-tallet, den gangen dette var nødvendig å innføre.

Lise Christoffersen (A) [10:52:19]: Jeg synes det var veldig hyggelig å høre om statsrådets mor som fikk hjelp til å etablere seg på egne bein, og jeg skjønner godt at statsrådets mor og statsråden også er stolt av det – med rette, for det er tøft. Men jeg vil da minne statsråden om at det faktisk skjedde under dagens regelverk for etterlatte, så det er ikke noen motsetning i å gi ytelse fra trygden til dem som ikke klarer det statsrådets mor klarte.

Jeg tegnet meg egentlig for å gi en liten kommentar til representanten Nordby Lunde. Jeg har ikke tenkt å gjøre dette til en debatt om arbeidsmiljøloven, men jeg syntes hun kom med en påstand som ikke kan stå uimotsagt, nemlig at det er regjeringas politikk som har bidratt til en heltidskultur i arbeiderpartistyrte kommuner, fordi langturnuser ble mulig som følge av de borgerliges svekkelse av arbeidsmiljøloven. Det er faktisk feil. Denne typen turnuser var fullt ut mulig og ble også brukt før svekkelsen av arbeidsmiljøloven, da etter avtale med de ansattes organisasjoner. Ni av ti søknader om dispensasjoner fra arbeidstidsbestemmelsene ble innvilget. Den ene som ikke ble innvilget, ble som regel innvilget etter kort tid, etter at en i samråd med de ansattes organisasjoner hadde utformet en slik turnus på en måte som var til å leve med for de ansatte.

Men vi får mange muligheter til å diskutere akkurat det temaet senere. Jeg mener at det som bør stå igjen etter denne debatten, er at det borgerlige flertallet i dag kommer til å gjennomføre nok et usosialt kutt som rammer dem med dårligst råd, og det har en slagside i retning av at det i mye sterkere grad rammer kvinner enn menn. Det bør stå igjen etter denne debatten.

Erlend Wiborg (FrP) [10:54:46]: Debatten er inne på et viktig spor, for hva er det som egentlig er hovedutfordringen her? Det er at vi har mange som ikke har opptjent de nødvendige rettighetene til egen pensjon. Mye av det skyldes, som flere har vært innom, tidligere samfunnsstrukturer osv. Men jeg tror noe av utfordringen her – både i denne saken og i flere av sakene vi skal behandle etterpå – er at det litt har utviklet seg en politisk praksis der flere partier bare er imot enhver form for modernisering, mot enhver form for justering.

Det er sånn at alle i denne sal ønsker at vi skal ha et godt velferdssystem som fanger opp dem som virkelig trenger hjelp. Men skal vi ha et godt velferdssystem, handler det også om at vi må justere det ut fra den tiden vi faktisk lever i. Hvis vi gjør slik som flere partier vil – og

her er kanskje spesielt Senterpartiet fanebæreren – at alt skal være som det var på 1960-tallet, hjelper man faktisk ikke dem som trenger hjelpen mest.

Det er derfor Fremskrittspartiet, sammen med regjeringspartiene, har gjort justeringer innenfor velferdssystemet gjennom flere år. Vi har styrket pleiepengeordningen, da vi mente at det var viktig å styrke den. Vi styrker nå pensjonene, og vi har styrket minstepensjonen flere ganger, da vi mener det er viktig. Vi gjør noe nå med den usosiale underreguleringen som Arbeiderpartiet og Senterpartiet i sin tid gikk i bresjen for å innføre. På område etter område styrker vi de viktigste velferdsordningene – ja, vi gjør det selv i denne saken, når det gjelder barnepensjon. Men det betyr også at vi da må kunne våge å ta noen justeringer. Der samfunnet har endret seg, må også ordningene justeres.

Noen har så vidt vært innom arbeidsmiljøloven. Jeg mener det er et glitrende eksempel. Der noen partier ønsker å gå tilbake til en arbeidsmiljølov tilpasset arbeidslivet og samfunnsstrukturene vi hadde på 1970-tallet, mener jeg det er mye bedre at vi har en arbeidsmiljølov som er tilpasset dagens samfunn, der vi f.eks. har et annet syn på mennesker som kanskje har nedsatt funksjonsevne eller er psykisk utviklingshemmet – at de også har et rom i arbeidslivet. Men da kan man ikke ha en arbeidsmiljølov som er så firkantet, som er så rigid, at den reelt sett hindrer mange mennesker i å få muligheten til å komme ut i arbeid og tjene opp f.eks. egne pensjonsrettigheter.

De som bare ønsker å bevare alt som det alltid har vært, begår da en bjørnetjeneste. For skal vi styrke velferdssystemet, som alle her er enige om, må vi også våge å ta nødvendige grep når det kreves.

Karin Andersen (SV) [10:57:57]: Hvis vi skal styrke velferden, kan vi ikke kutte i den.

Det har vært gjennomført en rekke usosiale kutt nå de siste årene. Problemet med dette er at det rammer folk som er vanskeligstilte. Jeg hørte på statsråden og hans historie, og det var helt sikkert veldig tøft å oppleve. Men det var altså med dagens regelverk, og med den tryggheten det ga. Da var det mulig, og det vil være mulig, for de aller fleste vil gjerne komme i jobb. De vil gjerne få bedre hjelp av Nav. Det vil faktisk også de som er på AAP. Mange av dem venter – ut og bort – for å få et tilbud som gjør at de kan stå på beina, og som er så langvarig at de faktisk får kompetanse som gjør at de kan komme i jobb, der de får en lønn det går an å forsørge seg av. Det er dét SV er for. Vi er for å styrke de ordningene, også den økonomiske tryggheten, fordi vi vet at den økonomiske tryggheten er helt nødvendig for at man skal kunne klare å bruke kreftene sine på de tunge dage-

ne og de tunge oppgavene som ligger foran en. Det er hele grunnen til at vi vil det.

Når det gjelder funksjonshemmede, som jeg er veldig opptatt av, ville pensjon fra første krone være et kjempeviktig tiltak for mange av dem som ikke har full jobb – mye viktigere enn å stramme inn på etterlatteytelser og den typen ting, som det, hvis vi får gode systemer framover, vil bli mindre og mindre av.

Jeg hører veldig mange nå snakke om at man vil ha kvinner i arbeidslivet, og det er i de partiene som fremdeles tviholder på kontantstøtte. Vi betaler altså friske kvinner for å holde seg vekk fra arbeidslivet og ungene vekk fra barnehagen. Hvis man virkelig skal se på pengebruken og hvordan pengebruk styrer valg, så er det et av de verste eksemplene på hvordan vi kan innrette penge- støtteordninger som gjør at færre kvinner faktisk er i arbeidslivet. Men det er tydeligvis et ideologisk spørsmål, akkurat som det er et ideologisk spørsmål for høyresida at hvis man strever, skal man ha litt mindre, for det er et insitamant. Men hvis man har mye – store formuer – skal man få enda mer lettelser, for det er et insitamant. Dette øker forskjellene, og forskjellene er vonde nå.

Denne retningen må snus – Norge trenger en ny regjering.

Arild Grande (A) [11:01:08]: Jeg tar ordet fordi jeg synes det er på tide å reagere på måten høyrepartiene ordlegger seg på i disse debattene. Alltid når vi diskuterer disse tingene, framstiller høyresiden det som at deres formål er edelt og nobelt, for å sikre at kvinner skal få muligheten til å bli mer selvberget, at man skal gi bedre muligheter til å forsørge seg selv. Det er det som er fikenbladet de stiller opp, for å beskytte der de er mest sårbare for kritikk.

Jeg synes det er grunn til å reagere på det, for når vi ser på politikken høyresiden fører, er det det stikk motsatte som skjer. Er det sånn at man faktisk ønsker at folk skal få muligheten til å forsørge seg selv i større grad, må man jo gjøre noe med det.

Men hva er det høyresiden gjør? Jo, når det gjelder deltid, er det null interesse fra høyresiden om å gjøre noe for å bidra til at flere får økte stillingsbrøker. Når det gjelder muligheten til å bli fast ansatt, er det null interesse fra høyresiden for å stemme for noen av de forslagene som opposisjonen fremmer for å bidra til at flere får muligheten til nettopp å forsørge seg selv.

Når det gjelder det regjeringen faktisk gjør, er et av de styggeste eksemplene renhold i Forsvaret. Det ble privatisert, med den følge at flere ansatte mistet opptjente pensjonsrettigheter, enkelte på 1,2 mill. kr. Er det et bidrag til at flere skal bli mer selvforsørget? Nei, det er det stikk motsatte.

Et annet eksempel er at regjeringen har velsignet Investinor sin investering i vaskehjelp.no, en plattform som krever at folk skal være selvstendig næringsdrivende i stedet for fast ansatt. Kvinner, ofte, som allerede er sårbare i arbeidsmarkedet, blir enda mer sårbare med regjeringens velsignelse. Vi kan nevne i fleng: Kutt i arbeidsavklaringspengene, og høyrepolitikken virker. Vi ser en eksplosjon i unge uføre. De 30 pst. med lavest inntekt i Norge har fått reallønnsnedgang under dagens regjering, de med mest stikker fra. Pensjon fra første krone er et annet eksempel på noe som regjeringen stritter imot.

Jeg ser ikke bort fra at høyrerepresentantene har personlig erfaring de tar med seg inn i politikken, men poenget er at vi representerer ulike interesser. Høyresiden representerer pengemakten, pengefolkene og kapitalinteressene. Blir det regjeringsskifte til høsten, skal det bli arbeidsfolk sin tur.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:04:30]: Representanten Wiborg snakker om modernisering. Folk flest erfarer hva det betyr i praksis. Det betyr i dette tilfellet dårligere for de voksne som trenger det mest. Fremskrittspartiets modernisering er en forverring for de mange, for de mange tusen enker som etter hvert vil erfare Fremskrittspartiets sanne ansikt.

Fremskrittspartiet kunne gjort en forandring i denne saken. De kunne gått sammen med Senterpartiet og flere. Saken har ikke budsjettmessige konsekvenser før i 2023. Det har kanskje gått opp for representanten Wiborg nå. Men Fremskrittspartiet valgte å ikke gjøre det.

Senterpartiet er enig i at vi må se på velferdsordningene våre. Vi kan ikke ha velferdsordninger som ikke har allmenn aksept, og som ikke er oppfattet som rettferdige. Men da bør vi ikke minst se på de rause ordningene for dem som går av med pensjon ved 62 år og så fortsetter i full jobb. Dette er ikke sliterne. Sliterne går ikke av ved 62 år og fortsetter i full jobb. Jeg tar gjerne en diskusjon omkring innretningen av velferdsytelsene, men når det gjelder dem på 62 år, må vi prioritere sliterne.

Representanten Wiborg sa at samfunnet har endret seg. Ja, det har endret seg mye. Men fordelingsperspektivet, holdningen til rettferdighet og fordeling av goder, er akkurat den samme viktige saken i dag som i 1966. Fordelingshensyn og trygghet er minst like viktig. Det er mange etterlatte som har deltid, som har svak tilknytning til arbeidslivet, som trenger denne enkepensjonen.

Til slutt kommer representanten Wiborg med arbeidsmiljøloven og sier at den er rigid. Ja, vi har hørt det hele tiden – at den er så rigid! Arbeidsmiljøloven har i løpet av de siste årene blitt mer rettferdig – rettferdig

for lønsmottakerne og rettferdig for bedriftene. For vi har strammet inn reglene for bemanningsselskapene – bemanningsselskaper, som er en uting når det gjelder det å sikre trygghet for inntekt og rekruttering gjennom lærlinger ved faste ansettelser. Senterpartiet er stolt av hva vi har fått til der i arbeidsmiljøloven. Det er en flott arbeidsmiljølov. Vi begrenser omfanget av midlertidige ansettelser. Det skal vi begrense ytterligere. Og vi skal begrense og ta vekk bemanningsselskapene og erstatte dem med vikarbyråer.

Det er utrolig vesentlig at vi har generelle regler som er entydige og klare, og som gir rettferdighet for arbeidstakerne, men jeg vil understreke – også for bedriftene. Bedriftene ønsker klare rammebetingelser, så de vet hva de har å forholde seg til, og det er noe Senterpartiet står for.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erlend Wiborg (FrP) [11:07:39]: Det å diskutere modernisering med representanten Lundteigen må jeg si er en smule surrealistisk. Men ja: Vi i Fremskrittspartiet har brukt makten vår i denne saken til det vi mener var det viktigste, og det var å styrke barnepensjonen. Så nå får vi en betydelig styrket barnepensjon kontra det Senterpartiet har gått inn for tidligere, og kontra det som var resultatet da Senterpartiet satt i regjering. Men jeg merket meg heldigvis at representanten Lundteigen nå, for første gang, skryter av moderniseringene vi har fått til av arbeidsmiljøloven siden dagens regjeringer og Fremskrittspartiet fra 2013 flere ganger har modernisert den.

Men det var representanten Arild Grande som mente at vi ikke har gjort noe for de midlertidig ansatte. Det er feil. Det var vi i Fremskrittspartiet og regjeringen som sørget for at man har rett til fast ansettelse hvis man har vært midlertidig ansatt i tre år, mens representanten Grande ønsket at man skulle kunne være midlertidig ansatt i fire år. Vi ønsket altså å redusere det til tre år, og det har vi innført.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:08:45]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrykkløven (utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon) (Innst. 127 L (2020–2021), jf. Prop. 15 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:09:18] (ordfører for saken): Forsørgingstillegget ble innført samtidig med folketrykkløven i 1967, da kvinner i stor grad var hjemmeverende og husholdningene basert på én inntekt. Den gang representerte slike tillegg en sosial grunnsikring og var ved innføring uavhengig av individuell opptjening. Den er nå et inntektsprøvd tillegg i alderspensjonen, som ytes til pensjonsmottakere som forsørger ektefelle og/eller barn under 18 år. Det er i hovedsak eldre menn som har barn, og som har yngre kvinner i arbeidsliv alder, som får dette tillegget.

I dag er hovedregelen at husholdninger med to voksne også har to med pensjongivende inntekt, og behovet for forsørgingstillegget er derfor både betydelig redusert og utdatert. Tillegget har gjort det lettere for familier å velge at kvinner i yrkesaktiv alder blir hjemmeverende eller deltidsarbeidende, i stedet for å bli økonomisk selvstendige gjennom eget arbeid. Når tillegget attpåtil er knyttet til mannens alderspensjon, fører dette til at kvinner blir mer avhengige av mannens økonomi – og dermed også mer økonomisk utsatt.

Når dette endres, vil de fleste på sikt komme bedre ut ved å forsørge seg selv gjennom lønnet arbeid og dermed tjene opp til egen pensjon framfor å bli forsørget. For å støtte opp under arbeidsincentivene bør samlet alderspensjon i størst mulig grad være individbasert, og ikke knyttet til forsørgeransvar. Uten en raskere utfasing vil svakhetene i dagens ordning videreføres i lang tid framover og gi u hensiktsmessig store forskjeller i rettighetene til 1962- og 1963-kullet. Det bør bygges videre på innretningen mot individbaserte ytelser som støtter opp under arbeidslivet og styrker bærekraften i velferdsordningene. En raskere utfasing av forsørgingstilleggene vil også bidra til å forenkle alderspensjonen i folketrykkløven etter gamle regler.

Komiteen merker seg at de høringsinstansene som har valgt å kommentere forsørgingstillegg i ny alderspensjon, eksplisitt støtter forslaget om at det ikke skal innføres – og dette inkluderer Landsorganisasjonen – LO – NHO og Spekter.

Bare kort til særmerknadene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti der det foreslås å øke progresjonen på nedtrapping noe i forhold til regjeringens forslag.

Når det gjelder utfasing av ektefelle tillegg, vil det lønne seg mer for den enkelte jo tidligere de går inn i pensjonsgivende arbeid. Det samme gjelder barnetillegget, som jo er en form for kontantstøtte.

Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter endringen, men ønsker en noe raskere utfasing. Jeg tilrår derfor innstillingen.

Lise Christoffersen (A) [11:12:07]: Som presidenten redegjorde for, har komiteen i denne saken valgt et begrenset debattopplegg. Debatten om forsørgingstillegg til alderspensjon følger til en viss grad samme spor som den forrige saken, men med én vesentlig forskjell: Her snakker vi ikke om etterlatte, men vi snakker om par der den ene er pensjonist og den andre fortsatt er i yrkesaktiv alder. Her mener vi at argumentet om å bidra til egen forsørging veier tyngre, selv om det også i denne saken er klare kjønnsforskjeller.

De aller fleste pensjonistene som berøres av regjeringas forslag, og som har forsørgingstillegg for ektefelle, er menn. Og de aller fleste i yrkesaktiv alder som det gis tillegg for, er kvinner. Og som saksordføreren også redegjorde for: Høringsinstansene, både FFO og arbeidslivets organisasjoner, er enig i at forsørgingstillegg for ektefelle i yrkesaktiv alder kan fases ut. Arbeiderpartiet er enig med dem, men mener at de det gjelder, bør få tid til å tilpasse seg. Vi stemmer derfor imot en forsert utfasing av ektefelle tillegg.

Når det gjelder barnetillegget, stiller saken seg litt annerledes. Nå er naturen sånn innrettet at det bare er menn som er småbarnsforeldre i så høy alder som vi snakker om her. Det eneste unntaket jeg noen gang har hørt om, finner vi i Første Mosebok i Det gamle testamentet: historien om 100 år gamle Abraham og hans 90 år gamle gravide hustru Sara. Men uansett livssyn er det vel ikke så veldig mange som tror på den beretningen i våre dager. Så vi snakker om eldre menn med små barn. Det gjelder ikke veldig mange, bare 550 familier, og det er barnefamilier med lav inntekt. Så av hensyn til barna – ikke av hensyn til de voksne, men av hensyn til barna – bør barnetillegget beholdes, og Arbeiderpartiet vil stemme imot å avvikle det.

Jeg tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, hvor vi ber regjeringa komme tilbake med lovforslag som sikrer at barnetillegget videreføres i ny alderspensjon.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Erlend Wiborg (FrP) [11:14:38]:(komiteens leder): Det er betryggende å høre at representanten Lise Christoffersen kan Bibelen godt.

Også i denne saken har Fremskrittspartiet blitt enig med regjeringen, men vi har lagt til grunn en raskere avvikling enn det regjeringen opprinnelig foreslo. Forsørgingstillegget ble innført i 1967, da kvinner i stor grad var hjemmeverende og familien kun hadde én inntekt til forsørgelse. Som vi debatterte i foregående sak, om etterlatteytelser, er samfunnet betydelig endret siden disse ble opprettet. De langt fleste kvinner i yrkesaktiv alder har egen arbeidsinntekt eller øvrig inntekt og forutsettes å ha det. De opparbeider seg derfor selvstendige rettigheter til pensjon og andre ytelser ved behov.

Forsørgingstillegget til alderspensjonen er i dag inntektsprøvd og gis til alderspensjonister som forsørger ektefelle og/eller barn under 18 år. Alderspensjonister må ha fylt 67 år og motta 100 pst. alderspensjon for å ha rett til forsørgingstillegg. Det er i all hovedsak eldre menn som har barn med yngre kvinner i arbeidsfør alder, som får tillegget. Det siste mener jeg illustrerer godt hvorfor vi i dag vil stemme for en avvikling.

Som jeg sa i foregående sak, er velferdsmodellen vår bygd på forutsetningen om at de som kan stå i arbeid, skal gjøre det og bidra til finansieringen av brede, gode velferdsordninger, bl.a. til dem som faktisk ikke kan arbeide. Da kan vi ikke opprettholde ytelser som bidrar til det motsatte. Det er heller ikke rimelig at arbeidstakere ellers skal finansiere en hjemmeverende ektefelle og deres felles barn, med mindre det ligger klare begrensninger i arbeidsevnen som vanskeliggjør felles forsørgingsansvar for familien. For dem som er bosatt i Norge og må opparbeide rettigheter i folketrygden, vil man være sikret andre inntektssikringsordninger hvis slikt er tilfelle.

Fremskrittspartiet mener derfor at vedtakene vi fatter her i dag, er både rimelige og riktige.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:17:15]: Forsørgingstillegget er et inntektsprøvd tillegg til alderspensjonen. Det ytes til pensjonsmottakere som forsørger ektefelle eller barn under 18 år, og som har en samlet inntekt under et visst nivå. Alderspensjonister må ha fylt 67 år og motta 100 pst. alderspensjon for å få rett til forsørgingstillegget. Det ble innført samtidig med folketrygden i 1967. Utmåling av ytelsen ble med det strengt knyttet opp mot mottakerens og familiens inntektsforhold og befestet at formålet med ytelsen var fordelingshensyn.

Senterpartiet mener at det fortsatt skal kunne gis behovsprøvd barnetillegg til alderspensjonen. Som flere har vært inne på, gjelder det i dag bare 550 mottakere, og Senterpartiet viser til at bekjempelse av barnefattigdom må ha høy prioritet uansett foreldrenes alder og sivile status. Vi skal ikke gå inn og skille på dette. Det kan være ulike meninger om hvordan en innretter seg i livet, men vi må forholde oss til den faktiske virkeligheten.

Senterpartiet viser til at regelverket for forsørgingstillegg ble innført i 1967. Utmåling av ytelsen ble knyttet strengt opp mot mottakerens og familiens inntektsforhold og befestet at formålet med ytelsen er fordelingshensyn. Senterpartiet vil påpeke at årskull født i 1963 og senere, får alderspensjonen fullt ut beregnet etter de nye opptjeningsreglene i folketrykkløven, og det er ikke gitt regler om forsørgingstillegg til alderspensjonen etter nye opptjeningsregler. Uten lovendring vil derfor forsørgingstilleggene fases ut med full virkning fra 1962-kullet til 1963-kullet. Senterpartiet støtter at det ikke gjøres en lovendring på dette punktet.

Når det så gjelder vidare utfasing av forsørgingstillegget, vil Senterpartiet påpeke at forsørgingstillegget til alderspensjonen er forankret i meget sterke fordelingshensyn. Som følge av dette er det derfor sterk stimulans for folk til å forsørge seg sjøl gjennom lønnet arbeid. Her får en inntrykk av at hvis en får disse tilleggene, vil en ikke arbeide. Det er jo en absurd påstand. Det er en drivkraft i retning av inntektsbringende arbeid som er helt enorm, ikke minst for vanlige folk.

Unger av personer med alderspensjon har imidlertid ikke mulighet til å forsørge seg sjøl. Dagens regelverk omfatter få personer, og antallet har vært sterkt fallende. De totale bevilgningene er relativt beskjedne, samtidig som ytelsen til den enkelte utgjør et betydelig beløp for husstandens samlede, knappe økonomi. Senterpartiet går på denne bakgrunn mot regjeringens forslag om å fase ut forsørgingstillegget til alderspensjonen raskere enn med dagens regler. Vi erfarer nå at det er støtte fra Arbeiderpartiets Lise Christoffersen, og det er veldig hyggelig.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:20:26]: Dette er eit nytt punkt på den lange lista over usosiale kutt som denne regjeringa leverer. Som om me ikkje har nok usosiale kutt for dei fattige i dette landet – her kjem eitt til.

Mykje er allereie sagt om det som ligg i saka. Det er ikkje mange som i dag får dette forsørgingstillegget. Dette tillegget er behovsprøvd mot inntekt og vert ikkje delt ut histen og pisten.

I den anledninga vil eg minna komiteen og spesielt regjeringsspartia og støttepartiet om at det i dag lever over 100 000 barn i fattigdom i Noreg, og dette kuttet vil auka det talet. Me er difor med på å fremja eit forslag i denne saka der me ber regjeringa koma tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag som sikrar at dagens reglar for barnetillegg vert vidareført i ny alderspensjon frå folketrykkløva.

SV støttar ikkje forslaget om ei raskare utfasing som regjeringa her føreslår. Denne regjeringa beviser igjen at dei står for ei svært hard arbeidslinje, der berre dei som jobbar og forsørgjer seg sjølv, fortener å ha eit greitt liv. I

SV meiner me at alle fortener eit greitt liv, og at dei som kan jobba, skal jobba, men dei som ikkje kan jobba, skal verta varetekne, dei òg. Det er dette som er eit moderne og sivilisert samfunn.

Statsråd Henrik Asheim [11:22:20]: Lovforslaget som behandles i dag, følger opp spørsmålet om fremtidens ordningar i alderspensjoner som forsørgjer ektefelle og barn, inkludert spørsmålet om forhøyet minstepensjon til pensjonister som forsørgjer ektefelle over 60 år. Forslaget følger opp føringene fra Ot.prp. nr. 37 for 2008–2009, der det står at disse spørsmålene skulle vurderes.

Den nye alderspensjonsordninga i folketrykkløven er innrettet mot individbasert opptjening og gode ordningar for minstesikring. Lovforslaget som behandles i dag, støtter opp om arbeidslinjen og styrker bærekrafta i folketrykkløven.

Regelverket med forsørgingstillegg ble innført samtidig med folketrykkløven i 1967. Etter gjeldende regler kan alderspensjonister over 67 år som forsørgjer ektefelle eller barn under 18 år, få et tillegg, altså et ektefelletillegg eller et barnetillegg, til sin pensjon. Reglene har, med unntak av innføringen av inntektsprøving, vært uendret siden 1967, og ordninga er ikke tilpasset en tid der også kvinner jobber og bidrar til å forsørge familien. Ordninga er derfor utdatert.

I juni 2020 var det 2 200 mottakere av forsørgingstillegg til ektefelle og barn. Det er nesten utelukkende menn som mottar forsørgingstillegg. 84 pst. av kvinnene som det i dag mottas ektefelletillegg for, er under 67 år og i arbeidsfør alder. Ordninga med ektefelletillegg og barnetillegg er ikke tilpasset pensjonsreforma og arbeidslinjen, og ordninga kan gjøre at husholdningene velger at kvinnen skal stå helt eller delvis uten arbeid og opptjening til alderspensjon. Det å forsørge seg selv gjennom arbeid eller egen alderspensjon vil for de aller fleste være en bedre løsnings og gi større grad av frihet enn å bli forsørgt av ektefelle eller samboer.

Regjeringa har derfor foreslått ikke å innføre forsørgingstillegg i ny alderspensjon. Jeg merker meg at ingen av høringsinstansene gikk imot dette forslaget.

Jeg er glad for at komiteens flertall støtter regjeringens forslag om at det ikke skal innføres forsørgingstillegg i ny alderspensjon og forslaget om at dagens forsørgingstillegg avvikles raskere enn med gjeldende regler. Jeg registrerer også at komiteens flertall går inn for en noe raskere avvikling enn det som ble foreslått i proposisjonen. Flertallet i komiteen har innstilt på to justeringer sammenlignet med regjeringens forslag, for det første ved at det ikke skal innvilges nye ektefelletillegg fra og med 1. januar 2022, tilsvarende det som regjeringa har foreslått for barnetillegg. Videre går flertallet inn for

en noe raskere utfasing av tilleggene sammenlignet med det proposisjonen la opp til.

Det er naturlig at folketrygdens regelverk må tilpasses den tiden vi lever i. Dette gjelder også regelverket for forsørgingstillegg til alderspensjon. Det er gledelig at et flertall i komiteen støtter prinsippene i lovforslaget, og det er på tide å endre folketrygdens regler på dette området.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:25:18]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i sosialtjenesteloven (vilkår om norskopplæring for stønad til livsopphold) (Innst. 135 L (2020–2021), jf. Prop. 24 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:26:04](ordfører for saken): Takk for et godt samarbeid i komiteen. Vi ble i tolvte time gjort oppmerksom på en liten sak som gjorde det mer komplisert. Jeg skal forsøke å dra igjen om det etter beste evne.

I proposisjonen foreslås det at det innføres en plikt for kommunene til å stille vilkår om norskopplæring dersom manglende norskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen. Den skal gjelde dem som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet etter lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid.

Det blir i proposisjonen pekt på at det er en vedvarende tendens at innvandrerbefolkningen er mer avhengig av økonomisk sosialhjelp enn befolkningen for øvrig. Komiteen er samstemt i at språk er essensielt for å bli en viktig del av det norske samfunnet og arbeidslivet. Derfor er det viktig at samfunnet tar tak i utfordringene rundt manglende norskerferdigheter når det er en barriere for arbeidsdeltakelse.

Proposisjonen var på en bred høring høsten 2019. Det var tre måneders høringsfrist. Høringsinnspillene var varierte, og proposisjonen kommenterer høringsinnspillene godt.

Så litt historie: Stortinget vedtok i 2015 å innføre en plikt for kommunene til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad overfor alle stønadsmottakere. Man skulle ikke iverksette det umiddelbart, og fra januar 2017 tok man som et første steg å innføre aktivitetsplikt for mottakere under 30 år. Det betyr at når man innfører plikt for kommunene til å stille vilkår om norskopplæring, vil det når § 20 a forsvinner, som Stortinget har vedtatt, gjelde alle.

Som en naturlig konsekvens av det har Fremskrittspartiet i samråd med Arbeiderpartiet bestemt å trekke forslaget vårt, altså stor bokstav B i innstillingen, som vi mener er oppfylt i romertall II. Vi kommer da til å stemme mot mindretallsforslaget – først for romertall II, deretter for romertall I, som gjør endringer i en paragraf Stortinget har bestemt skal opphøre, men som det er fornuftig å gjøre endringer i fram til § 20 a fjernes.

Fremskrittspartiet forventer videre at regjeringen følger opp Stortingets vedtak så fort det lar seg gjøre, og jeg håper statsråden vil knytte noen kommentarer til hva det er som tar så lang tid.

Det er viktig at alle deltar i arbeidslivet. Samfunnet skal stille krav, og det skal ikke være slik i Norge i 2020 at det er manglende norskkunnskaper som er grunnen til at man ikke er i arbeid.

Arild Grande (A) [11:28:53]: Arbeiderpartiet vil ha et mer rettferdig Norge. Skal vi lykkes med det, må alle bidra – alle må få muligheten til å bidra.

Regjeringens politikk er konsekvent kortsiktig og urettferdig. De har innført krav om aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, men uten å stille opp med ressurser. Vi mener man skal stille krav, men vi mener også at samfunnet skal stille opp. Dessuten har regjeringspartiene innsnevret kravet til kun å gjelde dem under 30 år, til tross for at Stortinget vedtok i 2015 at det skal gjelde alle. Arbeiderpartiet har gjentatte ganger tatt til orde for at kravet bør gjelde alle, men ikke fått flertall for det.

Vi støtter at det skal vurderes å stille vilkår om norskopplæring eller samiskopplæring dersom manglende norskkunnskap eller samiskunnskap er årsaken til at en person ikke er selvhjulpen, og at det skal stilles vilkår om norskopplæring for dem som har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet. Men heller ikke denne gangen stiller høyre regjeringen opp med de ressursene som trengs til å gjøre den jobben. Vi synes også her at det er underlig å avgrense det til kun å gjelde personer under 30 år.

Så har vi gått noen runder med Stortingets kontor for å finne ut hvordan vi kan støtte intensjonen i det som legges fram fra regjeringen, men samtidig uttrykke vår holdning om at kravene bør gjelde alle og ikke bare folk under 30 år. Aldersbegrensningen er regulert i

§ 20 a, men akkurat den paragrafen ble av Stortinget i 2015 vedtatt fjernet. Regjeringen har ikke fulgt opp det, men heller innført en 30-årsbegrensning i paragrafen. Løsningen vi har funnet, er i tråd med det saksordføreren gjorde rede for: For ikke å få en altfor komplisert votering med alternative forslag vil vi stemme for romertall II, da vi mener at både aktivitetsplikten og dette med norskopplæring eller samiskopplæring skal gjelde for alle i yrkesaktiv alder. Så stemmer vi subsidiært for romertall I, men understreker at vi mener at regjeringen må sørge for at opphevelsen av § 20 a trer i kraft i henhold til lov 24. april 2015 nr. 20 så snart som praktisk mulig. Dermed faller aldersbegrensningen på 30 år bort, altså både for aktivitetsplikten og for vilkåret om norsk- eller samiskopplæring, og § 20 er da det vi vedtar i romertall II, som blir stående igjen i loven. Dermed er vår intensjon i forslaget til B ivaretatt og kan trekkes for vår del.

For øvrig vil Arbeiderpartiet stemme for mindretallsforslagene nr. 1–3.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:32:13]: Da Solberg-regjeringen innførte aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år fra 2017, var målet å styrke den enkeltes muligheter for overgang til arbeid eller utdanning.

Noe av det største vi opplever som mennesker, er følelsen av å bli sett av andre. Å bli stilt krav til er å føle at noen bryr seg. Et behov for midlertidig støtte skal gi muligheter, ikke bare passivt livsopphold. Derfor var det viktig for oss i Høyre å ha et aktivitetskrav som forplikter mottakeren, men også kommunen til å stille opp med tilbud. Vi skal stille krav, men vi skal også stille opp. Vi merker oss at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet den gang var imot det.

Regjeringen har lenge prioritert å forebygge varig utenforskap for unge under 30 år gjennom forsterket innsats, men jeg tror også at denne gruppen har bedre muligheter for overgang til arbeid eller utdanning enn mange andre og derfor raskest kan dra nytte av oppfølgingenplikten gir. La meg også da korrigere en inkurie i Høyre og Kristelig Folkepartis merknader, der det står atplikten skal utvides også for dem som ikke er i målgruppen for introduksjonsprogrammet. Det riktige skal selvsagt være at vi støtter proposisjonens innhold, som er å utvide aktivitetstilbudet ytterligere med språkopplæring for dem som har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet, men ikke fått fotfeste i arbeidsmarkedet.

Språk er identifisert som et særlig hinder for å få arbeid og er ikke en del av aktivitetstilbudet i dag. Grun-

nen til at vi i denne omgang innfører dette for dem under 30 år, er som sagt at vi tror forsterket innsats her ganske raskt vil føre til gode resultater for den gruppen det gjelder.

Når det gjelder forslaget om å utvideplikten til å delta på norskkurs for å få stønad til livsopphold, er Høyre egentlig litt overrasket over at Arbeiderpartiet, som var imot aktivitetsplikt for unge under 30 år, nå ønsker å kunne holde tilbake sosialhjelp til eldre flyktninger og innvandrere dersom de ikke møter kravet om norskopplæring. For oss har det nemlig vært viktig å sørge for å få aktivitetsplikten til å fungere, gi kommunene anledning til å tilpasse seg kravet om tilbud og sørge for at dette målrettes mot den gruppen som har mest utbytte, først – før vi utvider aktivitetsplikten til dem over 30 år. Aktivitetsplikten går jo som kjent begge veier: plikt for kommunen til å stille opp med tilbud, og krav til mottakeren om å delta.

Høyre er altså for å utvide aktivitetsplikten til dem over 30 år, men mener det er riktig å prioritere forsterket innsats til den gruppen som allerede har aktivitetsplikt. Vi tror nok andre aldersgrupper vil ha litt andre behov, kanskje også for andre tiltak. Vi ønsker at de tiltakene skal tilpasses så de får mest effekt, altså faktisk hjelper dem de er ment å hjelpe, og ikke bare blir en tellekant i Nav.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:35:06]: Først vil jeg ta opp de forslagene som Senterpartiet har sammen med SV.

Senterpartiet stemmer for romertall I og II under forslag A i innstillingen og er imot forslag B. Vi er altså for at dette skal gjelde for personer som er under 30 år.

Sosialhjelp skal være en midlertidig ytelse for folk som er i en kritisk økonomisk situasjon, altså en ordning som er siste økonomiske skanse for å hjelpe folk. Senterpartiet er en varm tilhenger av prinsippet «gjør din plikt, krev din rett», men mange personer som får sosialhjelp, har i praksis en veldig vanskelig situasjon med liten evne til å gjøre mer enn å forsøke å klare seg sjøl. Noen er imidlertid i en bedre situasjon.

Senterpartiet er uenig i at man skal innføre plikter for sosialhjelp uten at det gir sosialhjelpsmottakerne rett til å utføre pliktene med offentlig bistand. Hele poenget med plikter og retter er at folk skal komme litt bedre ut av sitt uføre.

Det foreliggende forslaget gjelder dem som er dårlige i norsk språk, derfor gjelder det i praksis flyktninger eller innvandrere i første eller andre generasjon. Regjeringa drøfter norskopplærings- og vurderingsplikten svært omfattende – og det vil jeg be Stortinget legge merke til: en svært omfattende drøfting – som følge av at en rekke høringsinstanser er kritiske.

Sosialhjelpsmottakerne er en uensartet gruppe som kan ha sammensatte behov, og kommunene skal alltid foreta individuelle vurderinger basert på en kartlegging av det behovet stønadsmottakerne har. Senterpartiet legger til grunn at lovendringene kan praktiseres i samsvarende med våre internasjonale forpliktelser. Det er nøye drøftet, og det setter vi stor pris på.

Senterpartiet forstår regjeringens forslag slik at det bygger på en vurderingsplikt, altså å vurdere om det er riktig å pålegge plikter, og videre om norskopplæring skal stilles som krav, altså norskopplæringsplikt. Senterpartiet vil understreke at lovendringen ikke skal bryte med den grunnleggende verdien at alle, uansett, må sikres midler til et helt nødvendig livsopphold.

Saken gjelder språkopplæring, og poenget er å komme ut av en isolasjon som hittil ikke har ført til nødvendige norskerferdigheter for å kunne delta i det norske samfunnslivet. Senterpartiet vurderer det slik at kun bruk av tvang vil gi svært begrensede resultater. En er nødt til å kombinere tvang med rettigheter til den enkelte, slik at en i praksis kommer ut av det og får mulighet til å oppfylle pliktene.

Hvordan dette kan gjøres, må ses på ut fra de lokale forholdene. I noen kommuner kan kommunenes kvalifiseringsprogram være aktuelt, i andre tilfeller kan det være hensiktsmessig med andre tilbud. Dette må vurderes ved de ulike Nav-kontorene ut fra de lokale forholdene. Men vi vil fra Senterpartiets side understreke at kommunenes ekstra utgifter til å følge opp dette tiltaket, som vil gi bedre integrering i det norske samfunnet, må finansieres gjennom øremerkede – og jeg understreker øremerkede – bevilgninger til kommunene.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:38:13]: Sosialhjelp er eit sikkerheitsnett og ei minsteyting som vert gjeven frå Nav til folk som av ulike grunnar ikkje er i stand til å forsørgja seg sjølve. Sosialhjelpa skal sørgja for at folk kan klara seg og ha ei økonomisk sikkerheit i ein avgrensa periode. Det er eit absolutt minimum å klara seg på for dei som allereie er blant dei mest vanskelegstilte i samfunnet vårt.

SV er ikkje imot å stilla krav til folk. Norskopplæring er utruleg viktig for at folk både skal læra seg språket, verta ein del av samfunnet og koma seg inn i arbeidslivet. I denne proposisjonen vert det ikkje fremja forslag som forpliktar til at norskopplæringstilbodet vert betre ute i kommunane. Det vert derimot fremja forslag som gjev moglegheiter for Nav til å kutta i det minimumet folk har å leva av når dei får sosialhjelp, dersom folk med dårlege norskerferdigheter ikkje har klart å læra seg språket. Det står i forslaget at stønaden ikkje kan reduserast

til eit uforsvarleg lågt nivå. Men kva er eit uforsvarleg lågt nivå? Skal det vera opp til den enkelte kommunen sjølv å definera det?

I sosialtjenestelova er det allereie i dag moglegheit til å stilla krav om opplæring som følgje av aktivitetsplikta for mottakarar under 30 år. Det ligg altså allereie ei moglegheit der til å stilla krav. Storleiken på sosialhjelpa og kva hjelp og oppfølging ein kan få, skal vurderast individuelt og skjønsmessig ut frå kva behov den enkelte har. SV meiner det heller burde vera ei oppfølgingsplikt ute i kommunane som sikrar tett og tilstrekkeleg oppfølging for mottakarar av sosialhjelp med behov for norskopplæring, og fremjar derfor forslag om det.

SV sluttar seg til fleire av høyringsinnspel som tek opp at det er viktig å sørgja for auka norskkunnskap, men at verkemidla som vert føreslegne her, er feil. Rett verkemiddel burde heller vera tettare oppfølging og norskopplæring som fungerer og kvalifiserer til deltaking i det norske samfunnet og arbeidslivet, sånn som f.eks. Jobbsjansen og Kvalifiseringsprogrammet.

Eg tek opp dei forslaga SV er ein del av.

Presidenten: Representanten Solfrid Lerbrekk har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [11:41:16]: Regjeringa har føreslått å styrkja norskopplæringa for innvandra som tek imot sosialstønad. Bakgrunnen for forslaget er at personar som ikkje er norskfødde, dominerer sosialhjelpstatistikken, og dette vert bl.a. sett i samheng med manglande norskkunnskap.

I 2015 vart det innført aktivitetsplikt, men vi ser framleis at dei same gruppene fell utanfor arbeidslivet. Det er ofte samansette årsaker til at personar vert avhengige av sosialhjelp, men utan å kunna norsk vert det vanskelegare å orientera seg og verta kjend med eit nytt land og ein ny kultur.

For å styrkja integreringa ynskjer regjeringa å påleggja kommunane vurderingsplikt i kvart enkelt tilfelle. Språk er ein uvurderleg faktor når det gjeld å få innpass i eit nytt samfunn og i arbeidslivet. Forslaget inneber at det for kvar mottakar under 30 år skal vurderast om det er mangel på norskkunnskap som gjer at han eller ho står utanfor arbeidslivet. Finn kommunen at det er tilfellet, skal det stillast vilkår om norskopplæring. Unntaket er viss vedkomande har tungtvegande grunner for å sleppa eller utsetja det. Det kan t.d. vera tilfellet ved somatisk eller psykisk sjukdom.

Det er viktig å få unge i aktivitet med skule, idrett og andre fritidsaktivitetar. Det er også integrerande og sosialiserte å vera saman med vener i eit pulserande ungdomsmiljø. Dei unge som kjem, ynskjer seg ei lysande framtid og vil ha stor nytte av god opplæring. Kommunane vert ved dette forslaget pålagde å sikra

norskopplæringa til kvar enkelt og at opplæringa er god nok for dei som er kvalifiserte til introduksjonsprogrammet. Denne forpliktinga vert forsterka i dette forslaget, som også gjev heimel for sanksjonar dersom aktivitetsplikta ikkje vert overhalden.

Utan tilstrekkelege norskkunnskapar vert mange ståande utanfor arbeidslivet. Korkje den enkelte eller samfunnet er tent med det. Kristeleg Folkeparti meiner at presiseringa av ansvaret og moglegheita til å reagere ved brot på plikta er eit steg i riktig retning for å få fleire ut i arbeid. Det å stilla vilkår for å gje sosialtrygd vil bidra til ei erkjenning av kor viktig deltaking i arbeidslivet er, samstundes som fleire kjenner seg innlemma i fellesskapet og det norske samfunnet.

Kommunane vil på sikt med litt ekstra innsats ha moglegheit til innsparingar, med reduksjon i stønadsutbetalingar og auka skatteinntekter. Det vert vinn-vinn for alle.

Kristeleg Folkeparti vil stemma for forslag A, romartal I og II.

Statsråd Henrik Asheim [11:44:25]: For vellykket integrering er det viktig at de som skal bo i Norge, lærer seg norsk. Språk er avgjørende for å komme i jobb eller ta en utdanning. Tilstrekkelige språkkunnskaper er en nøkkel til varig tilknytning til arbeidslivet.

Lovforslaget som behandles i dag, vil kunne bidra til å øke språkkunnskapene til personer som ikke er økonomisk selvhjulpne, og forhindre tilbakefall til mottak av økonomisk sosialstønad. Endringene i sosialtjenesteloven som regjeringen har foreslått, innebærer at det innføres en plikt for kommunene til å stille vilkår om norskopplæring dersom manglende norskkunnskaper er årsaken til at en person ikke er selvhjulpne og personen har hatt rett og plikt til å delta på introduksjonsprogrammet.

Forslaget innebærer også en plikt for kommunene til å vurdere å stille vilkår om norskopplæring for alle andre mottakere av økonomisk sosialhjelp der de ikke er selvhjulpne fordi de ikke kan norsk. Begge endringene er i første omgang foreslått å skulle gjelde stønadsmottakere under 30 år.

Forslaget om innføring av norskopplærings- og vurderingsplikt må ses i sammenheng med ny integreringslov, som Stortinget vedtok 20. oktober 2020. Det er viktig at kommunene også i sosialtjenesteloven får en tydelig forpliktelse til å følge opp manglende norskerferdigheter når dette er en barriere for arbeidsdeltakelse for personer som er i målgruppen for introduksjonsprogrammet.

Aktivitetsplikt i sosialtjenesteloven for stønadsmottakere under 30 år ble innført i 2017. Også innenfor rammene av aktivitetsplikten har kommunene mulighet til

å stille vilkår om vedtak om økonomisk sosialstønad i form av deltakelse i språkopplæring. Tilsyn med de kommunale tjenestene etter sosialtjenesteloven har imidlertid vist at det er utfordringer knyttet til kartleggingen av den enkeltes behov og individuell tilpasning av tilbudet som gis til stønadsmottakerne.

Lovendringene knyttet til språkopplæring skal bidra til å sikre at kommunene stiller vilkår om deltakelse i språkopplæring overfor de personene som er forhindret fra å delta i arbeidslivet på grunn av svake norskkunnskaper, og at kommunene tilbyr tilstrekkelig språkopplæring for å få denne målgruppen i arbeid. Ved vurderingen av hvilket nivå av språkkunnskaper som er tilstrekkelig for den enkelte, vil det bl.a. ha betydning hvilken type arbeid eller utdanning kommunen finner realistisk for den enkelte stønadsmottaker. Hvilket språknivå en stønadsmottaker må nå for å bli selvhjulpne, vil variere. Det må vurderes konkret av kommunen i samarbeid med stønadsmottakeren selv. Hvilke former for språkopplæring som vil bli gitt i den enkelte kommune, vil avhenge av hvilke tiltak den enkelte kommune tilbyr.

Det er ulike årsaker til at folk i dag står utenfor arbeid. For noen er manglende norskerferdigheter årsaken til at de møter stengte dører i arbeidslivet. Vi styrker derfor aktivitetsplikten for å sikre at flere får krav om aktivitet som ruster dem til arbeidslivet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Arild Grande (A) [11:47:28]: Jeg merker meg at statsråden i sitt innlegg sier at kravet om at det skal gjelde bare for dem under 30 år, gjelder i første omgang, og jeg hører at ambisjonen er at det skal utvides etter hvert. Vi mener det er unaturlig at man har en grense på 30 år – vi har ingen å miste i arbeidslivet, vi har ingen å miste i samfunnet vårt, og vi ser dessverre at altfor mange står utenfor fordi de f.eks. ikke har grunnleggende språkerferdigheter. Alt som kan gjøres for å bidra til det, er Arbeiderpartiet for. Men da mener jeg at vi også må sette kommunene i stand til å levere et godt tilbud – tett oppfølging. Det har ikke regjeringspartiene vært villige til så langt. Vil statsråden både vurdere snarest mulig å oppheve denne aldersbegrensningen og fremme forslag for Stortinget om bevilgninger som sikrer at kommunene er i stand til å gi tett og god oppfølging av dem som er omfattet av kravet?

Statsråd Henrik Asheim [11:48:35]: La meg først begrunne denne ulikheten når det gjelder over og under 30 år. Det er slik at aktivitetsplikten i dag går opp til 30 år. Jeg synes det er krevende å skulle lage ett bestemt aktivitetspliktnivå for én bestemt gruppe – for dem under 30 år – men ikke for de andre. Det er allikevel slik at

det er en forutsetning at kommunene fortsatt skal vurdere om man skal tilby dette eller forlange det på en eller annen måte. Når man snakker om det innenfor aktivitetsplikten, mener jeg det er riktig at hele aldersgrensen økes hvis man skal pålegge nye ordninger.

Som jeg viste til i mitt innlegg, har vi helt nylig vedtatt en ny integreringslov. Vi har også laget et integreringsløft, som innebærer at man også i kommunene skal kunne gi f.eks. god språkopplæring. Det er klart at noe av grunnen til at vi også peker på kommunene, er, som jeg sa i mitt innlegg, at det er store lokale forskjeller, f.eks. når det gjelder hvilket arbeidsliv det er mulig å rekruttere til, hvilket språkbehov det er. Derfor mener jeg det er viktig at kommunene har et visst ansvar for hvordan de skal tilby ulike tjenester.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:49:45]: For Fremskrittspartiet er det viktig at alle lærer seg norsk, at man deltar i arbeidslivet, og at samfunnet stiller krav om aktivitet for dem som mottar sosialhjelp. Stortinget har vedtatt å innføre aktivitetsplikt for alle, men den er foreløpig begrenset til å gjelde dem under 30 år. Når vil statsråden følge opp Stortingets vedtak om å innføre aktivitetsplikt for alle, inkludert vilkår om norskopplæring også for dem over 30 år?

Statsråd Henrik Asheim [11:50:17]: Det er riktig at Stortinget i 2015 vedtok en generell aktivitetsplikt. Det kjenner representanten godt til, for jeg tror representantens parti var tungt involvert i det arbeidet. Så vedtok man i 2016 – gjeldende fra 2017 – at den skulle gjelde til 30 år. Jeg har ikke nå en dato for når man eventuelt skal utvide dette, nå styrer vi på en regjeringsplattform som representantens parti ikke lenger anser seg som bundet av, men den sier vel at man skal øke til 40 år. Dette er et arbeid som pågår, men jeg har ikke nå noen dato til representanten for når det vil gjøres.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:40:57]: Jeg vil understreke at i den kommunale ordningen sosialstøtte bygges på, skal det være en vurderingsplikt, det skal være en vurderingsplikt om norskopplæringsplikt. Og vi må ikke glemme den grunnleggende verdien av at alle uansett må sikres midler til helt nødvendig livsopphold. Det er viktig å slå fast fra Senterpartiets side.

Så er det videre slik at bare bruk av tvang vil gi begrensede resultater. Vi må kombinere tvang med rettigheter – og rettigheter slik at folk får bedre kunnskap om norsk, vil koste penger. Etter vår vurdering vil det netto koste penger i hvert fall i en startfase, for her skal vi gjøre en jobb for de mange sosialhjelpsmottakerne under 30 år som ikke er gode i norsk, og det koster penger. Så er spørsmålet hvordan kommunene skal finansi-

ere det. Er statsråden enig i at det er naturlig å øremerke bevilgninger fra staten på dette området?

Statsråd Henrik Asheim (H) [11:42:01]: La meg bare først gi en rask støtte til nettopp dette at plikter skal følges av rettigheter, ellers blir det bare en jakt på mennesker – hvis man ikke også sørger for å ha et apparat som kan følge opp.

Jeg er nok mer kritisk enn representanten til å øremerke penger til kommunene. Jeg tror det er bedre å gi frie inntekter, slik at de kan tilpasses tilbudet lokalt. Det er rett og slett fordi det vil være ulike behov og ulike måter å gjøre dette på. Jeg tror at lokalt ute i ulike kommuner kan man se forskjellige måter å gjøre dette på. Derfor mener jeg det skal være gitt gjennom frie inntekter, ikke gjennom øremerkede tilskudd.

Presidenten: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:52:50]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2020) (Innst. 141 L (2020–2021), jf. Prop. 27 L (2020–2021))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [11:53:11]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeforening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 (Innst. 124 L (2020–2021), jf. Prop. 32 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringen. Vidare vil det ikke verta gjeve høve til replikkar, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Erlend Wiborg (FrP) [11:53:52] (ordfører for saken): Lønnsdannelsen i Norge er i all hovedsak noe som avgjøres etter forhandlinger mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, eller via deres organisasjoner. Det er et viktig prinsipp. Noen av oss ønsker riktignok å sikre folk flest en bunnplanke gjennom innføring av en nasjonal minstelønn, men det er en annen debatt.

Det at lønnsdannelsen er en sak mellom partene, gjør at vi skal være varsomme med å gripe inn med lønnsnemndsbehandling, men i noen tilfeller er det nødvendig. I tvisten mellom KS og Den norske legeforening

valgte regjeringen å gripe inn med tvungen lønnsnemnd, dette etter at det ble varslet en opptrapping av streiken, som Statens helsetilsyn 30. oktober konkluderte med ville medføre fare for liv og helse. Komiteen er enstemmig i sin støtte til denne vurderingen fra regjeringen.

Komiteen er også enstemmig i sine merknader om at man må se nærmere på de tidligere inngåtte avtalene om unntak fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser. Det at arbeidsgivere og arbeidstakere forhandler seg frem til fornuftige ordninger tilpasset de forholdene de arbeider under, er fornuftig. Det er et gode for samfunnet vårt at vi har konstruktive parter som kan avtale unntak fra arbeidstidsbestemmelsene. Samtidig må vi ikke få et system der partene blir redde for å inngå en avtale hvis slike unntak, som man har forhandlet seg frem til, blir umulige å få justert eller endret på et senere tidspunkt hvis det skulle være ønskelig. For hvis en av partene nekter å gjøre justeringer og saken etter hvert går til konflikt, streik og etter hvert muligens Rikslønnsnemnda, og hvis det blir en automatikk i at man alltid viderefører dagens ordning, vil det kunne skremme partene fra å ønske å inngå slike avtaler.

Det jeg nå har tatt opp, må ikke tolkes som en føring for Rikslønnsnemnda. Komiteen har derfor vært tydelig i sine merknader på at man ber både partene og regjeringen om å se nærmere på denne problemstillingen, slik at vi også for fremtiden vil ha parter i arbeidslivet som sammen kan forhandle seg frem til gode løsninger, og også – noen ganger – til unntak fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser. Det er til beste for samfunnet og også for den enkelte innbygger og ansatte.

Arild Grande (A) [11:56:46]: Arbeiderpartiet står bak en enstemmig tilråding fra komiteen, og saksordføreren har redegjort for årsaken til at komiteen har landet på den tilrådingen, så jeg trenger ikke å gjenta det.

Jeg tar ordet for å understreke at Arbeiderpartiet mener det er helt avgjørende og grunnleggende at Norge følger ILOs kjernekonvensjoner og de konvensjonene vi har ratifisert. I denne saken framstår det noe uklart hvilket syn regjeringspartiene egentlig har på nettopp det. Da vi for en tid tilbake diskuterte og behandlet en sak fra Arbeiderpartiet om å få ILOs kjernekonvensjoner inn i menneskerettsloven, skrev representantene fra høyrepartiene følgende:

«Norge har signert og ratifisert alle åtte konvensjonene og er fullt ut forpliktet etter konvensjonenes innhold. Disse medlemmer presiserer at ILOs kjernekonvensjoner dermed forplikter Norge allerede i dag.»

Det var årsaken til at høyrepartiene stemte ned vårt forslag om å innta det i menneskerettsloven.

Så skriver departementet i den saken vi i dag diskuterer:

«Arbeids- og sosialdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener Arbeids- og sosialdepartementet at det under enhver omstendighet er nødvendig å gripe inn i konflikten.»

Vi har derfor i merknads form bedt regjeringen komme tilbake til Stortinget på en egnet måte med en avklaring av hva som egentlig er regjeringens syn når det gjelder ILOs kjernekonvensjoner. Det er også aktuelt fordi justiskomiteen nå har til behandling en innstilling om et nytt forslag fra Arbeiderpartiet om å innlemme ILOs kjernekonvensjoner i menneskerettsloven.

Debatten i dag er en anledning for statsråden til å komme tilbake til Stortinget og avklare disse tingene. Mener statsråden at Norge er fullt ut forpliktet av ILOs kjernekonvensjoner? Hvis ja, hvordan henger det sammen med sitatet jeg nettopp gjorde rede for, fra Arbeids- og sosialdepartementet, i denne saken?

Jeg tar opp de forslagene Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Arild Grande har teke opp dei forslaga han refererte til.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:59:51]: La meg først takke saksordføreren for umiddelbart og veldig tydelig å ha formulert komiteens syn på denne saken, for vi står sammen om at et godt organisert arbeidsliv er et gode for både arbeidstaker, arbeidsgiver og samfunnet for øvrig. God dialog mellom partene sikrer omstilling, ansvar i lønnsforhandlinger og lavt konfliktnivå i arbeidslivet.

Selv om det ikke er Stortingets rolle å gripe inn i konflikter mellom partene i arbeidslivet, mener Høyre at vi som lovgivende forsamling plikter å følge opp at intensjonen i lovverket blir fulgt. Arbeidsmiljøloven og arbeidstidsbestemmelsene er vernelover som sikrer arbeidstakers rettigheter. Det er fleksibilitet til å avtale midlertidige unntak i arbeidstidsbestemmelsene når det vurderes som forsvarlig. Det er viktig at både intensjonen og fleksibiliteten ivaretas og har oppslutning av arbeidslivets parter.

Vi har merket oss at Den norske legeforening over tid har pekt på at siden særavtalen mellom KS og Legeforeningen ble inngått, har forutsetningene endret seg på grunn av økte oppgaver for fastlegene i kommunene. Legeforeningen har i flere år tatt opp behovet for innstramning av arbeidstidsbestemmelsene med KS. I tariffavtalen er det omfattende unntak fra de verne-

regler som gjelder for de fleste andre arbeidstakere i arbeidslivet, dette i tråd med avtaleadgangen i arbeidsmiljøloven.

Vi mener at det er uheldig dersom KS fortsetter å få medhold i bare å videreføre unntak i arbeidstidsbestemmelser og tar dette som en selvfølge. Det er flere grunner til det. Det ene er at fastlegene i etterkant har fått flere oppgaver, hvilket betyr at forutsetningene for unntakene i arbeidstidsbestemmelsene har endret seg. Det andre er at bare en videreføring undergraver arbeidstakersidens rett og kompetanse på å opprettholde vernebestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Det undergraver tilliten mellom partene og ikke minst muligheten for å komme sammen om nye eller andre midlertidige løsninger senere, fordi midlertidige løsninger viser seg å kunne bli varige.

Sånn mener jeg faktisk at vi ikke kan ha det. Når det er sagt, var det riktig å avslutte en arbeidskonflikt når små kommuner med få leger gjorde at befolkningen ville stått uten legetjenester for øyeblikkelig og ordinær legehjelp, men dette bør løses på en bedre måte mellom partene i fremtiden.

Høyre mener selvfølgelig at vi er folkerettslig forpliktet av ILOs kjernekonvensjoner, men har sett at saken nå ligger til behandling i justiskomiteen og avventer behandlingen der.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:02:30]: Senterpartiet er enig i lønnsnemnd, men det er viktig å fortelle grundig hvorfor i all verden vi er kommet i denne situasjonen, for det er noe som er et resultat av lang tids manglende arbeid.

Senterpartiet har skrevet en grundig merknad, fått oppslutning om den fra opposisjonen og fremmet grundige forslag. Det er et resultat av at det her har vært en diskusjon mellom KS og Den norske legeforening siden 2014, og sakens grunnleggende årsaker til konflikten har ikke blitt løst. Det er lagt fram en egen NOU 2015: 17 Først og fremst – Et helhetlig system for håndtering av akutte sykdommer og skader utenfor sykehus. Regjeringen har ikke fulgt opp utvalgets viktige tilråding på legevaktområdet, som er grunnlaget for lønnsnemndbehandling av denne arbeidskonflikten.

Senterpartiet har fremmet flere representantforslag om sakene gjennom de siste årene, og vi fremmer nok en gang forslag som skal forsøke å ta årsakene til konflikten ved rota.

Regjeringa la fram en handlingsplan for fastlegetjenesten våren 2020. Den inneholdt heller ikke tiltak for å styrke legevaktjenesten utover at det skulle settes ned et nytt utvalg – denne gangen en ekspertgruppe som skal kartlegge bl.a. legevaktens arbeidsbelastning. Det er ikke noen tvil om at legevaktens arbeidsbelastning

er sånn at det skaper kritiske situasjoner og manglende rekruttering.

Senterpartiet vil understreke at årsaken til situasjonen som har ført til streiken, må løses raskt av regjering og storting, og Senterpartiet går inn for at Rikslønnsnemnda behandler konflikten i henhold til sin rolle i tariffsystemet – jeg vil understreke det: sin rolle i tariffsystemet.

Det er som nevnt en kjent problemstilling at arbeidsbelastningen for fastleger som går legevakt i distriktene, i mange tilfeller er svært høy. Dersom ikke arbeidsbelastningen reduseres, vil dette gå ytterligere ut over rekrutteringen og stabiliteten, og mange kommuner vil da stå uten et fullverdig helsetilbud. Nå ble det tvungen lønnsnemnd ved streik hos bare 35 leger ute i distriktene.

Det er derfor etter Senterpartiets vurdering behov for å gjøre endringer i organisering og finansiering som gir befolkningen spesielt i distriktene trygghet for tilgang til fastleger, og en legevaktsordning som sikrer befolkningen akuttmedisinsk nødtjeneste. Vi vil understreke at dersom regjeringa ikke løser årsaken til konflikten, er det stor fare for ny konflikt ved kommende lønnsoppgjør. Dette må unngås.

Jeg vil si det så sterkt: Vi ønsker ikke en ny sak i Stortinget på dette grunnlaget – nå må regjeringa ta affære.

Solfrid Lerbrekk (SV) [12:05:35]: Eg vil begynna med å seia at eg støttar fullt og heilt opp om det representanten Grande sa om ILOs kjernekonvensjonar i sitt innlegg.

Det er vanskeleg når legar går ut i streik, rett og slett fordi dei har ei så enormt sentral rolle når det gjeld liv og helse. Som me alle veit, skal tvungen lønnsnemnd brukast berre når det er fare for liv og helse. Det er ikkje alltid tilfellet. Det har vore anledningar tidlegare der tvungen lønnsnemnd har vorte brukt og det ikkje har vore fare for liv og helse. Reelt sett gjer dette at streikeretten til legar er svært innskrenka. Dette gjer saka vanskeleg for oss, men eg kan seia at me kjem til å stemma for. Det går òg fram av innstillinga. Så har me sjølv sagt i tillegg nokre eigne forslag i saka.

Situasjonen til fastlegane er ikkje enkel. Det er ofte dei same legane som driv den lokale legevakta. Dei jobbar etter mi meining altfor mykje, og dette vert det teke for lite omsyn til i konfliktar som dette. Ja, eg forstår at det òg er utfordrande for motparten, men eg meiner at ein i større grad må ta omsyn til dette i den generelle samfunnsplanlegginga. Her kan det med fordel f.eks. leggjast til rette for at me skal utdanna fleire legar i Noreg. Det vil på sikt gjera at fastlegekrisen lettare kan løysast, saman med andre tiltak for å letta på den enkeltes arbeidssituasjon. Me føreslår bl.a. at det vert laga ein

plan for korleis kapasiteten, kompetansen og kvaliteten kan aukast i legevakttenesta, og me føreslår at regjeringa må fremja tiltak som i større grad kan stimulera kommunane til å leggja legevaktarbeidet inn i den ordinære arbeidstida til den enkelte legen.

Dette er to skritt på veg i rett retning, men berre dette er sjølvsagt ikkje nok. Fastlegekrisen er overhangande i utruleg mange kommunar, inkludert der eg sjølv bur, som ikkje er veldig usentralt. Personleg forstår eg veldig godt at ein nyutdanna lege ikkje vil jobba 60–70 timar i veka som fastlege og legevakt samtidig som ein skal etablera familie.

Statsråd Henrik Asheim [12:08:40]: Det er partene i arbeidslivet som har ansvaret for inntektsoppgjørene og for arbeidsfreden. Den frie forhandlingsretten med adgang til bruk av kampmidler innebærer at samfunnet må tåle ulempene en arbeidskonflikt fører med seg. Det er samtidig allment akseptert at verken streik eller lockout skal ramme samfunnet på en måte som setter liv og helse i fare.

I september forhandlet Akademikerne kommune og KS om hovedtariffoppgjøret. Forhandlingene omfattet også reforhandling av særavtalen. Akademikerne brøt forhandlingene, mens de øvrige arbeidstakerorganisasjonene kom til enighet med arbeidsgiver. Det ble gjennomført mekling, og alle i Akademikerne unntatt Legeforeningen aksepterte forslaget som var meklet frem. Legeforeningen tok ut 23 medlemmer i streik fra mandag 26. oktober. Dagen etter ble det varslet opptrapping for ytterligere 12 medlemmer.

Statens helsetilsyn fulgte streiken nøye og vurderte løpende de konsekvensene streiken hadde for pasienters liv og helse. Streiken berørte de kommunale legetjenestene. De 23 legene som ble tatt ut i streik fra begynnelsen, hadde ikke legevakt den aktuelle perioden, og streiken kunne forløpe uten konsekvenser for liv og helse.

Den 30. oktober 2020 konkluderte Helsetilsynet med at det ville oppstå fare for liv og helse når den varslede opptrappingen ble satt i gang. Helsetilsynet pekte på at opptrappingen ville berøre små kommuner med få leger. Blant annet ville befolkningen i en kommune stå uten legetjeneste, både for øyeblikkelig hjelp og for ordinær legehjelp.

På bakgrunn av Helsetilsynets vurdering innkalte jeg partene til møte søndag 1. november. Partene bekreftet på møtet at de ikke hadde noen mulighet til å komme til enighet. I lys av dette meddelte jeg at regjeringen så det nødvendig å fremme forslag for Stortinget om tvungen lønnsnemnd om arbeidstvisten. Slik situasjonen hadde utviklet seg, ville det være uforvarselig å ikke gripe inn.

Så er det fremmet et spørsmål fra representanten Grande, som også SV stilte, nemlig formuleringen som er gitt hva angår forholdet til ILO-konvensjonen. Det er verdt bare å bemerke overfor Stortinget at den formuleringen som brukes i dette dokumentet, er den samme som har blitt brukt av vekslende regjeringer helt siden slutten av 1990-tallet. La meg bare likevel slå fast at vi selvsagt er folkerettslig bundet. Men brudd på konvensjoner som ikke er tatt inn i norsk lov, må også følge de folkerettslige organene. Det er, som det har blitt vist til fra flere, et forslag om dette i justiskomiteen, som vel skal avgi innstilling i slutten av februar, så da må man følge nøye hvordan dette reguleres inn.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har også ei taletid på inntil 3 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [12:11:39]: Dette er ikkje ei sak som høyrer til helse- og omsorgskomiteen, for det handlar om ein arbeidstvist, men eg føler på kallet til å halda eit innlegg sidan eg trass alt både har jobba som lege på ei legevakt og i fleire år har jobba for denne saka på Stortinget.

I denne saka er det lagt fram tre forslag. Eg vil kort omtala dei. Eg ser at i innstillinga har dei fått støtte frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV.

Det første forslaget lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som stimulerer til at kommunene i større grad kan tilrettelegge for at legevaktarbeidet planlegges og inngår i regulert arbeidstid.»

Dette var eit forslag i NOU-en frå 2015, der ein kom med ei tilråding til regjering og storting som ikkje er vorten følgt opp. Når eg ser kva ein faktisk føreslår, er det å be om at legevaktarbeid i større grad inngår i regulert arbeidstid. Nemn ei anna akutteneste i Noreg der ansvaret for akutthjelp skjer på fritida til dei som har dette som yrke. Det finst ikkje. Legevakta har i altfor mange år vorten organisert slik at det skal skje på utsida av regulert arbeidstid.

Eg kan garantera at det kjem til å verta mange konflikhtar og mange streikar, og heile legevakttenesta kjem til å rakna om ikkje forslag nr. 1 vert tatt på alvor. Det vil ikkje vera éin ny lege som finn seg i at dei først skal jobba som fastlege, med all den arbeidsmengda som er i eit slikt yrke, og i tillegg jobba vakter. Det finst ikkje éin ung lege som vil finna seg i dette i framtida. På den andre sida er legevakta så utruleg viktig for liv, helse og beredskap i kommunane. Det er der ein først kjem til, og raknar legevakttenesta, raknar veldig mykje av den akutte hjelpe-tenesta i kommunar – og særleg ute i distrikta.

Så til forslag nr. 2, om ein handlingsplan for å auka kapasiteten i legevakttenesta. Det har vi føreslått før. Vi

har fått fleirtal òg, men regjeringa har ikkje lagt noko fram.

Vidare er det eit forslag om at den ekspertgruppa som no er sett ned for å sjå på legevakttene, faktisk må levera den rapporten ganske raskt, for vi kan ikkje tåla at det går endå fleire år og at vi står i den same situasjonen til neste år. Regjeringa har hatt god tid på seg til å styrkja legevaktfeltet. Det har dei ikkje gjort, og no meiner eg at Stortinget må setja litt trykk bak dette kravet.

Arild Grande (A) [12:14:43]: Jeg synes ikke statsråden avklarer det viktige spørsmålet om hvordan man faktisk skal forholde seg til ILOs kjernekonvensjoner. Eller retttere sagt: Det er egentlig avklart, for det er riktig – som statsråden sier – at dette er brukt før, gjennom tvungen lønnsnemnd i flere saker. Det viser at slik det er ratifisert i dag, med de forarbeidene som ligger i grunnlaget, kan man sette ILOs kjernekonvensjoner til side.

Det er hele årsaken til at Arbeiderpartiet har fremmet forslag tidligere, og gjentatt det nå, om at ILOs kjernekonvensjoner skal tas inn i menneskerettsloven. Da er spørsmålet om regjeringens partiene seg imellom vil sortere hvordan de skal forstå det, når de på den ene siden sier at man kan sette ILOs kjernekonvensjoner til side i spesielle tilfeller, men på den andre siden sier at Norge fullt ut er bundet av ILOs kjernekonvensjoner. Det kan bli interessant når vi kommer tilbake til den debatten når justiskomiteens innstilling til Arbeiderpartiets forslag skal behandles utpå nyåret.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [12:16:12]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i folketrygdloven (sammenslåing av egenandelstak 1 og 2) (Innst. 129 L (2020–2021), jf. Prop. 16 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa. Vidare vil det ikkje verta gjeve anledning til replikkar, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Tore Hagebakken (A) [12:16:53] (ordfører for saken): Denne saken innebærer endringer i folketrygdloven som betyr at dagens egenandelstak 1 og 2 slås sammen til et felles egenandelstak med en sammen slått frikortordning. En samlet komité mener sammenslåing er fornuftig og støtter lovforslaget.

I innstillingen viser komiteen til at departementet understreker at endringen er av teknisk karakter og ikke medfører noen endringer i gjeldende rett med hensyn til hvilke helsetjenester og hvilke godkjente egenandeler som omfattes av det nye, felles utgiftstaket.

Det store flertallet av høringsinstansene i departementets egen høring mener også endringene vil gi en enklere og mer rettferdig ordning, men flere har tydelig, også i komiteens budsjettføring, sagt at en proveny-nøytral sammenslåing vil kunne slå uheldig ut for mange av dagens frikortbrukere. Eksempelvis skriver Pensjonistforbundet i sitt høringsinnspill til statsbudsjettet at hjelpetrengende grupper settes opp mot hverandre ved at sårbare grupper betaler for fordeler til en annen sårbar gruppe.

Pensjonistforbundet er svært opptatt av at brukerbetaling ikke skal virke som et hinder for å oppsøke helsethjelp. Arbeiderpartiet vil uttrykke sterk støtte til det Pensjonistforbundet har framført.

Så skal jeg gjøre noe jeg ikke har helt for vane å gjøre, og det er å gi honnør til Fremskrittspartiet, som i budsjettforhandlingen med regjeringens partiene har satt en stopper for økningen i egenandelene, akkurat slik Arbeiderpartiet foreslo i sitt alternative budsjett, med 1 mrd. kr for å sikre at taket forble på 2 460 kr. Det var bare Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet som klarte å avsløre sminkingen fra regjeringa – som om de sykeste skulle ha en fordel. Vi mente det fra første stund var helt feil å gjøre det dyrere å være syk, i særdeleshet under en pandemi. Eksempelvis ville folk med diabetes fått en økning i egenandelen.

Pensjonistforbundet mente at kortsiktige økonomiske hensyn ble avgjørende for regjeringa – enig. Men igjen: En samlet komité støtter selve lovendringen, og slik det nå foreligger med redningsaksjonen i budsjettavtalen, mener vi dette blir både enklere og bedre enn dagens ordning.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:19:53]: Solberg-regjeringen foreslo å slå sammen egenandelstak 1 og 2 til ett egenandelskort. SV er for det, siden det vil hjelpe mange av dem som trenger hjelp aller mest.

SV var sterkt imot taket på 3 183 kr, som regjeringen foreslo. Forslaget fra regjeringen var å spare flere hundre millioner kroner. Det er SV imot.

Jeg var svært bekymret for hva som kunne skje når regjeringen foreslo å spare penger ved å ta fra de syke. Det bør ikke skje, og jeg vil rose Fremskrittspartiet for at regjeringens forslag har blitt fjernet. Egenandelskortet vil bli mye billigere, og regjeringen skal ikke spare penger på de syke.

SV har foreslått å evaluere ordningen på grunn av økningen i pris som regjeringen foreslo, jf. forslag nr. 1

fra SV, som er det eneste forslaget i saken. Når regjeringen har gått bort fra dette, trenger vi ikke vårt forslag. Derfor fremmer jeg det ikke.

Kuttene under Solberg-regjeringen har vært dramatiske. Høyrepartiene har kuttet uføretrygd, minstepensjon, uføres barnetillegg, arbeidsavklaringspenger, bostøtte, osv.

SV har prioritert over 7 mrd. kr i budsjettet for de fattigste i landet. Det er godt at det ble enighet mellom Fremskrittspartiet og høyre regjeringen om å få billigere egenandelskort, men vi skulle gjerne ønske at de også jobbet for alle de andre gruppene der de har kuttet.

Statsråd Bent Høie [12:22:19]: Vi kommer tilbake igjen til denne debatten også i forbindelse med Stortingets behandling av budsjettet, men lovforslaget som Stortinget har til behandling i denne saken, er en forutsetning for å gjennomføre det som ligger i statsbudsjettet, og som regjeringen har blitt enig med Fremskrittspartiet om.

Dette er en veldig viktig sosial reform for dem i Norge som har de aller høyeste helseutgiftene. Det er ikke gjort noe så betydelig for å skjerme disse siden Bondevik II-regjeringen innførte egenandelstak 2. Det er en gledens dag at en enstemmig komité, også når det gjelder lovvedtaket, slutter seg til disse endringene.

Dette vil ha stor betydning for at de i samfunnet vårt som har de høyeste helseutgiftene og egenandelsutgiftene, og som ofte også har dårlig økonomi, får en vesentlig bedre skjerming i årene framover, så dette er en viktig sosial reform.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:23:29]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Midlertidige endringer i helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige endringer for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19 (Innst. 123 L (2020–2021), jf. Prop. 28 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:24:13] (komiteens leder og ordfører for saken): Først en takk til komiteen for godt arbeid på relativt kort tid. Jeg er glad for at det er enighet om muligheten for unntak, men at vi også står sammen om presiseringene rundt at det bør begrenses dersom det ikke er behov.

Norge står fortsatt midt i en pandemi som preger hverdagen for alle. Dette er den alvorligste krisen for Norge siden andre verdenskrig, og vi har fortsatt de strenge tiltakene som ble innført tidlig i november. Det finnes ingen garanti for at det ikke vil være behov for lignende tiltak også gjennom den vinteren og våren som ligger foran oss. Det er dette bakteppet som gjør at forslaget om forlengelse av unntaksbestemmelsene i helseberedskapsloven videreføres til 1. juni 2021.

Det er viktig at det legges til rette for å sikre tilgangen på medisinsk utstyr og personlig verneutstyr. For å sikre dem som trenger det mest ved behandling for covid-19, vil det, dersom smitten blusser veldig opp og situasjonen blir alvorlig, være behov for at helsetjenesten gjør sine prioriteringer på en best mulig måte. For at det skal være mulig, kan det være behov for tilpasninger eller unntak fra noen av bestemmelsene i pasient- og brukerrettighetsloven.

Jeg vil understreke at selv om vi nå viderefører disse unntakene, er det viktig, så langt det lar seg gjøre, at det er den normale lovgivningen som følges. Jeg er glad for at en enstemmig komité forutsetter at det holdes oversikt over pasienter med utsatt behandling som fortsatt venter, og at disse kan prioriteres ut fra alvorlighetsgrad så fort kapasiteten er tilbake på normalt nivå.

Vi går snart inn i en annerledes jul med smittevern-tiltak og begrensinger på selskaper og slike ting, men heldigvis er vaksinelyset i enden av tunnelen stadig lysere. Med det i sikte håper jeg – og sikkert alle – at 2021 blir et år da vi vender tilbake til normalsituasjonen, og at dette også gjelder pasientrettigheter og situasjonen i helsevesenet.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:26:48]: Regjeringen foreslår – og har Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet på lag – å fjerne retten til brukerstyrt personlig assistanse, BPA, midlertidig til 1. juni 2021.

SV er imot å fjerne denne viktige rettigheten. Jeg fremmer derfor forslag nr. 2, som sier at regjeringen umiddelbart må komme tilbake til Stortinget for å sikre retten til BPA og verne paragrafen om særlig tyngende omsorgsarbeid.

Økt smittetrykk kan medføre overbelastning av helsetjenesten, spesielt ved sykehusene. Mer smitte og flere alvorlig syke kan kreve endringer av prioriteringene i helsetjenesten, både andre plikter og færre rettigheter

for oss. SV er enig i at vi må ha denne loven for å trygge landet vårt, men er uenig i at retten til BPA skal fjernes.

BPA er en likestillingsordning for dem som trenger hjelp for å leve et godt og aktivt liv. Mange av brukerne trenger hjelp til å spise, hjelp til å kle på seg og hjelp til å kunne møte venner ute. Min venn Siri trenger BPA hele tiden. Hvis staten bestemmer at Siri ikke kan ha sine BPA-folk på grunn av mer smitte, kan ikke Siri leve hjemme. Da må hun sendes til sykehjem, og sykepleiere og helsefagarbeidere vil måtte bruke mer tid på Siri enn på dem som trenger helsehjelp på grunn av korona.

BPA er viktig for dem som trenger det, men også viktig for helsevesenet, siden BPA avlaster helsesektoren. Helseansatte bør kjempe imot pandemien, ikke ta over BPA-ordningen.

SV stemmer for å begrense rettigheter under pandemien, men stemmer imot å fjerne retten til BPA og foreslår å verne paragrafen om særlig tyngende omsorgsarbeid.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har teke opp det forslaget han viste til.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [12:29:58]: Fremskrittspartiet har forståelse for at regjeringen trenger mandat til å kunne gjøre ulike tilpasninger i pasientrettighetene under koronapandemien, som vi fortsatt står i. Dette skal altså kun brukes ved unntak, og vi kjenner alle til at smittesituasjonen kan endre seg raskt.

Men Fremskrittspartiet støtter ikke regjeringens ønske om å få mandat til å avvikle fritt behandlingsvalg. Forrige gang regjeringen avvirket fritt behandlingsvalg, førte det til unødvendig lange ventetider og utsatte operasjoner. Det var frustrerende å se hvordan regjeringen nektet å ta imot en hjelpende hånd fra private aktører som ønsket å avhjelpe det offentlige helsevesenet, og pasienter som opplevde at sine konsultasjoner og operasjoner ble utsatt. LHL-sykehuset måtte f.eks. nedskalere sin drift fordi de ikke fikk pasienter. Fremskrittspartiet satte store spørsmålstejn ved dette da, og vi gjør det fortsatt. De private sykehusene er en del av løsningen også under koronapandemien.

Fremskrittspartiet mener fritt behandlingsvalg er avgjørende for å kunne ta unna de helsekøene som har bygd seg opp under denne pandemien, og vi har fått gjennomslag i statsbudsjettet for 2021 for å kjøpe enda mer kapasitet fra private aktører. Den linjen ønsker vi å stå fast ved. Det er viktig for pasientene for å sørge for at de får den behandlingen de har behov for, og som de fortjener. Det er viktig å sørge for at helsekøene går ned. Derfor fremmer vi forslag om at regjeringen ikke skal få lov til å avvikle fritt behandlingsvalg etter sin egen innfallsmetode. Den dagen det eventuelt blir tvingende

nødvendig, får regjeringen heller komme tilbake til Stortinget med det.

Jeg vil med det ta opp det forslaget Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten: Då har representanten Åshild Bruun-Gundersen teke opp det forslaget Framstegspartiet har fremja.

Statsråd Bent Høie [12:31:54]: Vi er nå inne i den andre bølgen av pandemien. Selv om vi nå så vidt kan ane lys i tunnelen, er jeg redd for at vi også det neste halvåret må leve med smitte i samfunnet og dermed også med risikoen for en oppblomstring av smitten. Derfor mener jeg det er behov for å forlenge de midlertidige hjemlene i helseberedskapsloven fram til 1. juni 2021, og jeg vil begrunne hvorfor.

En viktig grunn er behovet for å ivareta tilgangen til medisinsk utstyr, personlig verneutstyr og medisinske næringsmidler. Norge er avhengig av import for å dekke behovet for slike produkter. Tilgangen til medisinsk utstyr og personlig verneutstyr har vist seg å være svært krevende som følge av covid-19. En rekke land har nå svært høye smittetall, og vi har erfart uforutsigbarhet i smittetallene også i Norge. Vi går inn i en periode med økt mobilitet og mer sosial kontakt. Dermed øker faren for smitteoppblomstring over hele verden. Økt smitte og usikkerhet påvirker etterspørselen etter medisinsk utstyr og personlig verneutstyr. Det er en fare for begrenset tilgang til slike produkter, og det kan bli nødvendig med restriksjoner knyttet til rasjonering og eksport. Det vil også være behov for å unnta slikt utstyr fra gjeldende krav til markedsføring og bruk.

Videre er det behov for å forlenge hjemmelen til å kunne fravike pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 2 og tilhørende pliktbestemmelser. Pasient- og brukerrettighetsloven gir pasienter og brukere en rekke rettigheter. Det er bra, men i en krisesituasjon begrenses helsetjenestens muligheter til å gjøre hensiktsmessige prioriteringer. Jeg vil presisere at det er et vilkår at unntakene er nødvendige for å bidra til likeverdig tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester og til forsvarlig og effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Dette betyr at det må foretas en vurdering av om unntakene er nødvendige, og videre om de er forholdsmessige ut fra en situasjon i helse- og omsorgstjenesten. Det er ikke adgang til å gjøre unntak fra den grunnleggende retten til nødvendig helsehjelp innen forsvarlig tid.

Vi er i en situasjon der det er høy smitte, og det er fare for oppblomstring av smitten også i tiden framover. Jeg er derfor glad for at komiteens flertall har sluttet seg til lovforslaget som regjeringen har fremmet.

Så vil jeg avslutningsvis bare understreke at det er ingen planer om å fjerne retten til brukerstyrt personlig

assistanse. Tvert imot – det er en ordning som fungerer veldig godt, spesielt under en pandemi, der det er et begrenset antall mennesker en får assistanse fra. Jeg vil på det sterkeste understreke at ingen som lytter til denne debatten, etter SVs innlegg nå må bli bekymret for at dette er en rettighet som forsvinner som følge at det Stortinget vedtar i dag. Jeg tror kanskje en bør tenke at en i denne debatten ikke bidrar til å skape unødvendig frykt i en krevende situasjon for mange mennesker.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:34:53]: Jeg har fått mange meldinger og e-poster fra dem som bruker BPA. Statsråden sa veldig tydelig at de ikke ville fjerne bruken av BPA. Hvis det er helt riktig, hvorfor ville regjeringen fjerne paragrafen om BPA midlertidig?

Statsråd Bent Høie [12:35:22]: Det vil vi ikke. Det denne loven gir, er en mulighet til å ta vekk noen pasientrettigheter i en veldig krevende situasjon. Men vi har ikke gått igjennom hver enkelt av de rettighetene, rett og slett fordi det ville kreve en forholdsmessighetsvurdering i den situasjonen vi er i nå. Men jeg har behov for å si at hvis noen er bekymret for at vi skal ta fra folk retten til brukerstyrt personlig assistanse generelt, er det ikke noe jeg ser for meg vil være et veldig egnet tiltak under en pandemi, der nettopp det å begrense antallet en får assistanse fra, vil være det motsatte, nemlig et godt egnet tiltak for å redusere risikoen for smitte.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:36:07]: Så bra. Nå er jeg litt mer glad, etter at statsråden sa det. Men da er det veldig rart at regjeringen ikke har foreslått å verne denne paragrafen, for nesten alle som jobber med BPA, er ikke helsepersonell.

Hvorfor trenger vi å fjerne denne rettigheten? Det bør ikke gå ut over å bruke disse personene, for de bør ikke jobbe på sykehjem eller sykehus og hjelpe folk som er smittet av korona. De bør være sammen med de personene som trenger hjelp. Da kan de også avlaste helsevesenet.

Så hvorfor har regjeringen ikke vernet denne paragrafen?

Statsråd Bent Høie [12:36:57]: Det er ikke noe forslag om å fjerne denne paragrafen. Det som denne saken handler om, er å gi regjeringen mulighet til å ta vekk noen pasientrettigheter i en konkret situasjon, f.eks. hvis det er en kraftig smitteoppblomstring, og der helsetjenesten vil ha kapasitetsproblemer med å håndtere enten en vurdering av rettigheter eller en gjennomføring av rettigheter. Vi har som sagt ikke gått igjennom hver enkelt paragraf og gjort den vurderingen nå. Da ville vi ha måttet ta utgangspunkt i hva som

er situasjonen, og det har vi ikke gjort. Men det betyr ikke at mennesker som har BPA, etter SVs innlegg skal være bekymret for å miste denne rettigheten. Det mener jeg det er veldig viktig å gi uttrykk for hvis det er noen som er bekymret for dette, og hvis noen er blitt enda mer bekymret etter SVs innlegg.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:37:47]: Det var fint at statsråden snakket om hele loven, men jeg vil ha svar på spørsmålet om denne paragrafen. Jeg husker ikke riktig ordet statsråden brukte, men jeg håper de har lest hele paragrafen. Statsråden skal følge paragrafen. Når Helse- og omsorgsdepartementet og regjeringen foreslår å fjerne noen rettigheter, håper jeg at de har lest den nøye.

Jeg vil ha et konkret svar på hvorfor denne paragrafen skal bli midlertidig fjernet.

Statsråd Bent Høie [12:38:28]: Den skal ikke bli midlertidig fjernet. Denne saken handler om å gi regjeringen hjemmel til å kunne fravike pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 2. Den paragrafen som representanten er opptatt av, er under det kapittelet, men det betyr ikke at alle paragrafene under det kapittelet vil bli suspendert under en pandemi. Det vil da bli gjort en konkret vurdering av hver enkelt rettighet, og hver enkelt rettighet som eventuelt skal settes på vent, må ha en helt konkret begrunnelse. Personlig brukerstyrt assistanse er, som jeg sier, nettopp en ordning som sannsynligvis bidrar til å redusere risikoen for smittespredning, så det er veldig lite sannsynlig at det vil være forholdsmessig å fjerne den rettigheten, og da vil den heller ikke bli fjernet.

Presidenten: Presidenten vurderer det slik at spørsmålet nå er tilstrekkeleg opplyst, så me avsluttar replikkordskiftet.

Fleire har heller ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:39:26]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Sylvi Listhaug om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser (Innst. 142 S (2020–2021), jf. Dokument 8:2 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter

innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Sveinung Stensland (H) [12:40:08] (ordfører for saken): Takk til komiteen for en grei runde om dette.

Det ble fremmet tre forslag fra Fremskrittspartiet. Ett av dem får vel flertall. Men et flertall bestående av SV, Senterpartiet og regjeringspartiene er enige om noe annet enn det som er foreslått.

Diskusjonen om testing på grensen er en gjenganger. Hva er riktig, hva skal en gjøre? I spørretimen i går gikk en noen runder på hva obligatorisk testing egentlig er, noe som kan synes uklart. Men i alle fulle fall er flertallet i komiteen av den oppfatning at Stortinget ikke bør detaljregulere testkriteriene i Norge. Det begrunnes mest av alt med frykten for falske negative, noe vi jo ser fra Island at var et problem der tidligere.

Jeg skal ikke dra ut denne debatten med for mange detaljer. Forslagene fra Fremskrittspartiet blir i stor grad ikke vedtatt, men vi har samlet oss om noe der, og samtidig ber et annet flertall regjeringen om å komme tilbake med en oppdatert plan for hvordan en skal sikre testkapasiteten rundt om i landet. Da vil jeg legge til at akkurat nå er ikke testkapasiteten i landet en stor utfordring, men den har jo vært det tidligere i denne pandemien.

Ingvild Kjerkol (A) [12:41:47]: Importsmitte er en av de største risikofaktorene for å skape en ny smittebølge i Norge. Det skrev Helsedirektoratet basert på Folkehelseinstituttets vurderinger i juni, samtidig som regjeringen åpnet opp for å frita arbeidsinnvandrere fra karanteneplikten. Det kunne vi lese om i Aftenposten i dag. Videre skrev Helsedirektoratet:

Det er viktig å vurdere de potensielt positive effektene av å lempe på karantenekrav knyttet til arbeidsreiser opp imot risikopotensialet, ved at dette i sin tur kan bidra til å ramme de samme industriene og samfunnsøkonomien generelt enda hardere dersom Norge går inn i en ny smittebølge.

I industribygda Hyllestad i Sogn holdt det på å gå riktig ille. Vi hadde flaks, sier ordfører Kjell Eide i Hyllestad. Han beskriver karanteneunntaket til regjeringen som risikosport. Arbeiderne går jo på butikken, vi så tidlig at dette ikke var trygt, sier ordføreren. Men når overordnede myndigheter kommer med sånne regler, er det vanskelig for en kommune å si nei.

Siden slutten av juni har nesten 2 000 polakker testet positivt. Polen har vært det største smitteimportlandet til Norge siden midten av august. Tallene viser kun det som oppdages, og Polen har hatt et av de laveste testnivåene i Europa.

Ifølge Helsedirektoratet har fire av fem utenlandspassasjerer gått forbi teststasjonen på Gardermoen

siden midten av august. Tall fra Folkehelseinstituttet i september viser at kun 40 pst. overholdt karantene-reglene.

Hvis smitteimporten stiger igjen over jul, vil vanlige folks innsats være forgjeves. Assisterende helsedirektør Nakstad har uttalt at det er viktig å ta tak nå. I januar kommer mange av dem som bor i utlandet, men som jobber i Norge, tilbake etter å ha feiret jul. SAS alene har opprettet over 50 ruter i forbindelse med nyttår. Det er naivt å tro at folk ikke vil reise i julen.

Arbeiderpartiet ber derfor regjeringen innføre obligatorisk testing ved viktige grensekryssinger og lufthavner, i kombinasjon med karantene-regler utarbeidet av helsemyndigheter. Alle, både Senterpartiet og regjeringen og SV, kan være etterpåkloke, men det er nå vi kan ta ansvar, før det går så langt.

Vi står inne i et mindretallsforslag i innstillingen, og jeg legger fram det. I tillegg har vi et løst forslag, forslag nr. 3, som jeg også tar opp.

Presidenten: Representanten Ingvild Kjerkol har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [12:45:12]: I sommer åpnet regjeringen for økt reisevirksomhet inn og ut av Norge, og det førte til stor importsmitte. For å legge til rette for at mest mulig aktivitet opprettholdes samtidig som man unngår å spre smitte, mente vi i Fremskrittspartiet at det burde innføres obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge og foreslo det i august. Vi mener dette kravet skal gjelde for alle. Vi mener også at hvis man har testet negativt på to koronatester, skal man slippe resten av karantenetiden. NHO har stilt seg positiv til det forslaget, som vil bidra til færre tilfeller hvor friske folk blir satt i helt unødvendig karantene.

I dag er det ikke krav om negativ koronatest ved innreise til Norge for norske statsborgere, for personer som har oppholdstillatelse, eller for personer i transitt. Det gjelder heller ikke for personer som jevnlig kommer til Norge fra Sverige og Finland for å jobbe eller studere, for utlendinger med innreisestillatelse eller for utlendinger som søker asyl.

Heller ikke helsepersonell er nødvendigvis omfattet av en plikt til å avgi negativ koronatest for å jobbe i norsk helsevesen. Administrerende direktør i helseforetakene kan gi helsepersonell unntak fra karantenetid ved kritiske behov, og det har vi sett at de benytter seg av.

Fremskrittspartiet mener det er problematisk med alle disse unntakene. Regjeringen burde ha satt inn effektive tiltak for å hindre importsmitte før den kraftige økningen av smitte i oktober. Da regjeringen åpnet for reiser mellom Norge og Europa 15. juli, fjernet regjeringen samtidig innreisekarantene for land og regioner

som etter regjeringens definisjon hadde en tilfredsstillende smittesituasjon. En rekke land og regioner hadde langt høyere smittetall enn Norge på det tidspunktet, og tiltakene førte til økt importsmitte til Norge.

Jeg vil også påpeke den pinlige seansen da hele Norge satt og fulgte med på om flyet fra Spania rakk å lande på Gardermoen før midnatt den 25. juli. Dersom flyet hadde landet ett minutt etter midnatt, ville alle passasjerene måttet gå i karantene. Flyet landet 20 minutter før tidstabellen, så ingen av passasjerene måtte i karantene, men viruset forholder seg ikke til klokken.

Fremskrittspartiet mener det er på tide å innføre obligatorisk testing for alle som kommer til Norge, og med det vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Når det gjelder det løse forslaget som kommer fra Arbeiderpartiet i dag, har jeg litt utfordringer med å se hva som er den reelle forskjellen på det forslaget og det som allerede ligger fra komiteen, forslagene nr. 1 og 2. Fremskrittspartiet har i forslag nr. 2 fremmet et forslag om å gi fritak fra karanteneplikten dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester, mens Arbeiderpartiet i sitt forslag foreslår at karanteneregelverket utarbeides av helsemyndighetene. Det er vel den reelle forskjellen. Vi kan godt støtte forslaget subsidiært, men jeg har vanskelig for å se hva den reelle forskjellen er, og om dette forslaget vil få støtte fra noen flere, så det ser i utgangspunktet ikke ut til å være noen hensikt.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen har teke opp det forslaget ho refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [12:48:26]: Framstegspartiet foreslår obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Noreg, dei ber om ein plan for korleis vi kan sikra auka testkapasitet i heile landet, og dei foreslår å gi fritak frå karanteneplikta for dei som testar negativt for covid-19 på to testar.

Senterpartiet vil ikkje støtta forslag nr. 1, om obligatorisk testing på grensa, og heller ikkje forslag nr. 3, om fritak frå karanteneplikt. Vi står i staden bak fleirtalsforslaget i innstillinga, om å be regjeringa vurdere ein modell for auka testing ved grensa, som saman med innreisekarantene kan bidra til lågare smitte i Noreg, der ein òg tar med erfaringane ifrå Island.

Senterpartiet meiner at krav til innreisekarantene er det viktigaste tiltaket for å handtera importsmitte. Det er grunn til å stilla spørsmål ved om kontrollen med karantenekravet har vore god nok, og ikkje minst, etter å ha lese i dagens Aftenpost om det store karantenefrisleppet og måten det skjedde på, i strid med helsefaglege råd, synest det kritikkverdige. At utanlandske sjåførar med unnatak frå karanteneplikt i tillegg får køyra kabotasjekøyring i Noreg i inntil ei veke, synest eg òg er heilt uforståeleg.

Senterpartiet er ikkje prinsipielt imot obligatorisk testing om det var det som skulle til for å hindra auka smitte i Noreg, sjølv sagt ikkje. Men i denne saka har vi lytta til faglege råd. Skal eit slikt inngrepande smittetil-tak innførast, må det stå i stil med nytta. Obligatorisk testing har ingen medisinfagleg grunngeving. Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet meiner obligatorisk testing av personar frå raude land ikkje vil vera særleg viktig for smittesituasjonen i Noreg. Negativ test er berre eit augneblinksbilde, personen kan verta smittsam etter kort tid. Målet med slik massetesting ved grensa må jo vera mindre smitte i Noreg, og ikkje berre auka testing. Problemet i dag er det høge talet med falske negative testar som må handterast.

Erfaringane frå Island viser at 25 pst. av dei innreisande med negativ test testar positivt etter fem–seks dagar. Dette viser at negativ test ikkje er tilstrekkeleg. Dersom det vert utvikla nye, meir pålitelege hurtigtestar, kan dette bildet endra seg, men per no meiner vi at dette forslaget ikkje vil vera til stor nytte og faktisk vil kunna føra til meir smitte, ikkje mindre smitte, i Noreg.

Senterpartiet er òg negativ til det Framstegspartiet foreslår om at ein skal kunna testa seg bort ifrå karantenekravet. Eg er glad for at fleirtalet i innstillinga er for å sikra auka testing og auka testkapasitet for risikogrupper, og auka testing av både tilsette og bebuarar på sjukeheimar spesielt, i tråd med faglege råd. Gjennomsnittsalderen for dei som døyr av covid-19, er 82 år. Seks av ti døyr på helseinstitusjonar som f.eks. sjukeheim. Det er for desse vi isolerer oss og gjer tiltak, og dei må sjølv sagt stå i fremste rekke når det gjeld testing og forebygging av smitte. Senterpartiet vil ikkje støtta det nye forslaget frå Arbeidarpartiet.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:51:49]: I Aftenposten i dag har vi sett hvor galt det kan gå når regjeringa baserer sine smittevernråd på lobbyvirksomhet i stedet for på faglige råd fra FHI og Helsedirektoratet. Utenlandske arbeidere, ansatt i useriøse bedrifter, har fått vide unntak fra karantenebestemmelsene. Det har ført til importsmitte.

Vi har nok en gang fått understreket at smitteverngreglene er høyst politiske, og vi er derfor glade for at Fremskrittspartiet har fremmet denne saken for Stortinget. Enda bedre hadde det vært om regjeringa hadde gjort det som en norm, og at de også la fram grunnlaget. Nå er vi avhengig av at Aftenposten finleser sms-er mellom rike folk og regjeringsmedlemmene.

Vi støtter likevel ikke alle forslagene. SV støtter ikke forslagene om obligatorisk testing av alle, også fra land uten smitte, eller om fritak fra karantene, som Fremskrittspartiet foreslår. SV vil gjerne teste flere, også dem som skal være i karantene, men SV vil prioritere ressur-

sene for dem som er på sykehjem, og for folk som beveger seg rundt og kan smitte andre, framfor dem som skal være i karantene.

Vi fremmer i stedet forslag om mer og bedre testing og oppfølging av karantene. Karantene er viktigere enn testing for å stoppe smitten. SV er tydelig på at vi skal ha karantene. SV er imot Fremskrittspartiets forslag om frislipp fra karantene etter to negative tester.

Vi er i en pandemi. SV er imot et frislipp, siden vi vet at folk kan få negative testresultater, også hvis de er koronasmitte. Karantene er viktigere enn testing. Testing fjerner ikke smitte. Det er karantene som kan stoppe smitten.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:54:45]: Vi har vent oss til å leve i en stadig mer sammenbundet verden. Blant annet har Schengen-samarbeidet gjort det lett å reise over landegrensene. Men alt dette er jo blitt litt vanskeligere nå, etter at risikoen for å ta med seg koronasmitte til Norge ble stadig økende.

Ulike land i verden har valgt seg ulike strategier for å håndtere viruset i sitt land. I Norge har vi forsøkt å tilpasse kontrollmekanismene etter smittesituasjonen. Etter en sommer med lettere tiltak og kanskje også en følelse av en normal situasjon, kom den andre bølgen over oss utover høsten. Derfor ble det innført strengere regler knyttet til karantene og krav om testing. Men så har vi hatt flere eksempler på at det kan ta litt tid fra man er i kontakt med en som er smittet av korona, før man tester positivt selv, og nettopp derfor er ti dagers karantene så viktig.

Island er blant landene som har tilbudt test til alle som ankommer, og det viser seg at 25 pst. av dem som tester negativt ved ankomst, tester positivt fem-seks dager senere. Å teste seg ved ankomst og få et negativt svar vil derfor for mange være en falsk trygghet. Ti dagers innreisekarantene er mye viktigere for å forhindre at importsmitte sprer seg.

Vi har fortsatt en situasjon med høye smittetall i deler av landet. Gjennom høsten har vi sett at lokale utbrudd kan komme plutselig, og de kan bli store. En god testkapasitet er viktig, men det er også viktig at vi alle fortsetter å huske på at vi holder meteren, at vi må være hjemme ved symptomer, at og vi må teste oss.

Statsråd Bent Høie [12:57:10]: Noen partier i Stortinget ber regjeringen om å innføre obligatorisk testing ved innreise til Norge. Jeg anser obligatorisk testing først og fremst for å være et svært inngripende tiltak. Tiltak etter smittevernloven skal være klart medisinsk-faglig begrunnet, være nødvendige av hensyn til smittevernet og framstå som tjenlige etter en helhetsvurdering. I tillegg skal det legges vekt på frivillig medvirkning fra den tiltakene gjelder.

Helsedirektoratet oppfatter ikke at obligatorisk testing har en klar medisinsk-faglig begrunnelse eller er nødvendig av hensyn til smittevernet. Innreisekarantene er mindre inngripende og regnes som tilstrekkelig for å forhindre import av smitte. Obligatorisk testing kan føre til falsk trygghet. Det tar vanligvis flere dager før en smittet person har påvisbart virus. Dermed kan personer som tester negativt ved innreise, likevel utvikle sykdom.

Regjeringen har innført flere andre tiltak fra 9. november for å redusere importsmitte. Et ytterligere tiltak med obligatorisk testing kan medføre økt motstand mot de tiltakene som har god oppslutning, og slik virke mot sin hensikt. Jeg mener derfor at Stortinget ikke bør vedta dette nå. Så kan ny kunnskap eller nye testmetoder gjøre at vurderingene kan endre seg.

Siden starten av pandemien har testing vært et av kjernetiltakene i smittevernstrategien. Helsedirektoratet følger testkapasiteten i kommunene og ved laboratoriene. Disse melder nå, med få unntak, at de har kapasitet til å kunne teste i tråd med helsemyndighetenes målkrav. Et eget prosjekt er etablert for å følge opp og sikre tilstrekkelig testkapasitet i hele kjeden fra prøvetaking til besvarelse. Piloten med hurtigtester er evaluert, og testene, som nå er sendt ut i hele landet, bidrar til ytterligere testkapasitet, selv om tilgangen heller ikke her er ubegrenset. Jeg vil se på den samlede testkapasiteten og strategien, bl.a. på bakgrunn av evalueringen av hurtigtestene.

Alle med symptomer på covid-19 bør testes. For beboere i sykehjem bør det være særlig lav terskel for å mistenke covid-19. Ved utbruddssituasjoner i helseinstitusjoner bør også personer uten symptomer testes. Personell ved sykehjem skal alltid ha lav terskel for å teste seg. I kommuner eller bydeler med svært høy smittespredning anbefaler Folkehelseinstituttet, forutsatt tilstrekkelig testkapasitet, at sykehjemmene tilbyr regelmessig screening av personellet før oppstart og deretter hver uke, slik at smitte kan fanges opp. Tilsvarende anbefales test før oppstart og etter syv dager for personell som har vært i områder med svært høy smittespredning de siste ti dagene. Ved høyt smittetrykk i samfunnet kan det også være aktuelt å teste besøkende. Bruken av hurtigtester i sykehjem er et forhold som vil vurderes i forbindelse med gjennomgang av den samlede teststrategien.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [13:00:22]: Til Aftenposten i dag sier statsråden at importsmitte, som kom etter fritak fra ti ukers karantene for EØS-arbeidere, ikke spredte seg videre til lokalsamfunnet. Det er en ganske bombastisk påstand når vi ser på tallene til Folkehelseinsti-

tuttet. Mer enn 2 000 polakker, litauere og andre utenlandske arbeidere har kommet til Norge og deretter testet positivt. Mer enn hundre kommuner har fått smitte-tilfeller fra Polen. 38 pst. av de 40 største utbruddene startet med gjestearbeidere. Regjeringen åpnet opp for alle, og faktum er at de aller fleste vet vi svært lite om. For 77 pst. av dem som ble smittet i uke 46, aner ikke helsemyndighetene hvor de ble smittet. Mitt spørsmål er om helseministeren fortsatt står inne for sine uttalelser om hvor smitten kommer fra, når tallene viser oss en helt annen virkelighet, og sannheten er at vi vet for lite.

Statsråd Bent Høie [13:01:24]: Det må være flere misforståelser i representantens replikk. For det første er det ikke gitt noen unntak for karantenebestemmelser. Det som er gjort, er at det er gitt en mulighet for å jobbe i karantenetiden – men med fritidskarantene – for personer som har en arbeidsgiver som tar ansvar for et egnet karantenested, tester ved ankomst og etter fem dager. Ved negativ første test kan en jobbe mens en er i fritidskarantene.

Den store gruppen som representanten omtaler i sitt innlegg, er ikke omfattet av dette unntaket, mens for dem som er omfattet av unntaket, ser vi i liten grad smittespredning over i samfunnet. Det kommer også fram i Aftenpostens artikkel, der det nettopp står disse ordene, at det er gledelig å se at denne smitten i liten grad har kommet ut i lokalsamfunnet, og det kom også fram i en av de siste rapportene fra Folkehelseinstituttet. Så den linjen som representanten ønsker å ta fra det begrensede unntaket som en del industribedrifter har fått, og til den smittespredningen som har skjedd i det siste, er det fryktelig vanskelig å trekke.

Ingjerd Schou hadde her overtatt president-plassen.

Ingvild Kjerkol (A) [13:02:33]: Jeg skal be statsråden beskrive hva det begrensede unntaket til enkelte industribedrifter er, for det er vel ikke slik at man kan gi unntak for enkelte industribedrifter – man gir det jo for alle. Det kommer også godt fram i Aftenposten-saken.

Så vil jeg si til dette med faglige råd: Helsedirektoratet var faktisk for obligatorisk testing av alle som satt i karantenehotell, selv om regjeringen ikke innførte det. Nå valgte statsråden ikke å lytte til Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet da de på det sterkeste advarte mot det nevnte unntaket. Men når helsemyndighetene ikke har kommet til statsråden, har jo statsråden anledning til å be om råd. Burde man ikke i denne saken være mer i forkant, i tråd med sitatene fra assisterende helsedirektør Espen Nakstad i Dagsnytt i forrige uke, der han mente at det var viktig å kunne oppdage smitte ved grensen,

og omtalte disse nye spyttprøvene som et viktig supplement?

Statsråd Bent Høie [13:03:38]: Til den første delen av spørsmålet: De som kan bruke dette unntaket, er de som har en arbeidsgiver som både stiller med egnet karantenested og tar ansvar for gjennomføring av det testregimet som jeg beskrev. Dette gjelder ikke alle arbeidsinnvandrere til Norge, som en kunne få inntrykk av i representantens første replikk.

Punkt 2: Hvis man leser de anbefalingene som regjeringen får fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, er det viktig at man ikke bare leser et selektert utvalg, men også leser alle. Det er helt riktig at i en av de første rapportene, da forslaget om karantenehotell ble lagt fram, var det anbefalt testing. Men i den siste rapporten, som ligger til grunn for regjeringens anbefaling, var det ikke anbefalt testing.

Jeg tror jeg har glemt det aller siste spørsmålet til representanten, så det vil jeg gjerne at representanten gjentar.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:04:46]: Regjeringen tillater at arbeidere kan jobbe allerede etter første test hvis den er negativ. Det gjøres også unntak fra test- og karanteneplikten for helsepersonell. Arbeids- og oppdragsgivere kan velge en test som et alternativ til innreisekarantene. Mitt spørsmål til statsråden er: Mener statsråden at to negative koronatester på dag syv har en større risiko enn tidagers karantene?

Statsråd Bent Høie [13:05:17]: Det var godt jeg fikk dette spørsmålet, for nå husker jeg også representanten Ingvild Kjerkols siste spørsmål. Disse to tingene henger sammen. Vi er i forkant både når det gjelder testregime, og når det gjelder eventuelle restriksjoner for å redusere importsmitte. En del av de nye tiltakene ble presentert på pressekonferansen i går, og som jeg sa i mitt innlegg, har vi en fullstendig gjennomgang også av testregimet, og ikke minst at vi nå kan ta høyde for at vi faktisk har godkjente hurtigtester.

Den typen spørsmål som representanten tar opp, vil bli vurdert i den sammenhengen. Der har vi ikke tatt noen endelig konklusjon, og derfor mener jeg det er klokt, som flertallet i Stortinget gjør i dag, å ikke gå for noen endelige konklusjoner, men be oss vurdere dette videre. Det kommer vi til å gjøre i tråd med vedtakets I. Det oppdraget er allerede gitt i tråd med det vedtaket som blir gjort i dag, som SV og Senterpartiet også står bak. De vurderingene vil bli foretatt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:06:21]: Nå oppfattet jeg at helseministeren svarte på Kjerkols spørsmål og ikke undertegnedes, så jeg leser det en gang til:

Regjeringen tillater at arbeidere kan jobbe allerede første dag etter en negativ test. Det gis også unntak fra karantenetiden for helsepersonell. Arbeids- og oppdragsgivere kan velge test som et alternativ til innreisekarantene. Mitt spørsmål til statsråden er – og jeg ber helseministeren svare på mitt spørsmål: Mener statsråden at to negative koronatester på dag syv har en større risiko enn tidagers karantene?

Statsråd Bent Høie [13:06:56]: Det var det jeg forsøkte å svare på, men det var kanskje ikke helt tydelig at det var det jeg svarte på. Den typen spørsmål er veldig faglige, og det gjøres det kontinuerlige vurderinger av, ut fra den kunnskap som vi får om de ulike testmetodene. Men når representanten sier at vi i dag har et unntak etter negativ test fra dag én, er det kun knyttet til de landene som er grønne. Sånne land er det ikke i Europa i dag, og det betyr at det unntaket eksisterer ikke lenger nettopp fordi det unntaket representerte, med den smittesituasjonen som vi har nå, en for stor risiko. Helsepersonell vil uansett bli testet og fulgt opp av arbeidsgiver.

Kjersti Toppe (Sp) [13:07:55]: Først har eg lyst til å seia at eg synest det er veldig bra at det no er ein ny praksis med tanke på å testa på sjukeheimar. Det har eg etterlyst. Det er jo eigentleg ein del av det eine romaralsvedtaket i dag – så det er veldig bra.

Eg kunne hatt replikkar på masse, men det er jo eit forslag om obligatorisk testing vi skal diskutera i dag. Statsråden viser i sitt svar til komiteen til Island, som har innført ei ordning der dei kan velja mellom å testa seg og få kortare karantene og å gå i ein lengre karantene.

I forslaget til vedtak i innstillinga viser vi òg til erfaringane frå Island, så eg lurar på om statsråden kunne gjera greie for korleis han tenkjer vi kan dra nytte av erfaringane frå Island.

Statsråd Bent Høie [13:08:57]: Erfaringene fra Island etter den første fasen var at den ordningen en hadde da, ikke var et system som var egnet for å hindre importsmitte på Island.

Så er det også slik at vi stadig får ny erfaring på dette området. Vi får nye testmetoder, og det betyr også at vi får ny testkapasitet. Så jeg mener at intensjonen i det som ligger i vedtakets I, er en veldig god intensjon. Vi har også allerede gitt et sånt oppdrag til Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet og vil, bl.a. basert på internasjonale erfaringer, kunne gjøre denne typen vurderinger.

Men jeg oppfatter at det som ligger her, er noe annet enn obligatorisk testing, for obligatorisk testing vil innebære at man må teste seg for i det hele tatt å komme inn i landet, sånn som jeg iallfall forstår Fremskrittspartiets

representant. Representanten fra Arbeiderpartiet snakker om dette på en litt annen måte, for representanten fra Arbeiderpartiet snakker om testing ved de viktigste grensestasjonene, og da kan det ikke være et obligatorisk individuelt krav til testing. For det er noe helt annet enn det som ligger i vedtakets I, der en ser testregimet ved grensen i sammenheng med karantene-reglene.

Kjersti Toppe (Sp) [13:10:07]: Eg vil gjerne stilla eit spørsmål om kabotasjekøyring. For eg har vorte opplyst om at ein midt under pandemien framleis tillèt at utanlandske sjåførar som har fritak frå karantenekravet, får drive kabotasjekøyring i Noreg innanlands, akkurat som vanleg, altså inntil tre turar på ei veke. Dette har vi fått ein del tilbakemeldingar på frå folk, som lurar på kor trygt det er. Når vi elles har ganske strenge reglar, bl.a. besøksforbod på sjukeheimar, eller i alle fall besøksavgrensingar, reagerer ein jo på det.

Spørsmålet mitt er: Er dette noko som vert diskutert – om ein framleis skal tillata kabotasjekøyring i Noreg under ein pandemi?

Statsråd Bent Høie [13:11:06]: Nå må jeg innrømme at kabotasjekjøring ikke er min sterke side, men det jeg kan si noe om, er at det er laget noen unntaksregler for varetransport. Det er rett og slett fordi det er en kritisk samfunnsfunksjon, og regler på det området som hadde hindret at varer hadde kommet til Norge, kunne hatt store konsekvenser for liv og helse, men også redusert vår evne til å håndtere pandemien. For eksempel må vi få utstyr, medisiner osv. over grensen.

Hvilke vilkår som er når man gir den typen unntak for eventuelt å ta opp varer i Norge, må jeg nesten be om at representanten eventuelt stiller et skriftlig spørsmål om, for det tar jeg ikke på stående fot.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:12:08]: I tillegg til å representere SV representerer jeg også det beste fylket, Akershus. Ullensaker kommune i Akershus har fått flere arbeidsoppgaver på grunn av at Oslo lufthavn ligger i kommunen. SV mener at kommuner som får flere tilreisende, som Ullensaker, bør få bedre hjelp fra regjeringen enn de har fått.

SV har skrevet en viktig merknad i saken, sammen med Senterpartiet, om at kommuner som Ullensaker bør få bedre hjelp. Jeg er overrasket over at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, som har og har hatt ordføeren i Ullensaker, ikke har støttet denne merknaden. Hvis de hadde støttet dette, ville merknaden fått flertall. Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har altså ikke

støttet det. De har sviktet folk i Ullensaker. Denne kommunen har fått flere titalls millioner kroner med flere kostnader. Denne kommunen og andre som får flere tilreisende, bør få bedre hjelp fra regjeringen.

Jeg er også litt glad, for SV har vært opptatt av at det skal være mulig å følge karantenebestemmelsene. Jeg er glad for at regjeringen nå har snudd og følger SV i at også de som leier, skal kunne ha karantene på egnet sted, ikke bare de som eier.

Tuva Moflag (A) [13:14:44]: Jeg må begynne med å bruke representanten Wilkinsons egne ord. Jeg tror han sa han er forundret. I avisen sier han at han er forbausset. I Romerikes Blad kan vi lese at representanten Wilkinson sier at han har fremmet et forslag om at Ullensaker kommune skal få mer penger. Det er feil. Den merknaden som representanten Wilkinson refererer til, er en del av en merknad hvor SV og Senterpartiet forklarer hvorfor de ikke vil være med på obligatorisk testing ved grensen. Så dette gjør meg forbausset og kanskje lite grunn forbannet. Dette er feil.

Arbeiderpartiet har tatt til orde for at vi skal ha testing på grensen, og at dette skal skje i statlig regi. Det er det som vil hjelpe Ullensaker kommune.

Nå ser jeg at jeg har brukt ett minutt allerede, så jeg får se om jeg kommer i mål med det jeg egentlig skulle si.

I sommer fikk vi smaken på livet igjen slik det skal være. Vi fikk betalt for den store jobben vi gjorde i vår. Smitten var lav i landet vårt. Det var deilig. Men så begynte det å komme fly fra utlandet, mange fly. I Aftenposten kan vi lese at det fra juli landet nesten 80 fly med bekreftet smittede om bord på norsk flyplasser. Opplegg for testing på grensene var ikke på plass da. Jeg besøkte Gardermoen i Ullensaker kommune og etterlyste hjelp til Ullensaker kommune for å etablere en teststasjon, og at staten måtte ta regningen for det. Jeg stilte flere spørsmål om importsmitte til helseministeren i begynnelsen av august. Jeg skal verken referere spørsmålene eller svarene, men bare ta det helt siste som helseministeren sa i sitt svar:

«Vi følger smittesituasjonen i Europa nøye, og vi iverksetter flere tiltak for å hindre importsmitte til Norge.»

Dette har ikke regjeringen fulgt opp. Det gjør meg skuffet, særlig etter den saken vi kunne lese om i Aftenposten i går, om hvordan man har jobbet for å gi unntak for arbeidere som kom inn til Norge fra røde land.

I løpet av høsten har jeg hatt tre barn som har vært i karantene på grunn av nærkontakt med andre smittede. Det betyr at de har gått glipp av skole, lek med venner og trening. Sammen med mange andre foreldre gikk jeg glipp av følge førsteklasingene mine inn på første sko-

ledag i år. Vi overlever det, men jeg syntes det var ganske trist.

Det er på tide med en obligatorisk testing på grensen, i kombinasjon med et godt karanteneregelverk som gjør at vi igjen får kontroll på smitten i landet vårt, og at vi igjen kan kjenne smaken av det gode livet.

Presidenten: Presidenten har forståelse for at følelsene lever sitt eget liv, men et litt mer parlamentarisk uttrykk enn «forbannet» går det an å finne.

Tellef Inge Mørland (A) [13:17:59]: Spørsmålet om obligatorisk testing er krevende. Men så lever vi jammen meg også i svært krevende tider.

Jeg må si jeg stusser litt på enkelte av de tingene som Høie var innom som helseminister i sitt innlegg.

Det ene han tok opp, var at obligatorisk testing opplevs som et svært inngripende tiltak. Men hva i alle dager har vi da levd under siden begynnelsen av mars? Vi har jo som befolkning levd under svært inngripende tiltak. Da å få en pinne opp i nesen er kanskje ikke det mest inngripende tiltaket i så måte.

Så var Høie innom at obligatorisk testing kan medføre motstand i befolkningen og frykt for synkende oppslutning om tiltakene. Vel, i slutten av oktober hadde Opinion gjennomført en undersøkelse der 93 pst. av befolkningen sa ja til spørsmålet om obligatorisk grensetesting. For min egen del har det følt litt som om vi som befolkning har sittet i en lekk båt som vi har prøvd å øse fri for koronavirus, samtidig som regjeringen har tillatt at det blir laget nye hull i båten ved at ny smitte kommer over grensene både gjennom unntakene fra karantene som har vært for utenlandske arbeidstakere og gjennom en relativt slapp holdning til spørsmålet om grensetesting.

I sommer var bl.a. Arbeiderpartiet veldig tydelig på banen og sa at vi måtte få etablert teststasjoner ved de store flyplassene og grenseovergangene. Det tok sin tid, men det kom på plass. Nå ser vi det samme i spørsmålet om obligatorisk grensetesting: Helseministeren og regjeringspartiene nøler og drøyer. Jeg tenker at det er uheldig, for det gjør at vi må leve med andre, vel så inngripende, tiltak i resten av befolkningen fordi vi nå har hatt en forhøyet smittesituasjon igjen etter at man slapp opp på dette i sommer. For min del kan jeg ikke se at dette er det mest inngripende tiltaket på noen som helst måte. Tvert imot kan det bidra til å forebygge andre inngripende tiltak.

Så til representanten Bekkevold, som pekte på at det å teste seg ved ankomst vil kunne gi, slik jeg oppfattet det, om lag 25 pst. negative svar. Ja, det er viktig å ta på alvor. Men det tilsier jo også at man ut fra det regnestykket får 75 pst. positive svar.

Man kan legge merke til summen av forslagene Arbeiderpartiet står inne i, for vi ønsker denne testingen i kombinasjon med et karantenerregelverk, ikke som en erstatning.

Vi må også kunne si at det har vært krevende å følge opp om folk følger disse karantenereglene. Derfor er det viktig at vi lener oss mot mer enn bare ett tiltak, og derfor står Arbeiderpartiet inne for en obligatorisk grense-testing i den situasjonen vi nå står opppe i.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:11:15]: Moflag sa at det var vanskelig å støtte denne merknaden fordi den var en del av andre merknader. Det er helt feil. Det står på side 4:

«Disse medlemmer viser til at Ullensaker kommune har fått flere arbeidsoppgaver på grunn av at Oslo lufthavn ligger i kommunen. Disse medlemmer mener at kommuner som får flere tilreisende, bør få bedre hjelp fra regjeringen enn de har fått.»

Vi kunne ha fått flertall hvis Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet hadde gått inn i denne merknaden. Senterpartiet og SV er i merknaden, og jeg er usikker på hvorfor dere ikke har støttet dette, for når det er flertall, må regjeringen følge opp hva Stortinget mener. Så jeg er skuffet.

Presidenten: Presidenten ber om at talen rettes til presidenten.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:22:22]: I replikkordskiftet gjorde helseministeren et poeng ut av at helsepersonell er nødt til å dokumentere negativ koronatest, men det er feil. Helsepersonell kan få unntak fra karanteneplikten, også uten å ha en negativ koronatest. Det slo helseministeren fast den 30. november, og det er ikke veldig lenge siden. Det eneste de trenger, er å dokumentere at arbeidsgivere definerer dem som personell i kritisk samfunnsfunksjon.

Det er det jeg stiller meg undrende til, når vi har erfaringene fra i sommer friskt i minne. I sommer var det flere tilfeller hvor importert helsepersonell tok med seg smitte til norske sykehus, direkte inn til de sårbare gruppene vi har disse tiltakene for å beskytte. Leger og sykepleiere som fikk fritak fra karantene, som var syke da de kom til Norge, begynte å jobbe ved norske sykehus, og det førte til at avdelinger ved norske sykehus ble stengt. Jeg mener det ganske godt viser at vi er nødt til å ha en obligatorisk testing for alle ved grensene.

Jeg lurer på om helseministeren tar importsmitte på alvor. Obligatorisk testing for alle på grensen ville være

en effektiv og god løsning for å stoppe importsmitte. Ettersom helseministeren selv erkjenner at test er et godt alternativ til innreisekarantene for arbeidsgivere og oppdragsgivere, synes jeg det er litt rart at han ikke mener at det også kan gjelde for folk flest.

To negative tester på dag 7 må være like treffsikkert som ti dagers karantene, men den økonomiske besparelsen her er enorm. Hvis arbeidstakere i Norge kan teste to ganger negativt på en koronatest i løpet av syv dager, er de friske, og det er unødvendig å la friske mennesker sitte unødvendig lenge i karantene. Derfor har vi i Fremskrittspartiet fremmet et forslag i dag, forslag nr. 2, som vi ser ut til å stå alene om, om at dersom man har testet negativt på to koronatester etter syv dager, slipper man resten av karanteneplikten.

Arbeiderpartiet har fremmet et løst forslag som jeg innledningsvis sa at vi kunne støtte subsidiært. Jeg ser ikke poenget med det. Det dekkes av forslag nr. 1 og 2, som ligger i komiteens innstilling fra før, og ettersom ingen nye partier har valgt å støtte det løse forslaget fra Arbeiderpartiet, står vi fast ved vår egen løsning, som handler om å innføre obligatorisk koronatesting for alle og sørge for at friske mennesker ikke trenger å sitte unødvendig i karantene.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:25:01]: Når befolkningen, i den grad det er noen som sitter og ser på dette hjemme, hører denne debatten, tror jeg ikke det er veldig mange som forstår hva som egentlig foregår her. Vi har i disse månedene – ni måneder er det vel etter hvert blitt – sett en regjering som har håndtert dette med pandemien på en fantastisk måte. Regjeringen har håndtert smittevernråd på en eksemplarisk måte. Man har håndtert informasjonsvirksomheten – som jeg registrerer at Senterpartiet vil kutte i når det gjelder bevilgninger til Helsedirektoratet – på en måte som ikke har vært gjort før i norsk politisk historie. Man har håndtert forholdet mellom faglighet og politisk myndighet på en måte som andre land kan misunne oss. Man har satt i gang tiltak som har hatt unison oppslutning i befolkningen. Det er altså en tillit til regjeringen som veldig sjelden oppstår.

Man har hatt en forsiktig åpning. Ja vel, noen deler av dette kunne kanskje ha vært gjort annerledes – noen av tiltakene kunne kanskje innledningsvis ha vært gjort annerledes hvis man hadde visst det man vet i dag. Man har gjennomgått en testing, og man har nå etter hvert iverksatt en testkapasitet som ser ut til å lykkes når det gjelder bestilling av hurtigtester, som er helt i tråd med det vi kan ønske oss. Vi ligger i forkant når det gjelder vaksine – også globalt, for å ha sagt det. Jeg vet ikke om det finnes noe uttrykk på norsk, men «the proof of the pudding is in the eating», sier engelskmennene.

Resultatet av dette har vært at Norge ligger helt i forkant, både når det gjelder håndtering og når det gjelder tall på hva denne pandemien har betydd. Så sitter man her og hører at noen vil ha en større grad av åpning, og noen vil ha en større grad av lukkethet. Men så manøvrerer regjeringen altså midt i dette på en fornuftig og balansert måte som har stor tillit i befolkningen.

Det er ett uttrykk som enkelte deler av opposisjonen bør merke seg, og det er ordet «forholdsmessighet». Det er ikke forholdsmessig å gjennomføre obligatorisk testing på grensen i det formatet som Fremskrittspartiet vil ha i dag, men det har vel kanskje også partiet forstått i løpet av denne debatten. Vi står godt i det forslaget som ligger på bordet i dag, og som ser ut til å få flertall.

Statsråd Bent Høie [13:28:04]: Det er noen spørsmål som er kommet opp, som jeg synes det er greit å svare ut.

Det første er fra en representant fra Arbeiderpartiet som har en veldig klar mening og stiller spørsmål ved hvorfor en i det hele tatt argumenterer for at obligatorisk testing kan være et for inngripende tiltak. Det er nok det å ikke mene at obligatorisk testing ikke er et inngripende tiltak, som på en måte er det uvanlige å mene. Hvis representanten ønsker en referanse for det, kan en spole tilbake igjen til partilederdebatten fra august, der representantens egen partileder, Jonas Gahr Støre, umiddelbart responderte på dette forslaget med at dette er et altfor inngripende forslag, at helsetester i Norge prinsipielt i all hovedsak bør være frivillige. Det er et veldig viktig prinsipp, og det å fravike det prinsippet er ikke noe enkelt spørsmål, slik en kunne få inntrykk av i representantens innlegg. Jeg mener at hans partileder hadde en veldig god ryggmargsrefleks mot dette forslaget.

Det betyr ikke at vi ikke i noen situasjoner kan gjøre det, men jeg vil allikevel understreke at en bør reflektere over hva det er en legger i ordet «obligatorisk», for når en hører innlegg fra Arbeiderpartiet, snakker en om obligatorisk testing ved noen grensestasjoner. Men det kan jo ikke være obligatorisk testing, for da kan en selv velge hvilken grensestasjon en skal passere. Da er det ikke obligatorisk testing.

Når det er obligatorisk, må det ha en konsekvens. Hvis det f.eks. betyr at en skal nekte norske statsborgere og folk med lovlig opphold i Norge innreise til landet hvis de ikke lar seg teste, tror jeg de fleste vil forstå at da er dette et ekstremt inngripende tiltak. Men hva er det da som skal være reaksjonen hvis en ikke lar seg teste, hvis en beskriver dette som obligatorisk? Dette er veldig grunnleggende og viktige spørsmål, og jeg synes det er litt overraskende når en går så høyt på banen og over så lang tid har argumentert for dette forslaget, at en ikke

finner noen refleksjon rundt disse spørsmålene, verken fra Fremskrittspartiet eller fra Arbeiderpartiet.

Når det gjelder helsepersonell, er det riktig at de kan få unntak for negativ test ved ankomst, men det er jo fordi de er omfattet av det regimet som arbeidsgiver har for å teste før en begynner å jobbe, og jobbe med munnbind fram til neste negative test. Dette er ikke generelt for helsepersonell, dette vil være i situasjoner der alternativet er at f.eks. fødeavdelinger stenges eller akuttmotak mangler personell, sånn at det at de ikke kommer inn i landet, kan få negative konsekvenser for vår evne til å gi befolkningen god helsehjelp. De er under et sterkt overvåkingsregime, og de eksemplene som representanten trakk fram for helsepersonell, var eksempler fra før det regimet for helsepersonell som vi har nå.

Når det gjelder disse spørsmålene, er det forskjell på dem som kommer til landet, og som er under kontroll av en arbeidsgiver, og dem som reiser inn og ut av landet på egen hånd.

Kjersti Toppe (Sp) [13:31:30]: I denne debatten er eg både einig og ueinig med representanten Carl-Erik Grimstad når han hyllar regjeringas handtering av pandemien og er imot obligatorisk testing. Regjeringa har gjort mykje bra i handteringa av pandemien, men eg er kritisk til at det er gjort for lite for å avgrensa importsmitten, og særleg er det gjort for lite for å oppretthalda karantenekravet. Det som kom fram i Aftenposten i dag om måten dette skjedde på, synest eg var ganske oppsiktsvekkjande.

Senterpartiet er i denne saka einig med regjeringspartia i at obligatorisk testing ikkje er eit klokt forslag i den situasjonen landet står oppe i no. Eg synest det er rart at vi kan ha ein politisk debatt om noko som faktisk er ganske fagleg, for når Folkehelseinstituttet og Helse- direktoratet seier at dei vurderer at obligatorisk testing av personar frå raude land ikkje vil ha særleg betydning for smittesituasjonen i Noreg, er det litt kunstig å gå veldig hardt ut politisk under ei førestilling om at det er dette som skal avgrensa importsmitten.

Eg er òg kritisk til at dei partia som føreslår dette, ikkje er tydelege på karantenekravet. For meg og for Senterpartiet er karantenekravet det viktige. Vi vil gjerne ha auka testing, men det må kombinerast med karantenekrav, for elles vil det i alle fall ikkje ha nokon verdi. Eg er glad for at det er eit fleirtal for dette forslaget i salen i dag, og at statsråden har lovt at han allereie har begynt ei oppfølging av det som vil kunna få fleirtal.

Tellef Inge Mørland (A) [13:33:46]: Det er jo ingen tvil om at obligatorisk testing ikke er et enkelt spørsmål. Men nettopp fordi det ikke er et enkelt spørsmål å si ja til, bør det for flertallet i denne salen heller ikke være et enkelt spørsmål å si nei til. Statsråden viser til

situasjonen i august. Vi er nå i desember, og det har skjedd ganske mye i smittevernsituasjonen siden august. Jeg kan forsikre helseministeren om at behandlingen av denne saken er godt forankret i vårt parti i så måte.

Det var veldig interessant å høre på representanten fra Venstre. Han leverte en fantastisk søknad til en eventuell post som propagandaminister. Det var ord som «fornuftig», «balansert», «fantastisk», «eksemplarisk», «unison oppslutning i befolkningen» og «helt i tråd med det vi kan ønske oss». Så sa han avslutningsvis at «the proof of the pudding is in the eating». Da vil jeg bare legge til: Husk å ikke bestille en øl til hvis du skal bestille den puddingen her i Oslo, for det er altså sann at vi fortsatt står i en ganske krevende situasjon.

Mye er gjort riktig, mye er gjort bra i dette landet vårt, men det må altså, forhåpentligvis også for Venstre, være mulig å reflektere over hvor vi kan bli enda bedre til å stoppe smitten i landet vårt. Jeg er overbevist om at spørsmålet rundt grensesmitte er et av de områdene der det faktisk er noe å hente som ikke medfører ytterligere inngripende tiltak for befolkningen her i Norge og her i Oslo, men som kan få ned smitten. Det håper jeg flertallet vil reflektere over mens vi nå nærmer oss muligheten for å ete denne julepuddingen, vel å merke uten alkohol ved Oslos restauranter fordi situasjonen faktisk er såpass alvorlig også i landet vårt.

Sveinung Stensland (H) [13:35:55]: Det er gjerne ordførerens oppgave å oppsummere debatten, og jeg vil oppsummere den så enkelt som at vi skal være glad det er regjeringen som har ansvar for å gjennomføre smitteverntiltakene. Jeg tror vi i helsekomiteen i dag har demonstrert at helsekomiteen ikke skal dra disse debattene for langt ut, og det siste innlegget viser at det her handler veldig mye om semantikk og mye annet.

Ja, representanten Grimstad bruker mange store ord, men jeg er langt på vei enig med ham. Det er jo ikke propaganda å peke på at veldig mye har gått veldig fint. Det er en del vanskelige avveininger som skal tas, men når Arbeiderpartiet ikke engang klarer å fortelle oss hva de mener med obligatorisk, som i hvert fall er noe helt annet enn det Fremskrittspartiet mener med obligatorisk, blir dette nesten en parodi.

Vi må også huske at de som kom inn for å jobbe, gjorde det for å holde hjulene i gang. Det var jo for å holde sykehusene i gang. I likhet med en partileder reiser jeg rundt og drikker kaffe og snakker med folk og ser på dette landet jeg er så glad i. Det jeg ser, er at det bygges oljeplattformer og vindkraftinstallasjoner, det slaktes sauer så vi får pinnekjøtt, og veldig mange av disse arbeidsplassene hadde ikke gått rundt uten at vi hadde hentet inn arbeidskraft.

Wilkinson snakker om rike folk. Det er faktisk nøkkelene til at vi har et arbeidsliv, at bedriftene går rundt, og det er de hensynene regjeringen er pukka nødt – unnskyld, president, det er sikkert ikke et rett uttrykk – til å ta, og også hensyn til samfunnet for øvrig. Hvis en utelukkende ser på smittevern, burde vi stengt ned alt, men hvordan hadde det Norge vi alle er så glad i, vært da? Vi hadde ikke engang hatt noen til å koke kaffen for oss.

Presidenten: Det er visstnok ikke registrert som uparlamentarisk, men det er mulig det blir det nå. Det går an å finne andre ord enn «pukka nødt», vil jeg tro.

Representanten Åshild Bruun-Gundersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:37:58]: Jeg har lyst til å vise til redegjørelsen fra statsministeren om denne situasjonen i Stortinget tidligere i høst, da representanten Marit Arnstad fra Senterpartiet uttalte: «Senterpartiet er enig med dem som har sagt at importsmitte må reduseres, og at en obligatorisk testing ved landegrensene nå er nødvendig.» Det er ikke veldig lenge siden, så jeg lurar litt på hva som har gjort at Senterpartiet har endret standpunkt.

Folk flest støtter Fremskrittspartiets forslag om obligatorisk testing, og det handler om å redusere importsmitte. Jeg har lyst til å presisere at med den testen følger det selvsagt med en karanteneplikt, men ved å ha testet negativt to ganger på en koronatest ved sjuende dag er man altså like sikker som ved å gjennomføre en ti dagers karantene. Men man sørger for at friske folk ikke blir satt i en unødvendig karantene, samtidig som vi hindrer importsmitte, og det har vært det viktigste for Fremskrittspartiet.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:39:10]: Jeg skal prøve å holde meg innenfor den parlamentariske ordbruken, men når representanten Mørland står her og framstiller meg som en slags Komiske Ali på vegne av regjeringen, har jeg bare lyst til å si: Tilliten til regjeringen har vært – nok en ordbruk som representanten gjerne må gjenta fra denne talerstolen – øredøvende. Det er nemlig 80 pst., eller kanskje mer enn 80 pst., som har hatt tillit til regjeringens tiltak i forbindelse med denne pandemikrisen. Det er formidabelt.

Det har vært snakk om kabotasje. Jeg er heller ikke noen ekspert på kabotasje, men tidlig i denne krisen fikk jeg en telefon fra en varaordfører i Nord-Norge som uttrykte bekymring for det store antallet trailere som gikk over grensen fra Finland og fra Sverige for å frakte fisk ut av Norge. Han mente at disse sjåførene brakte med seg smitte. Nå viser det seg altså, for å gjøre en lang historie kort, at dette ikke har hatt særlig betydning for

smittesituasjonen i Norge i det hele tatt. Det belyser bare det ordet jeg trakk fram forrige gang, nemlig forholdsmessighet. Det var ikke forholdsmessig å stanse den transporten, for det ville i dobbelt forstand ha stanset hjulene i Norge. Det er et eksempel på hvordan denne regjeringen har håndtert dette. Jeg var i tvil den gang, men jeg mener at regjeringen håndterte dette på en fantastisk fin måte.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kjersti Toppe (Sp) [13:41:03]: Til Framstegspartiet og spørsmålet om at representanten Marit Arnstad uttalte seg positivt om obligatorisk testing ved utgreiinga: Det er heilt sant. Eg var sjølv positivt til det, faktisk – for å vera heilt ærleg, som vi skal vera i Stortinget.

Det er slik at vi set oss inn i sakene, vi jobbar med sakene. Og etter å ha sett kva statsråden uttalte i denne saka, det som står om at 25 pst. av testane er falske negative, Folkehelseinstituttet anbefaler det ikkje, Helsedirektoratet anbefaler det ikkje, og det vil ikkje vere noko særleg nytte av det – da tenkjer vi at det er betre å få eit fleirtalsforslag for auka testing. Og vi har aldri gått inn på at dette skulle kunne svekkje karantenekravet, som ligg som premiss i Framstegspartiets forslag.

Så det er grunnen til det, og eg er veldig fornøgd med det fleirtalsforslaget som er i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:42:02]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tore Hagebakken om å styrke norsk intensivkapasitet (Innst. 144 S (2020–2021), jf. Dokument 8:144 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [13:43:04] (ordfører for saka): Covid-19-pandemien har aktualisert behovet for tilstrekkeleg intensivkapasitet. Noreg har omtrent det

same talet på intensivplassar som for ti år sidan. Regional intensivutredning seier bl.a. at behovet for intensivsenger vil auka med 25–30 pst. fram mot 2040, men at det er fleire usikkerheitsfaktorar i denne berekninga. Utgreiinga viser at Noreg i dag har lågare tal for intensivsenger enn land som det er naturleg å samanlikna seg med.

I representantforslaget vert det fremja fleire forslag om å auka intensivkapasiteten i Noreg for å vareta beredskapen både i ein normal situasjon og ved framtidige pandemiar og andre helsekriser. Forslaga omhandlar både utdanning og rekruttering av helsepersonell til intensivmedisin, ein nasjonal oversikt og ein forpliktande opptrappingsplan, og ein gjennomgang av finansordning for sjukehus for å sikra intensivkapasitet og sikra at nye sjukehus vert bygde store nok, med areal til å auka intensivkapasiteten, tilgjengeleg informasjon om intensivkapasitet og beredskap, og sikra ei heilskapleg organisering av intensivmedisin i norske sjukehus.

Personellmangel vert i dag sett på som ein større mangel enn mangel på utstyr når det gjeld intensivberedskap. I dag vert 40 pst. av ferdige spesialistar i anesthesi importert frå utlandet, og det er òg stort behov for vidareutdanning innan intensivsjukepleie.

Regjeringspartia og Framstegspartiet står bak fleirtalsforslag om å be regjeringa gjennomgå alle forhold rundt intensivkapasiteten til sjukehusa i etterkant av covid-19-pandemien, herunder også dei private, slik at helsetenesta er forberedt på krisesituasjonar som inneber auka pasienttilstrøyming.

For Senterpartiet sin del synest vi at dette er eit velddig defensivt forslag. At regjeringspartia og Framstegspartiet enno ikkje klarar å formulera eit mål om å byggja ut intensivkapasiteten i landet, men berre vil ha ein gjennomgang, er for svakt. Representantforslaget og forslaga der vil få Senterpartiet sin solide støtte.

Ingen fagmiljø er i tvil: Intensivkapasitet og beredskap må styrkast. Fagmiljøa er fortvilte over at nye sjukehus vert bygde med for knapt areal, slik at smittevernarbeidet vert vanskeleg. Ein er bekymra for mangel på norsk utdanning av spesialistar. Ein er bekymra for struktur og organisering, manglande statistikk og oversikt over talet på plassar som ein faktisk har. Som kjent måtte jo helseministeren i mai koma tilbake til Stortinget etter å ha feilinformert om kor mange intensivplassar som er tilgjengelege.

Senterpartiet støttar altså alle dei framlagte forslaga, og med det tar eg opp dei forslaga som Senterpartiet er ein del av.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ingvild Kjerkol (A) [13:46:32]: Norsk intensivkapasitet har stått på stedet hvil i mange år. Vi har altså det samme tallet på intensivplasser som for ti år siden, til tross for at etterspørselen etter helsetjenester og intensivtjenester har økt. Som også saksordføreren påpekte, er behovet for intensivsenger økende. Det er beregnet til å være en økning på mellom 25 og 30 pst. fram mot 2040. Vi har, som det også ble påpekt, et lavere tall på intensivsenger per 100 000 innbyggere enn land det er naturlig å sammenligne seg med.

Man skulle tro at en pandemi som utfordrer intensivkapasiteten vår, var nok til å få regjeringen til å våkne, men selv ikke en pandemi har en sånn effekt, siden de nå avviser disse forslagene om å øke intensivkapasiteten i vår felles offentlige helsetjeneste. Regjeringen og Fremskrittspartiet vil ikke ta inn over seg at flere spesialister må utdannes, og at flere senger må være tilgjengelige, for krisetid så vel som for normaltid.

I dag ligger det omtrent 240 pasienter på norske intensivavdelinger. 40 av disse har fått påvist covid-19. Å øke kapasiteten i intensivbehandlingen handler ikke bare om beredskap, det handler om trygghet for vanlige folk og deres pårørende også når vi ikke driver med akutt pandemiberedskap.

Man skulle ikke tro det var nødvendig å understreke det, men intensivbehandling kan verken utføres av hvem som helst eller hvor som helst. Selv Fremskrittspartiets ideologiske utgangspunkt kan ikke gjøre noe med det.

Forslaget til Fremskrittspartiet er direkte uforsvarlig. Intensivkapasitet krever et helt sykehus med spesialsykepleiere, anestesileger, indremedisinere og helsefagarbeidere. De private leverandørene av helsetjenester er ikke rigget for å hjelpe til med å øke norsk intensivkapasitet. Intensivbehandling er dyrt, det krever tilstedeværelse av spesialisert intensivpersonell døgnet rundt, tung infrastruktur og spesialisert utstyr. Å overføre ansvaret til en privat aktør gir ikke en eneste ny intensivsykepleier, for utdanning av disse er det det offentlige som tar seg av, så det kommer ikke til å bidra til å løse utfordringene for framtiden.

Det er nå på tide å lytte til fagfolkene som har ropt varsko lenge. Det haster med å iverksette tiltak for å øke intensivkapasiteten. Siden saksordføreren fremmet forslagene i innstillingen, fremmet hun også Arbeiderpartiets forslag.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:49:45]: Selvfølgelig må Norge utdanne flere sykepleiere. Det har Fremskrittspartiet påpekt i årevis. Norske universiteter og høyskoler svikter fullstendig samfunnsoppdraget sitt når de ikke er i stand til å prioritere nok studieplas-

ser innen de studiene arbeidslivet og næringslivet har behov for.

I stedet står vi i den situasjonen vi gjør i dag, med stor sykepleiermangel over hele landet. Selve grunnmuren i norsk helsevesen er basert på import av helsepersonell – med de utfordringene det medfører. Fremskrittspartiet er ikke uenig i at antall studieplasser innen sykepleie og spesialsykepleie må øke, men det er nesten 300 000 studenter ved norske universiteter og høyskoler i dag. Disse studieplassene må prioriteres bedre. Framfor bare å øke og øke studietilbudene mener vi i Fremskrittspartiet at norske universiteter og høyskoler må prioritere studietilbud som svarer til arbeidslivets behov. Det øret har verken Høyre eller Arbeiderpartiet lyttet på. Gjør vi ikke noe med dette, vil vi fortsatt være fullstendig avhengig av import i framtiden. Det er meningsløst, ettersom tusenvis av norsk ungdom søker seg til disse utdanningene, men blir i dag avvist på grunn av manglende studieplasser.

Fremskrittspartiet mener regjeringen må gjennomgå alle forhold rundt sykehusenes intensivkapasitet og beredskap og sørge for at den er god nok. Men her må også de private vurderes. Dersom det er behov for å utbedre intensivkapasiteten, må det vurderes om det er oppgaver private sykehus kan bistå med, eller om det er for avansert per i dag eller neste år. Det registrerer jeg at det har falt Arbeiderpartiet tungt for brystet at jeg mener.

Jeg viser derfor til at LHL-sykehuset allerede 7. februar i år informerte Folkehelseinstituttet om at de var klare for å tømme sykehuset og gjøre det om til et koronasykehus dersom det var behov for det. Sykehuset hadde 13 intensivplasser og kunne bygge om til flere for å frigjøre kapasitet til koronapasienter. I mars bygde LHL-sykehuset på Gardermoen opp et koronasykehus på grunn av stor pågang av reisende på Oslo lufthavn. I løpet av ni timer klarte det private sykehuset å etablere en fullverdig smittesikker avdeling med 68 rom for isolat av reisende med influensasymptomer ved Oslo lufthavn. Det er imponerende.

LHL-sykehuset sa selv at de var klare til å bistå også hvis helsevesenet hadde behov for intensiv behandling, og bli med i koronadugnaden. Jeg synes ikke man skal være så redd for private aktører og alt det de kan bidra med. Man kan rett og slett ikke ha så ideologiske skylapper at man nekter for at private kan bidra med mer i framtiden.

Med det vil jeg anbefale tilrådingen fra komiteens flertall. Vi er enig i mange av målene i representantforslaget, men ikke nødvendigvis veien dit.

Presidenten: Da har representanten Åshild Bruun-Gundersen tydeliggjort Fremskrittspartiets posisjoner.

Stortinget tar da en pause i debatten for å votere.

Votering

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klare til å gå til votering.

Det voteres først over resterende saker fra tirdagens kart.

Votering i sak nr. 2, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i domstoloven (domstolstruktur) (Innst. 134 L (2020–2021), jf. Prop. 11 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Peter Frølich på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Jenny Klinge på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Under debatten har representanten Jenny Klinge på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslått å sende saken tilbake til komiteen.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.04)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag som tydeliggjør mulighetene i domstoloven for mer fleksibilitet, samarbeid og saksdeling mellom dagens rettskretser gjennom bl.a. en presisering og endring av § 55 e slik at det blir anledning til å innkalle dommere fra andre tingretter og rettskretser også i enkeltsaker.

II

Stortinget ber regjeringen opprettholde Øst-Finnmark tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

III

Stortinget ber regjeringen opprettholde Indre Finnmark tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

IV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Hammerfest tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

V

Stortinget ber regjeringen opprettholde Alta tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

VI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Finnmark jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

VII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Troms tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

VIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Troms jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

IX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Senja tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

X

Stortinget ber regjeringen opprettholde Ofoten og Sør-Troms jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Ofoten tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Trondenes tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Vesterålen tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Lofoten og Vesterålen jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Lofoten tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Salten tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Salten jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Alstahaug tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Rana tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Brønnøy tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Helgeland jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Namdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Inntrøndelag tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Fosen tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sør-Trøndelag tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Trøndelag jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sør-Trøndelag jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nordmøre tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nordmøre jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Romsdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Romsdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Søre Sunnmøre tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sunnmøre jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sunnmøre tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sogn og Fjordane tingrett, herunder dagens rettssteder, som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nordfjord jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Indre Sogn jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XXXIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Indre Hordaland jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XL

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord- og Midhordland jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Bergen tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Hardanger tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sunnhordland tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Stavanger tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Jæren tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Dalane tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sør-Rogaland jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XLIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Lister tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

L

Stortinget ber regjeringen opprettholde Kristiansand tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Aust-Agder tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Lista jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Marnar jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Vestfold jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Aust-Agder jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Øvre-Telemark tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nedre-Telemark tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Aust-Telemark tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Øvre-Telemark jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nedre-Telemark jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Hallingdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Ringerike tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Kongsberg og Eiker tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Drammen tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Asker og Bærum tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Øvre Buskerud jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nedre Buskerud jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Valdres tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Gudbrandsdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sør-Gudbrandsdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Gjøvik tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Valdres jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Gudbrandsdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Østerdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sør-Østerdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Hedmarken tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Gjøvik tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nord-Østerdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Hedmarken og Sør-Østerdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Glåmdal tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Glåmdal jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Akershus og Oslo jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Øvre Romerike tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Nedre Romerike tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXVI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Heggen og Frøland tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXVII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Follo tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXVIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Moss tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

LXXXIX

Stortinget ber regjeringen opprettholde Fredrikstad tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XC

Stortinget ber regjeringen opprettholde Sarpsborg tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XCI

Stortinget ber regjeringen opprettholde Halden tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XCII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Østfold jordskifterett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XCIII

Stortinget ber regjeringen opprettholde Oslo byfogd som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

XCIV

Stortinget ber regjeringen opprettholde Oslo tingrett som selvstendig domstol med stedlig ledelse.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.30)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 19 femte ledd lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av sakene i tingrettene, herunder om fordelingen mellom rettsstedene.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Domstoloven § 22 skal lyde:

Rikets inndeling i domssogn for tingrettene (rettskretser) bestemmes av Kongen. Endringer i rettskretsene skal forelegges for Stortinget».

Forslag nr. 3 lyder:

«Domstoloven § 25 første ledd skal lyde:

Kongen fastsetter hvor tingrettene skal ha sine faste rettssteder. Endringer i de faste rettsstedene skal forelegges for Stortinget.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslagene.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 43 stemmer for og 44 stemmer mot forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet.

(Voteringsutskrift kl. 14:04:53)

Presidenten: Her er det stemt feil. Vi tar voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.31)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.56)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Det votes over forslag nr. 4, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle rettssteder skal bestå og være bemannet. Ved rettssteder som i dag har fire faste dommerårsverk eller mindre, skal nivået på dagens antall årsverk knyttet til kjernevirksomheten opprettholdes.»

Også her har Venstre og Kristelig Folkeparti varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa om å koma tilbake til Stortinget med endeleg framlegg til endringar i domstolstrukturen og endringar i rettskretsane i samsvar med praksis om at mindre endringar skal leggast fram for Stortinget og større endringar skal leggast fram som eiga sak, der konsekvensane av vedtak fatta i Stortinget knytt til Innst. 134 L (2020–2021) om Prop. 11 L (2020–2021) på førehand er utgreidde og sendt på høyring.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.51)

V o t e r i n g i s a k n r. 3, d e b a t t e r t 8. d e s e m b e r 2 0 2 0

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Jenny Klinge, Marit Knutsdatter Strand og Liv Signe Navarsete om at domstolene skal ha stedlig ledelse og at endringer i domstolstrukturen skal avgjøres i Stortinget (Innst. 52 S (2020–2021), jf. Dokument 8:36 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre domstolloven slik at
 - a. alle tingretter skal ha en sorenskriver som har ansvar for kun én embetskrets.
 - b. hvert faste rettssted skal ha sin egen rettskrets. Dette er ikke til hinder for at tingrettene kan disponere andre lokaler ved behov.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre domstolloven slik at rettssteder ikke kan legges ned uten politisk behandling i Stortinget, også i tilfeller der rettsstedet har felles rettskrets med et annet rettssted.
3. Stortinget ber regjeringen kodifisere praksisen med at lokalisering, sammenslåinger og nedleggelse av domstoler, herunder endringer i rettskretser, ikke skal skje uten at det er behandlet i Stortinget.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.34)

V o t e r i n g i s a k n r. 4, d e b a t t e r t 8. d e s e m b e r 2 0 2 0

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i tvisteloven (halvering av skrivesalæret for forlikklager i inkassosaker) (Innst. 125 L (2020–2021), jf. Prop. 18 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i tvisteloven (halvering av skrivesalæret for forlikklager i inkassosaker)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister skal § 6-13 første ledd bokstav d lyde:

- d) et beløp inntil fire ganger rettsgebyret for rettshjelp ved forliksklage eller tilsvær og saksforberedelse ellers, men inntil *et halvt rettsgebyr* dersom klageren i tillegg krever erstatning for kostnader ved utenrettslig inndrivning etter annet ledd, og

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Loven gjelder for forliksklager som inngis etter at loven er trådt i kraft.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i arveloven (landbrukseiendommer i dødsbo mv.) (Innst. 133 L (2020–2021), jf. Prop. 21 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i arveloven (landbrukseiendommer i dødsbo mv.)

I

I lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte gjøres følgende endringer:

§ 43 annet ledd blir nytt femte ledd i § 42.

§ 77 annet og tredje punktum skal lyde:

Departementet skal påse at utgiftene til bobehandling og gravferd blir dekket, og at det blir satt av midler til fremtidige utgifter til stell av graven. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om oppgavene etter denne paragrafen, herunder om utpeking av en ansvarlig for graven og bestiller av gravstellet.

§ 89 skal lyde:

§ 89 *Melding om dødsfall. Opplysninger om den avdøde*

Dødsfall skal straks meldes til tingretten som skal behandle dødsboet etter § 84, hvis ikke legen melder dødsfallet til Folkeregisteret. Meldingen skal gis av legen som utstedte dødsattesten, av den avdødes ektefelle, samboer eller nærmeste slektninger eller av person som var til stede ved dødsfallet. Den meldepliktige kan gi en annen i oppdrag å melde dødsfallet på sine vegne.

Ektefelle, samboer, de nærmeste slektningene og testamentsarvinger etter den avdøde plikter å gi opplysninger om det de vet om den avdødes formuesforhold og slektskapsforhold og om andre spørsmål som har betydning for den videre behandlingen av dødsboet, herunder om de kjenner til om den avdøde har opprettet testament. *Fører dødsfallet til at ingen lenger har foreldreansvaret for et barn, skal det opplyses om dette.*

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om melding og opplysninger etter første og annet ledd, herunder om innholdet, til hvem meldingen eller opplysningene skal gis, og hvordan opplysningene skal behandles og meldes videre. I forskriften kan det gjøres unntak fra reglene i første og annet ledd.

§ 92 første ledd første punktum skal lyde:

Retten kan gi arvingene fullmakt til innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold, herunder opplysninger om fastsetting av skatt, jf. skatteforvaltningsloven § 3-10.

Ny § 99 a skal lyde:

§ 99 a *Frist for å overføre landbrukseiendom til ny eier*

Hvis det i dødsboet inngår landbrukseiendom som består av minst fem dekar jordbruksareal eller minst 25 dekar produktiv skog, må eiendommen overføres fra dødsboet til en ny eier med tinglyst hjemmel innen tre år fra arvelaterens død. Det samme gjelder om det i dødsboet inngår en del av en slik eiendom. Som ny eier regnes også gjenlevende ektefelle eller samboer som eiendommen overføres til. Kommunen skal innen ett år etter dødsfallet varsle dødsboet om fristen etter første punktum.

Kommunen der eiendommen ligger, kan etter søknad forlenge fristen etter første ledd hvis det foreligger særlige grunner.

Oversittes fristen etter første eller annet ledd, kan kommunen der eiendommen ligger, la eiendommen selge etter konsesjonsloven § 19. Reglene om odelsløsning i odelslova § 28 gjelder tilsvarende.

Departementet er klageinstans for kommunens vedtak etter annet ledd og tredje ledd første punktum.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om oppgavetildeling og saksbehandling ved gjennomføring av bestemmelsene i første til fjerde ledd.

§ 149 annet ledd første punktum skal lyde:

Bostyreren skal for sitt mulige ansvar som bostyrer være sikret gjennom en forsikringsordning godkjent *etter regler fastsatt* av departementet i forskrift.

§ 181 skal lyde:

§ 181 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om ekteskap (ekteskapsloven)

§ 7 bokstav e første og annet ledd skal lyde:

Hver av brudefolkene skal erklære skriftlig på ære og samvittighet om han eller hun har inngått ekteskap eller registrert partnerskap tidligere, eller om han eller hun sitter i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven § 32. I tilfelle skal det legges fram bevis for at det tidligere ekteskapet eller det registrerte partnerskapet er opphørt ved død eller ved skilsmisse, eller oppløst etter § 24.

Bevis for at den tidligere ektefellen eller den registrerte partneren er død, føres som regel ved attest fra en innenlandsk eller utenlandsk offentlig myndighet. Kan slik attest ikke skaffes, kan partene legge sine opplysninger og bevis fram for vedkommende tingrettsdommer, jf. *arveloven § 84 første ledd*. Hører skiftet ikke under norsk tingrett, kan spørsmålet bringes inn for tingrettsdommeren på det stedet der ekteskapsvilkårene prøves. Retten avgjør ved kjennelse om bevisene skal godtas. Kjennelsen kan ankes av den som avgjørelsen går mot. Er bevisene godtatt, skal retten gi melding til fylkesmannen, som kan anke kjennelsen.

§ 8 fjerde og femte ledd skal lyde:

Erklæring som nevnt i første ledd kan ikke gis av noen som er under 18 år eller fratatt rettslig handleevne, hvis ikke vergen har gitt samtykke til privat skifte etter § 96 *første ledd første punktum bokstav c*.

Første, annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende for den som har sittet i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven *kapittel 6*.

§ 32 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsene i *arveloven kapittel 17 avsnitt V* får tilsvarende anvendelse.

§ 43 tredje ledd skal lyde:

Ved opphør av uskiftet skal delingen skje etter reglene i arveloven § 29 *tredje ledd* dersom det ikke i ektepakten er bestemt en mer lik fordeling av formuen.

§ 69 første ledd første punktum skal lyde:

Blir ikke ektefellene enige om verdien av eiendeler som den enkelte skal beholde etter § 66 eller overta etter § 67, fastsettes verdien *etter begjæring* ved skiftetakst.

§ 69 annet ledd annet punktum skal lyde:

I andre tilfeller skal verdsettelsen *knyttes til verdien på det tidspunktet det blir* bestemt hvem som skal overta eiendelen, *hvis ikke noe annet blir avtalt*.

§ 77 tredje ledd skal lyde:

Om forholdet ellers mellom den gjenlevende ektefellen og avdødes arvinger, *herunder om retten til å overta eiendeler ved delingen*, gjelder reglene i arveloven.

I kapittel 15 skal ny § 78 a lyde:

§ 78 a *Tap av retten til deling av felleseie*

Blir en ektefelle dømt for en straffbar handling mot den avdøde ektefellen, og handlingen forårsaket dødsfallet, kan retten bestemme at deling av fellesei midler ikke skal finne sted. Arveloven § 72 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 90 tredje punktum skal lyde:

Reglene om registrering i *arveloven § 91* får tilsvarende anvendelse så langt de passer.

§ 91 annet punktum skal lyde:

Når det er åpnet offentlig skifte, treffer den tingrett som skifter boet avgjørelsen, jf § 104.

Etter § 93 skal ny del V lyde:

Del V. Prosessuelle bestemmelser

Kapittel 18. Fremgangsmåten ved delingen av formuen ved separasjon og skilsmisse mv.

§ 94 *Kapitlets virkeområde. Skifteformene*

Er ektefellene i en situasjon som nevnt i § 57, gjelder reglene i dette kapitlet for fremgangsmåten ved delingen.

Deling av formuen kan skje ved privat skifte eller offentlig skifte.

§ 95 *Fremgangsmåten ved privat skifte*

Hvis det ikke åpnes offentlig skifte etter § 96, gjennomfører ektefellene selv oppgjøret.

§ 96 *Åpning av offentlig skifte*

Har ektefellene formue som er felleseie, skal det åpnes offentlig skifte

- a) hvis en ektefelle krever det,
- b) hvis det kreves av en arving eller kreditor som har rett til å kreve deling etter § 57,

- c) hvis en ektefelle er fratatt rettslig handleevne, med mindre vergen skriftlig samtykker i at boet skiftes privat,
- d) hvis en ektefelle er fraværende utenfor riket eller hans eller hennes oppholdssted ikke er kjent.

Krav etter første punktum bokstav a og b kan fremmes inntil bindende avtale om oppgjøret er inngått mellom ektefellene.

Har ektefellene fullstendig særeie, skal det åpnes offentlig skifte hvis begge ektefellene krever det. Ektefellene må kreve offentlig skifte innen to år etter at ekteskapet ble oppløst, jf. § 25.

Det kan ikke åpnes offentlig skifte hvis det ikke stilles fullgod sikkerhet for skifteomkostningene.

§ 97 Stedlig og internasjonal kompetanse

Hvis ikke noe annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat, kan det kreves skiftebehandling i Norge når en av ektefellene har sitt vanlige bosted her. Hvis ingen av ektefellene har sitt vanlige bosted her, men minst en av dem har en annen klar tilknytning til Norge, kan det skiftes her hvis ektefellene i fellesskap begjærer det og skiftemyndigheten finner det hensiktsmessig. Skiftebehandling for norsk skiftemyndighet gjennomføres etter norsk lov.

Skiftebehandling foretas ved norsk domstol i den rettskretsen

- a) der ektefellene hadde sitt siste felles bosted hvis noen av dem ved skiftets åpning bor i rettskretsen,
- b) der en av dem bor, hvis de ikke har hatt felles bosted i riket, eller ingen av dem bor i den rettskretsen der de hadde sitt siste felles bosted,
- c) der en av dem oppholder seg, hvis ingen av dem har bosted i riket,
- d) der en fast eiendom som omfattes av skiftet, ligger, og ektefellene ikke har hatt felles bosted i riket,
- e) der ektefellene har avtalt at skiftet skal behandles, forutsatt at avtalen er inngått etter at tvisten har oppstått.

Er mer enn én tingrett kompetent til å gjennomføre skiftet, foretas det ved den tingretten som først mottar skiftebegjæring.

§ 98 Tingrettens saklige kompetanse

Tingretten behandler alle spørsmål om offentlig skifte skal åpnes, og om skiftets gjennomføring og slutning etter de saksbehandlingsregler som er gitt i dette kapitlet.

§ 99 Forberedende rettsmøte

Før det åpnes offentlig skifte skal retten innkalle partene til et forberedende rettsmøte, med mindre retten finner at et slikt møte vil ha liten hensikt. I møtet skal det gis veiledning om reglene som gjelder for opp-

gjøret, og om mulig skal spørsmål partene tvistes om, avklares. Dommeren kan mekle mellom partene.

Kommer partene til enighet, og dommeren finner det ubetenkelig, kan det i rettsmøtet inngås rettsforlik.

Forberedende rettsmøte etter denne paragrafen er ikke offentlig, og allmennheten har ikke rett til innsyn etter tvisteloven kapittel 14, med mindre retten bestemmer noe annet.

§ 100 Gjennomføring av skiftet

Tingretten avgjør om den skal gjennomføre skiftet selv, eller om den skal oppnevne en bostyrer. Hvis det oppnevnes bostyrer, gjelder reglene i arveloven §§ 148 til 157 så langt de passer.

Når det ikke oppnevnes bostyrer, kan retten engasjere en medhjelper til gjennomføringen av skiftet.

Retten kan innkalle partene til skiftesamling hvis en ektefelle krever det, eller hvis retten ellers finner det hensiktsmessig. Arveloven § 140 gjelder tilsvarende så langt den passer.

§ 101 Hva skiftebehandlingen omfatter

Offentlig skifte etter § 96 første ledd omfatter eiendeler som er felleseie, og særeiemidler som er av betydning for delingen av felleseiet mellom ektefellene, jf. særlig § 58 tredje ledd bokstav c, § 63 og § 73.

Offentlig skifte etter § 96 annet ledd omfatter begge ektefellenes særeiemidler.

Under offentlig skifte kan tingretten, hvis en av ektefellene krever det, også behandle:

- a) rett til bidrag etter kapittel 16,
- b) spørsmål om gyldigheten av en ektepakt og hva som hører til en ektefelles særeie, og spørsmål om tolkingen av ektepakten og om den helt eller delvis skal settes til side, jf. § 46 annet ledd,
- c) spørsmål om bruksrett til felles bolig og leien for slik bruksrett etter § 68,
- d) andre krav som er nødvendige for gjennomføringen av skiftet.

§ 102 Partenes råderett over egne eiendeler

At delingen foregår for retten, har ikke betydning for en ektefelles råderett over egne eiendeler, unntatt når det er truffet beslutning etter § 91.

§ 103 Dekning av felles gjeld

Er det gjeld som begge ektefellene er ansvarlige for, skal retten, hvis en av dem krever det, sørge for at den delen av gjelden som faller på den andre, blir dekket under oppgjøret eller sikret etter reglene i § 64.

§ 104 *Midlertidige avgjørelser*

Når det er åpnet offentlig skifte, treffer retten avgjørelse om midlertidig forføyning etter reglene i § 91. Retten kan også av eget tiltak treffe slik avgjørelse.

§ 105 *Skiftetvister*

For tvister under offentlig skifte gjelder reglene i arveloven § 168 annet til fjerde ledd, § 169, § 170 og § 173 tilsvarende så langt de passer.

§ 106 *Tilbakelevering*

Offentlig skiftebehandling skal avsluttes hvis den grunnen som ledet til offentlig skifte, ikke lenger er til stede. Ektefellene gjennomfører da den videre delingen, jf. § 95. Tvist som er reist under skiftebehandlingen, fortsetter likevel etter reglene i § 105.

Tilbakeleveringen skjer ved kjennelse. Kjennelsen skal straks meddeles ektefellene og kreditorer som har meldt krav under skiftet. Har det vært tvist om tilbakeleveringen, skal kjennelsen forkynnes for den tapende part.

§ 107 *Innstilling*

Offentlig skiftebehandling skal innstilles hvis det viser seg at det beløpet som er stilt som sikkerhet for skifteomkostningene, ikke er tilstrekkelig til å dekke skifteomkostningene, og det ikke stilles ytterligere sikkerhet. Skiftebehandlingen skal også innstilles hvis det viser seg at felleseiet eller særeiemidlene allerede er skiftet.

Innstilling av skiftebehandlingen skjer ved kjennelse. § 106 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 108 *Fastsettelse av booppgjøret*

Det offentlige skiftet avsluttes ved at det fastsettes et booppgjør. Den som gjennomfører skiftebehandlingen, utarbeider et utkast til booppgjør. Booppgjøret skal inneholde en oppstilling over fordelingen av ektefelle-nes eiendeler og gjeld.

Utkastet til booppgjør skal sendes ektefellene. Ektefellene skal gis en frist på minst to uker til å påpeke feil ved utkastet.

Booppgjøret fastsettes av tingretten ved kjennelse.

Kjennelsen skal straks meddeles ektefellene. Er en av ektefellene under vergemål eller forsvunnet, gjelder arveloven § 161 annet og tredje ledd tilsvarende.

Reglene i arveloven § 162 gjelder tilsvarende for adgangen til anke og omgjøring av kjennelsen.

§ 109 *Plikt til å sørge for tinglysing eller registrering*

Retten skal sørge for at overføring av fast eiendom som ledd i booppgjøret tinglyses i grunnboken. Om en ektefelle gis rett til pant i fast eiendom eller realregistrerbart løsøre, skal retten sørge for at pantet tinglyses eller

registreres. Gebyr for tinglysing eller annen registrering i et realregister dekkes av ektefellene i fellesskap.

Nåværende del V blir ny del VI.

Nåværende kapittel 18 blir nytt kapittel 19.

Nåværende § 94 blir ny § 110.

Nåværende § 95 blir ny § 111.

Nåværende § 96 blir ny § 112.

2. I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard skal § 12 lyde:
§ 12 På Svalbard kan meldinger om dødsfall etter *arveloven § 89* gis til sysselmannen.

3. I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker skal § 4 første ledd bokstav b lyde:

b) saker som forvaltningsorganet selv behandler eller avgjør i medhold av rettspleielovene (straffeprosesslovene, domstolloven, tvisteloven, voldgiftsloven, tvangsfullbyrdelsesloven, skjønnsloven) eller lover som knytter seg til disse lovene (konkursloven, *arvelovens tredje del* og gjeldsordningsloven), eller jordskiftelova eller rettsgebyrloven.

4. I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet skal § 32 nr. 4 annet punktum lyde:

Når Kongen ikke har bestemt annet, gjelder *bestemmelsene i arveloven kapittel 17 avsnitt V* tilsvarende så langt de passer for tingrettens avgjørelser etter denne paragraf.

5. I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Barn får odelsrett etter faren og farsslekta når farskapen er fastsett slik at han gir grunnlag for arverett etter § 7 første stykket i arvelova.

§ 15 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Som sambuar etter dette stykket reknar ein den som fyller vilkåra i *arvelova § 2 tredje ledd*.

§ 19 første ledd annet punktum skal lyde:

Odelsrett kan òg gjerast gjeldande på skifte, jf. *arvelova § 108* og ekteskapslova § 66 andre stykket.

§ 49 annet ledd annet punktum skal lyde:

Når slik verdsetjing skjer ved skiftetakst, jf. *arvelova § 106*, gjeld §§ 50 og 71 andre stykket tilsvarende så langt dei høver.

§ 56 første ledd tredje og nytt fjerde punktum skal lyde:
Er det gjeld i buet, skal taksten minst svare til gjelda. Åse-testaksten må ikkje i noko høve setjast høgare enn verdien av eigedomen ved odelstakst, jf. § 49.

6. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer skal § 15 nr. 1 tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir nytt tredje punktum.

7. I lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant gjøres følgende endringer:

§ 5-1 bokstav b skal lyde:

b) panterett stiftet av tingretten i midler som er under skiftebehandling, til sikkerhet for ektefelles, *arvings eller* kreditors krav ifølge skiftet (skifteutlegg).

§ 6-4 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

I særlige tilfeller kan tingretten bestemme at verdsettningen skal skje ved skiftetakst, jf. *arveloven § 106.*

8. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1 i saker etter *ekteskapsloven* eller barneloven kap. 5, 6, 7 og 8, herunder saker om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring.

§ 16 annet ledd skal lyde:

Søknad om fri sakførsel kan innvilges til den som har inntekt og formue under bestemte grenser fastsatt av departementet, i følgende saker:

1. saker etter barnelova kapittel 5, 6, 7 og 8, herunder saker om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring,
2. *saker etter ekteskapsloven med unntak av saker etter lovens del II og § 91,*
3. saker som nevnt i § 11 annet ledd nr. 3, 4 og 5,
4. saker etter barne bortføringskonvensjonen av 25. oktober 1980 artikkel 3 for den som har fått sitt barn ulovlig bortført til Norge.

9. I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal § 64 a første ledd lyde:

Retten skal av eige tiltak og utan ugrunna opphald handsame sak om foreldreansvaret når den får melding etter *arvelova § 89 andre ledd andre punktum* om at eit dødsfall fører til at ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn.

10. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 3 første ledd nr. 5 lyde:

5) krav om tap av arverett etter § 72 i lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte og krav om tap av retten

til deling av felleseie etter § 78 a i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap,

11. I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 16 nr. 1 tredje punktum skal lyde:

For *åpning av offentlig skifte etter ekteskapsloven kapittel 18 eller husstandsfellesskapsloven § 3 a* betales 10,5 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd.

§ 16 nr. 3 første punktum skal lyde:

For forberedende rettsmøte etter *arveloven, ekteskapsloven eller husstandsfellesskapsloven* betales 2 ganger rettsgebyret.

§ 16 nr. 4 skal lyde:

4. For summarisk skifte etter reglene i *arveloven § 141 annet ledd* betales ikke gebyr.

§ 18 annet og tredje ledd skal lyde:

Blir et *dødsbo eller* konkursbo innstilt eller *tilbakelevert, betales* halvparten av fullt gebyr. *Det samme gjelder ved innstilling av bobehandlingen eller tilbakelevering etter ekteskapsloven §§ 106 og 107, jf. husstandsfellesskapsloven § 3 a.* Blir et tvangsavviklingsbo innstilt eller *tilbakelevert, betales* 2,9 ganger rettsgebyret.

Har det i et bo vært oppnevnt bostyrer etter *arveloven § 134 annet ledd, ekteskapsloven § 100 eller husstandsfellesskapsloven § 3 a,* betales halvparten av fullt gebyr såfremt oppnevningen ikke er blitt tilbakekalt etter *arveloven § 157, jf. ekteskapsloven § 100 første ledd annet punktum og husstandsfellesskapsloven § 3 a annet punktum.*

§ 20 første punktum skal lyde:

For begjæring fra en *arving* om *utstedelse* av proklama etter *arveloven § 93* betales 2,2 ganger rettsgebyret.

§ 27 c skal lyde:

§ 27 c For oppbevaring av testament hos domstol i medhold av *arveloven § 63* betales 0,8 ganger rettsgebyret.

12. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

§ 31 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

For øvrig gjelder *arveloven § 106* annet til femte ledd tilsvarende.

§ 59 skal lyde:

§ 59 *Følgene av at skyldneren dør under gjeldsforhandlingen.*

Dersom skyldneren dør før kjennelse om konkursåpning er avsagt i henhold til § 57 eller før gjeldsfor-

handlingen anses for avsluttet, jf § 58, skal gjeldsforhandlingen innstilles og skyldnerens bo behandles i samsvar med *arveloven*.

§ 126 første ledd nr. 2 skal lyde:

- 2) etter *arveloven* for øvrig ville ha hatt adgang til å overta skyldnerens bo til privat skifte.

§ 126 tredje ledd skal lyde:

Reglene i første og annet ledd anvendes tilsvarende på skyldnerens ektefelle *eller samboer*, dersom han eller hun etter *arveloven* har rett til å sitte i uskiftet bo og sender melding til retten om at han eller hun vil nytte sin rett, under forutsetning av at akkord blir brakt i stand. *Uskifteattest* som nevnt i *arveloven* § 97 utferdiges i så fall av retten når rettskraftig stadfestelseskjennelse foreligger.

13. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett gjøres følgende endringer:

§ 9-2 første og annet ledd skal lyde:

Foran all annen gjeld skal dekkes rimelige omkostninger ved skyldnerens begravelse. *Ved konkurs gjelder dette når dødsfallet har funnet sted før konkursåpningen.*

Etter fordringer som nevnt i første ledd skal følgende fordringer dekkes foran annen gjeld:

- 1) omkostningene ved bobehandlingen, derunder rimelige omkostninger påført en rekvirent i forbindelse med begjæring om rådighetsforbud før konkurs dersom begjæringen er tatt til følge, og rimelige omkostninger i forbindelse med begjæring om åpning av konkurs, når ikke begjæringen er avgjort eller tilbakekalt før konkursåpningen,
- 2) andre forpliktelser påført skyldnerens bo under bobehandlingen.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

14. I lov 23. desember 1988 nr. 104 om produktansvar skal § 3-7 første ledd tredje punktum lyde:

Bestemmelsene i lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte kapittel 17 avsnitt V gjelder tilsvarende så lenge de passer for rettens avgjørelse, om ikke annet blir fastsatt i forskrift av Kongen.

15. I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

§ 15-1 annet og tredje ledd skal lyde:

En forsikringssum som forfaller ved forsikringstakerens død, tilfaller ektefellen. Dette gjelder likevel ikke hvis det før dødsfallet var avsagt dom for eller gitt bevilning til separasjon eller skilsmisse, selv om avgjørelsen ikke er rettskraftig eller endelig. En forsikringssum som

tilfaller ektefellen, regnes ikke til de midler som skal deles likt etter ekteskapsloven § 77, jf § 58, hvis ikke gjenlevende ektefelle overtar boet uskiftet i samsvar med *arveloven* kapittel 5.

En forsikringssum som ikke tilfaller ektefelle etter reglene i annet ledd, tilfaller arvingene etter lov eller testament. Satt forsikringstakeren i uskiftet bo på grunnlag av ekteskap i samsvar med *arveloven* kapittel 5, inngår forsikringssummen i de midler som skal deles likt mellom førsteavdødes og lengstlevendes arvinger, jf *arveloven* § 29 første ledd.

§ 15-4 bokstav b til f skal lyde:

- (b) Har forsikringstakeren foretatt flere oppnevnelser, gjelder *arveloven* § 58 bokstav e tilsvarende.
- (c) Dør den begunstigede før den forsikrede, gjelder *arveloven* § 58 bokstav b tilsvarende.
- (d) Er den forsikredes ektefelle oppnevnt, gjelder § 15-1 annet ledd tilsvarende.
- (e) Er den forsikredes arvinger oppnevnt, omfatter dette også arvinger etter testament.
- (f) Er forsikringen pantsatt ved forsikringstakerens død, gjelder *arveloven* § 58 bokstav d tilsvarende i forholdet mellom dødsboet og den begunstigede.

§ 15-9 første punktum skal lyde:

Reglene i *arveloven* § 72 gjelder tilsvarende for den som har rett til en forsikringssum etter bestemmelsene i dette kapitlet.

§ 17-1 femte ledd første punktum skal lyde:

Er det åpnet offentlig skifte av forsikringstakerens bo, skal dette registreres dersom det begjæres av tingretten, jf *arveloven* § 91 annet ledd.

16. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 10-3 femte ledd annet punktum lyde:

Bestemmelsene i *konsesjonsloven* § 19 gjelder tilsvarende dersom fristen oversittes.

17. I lov 4. juli 1991 nr. 45 om rett til felles bolig og innbo når husstandsfellesskap opphører gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Om *skiftetakst*, *oppgjør* og verdsettelsestidspunkt gjelder *arveloven* § 106, § 107 og § 115 annet punktum tilsvarende.

§ 3 fjerde ledd skal lyde:

Om oppgjør og skiftetakst gjelder ekteskapsloven § 69 første ledd og annet ledd annet punktum og § 70 annet og fjerde ledd og *arveloven* § 106 tilsvarende.

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a *Dersom samboerskap mellom to personer som nevnt i arveloven § 2 tredje ledd opphører mens begge lever, og begge samboerne krever det, skal det foretas offentlig skifte av samboernes samtlige eiendeler og gjeld. Reglene i ekteskapsloven kapittel 18 gjelder i så fall tilsvarende så langt de passer.*

18. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse skal § 4-8 første ledd lyde:

Et tvangsgrunnlag overfor en person som senere er avgått ved døden, er også tvangsgrunnlag overfor den avdødes arving som har overtatt ansvaret for den avdødes forpliktelser, og overfor gjenlevende ektefelle eller samboer i uskifte. Et tvangsgrunnlag rettet mot en avdød i egenskap av eier av et formuesgode, er tvangsgrunnlag også overfor en *testamentsarving*.

19. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 3-24 annet ledd første punktum skal lyde:

Dokument utstedt av *arvingene som har overtatt boet til privat skifte* mens privat skifte av hjemmelshaverens dødsbo pågår, kan registreres når det senest samtidig registreres attest fra tingretten om at boet er overtatt til privat skifte.

§ 3-25 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første ledd gjelder også dokument utstedt av *arvinger* eller tingrett i medhold av § 3-24 annet eller tredje ledd. *Arvinger* som ønsker selv å overta registrert luftfartøy som de har arvet, får registerhjemmel ved registrering av erklæring om overtagelsen. Bli boet overtatt av gjenlevende ektefelle alene i medhold av *arveloven §§ 8 og 9*, går hjemmelen over til gjenlevende ektefelle ved registrering av attest fra retten om at boet er overtatt av den gjenlevende.

20. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord skal § 3 fjerde punktum lyde:

Fylkesmannen kan med verknad for ein bestemt tidsperiode påleggje kommunar å sende inn fortløpande utskrift av alle avgjerder i ein eller fleire sakstypar etter denne lova eller *konsesjonslova*.

21. I lov 7. juni 1996 nr. 32 om gravplasser, kremasjon og gravferd skal § 9 femte ledd nytt tredje punktum lyde:

Er boet ikke overtatt til privat skifte eller uskifte innen fristene etter arveloven, og det heller ikke er åpnet offentlig skifte eller utstedt fullmakt etter arveloven § 95, har tingretten fullmakt til å disponere over arvelaterens eiendeler slik at kommunen får dekket sitt krav mot boet.

22. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper skal § 18-3 første ledd lyde:

(1) Når tingretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i *arveloven § 169* når noe annet ikke fremgår av loven her.

23. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper skal § 18-3 første ledd lyde:

(1) Når tingretten behandler saker etter loven her, gjelder reglene om saksbehandling i *arveloven § 169* når noe annet ikke fremgår av loven her.

24. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 9-7 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Hvor slike skatteposisjoner som nevnt i annet punktum ikke er knyttet til et formuesobjekt eller virksomhet, skal hver skatteposisjon overtas av *arvingene* i samme utstrekning som de er *arvinger* i boet når de overtar ansvaret for avdødes gjeld.

§ 9-7 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ved gave, herunder gavesalg og arveforskudd, av formuesgjenstand eller varebeholdning knyttet til giverens virksomhet, gjelder § 5-2 ikke når gavemottakeren er arveberettiget etter lov om arv og dødsboskifte kapittel 2, 3 og 4, og vedkommende overtar hele eller deler av virksomheten.

§ 9-7 sjettede ledd første punktum skal lyde:

Ved overdragelse av formuesobjekter i næring mot delvis vederlag (gavesalg) til en som er arveberettiget etter lov om arv og dødsboskifte kapittel 2, 3 og 4 og vedkommende overtar hele eller deler av virksomheten, kan overdrager velge å unnlate inntektsoppgjør og i stedet la reglene i tredje ledd komme til anvendelse.

§ 9-13 første ledd første punktum skal lyde:

Gevinst ved realisasjon av alminnelig gårdsbruk eller skogbruk til personer som er arveberettiget etter lov om arv og dødsboskifte kapittel 2, 3 og 4, er fritatt for skatteplikt når vederlaget ikke overstiger tre fjerdedeler av antatt salgsverdi, og eieren har eid eiendommen i minst ti år når realisasjonen finner sted eller avtales.

§ 15-4 annet ledd sjettede punktum skal lyde:

Reglene om ektefeller i dette ledd gjelder tilsvarende for gjenlevende samboer som overtar boet uskiftet i medhold av lov om arv og dødsboskifte § 32.

25. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst skal § 7 annet ledd lyde:

Når et fartøy skal overtas ved arv etter reglene i *arveloven* kapittel 2,3 eller 4, skal den nye eieren gis tidsbe-

grenset ervervstillatelse i inntil fem år inntil aktivitetskravet i § 6 første ledd er oppfylt. Slik tidsbegrenset ervervstillatelse kan også gis ved overføring av fartøyet som ledd i generasjonsskifte til fordel for personer som kan få arverett etter arveloven kapittel 2. Gjenlevende ektefelle eller samboer i uskiftet bo, jf. arveloven kapittel 5 og 6, kan gis en tidsbegrenset ervervstillatelse så lenge uskifteboet består dersom fartøyet inngår i formuen som overtas uskiftet.

26. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser skal § 7 a første ledd første punktum lyde:

Stiftelsesklagenemnda avgjør klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkelova, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

27. I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag skal § 12-2 første ledd lyde:

(1) Når tingretten behandler saker etter lova her, gjeld reglane i arvelova § 169 når ikkje anna går fram av lova her.

28. I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag skal § 13-2 første ledd lyde:

(1) Når tingretten behandler saker etter lova her, gjeld reglane i arvelova § 169 når ikkje anna går fram av lova her.

29. I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. (konsesjonsloven)

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Første og andre ledd gjelder tilsvarende for samboere i ekteskapslignende forhold. Som samboere etter bestemmelsen her regnes samboere som fyller vilkårene i arveloven § 2 tredje ledd.

30. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 10-3 skal lyde:

§ 10-3 Proklama i dødsbo

Proklama som utstedes i dødsbo etter arveloven §§ 100 til 103, har ingen virkning for skatte- og avgiftskrav.

§ 10-32 annet ledd annet punktum skal lyde:

Ved avgjørelsen av om dette vilkår er oppfylt, skal man også regne med andeler og aksjer som er eid av overdra-

gers ektefelle eller samboer og arvinger omfattet av arveloven §§ 4 til 6, når disse tidligere var eid av arvelateren eller giveren eller dennes ektefelle eller samboer.

§ 16-31 første ledd første punktum skal lyde:

Når boet skiftes privat, er arvinger solidarisk ansvarlige for arveavgiften.

31. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister skal § 6-2 første ledd bokstav a lyde:

a) familiesaker, unntatt saker som bare gjelder deling av reisekostnader ved samvær,

32. I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak skal § 161 første ledd lyde:

(1) Når tingretten behandler saker etter lova her, gjeld reglane i arvelova § 169 når ikkje anna går fram av lova her.

33. I lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål gjøres følgende endringer:

§ 41 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 41 Gaver, arveforskudd og uskifte

§ 41 nytt tredje ledd skal lyde:

Vergen kan på vegne av personen under vergemål begjære uskifte (jf. arveloven §§ 14 og 32) eller kreve skifte av uskifteformuen (jf. arveloven §§ 28 og 39) bare med samtykke fra fylkesmannen.

§ 42 skal lyde:

§ 42 Avkall på arv og avslag på gave

Vergen skal ha fylkesmannens samtykke til å avslå en gave eller gi avkall på arv på vegne av den som er under vergemål, med mindre gaven eller arven må anses å ha en ubetydelig verdi.

34. I lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs skal § 10-7 tredje ledd annet punktum lyde: Føreregnene i lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. (konsesjonsloven) § 19 gjeld tilsvarende dersom fristen ikkje er overholden.

35. I lov 12. mai 2015 nr. 27 om forsvunne personar gjøres følgende endringer:

§ 15 første ledd annet punktum skal lyde:

Fristane i arveloven tredje del gjeld i desse tilfella frå det tidspunktet det tidlegast var mogeleg å få buet skifta.

§ 16 fjerde og femte punktum skal lyde:

Arvingane skal varslast ved innkalling etter reglane i arvelova § 101 tredje ledd første punktum. Om ingen melder seg som arving, gjeld arvelova § 76 tilsvarende.

§ 19 nytt fjerde ledd skal lyde:

Arvelova § 70 første ledd gjeld tilsvarende.

36. I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 3-10 skal lyde:

§ 3-10 *Utlevering av opplysninger til avdødes ektefelle, samboer og arving*

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at opplysninger gis til avdødes ektefelle, *samboer* og arving, jf. *arveloven § 2 første og tredje ledd*, når vedkommende kan vise til et saklig behov for innsyn, *eller til den som har fullmakt som nevnt i arveloven § 92 første eller annet ledd*. Når skifteformen er valgt, er det den eller de som representerer boet, jf. *arveloven §§ 118 og 134*, som har rett til innsyn.

§ 10-3 skal lyde:

§ 10-3 *Kontrollopplysninger ved skifte av dødsbo*

Utstedes det proklama ved skifte av dødsbo, plikter *arving*, tingrettsdommer, testamentsfullbyrder og andre som yter hjelp ved skifteoppjøret, etter krav fra skattemyndighetene å gi opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om boet skylder skatt.

37. I midlertidig lov 7. mai 2020 nr. 38 om rekonstruksjon for å avhjelpe økonomiske problemer som følge av utbrudd av covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 36 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

For øvrig gjelder *arveloven § 106* annet til femte ledd tilsvarende.

§ 60 skal lyde:

§ 60 *Følgene av at skyldneren dør under rekonstruksjonsforhandlingen*

Dersom skyldneren dør før kjennelse om konkursåpning er avsagt i henhold til § 58, eller før rekonstruksjonsforhandlingen anses for avsluttet, jf. § 59, skal rekonstruksjonsforhandlingen innstilles og skyldnerens bo behandles i samsvar med *arveloven*.

II

1. Loven trer i kraft straks. Ny § 99 a i *arveloven* trer likevel i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Er arvelateren død før ny § 99 a i *arveloven* trer i kraft, regnes fristen etter § 99 a første ledd første punktum fra tidspunktet for ikrafttredelsen av bestemmelsen, og ikke fra tidspunktet for arvelaterens død. Fristen for kommunens plikt til å varsle dødsboet etter § 99 a første ledd fjerde punktum regnes i så fall også fra tidspunktet for ikrafttredelsen av § 99 a, men likevel tidligst fra det tidspunktet

kommunen eventuelt får kunnskap om at det inngår en landbrukseiendom i dødsboet.

3. Departementet kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 (Innst. 119 L (2020–2021), jf. Prop. 31 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 6–8, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 10 og 11, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet

Det voteres først over forslagene nr. 10 og 11, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak som gir tilgang på kortsiktig likviditet i påvente av utbetalinger fra den generelle kompensasjonsordningen for næringslivet og en eventuell tilskuddsordning for bedrifter som er hardt rammet av lokale smitteverntiltak. Det bes spesielt om at lånegarantiordningen for små og mellomstore bedrifter utvides slik at det kan garanteres for 100 pst. prosent av lån som forskutterer kompensasjon gjennom låne-

garantiordningen. Slike lån skal tilbakebetales kort tid etter at kompensasjon er mottatt.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en omsetningsbasert tilskuddsordning for virksomheter som er hardt rammet av lokale smitteverntiltak og blitt pålagt å stenge eller utsatt for andre svært inngripende lokale tiltak. Tilskuddet betales ut etter søknad og beregnes som en andel av omsetningen for fjoråret i den perioden tiltakene varer. For bedrifter som ikke var startet på samme tidspunkt året før, beregnes tilskuddet med utgangspunkt i alternative beregningsmetoder. Ordningen kommer i tillegg til den generelle kompensasjonsordningen. Det skal settes et tak per mottaker slik at det er de små bedriftene som prioriteres. Det skal også settes krav til at mottakere av støtte ikke kan utbetale utbytte, bonuser, øke lederlønninger eller si opp ansatte i en gitt periode.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 59 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag om tilpasninger i kompensasjonsordningen, inkludert en modell for kompensasjon for «tapt omsetning» i stedet for «uunngåelige faste utgifter», for å sikre at flere små, mellomstore og sesongbaserte aktører blir omfattet av ordningen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 78 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.01)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6–8, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart komme tilbake til Stortinget med forslag til en midlertidig nødløsning for å sikre tilgang på likviditet for konkurstruede bedrifter med stort omsetningsfall frem til kompensasjonsordningen er på plass.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med tilpasninger i kompensasjonsordningen med en modell som omfatter konkurranseutsatte kommunale foretak som for eksempel kinoer, og VTA-bedrifter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen løpende vurdere behovet for en tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall, og komme tilbake til Stortinget på egnet vis ved behov for endringer. Så lenge det er innført inngripende smitteverntiltak, skal det samtidig være en kompensasjonsordning for næringslivet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene. Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.25)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å legge til rette for aktivitet og at folk kan holdes i jobb fremfor å være permittert, eksempelvis i tråd med forslag til modeller for å inkludere lønnskostnader i kompensasjonsordningen fra LO eller Holden-utvalget. Støtte til lønnskostnader skal utformes slik at den utbetales til virksomheter som ikke permitterer eller sier opp ansatte.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 59 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at arbeidstakere og bedrifter har et forutsigbart økonomisk sikkerhetsnett som varer ut hele koronapandemien.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 50 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.04)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2020 komme tilbake til Stortinget med forslag om å inkludere lønnskostnader i kompensasjonsordningen for næringslivet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere strakstiltak som kan sikre tilgang på likviditet frem til ny utbetalingsløsning for kompensasjonsordningen for foretak med stort omsetningsfall er på plass.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.23)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å etablere en midlertidig ordning for tilskudd til foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien.

§ 2. Virkeområde

(1) Loven gjelder på norsk territorium, herunder på Svalbard. Departementet fastsetter i forskrift særlige vilkår for at foretak på Svalbard kommer inn under ordningen.

(2) Tilskuddsordningen gjelder perioden fra 1. september 2020 til 28. februar 2021. Departementet kan i forskrift forlenge ordningens varighet.

§ 3. Forvaltning av ordningen og forholdet til forvaltningsloven

(1) Forvaltningsloven gjelder for behandling av saker etter loven.

(2) Brønnøysundregistrene er tilskuddsmyndighet, og departementet er klageinstans.

(3) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i saker etter loven, herunder utfylle og fravike bestemmelsene i forvaltningsloven.

§ 4. Søknad om tilskudd, bekreftelse og opplysningsplikt

(1) Tilskudd etter denne loven gis etter søknad.

(2) Den som søker om tilskudd etter denne loven, skal gi riktige og fullstendige opplysninger. Søkeren skal opptre aktsomt og lojalt, og skal varsle tilskuddsmyndigheten om eventuelle feil.

(3) Departementet gir forskrift om krav til søknaden, herunder om hvordan opplysninger skal gis, nærmere vilkår for leveringsmåte og format, hvilke opplysninger søknaden skal inneholde, om frister, om krav til dokumentasjon for søker, om bekreftelse av opplysninger fra revisor eller regnskapsfører og om opplysningsplikt for den som har mottatt tilskudd.

§ 5. Vilkår for tilskudd

(1) Foretak som oppfyller følgende vilkår, kan få tilskudd:

- Foretaket må være registrert i Foretaksregisteret med hjemmel i foretaksregisterloven § 2-1, og enkeltpersonforetak registrert i Enhetsregisteret.
- Foretaket må være skattepliktig til Norge, jf. skatteloven § 2-2 første ledd, eller deltakerne i foretaket må være skattepliktig til Norge for selskapets inntekter, jf. skatteloven § 2-2 tredje ledd. Ordningen omfatter også tilfeller der foretaket eller foretakets eier skattlegges i Norge for virksomhet her etter skatteloven § 23 første ledd bokstav b.
- Foretaket har ansatte. Dette vilkåret gjelder ikke for enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap der foretakets inntekt er innehavers eller minst en av deltagerens hovedinntekt.
- Foretaket har i perioden som det søkes tilskudd for, hatt et stort omsetningsfall.
- Foretaket utøver lovlig aktivitet.
- Foretaket er ikke under konkursbehandling, besluttet avvirket eller besluttet tvangsoppløst etter reglene i kapittel 16 i aksjeloven eller allmennaksjeloven.
- Foretaket driver næringsvirksomhet som er omfattet av ordningen.

(2) Departementet gir forskrift til utfylling av denne paragrafen og fastsetter nærmere vilkår for tilskudd, herunder regler om beregning av omsetning og omsetningsfallets størrelse, samt hvilke typer næringsvirksomhet som er omfattet av ordningen.

§ 6. Tilskuddets størrelse

(1) Tilskudd beregnes ved at foretakets faste, uunnvåelige kostnader multipliseres med foretakets omsetningsfall i prosent og en justeringsfaktor.

(2) Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, herunder regler om beregningen av tilskuddet, justeringsfaktoren, hvilke kost-

nader som omfattes, øvre grenser for tilskudd som kan gjelde for det enkelte foretak eller samlet for konsern, samt særskilte regler for konserninterne kostnader og omsetning.

§ 7. Innhenting av opplysninger

(1) Tilskuddsmyndigheten kan pålegge offentlige myndigheter og private rettssubjekter, uten hinder av taushetsplikt, å gi opplysninger som er nødvendige for fastsetting av tilskudd etter denne loven og kontrollen av dette.

(2) Departementet kan gi forskrift om innhenting av opplysninger etter første ledd, herunder om hvem tilskuddsmyndigheten kan innhente opplysninger fra, overleveringsformat og hvilke opplysninger som kan innhentes.

§ 8. Vedtak om tilskudd og utbetaling

(1) Tilskuddsmyndigheten treffer vedtak om fastsetting av tilskudd etter denne loven. Tilskuddsmyndigheten kan treffe vedtak basert på helautomatisert saksbehandling.

(2) Departementet kan gi forskrift om utbetaling av tilskudd etter denne loven.

§ 9. Offentliggjøring av opplysninger

(1) Tilskuddsmyndigheten kan, uten hinder av taushetsplikt, gjøre opplysninger om tilskudd, herunder beregningsgrunnlag og tilskuddets størrelse, tilgjengelig på internett til alminnelig ettersyn. Opplysningene skal gis i søkbar form slik tilskuddsmyndigheten bestemmer.

(2) Departementet kan gi forskrift om offentliggjøring av opplysninger etter første ledd og at det kan gjøres unntak fra innsyn for dokumenter i saker om tilskuddssøknad etter denne loven.

§ 10. Overtredelsesgebyr

(1) Overtredelsesgebyr ilegges tilskuddsmottaker som forsettlig eller grovt uaktsomt gir tilskuddsmyndigheten uriktig eller ufullstendig opplysning, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når vedkommende forstår eller bør forstå at det kan føre til uberettigede økonomiske fordeler.

(2) Fristen for å ilegge overtredelsesgebyr er fem år etter utløpet av den perioden vedtaket om tilskudd gjelder.

(3) Overtredelsesgebyr beregnes, avhengig av overtredelsens alvorlighetsgrad, med 30 eller 60 prosent av tilskuddet som tilskuddsmottakeren uberettiget har mottatt.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om overtredelsesgebyr, herunder utmåling.

§ 11. Tilbakebetaling og innkreving

(1) Departementet kan gi forskrift om krav på tilbakebetaling og innkreving av utbetalt tilskudd og om renter og administrative sanksjoner. Departementet kan også gi forskrift om hvem som er kravsmyndighet.

(2) Krav på tilbakebetaling av tilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 12. Lovens ikrafttredelse, overgangsbestemmelser

(1) Loven trer i kraft straks.

(2) Departementet kan gi forskrift om overgangsbestemmelser.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingens § 5 og forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«§ 5 første og andre ledd skal lyde:

- (1) Foretak som oppfyller følgende vilkår, kan få tilskudd:
- Foretaket må være registrert i Foretaksregisteret med hjemmel i foretaksregisterloven § 2-1, og enkeltpersonforetak må være registrert i Enhetsregisteret.
 - Foretaket må være skattepliktig til Norge, jf. skatte-loven § 2-2 første ledd, eller deltakerne i foretaket må være skattepliktige til Norge for selskapets inntekter, jf. skatteloven § 2-2 tredje ledd. Ordningen omfatter også tilfeller der foretaket eller foretakets eier skattlegges i Norge for virksomhet her etter skatteloven § 2-3 første ledd bokstav b.
 - Foretaket har ansatte. Dette vilkåret gjelder ikke for enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap der foretakets inntekt er innehavers eller minst en av deltageres hovedinntekt.
 - Foretaket har i perioden som det søkes tilskudd for, hatt et stort omsetningsfall.
 - Foretaket utøver lovlig aktivitet.
 - Foretaket er ikke under konkursbehandling, besluttet avviklet eller besluttet tvangsoppløst etter reglene i kapittel 16 i aksjeloven eller allmennaksjeloven.
 - Foretaket driver næringsvirksomhet som er omfattet av ordningen.
 - Foretaket kan ikke gjennomføre oppsigelser i perioden foretaket mottar støtte.
 - Foretaket kan ikke utdele utbytte eller foreta aksjetilbakekjøp i perioden foretaket mottar støtte, eller i 2021.
 - Større foretak må inngå avtale med foretakets tillitsvalgte om ikke å redusere antallet ansatte i foretaket i perioden foretaket mottar støtte.
 - Foretaket kan ikke utbetale bonus til ledende ansatte i det resterende av 2020 eller i 2021.

- Foretaket kan ikke øke lederlønninger eller styrehonorar i det resterende av 2020 eller i 2021.
- Foretaket kan ikke ha morselskap i tredjelandsjurisdiksjoner som er på EUs svarteliste over ikke-samarbeidende jurisdiksjoner.

(2) Departementet gir forskrift til utfylling av denne paragrafen og fastsetter nærmere vilkår for tilskudd. Departementet kan herunder gi regler om beregning av omsetning og omsetningsfallets størrelse, begrensninger i foretakets adgang til å gjennomføre oppsigelser, utdele utbytte eller foreta aksjetilbakekjøp etter endt periode med tilskudd, samt hvilke typer næringsvirksomhet som er omfattet av ordningen.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 5 og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.56)

Presidenten: Det voteres over resterende paragrafer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2016/589 om et europeisk nettverk for arbeidsformidling (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterligere integrasjon av arbeidsmarkedene og syv gjennomføringsbeslutninger (Innst. 109 S (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 302/2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/589 om et europeisk nettverk for arbeidsformidling (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterligere integrasjon av arbeidsmarkedene og syv gjennomføringsbeslutninger.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.55)

Votering i sak nr. 8, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov 14. desember 2012 nr. 81 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg V punkt 2 (forordning (EU) nr. 492/2011) om fri rørsle av arbeidstakere innnanfor EØS-området (EØS-arbeidstakarlover) (Innst. 108 L (2020–2021), jf. Prop. 141 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i EØS-arbeidstakarlover

I

I lov 14. desember 2012 nr. 81 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg V punkt 2 (forordning (EU) nr. 492/2011) om fri rørsle av arbeidstakere innnanfor EØS-området gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om fri rørsle av arbeidstakere innnanfor EØS mv. (EØS-arbeidstakarlover).

§ 1 skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg V nr. 2 (forordning (EU) nr. 492/2011 som endra ved forordning (EU) 2016/589 om fri rørsle av arbeidstakere og vedlegg V nr. 9 (forordning (EU) 2016/589) om eit europeisk nettverk for arbeidsformidlingar (EURES), tilgang til mobilitetstjenester for arbeidstakere og ytterlegare integrasjon av arbeidsmarkedene gjeld som lov med dei tilpassingane som

følgjer av vedlegg V, protokoll 1 til avtalen og avtalen elles.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.24)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.48)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om to representantforslag som omhandler å fjerne karenstiden for mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP) samt å gi folk tryggheten tilbake i ordningen med arbeidsavklaringspenger (Innst. 99 S (2020–2021), jf. Dokument 8:4 S (2020–2021) og Dokument 8:19 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Lise Christoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.
- forslagene nr. 6–8, fra Lise Christoffersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet

Vedrørende forslagene nr. 6, 9 og 10 vises det til forretningsordenens § 38 femte ledd om at når et forslag er endelig avgjort, må det ikke bringes fram igjen eller tas opp på nytt i samme stortingssesjon.

Tilsvarende forslag ble votert over den 6. oktober 2020. Forslagene nr. 6, 9 og 10 vil dermed ikke tas opp til ny votering nå.

Det voteres først over forslagene nr. 7 og 8, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å reversere innstrammingerne i folketrygdloven § 11-5, der andre hensyn enn sykdom ble tonet ned.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendring der stønadsperioden for arbeidsavklaringspenger settes til inntil fire år, og der det defineres kriterier for reell mulighet for forlengelse for de som har behov for ytelsen ut over fire år. Endringsforslaget må gi rom for skjønnsmessige vurderinger av den enkeltes behov for forlengelse av stønadsperioden. Forlengelse skal blant annet kunne innvilges når mottakeren ikke er ferdig avklart eller Nav og offentlig helsevesen ikke har oppfylt sine forpliktelser.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–5, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om å reversere kuttet i arbeidsavklaringspenger for unge under 25 år som ble innført i 2020.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre økte krav til Nav i form av en plikt for etaten til tett oppfølging av mottakere av arbeidsavklaringspenger for å sikre at forholdet mellom bruker og forvaltning opprettes og bevares som forutsatt da Nav-reformen ble vedtatt.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som utvider muligheten for bruk av unntaksbestemmelsen i folketrygdloven § 11-12 annet og tredje ledd, slik at arbeidsavklaringspengerperioden kan forlenges etter en individuell vurdering av behov, i tråd med målet om at flest mulig skal kunne komme helt eller delvis i arbeid.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at beslutninger om midlertidige ytelser, herunder arbeids-

avklaringspenger, skal tas i førstelinjen, som forutsatt da Nav-reformen ble vedtatt.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av den innførte karenstiden i ordningen med arbeidsavklaringspenger.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.31)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:19 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Karin Andersen, Solfrid Lerbrekk, Nicholas Wilkinson og Freddy André Øvstegård om å gi folk tryggheten tilbake i ordningen med arbeidsavklaringspenger – vedtas ikke.

II

Dokument 8:4 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å fjerne karenstiden for mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP) – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.25)

Votering i sak nr. 10, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret (Innst. 106 S (2020–2021), jf. Dokument 8:12 S (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:12 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 84 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.41)

Votering i sak nr. 11, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen og Elise Bjørnebekk-Waagen om et mer rettferdig arbeidsliv med faste stillinger (Innst. 98 S (2020–2021), jf. Dokument 8:21 LS (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:21 LS (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen og Elise Bjørnebekk-Waagen om et mer rettferdig arbeidsliv med faste stillinger – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 86 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.12)

Votering i sak nr. 12, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen og Elise Bjørnebekk-Waagen om et mer rettferdig arbeidsliv med faste stillinger (Innst. 97 L (2020–2021), jf. Dokument 8:21 LS (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Arild Grande på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 5–8, fra Arild Grande på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 10 og 11, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Ved en inkurie hadde ordene «og Telemark» falt ut av teksten i forslag nr. 3 ved opplisting av fylkene. Der skal det stå «Oslo, Viken og Vestfold og Telemark».

Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å avvikle bemanningsbransjen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra private virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd. Det må gis nødvendig tid til omstilling, slik at bedriftene kan skaffe egne fagutdannede personer.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 69 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5, 7 og 8, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i arbeidsmiljøloven som sikrer lovens formål med trygge arbeidsforhold ved å:

- sikre at den som reelt har bestemmende innflytelse over et arbeidsforhold, har rettigheter og plikter som arbeidsgiver.
- presisere hovedregelen om faste og direkte arbeidsforhold i norsk arbeidsliv.
- hindre at arbeidsgiver kan organisere seg bort fra arbeidsgiveransvaret.
- sikre at lønns- og arbeidsvilkår ikke svekkes ved anbudsprosesser, oppsplitting av selskaper og andre endringer i selskapsstruktur.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke ansattes rettigheter i statsansatteloven, særlig knyttet til fast stilling og stillingsvern.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre adgangen til mindretallsanke ved ansettelser.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidsformidling skal være et offentlig ansvar.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Vedtak til lov
om endringer i arbeidsmiljøloven
(justering av innleieregelverket)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 14-12 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Innleie av arbeidstaker fra virksomhet som har til formål å drive utleie, er tillatt i samme ut-

strekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter § 14-9 andre ledd bokstav b.

§ 17-1 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Fagforening som har medlemmer i en virksomhet som har leid inn arbeidstaker fra bemanningsforetak, jf. § 14-12, kan reise søksmål i eget navn om lovligheten av slik innleie. I tilknytning til slik sak vil begge parter ha rett til å kreve forhandlinger i tråd med reglene i § 17-3.

II

Loven trer i kraft straks.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag for å avvikle den generelle adgangen til midlertidige ansettelser i arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav f.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen som et strakstiltak, innføre et forbud mot innleie av arbeidskraft fra private virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter, på byggeplasser i fylkene Oslo, Viken og Vestfold, jf. arbeidsmiljøloven § 14-12 femte ledd.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag hvor følgende tas inn i arbeidsmiljøloven: Hvis en virksomhet benytter seg av arbeidskraft som ikke har status som arbeidstaker, skal den som utfører arbeid, regnes som arbeidstaker hvis a) forholdet tilsier at formålet helt eller delvis har vært å omgå det vern en arbeidstaker har etter denne lov, eller b) vedkommende etter en totalvurdering har behov for vern som arbeidstaker.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.35)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen styrke arbeidslivskompetansen ved Nav-kontorene i kommunene og bydelene, og Navs rolle som arbeidsformidler.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 29 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.03)

V o t e r i n g i s a k n r. 13, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ny krisepakke for arbeidsfolk (Innst. 114 S (2020–2021), jf. Dokument 8:51 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 7, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 7 er innlevert etter forretningsordenens frist for innlevering av forslag og blir ikke tatt opp til votering.

Det voteres over forslagene nr. 2 og 4, fra Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen enten vedta forskrift om å umiddelbart senke kravet til redusert arbeidstid for å få dagpenger under permittering fra 50 til 20 pst. inntil videre, eller snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendring om det samme.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen enten vedta forskrift om å umiddelbart inntil videre sikre full lønn (inntil 6 G) i minimum 20 dager fra permittering, eller snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendring om det samme.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.48)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3, 5 og 6, fra Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen enten vedta forskrift om å umiddelbart redusere inntektsgrensen for å ha rett på dagpenger fra 1,5 G til 0,75 G inntil videre, eller snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendring om det samme.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen enten vedta forskrift om å oppheve ventedagene i dagpengeordningen fra nyttår og inntil videre, eller snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendring om det samme.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til bedre inntektssikring for mottakere av dagpenger og arbeidsavklaringspenger som har nådd maksimal stønadsperiode.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til bedre inntektssikring for de langtidsledige på dagpenger.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:51 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ny krisepakke for arbeidsfolk – vedtas ikke.

Presidenten:Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.37)

Votering i sak nr. 14, debattert 8. desember 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven) (Innst. 137 L (2020–2021), jf. Prop. 138 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Tage Pettersen satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

L o v

om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet og i viktige redaksjonelle nisjer, ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for mediens virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten.

§ 2 Geografisk virkeområde

Loven gjelder også på Svalbard. Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

§ 3 Fireårige styringssignal for mediestøtten

Regjeringen skal foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignaler legges frem for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg.

Kapittel 2. Ordningene for direkte mediestøtte

§ 4 Forskrifter om tilskuddsordningene for direkte mediestøtte

Departementet kan gi forskrift om tilskuddsordningene for direkte mediestøtte innenfor rammene som følger av kapitlet her.

§ 5 Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal stimulere til et mangfold av tekstbaserte nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet, med et bredt journalistisk innhold rettet mot allmennheten. Videre skal ordningen fremme uavhengig journalistikk karakterisert ved høy kvalitet, særlig i nyhets- og aktualitetsmedier i markeder som er for små til å være bærekraftige, eller i nyhets- og aktualitetsmedier som er alternativer til de ledende nyhetsmediene i de ulike mediemarkedene.

Produksjonstilskuddet gis som driftstilskudd. Vilkårerne for å motta tilskudd skal i størst mulig grad være objektive og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottagerne.

§ 6 *Produksjonstilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier*

Produksjonstilskuddet til samiske nyhets- og aktualitetsmedier skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdannelse, informasjonsformidling og identitetsutvikling i det samiske samfunnet, og stimulere til produksjon av et bredt journalistisk innhold rettet mot den samiske befolkningen. Ordningen skal også fremme utvikling av de samiske språkene. Tilskudd kan gis til nyhetsmedier som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe.

Tilskuddet gis som driftstilskudd. Vilkårene for å motta tilskudd skal i størst mulig grad være objektive og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottagerne.

§ 7 *Innovasjons- og utviklingstilskudd*

Innovasjons- og utviklingstilskuddet skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier, særlig i små, lokale medier.

§ 8 *Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier*

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold, ytringsfrihet og styrking av de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon i samfunnet, gjennom å stimulere til et bredt innholdstilbud av høy kvalitet, digitalisering, nyskapning, kompetanseutvikling, samarbeid mellom ulike lokalmedier og et økonomisk bærekraftig driftsgrunnlag for de lokale lyd- og bildemediene.

§ 9 *Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark*

Ordningen for distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark skal legge til rette for avismangfold ved å redusere distribusjonskostnadene for papirbaserte nyhets- og aktualitetsmedier i denne regionen.

Kapittel 3. Medietilsynet og Medieklagenemnda

§ 10 *Medietilsynets oppgaver ved forvaltningen av mediestøtten*

Medietilsynet behandler søknader, treffer vedtak om tildeling av tilskudd, utbetaler tilskudd og fører kontroll med bruken av tilskuddsmidlene i henhold til tilskuddsordningene for direkte mediestøtte, jf. kapittel 2.

Medietilsynet utbetaler tilskudd til NRK i henhold til Stortingets budsjettvedtak.

Medietilsynet forvalter midlene til kommersiell allmennkringkasting i henhold til Stortingets budsjettvedtak og den til enhver tid gjeldende avtalen om kommersiell allmennkringkasting.

§ 11 *Instruksjonsmyndighet og overprøving av vedtak*

Kongen kan ikke instruere Medietilsynet eller Medieklagenemnda om avgjørelser i enkeltsaker. Kongen kan heller ikke omgjøre Medietilsynets eller Medieklagenemndas vedtak eller treffe vedtak i en sak som hører under deres myndighet etter forskrifter i medhold av denne loven.

Medieklagenemnda er klageinstans for Medietilsynets enkeltvedtak om tilskudd etter forskrifter i medhold av denne loven.

§ 12 *Søksmål*

Søksmål om Medietilsynets vedtak i medhold av denne loven skal rettes mot staten ved Medietilsynet.

Søksmål om Medieklagenemndas vedtak i medhold av denne loven skal rettes mot staten ved Klagenemnda for mediesaker.

Kapittel 4. Ikraftsetting

§ 13 *Ikraftsetting*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom A §§ 1 og 6 i innstillingen og forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«§ 1 skal lyde:

Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for mediernes virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten».

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 6 skal lyde:

Produksjonstilskuddet til samiske nyhets- og aktualitetsmedier skal legge til rette for demokratisk debatt og meningsdanning i det samiske samfunnet og stimulere til produksjon av et bredt journalistisk innhold rettet mot den samiske befolkningen. Ordningen skal også fremme utvikling av de samiske språkene. Tilskudd kan gis til nyhetsmedier som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe, eller som fast og regelmessig publiserer samiskspråklig nyhets- og aktualitetsinnhold.

Tilskuddet gis som driftstilskudd. Vilkårene for å motta tilskudd skal i størst mulig grad være objektive og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottagerne.»

Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslagene. Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom A §§ 1 og 6 i innstillingen og forslagene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble forslagene bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.24.29)

Presidenten: Det voteres over resten av A samtlige paragrafer.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.24.54)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.25.16)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen holde en årlig redegjørelse for Stortinget om ytringsfrihet og pressefrihet og om nåsituasjonen og måloppnåelsen i mediepolitikken i Norge.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.25.41)

Presidenten: Stortinget går da over til å votere over sakene 1–8 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (nye etterlatteytelser) (Innst. 128 L (2020–2021), jf. Prop. 13 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1-3, fra Per Olaf Lundteigen på vegne Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke alderen for barnepensjon opp til 25 år dersom barnet er under utdanning.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.26.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ny utregningsmodell for etterlatteytelsene som styrker den sosiale profilen på ordningen, deriblant økonomien til etterlatte minstepensjonister.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.26.58)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer som sikrer at rettighetene til etterlatte under 67 år videreføres som i dag.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer

som sikrer at dagens rettigheter til etterlatte alderspensjonister videreføres i reglene om ny alderspensjon fra folketrygden.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer som sikrer at dagens rettigheter til etterlatte uføre videreføres i reglene om ny uføretrygd.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.24)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i folketrygdloven (nye etterlatteytelser)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I innledningen til loven gjøres følgende endringer:

«Kapittel 16. Ytelser til tidligere familiepleier» endres til «Kapittel 16. Opphevet.»

Etter «Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle» skal «Kapittel 17 A. Overgangsregler for gjenlevende som er innvilget ytelse før 1. januar 2023» settes inn.

§ 12-18 skal lyde:

§ 12-18 *Tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle (gjenlevendetillegg)*

Gjenlevendetillegg som er innvilget før 1. januar 2023, videreføres med den nominelle verdien. Tillegget skal ikke reguleres årlig i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet.

Tillegget skal justeres for uføregrad. Dersom den gjenlevende har inntekt som vil gi reduksjon av uføretrygd etter § 12-14, skal gjenlevendetillegget multipliseres med forholdet mellom den reduserte uføretrygden og uføretrygden uten inntektsreduksjon. Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12-14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Tillegget faller bort når den gjenlevende gifter seg igjen, se § 1-5.

Kapittel 16 oppheves.

Kapittel 17 skal lyde:

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier

Bestemmelser om

- formål står i § 17-1
- generelle vilkår står i §§ 17-2 til 17-4
- omstillingsstønad står i §§ 17-5 og 17-6
- plikt til aktivitet med sikte på å komme i arbeid står i § 17-7
- sanksjoner står i § 17-8
- reduksjon av stønad på grunn av inntekt står i § 17-9
- stønad til barnetilsyn, tilleggsstønader, stønader til skolepenger m.m. står i § 17-10
- bortfall av ytelser står i § 17-11
- ytelser etter dødsfall som skyldes yrkesskade står i § 17-12
- ytelser under institusjonsopphold og straffegjennomføring står i §§ 17-13 og 17-14
- ytelser til tidligere familiepleier står i § 17-15

§ 17-1 Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for gjenlevende ektefeller og gi hjelp til selv-hjelp, slik at den gjenlevende etter en omstillingsperiode etter dødsfallet kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid.

Formålet er dessuten å sikre inntekt i en omstillingsperiode for enslige medlemmer som har vært familiepleiere, og som ikke kan forsørge seg selv etter at pleieforholdet er opphørt.

§ 17-2 Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at den avdøde i de siste fem årene før dødsfallet

- a) var medlem i trygden eller
- b) mottok pensjon eller uføretrygd etter denne loven.

Ved vurderingen av om vilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Vilkåret er ikke oppfylt dersom den avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uføretrygd fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde var medlem i trygden på dødsfallstidspunktet og da

- a) ikke hadde fylt 26 år, eller
- b) hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Den gjenlevende har rett til ytelser etter tredje ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav b. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær pensjon til gjenlevende ektefelle.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstå en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til grunnbeløpet. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon etter kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

§ 17-3 Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

Den som ikke fyller vilkåret i første ledd, får likevel omstillingsstønad dersom den avdøde eller den gjenlevende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Dersom både den avdøde og den gjenlevende har mindre enn 20 års botid, gis det omstillingsstønad beregnet på bakgrunn av bestemmelsene i § 17-4 andre ledd andre punktum og tredje ledd slik de lød før 1. januar 2023.

Omstillingsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-2 tredje, fjerde og sjette ledd beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden.

§ 17-4 Øvrige vilkår for ytelser

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at vedkommende på tidspunktet for dødsfallet

- var gift med den avdøde og ekteskapet hadde vart i minst fem år,
- har eller har hatt barn med den avdøde eller
- har omsorg for barn under 18 år med minst halvparten av full tid.

Til en fraskilt person som helt eller i det vesentlige har vært forsørget av bidrag fra den avdøde, kan det ytes stønad etter dette kapitlet dersom ekteskapet varte i minst 25 år, eller minst 15 år hvis ektefellene hadde barn sammen.

§ 17-5 Omstillingsstønad

Til en gjenlevende som fyller vilkårene for rett til ytelser etter §§ 17-2 til 17-4, kan det ytes omstillingsstønad i inntil tre år etter dødsfallet.

Stønadsperioden kan utvides med inntil to år hvis den gjenlevende er under nødvendig og hensiktsmessig utdanning, eller har behov for tiltak for å komme i arbeid.

Dersom den gjenlevende er født i 1962 eller tidligere, kan stønaden likevel utbetales til den gjenlevende fyller 67 år, selv om det utvider stønadsperioden etter første ledd. Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode at den gjenlevende de siste fem årene før dødsfallet ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig arbeidsinntekt som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige arbeidsinntekten må i tillegg ikke ha overstegget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før dødsfallet.

§ 17-6 Omstillingsstønaden størrelse

Full årlig omstillingsstønad utgjør 2,25 ganger grunnbeløpet og gis dersom den avdøde hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom trygdetiden er kortere, reduseres omstillingsstønaden forholdsmessig.

§ 17-7 Plikt til aktivitet med sikte på å komme i arbeid

Etter en overgangsperiode på seks måneder etter dødsfallet er det et vilkår for rett til omstillingsstønad at den gjenlevende

- er i arbeid som utgjør minst halvparten av full tid,
- har meldt seg til arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker,
- gjennomfører utdanning eller opplæring som utgjør minst halvparten av full tid som arbeids- og velferdsetaten vurderer er nødvendig og hensiktsmessig for at den gjenlevende skal kunne få eller beholde et arbeid, eller
- etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd.

Arbeids- og velferdsetaten skal etter behov innkalle til samtaler for å vurdere oppfølging av den gjenlevende og om det skal settes i verk tiltak med sikte på overgang til arbeid.

Når det er gått ett år etter dødsfallet, kan det stilles krav om at den gjenlevende er i arbeid eller arbeidsrettet aktivitet etter første ledd på full tid.

Departementet kan gi forskrifter om kravet til aktivitet etter denne paragrafen. Det kan blant annet gis bestemmelser om unntak fra aktivitetskravet, hvilken utdanning som kan godkjennes, kravet om å være reell arbeidssøker og hvilke krav som kan stilles for å dokumentere at vilkårene etter paragrafen er oppfylt.

§ 17-8 Sanksjoner

Dersom den gjenlevende ikke følger opp aktivitetskravet i § 17-7, skal omstillingsstønaden stanses inntil vilkårene for å motta ytelsen igjen er oppfylt.

Dersom den gjenlevende uten rimelig grunn sier opp sin stilling, nekter å ta imot tilbudt arbeid, unnlater å gjenoppta sitt arbeidsforhold etter endt foreldrepermisjon, nekter å delta i arbeidsmarkedstiltak eller unnlater å møte ved innkalling til arbeids- og velferdsetaten, faller omstillingsstønaden bort én måned.

Dersom den gjenlevende har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til ytelse etter dette kapitlet, og han eller hun var klar over eller burde vært klar over dette, kan vedkommende utestenges fra rett til stønad i inntil tre måneder første gang og inntil seks måneder ved gjentakelser. Det samme gjelder dersom den gjenlevende har unnlatt å gi opplysninger om betydning for retten til ytelse.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring av sanksjoner etter paragrafen her, utestengingsperiodens varighet og opphør av ytelse ved langvarig manglende aktivitet.

§ 17-9 *Arbeidsinntekt m.m.*

Stønaden til den gjenlevende reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt.

Stønaden skal ikke reduseres hvis arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 45 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærstående sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, uføretrygd etter kapittel 12 der uføregraden er under 100 prosent, svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14 og pensjonsytelser etter AFP-tilskottsloven kapitlene 2 og 3.

Departementet kan gi forskrifter om detaljer om reduksjon av stønad etter denne paragrafen, herunder innhenting og dokumentasjon av arbeidsinntekt og hvordan avkortingen skal gjennomføres når det gis omstillingsstønad samtidig med andre ytelse etter folketrygdloven.

§ 17-10 *Stønad til barnetilsyn, tilleggsstønader, stønader til skolepenger m.m.*

Til en gjenlevende som fyller vilkårene i § 17-4, kan det gis

- a) stønad til barnetilsyn etter § 15-10,
- b) tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. etter § 15-11.

Stønad til barnetilsyn etter § 15-10 eller § 15-11 første ledd bokstav d gis for barn som blir forsørget av den gjenlevende.

For fosterbarn, se barnevernloven § 4-22, kan det ytes stønad til barnetilsyn etter § 15-10 eller § 15-11 første

ledd bokstav d når den gjenlevende har forsørget barnet de siste to årene eller oppfostringen tok til før dødsfallet.

§ 17-11 *Bortfall av ytelse*

Retten til ytelse etter dette kapitlet faller bort når den gjenlevende

- a) fyller 67 år eller tar ut alderspensjon etter loven her,
- b) får rett til uføretrygd for full uførhet,
- c) mottar avtalefestet pensjon fra en offentlig pensjonsordning eller
- d) gifter seg igjen, se § 1-5.

En gjenlevende som er omfattet av unntaket fra tidsbegrensningen etter § 17-5 tredje ledd, har igjen rett til omstillingsstønad dersom det nye ekteskapet blir oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, eller ektefellen dør.

§ 17-12 *Stønad etter dødsfall som skyldes yrkesskade*

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det omstillingsstønad til gjenlevende ektefelle etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 17-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 17-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Vilkåret i § 17-4 om ekteskapets varighet gjelder ikke.

Omstillingsstønaden avkortes ikke på grunn av redusert trygdetid.

§ 17-13 *Ytelse under opphold i institusjon*

Personer som mottar ytelse etter dette kapitlet, får ytelsene redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Ytelsene blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Ytelse etter dette kapitlet gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir ytelsene redusert og skal under oppholdet utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet.

Ytelsene skal ikke reduseres når vedkommende forsørger barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at ytelsene ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert ytelse fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Ytelsene skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Ytelsen etter denne paragrafen må ikke overstige den ytelsen vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen. Blant annet kan det gis bestemmelser om

- a) beregning av redusert ytelse,
- b) at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
- c) at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

§ 17-14 Ytelser under straffegjennomføring

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt ytelser etter dette kapitlet fra og med andre måned etter at soningen tar til. Ytelsene skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, gis ytelser til gjenlevende ektefelle etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller § 16 a eller betinget dom, utbetales ytelser til gjenlevende ektefelle dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

§ 17-15 Ytelser til tidligere familiepleier

En person som i minst fem år har hatt nødvendig tilsyn med og pleie av en nærstående, og som ikke kan forsørge seg selv etter at pleieforholdet er opphørt, har rett til ytelser etter dette kapitlet.

Det er et vilkår at den tidligere familiepleieren er medlem i trygden og var medlem i trygden i minst fem år fram til pleieforholdet opphørte. Dette vilkåret gjelder ikke dersom vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år, og har vært medlem i minst ett år fram til han eller hun setter fram krav om ytelser.

For rett til ytelser etter dette kapitlet må

- a) pleieren ha vært ugift i minst fem år under pleieforholdet, og være ugift når kravet om stønad settes fram,
- b) den som ble pleid, ha mottatt pensjon fra folketrygden eller ha vært medlem i trygden med et medlem-

skap som omfattet folketrygdlovens pensjonskapitler,

- c) pleieforholdet ha medført at pleieren i det vesentlige ikke har vært i stand til å forsørge seg selv ved annet arbeid,
- d) pleieforholdet ha medført at pleieren ikke er i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid etter at pleieforholdet har opphørt og
- e) pleieren for øvrig ikke ha tilstrekkelige midler til livsopphold.

Til en tidligere familiepleier kan det ytes tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. etter § 15-11 for at vedkommende kan komme i arbeid.

Bestemmelsene i §§ 17-5, 17-6, 17-7, 17-8, 17-9, 17-11, 17-13 og 17-14 gjelder tilsvarende.

Nytt kapittel 17 A skal lyde:

Kapittel 17 A. Overgangsregler for gjenlevende som er innvilget ytelse før 1. januar 2023

Bestemmelser om

- hvem kapitlet gjelder for står i § 17 A-1
- fortsatt medlemskap står i § 17 A-2
- stønadsperiode står i § 17 A-3
- omregning av ytelsen står i § 17 A-4
- bortfall står i § 17 A-5
- reduksjon av ytelse på grunn av inntekt står i § 17 A-6
- reduksjon av ytelse under opphold i institusjon og under straffegjennomføring står i §§ 17 A-7 og 17 A-8

§ 17 A-1 Hvem kapitlet gjelder for

Reglene i kapitlet her gjelder for personer som før 1. januar 2023 har fått innvilget og mottar følgende ytelser:

- a) pensjon etter kapittel 16 og 17,
- b) overgangsstønad etter § 17-6 første ledd bokstav a,
- c) overgangsstønad etter § 17-6 første ledd bokstav b og den gjenlevende har omsorgen for barn under 18 år eller
- d) overgangsstønad etter § 17-6 andre ledd.

§ 17 A-2 Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

For den som ikke fyller vilkåret i første ledd, gjelder bestemmelsene i § 17-3 andre ledd tilsvarende.

Pensjon eller overgangsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-2 tredje, fjerde og sjette ledd og med tilleggspensjon etter de tidligere bestemmelser om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59

om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden.

§ 17 A-3 Stønadsperiode

Pensjonen eller overgangsstønaden utbetales i tre år fra 1. januar 2023. Stønadsperioden kan utvides med inntil to år hvis den gjenlevende er under nødvendig og hensiktsmessig utdanning, eller har behov for tiltak for å komme i arbeid.

Dersom den gjenlevende er født i 1969 eller tidligere, kan pensjonen eller overgangsstønaden likevel utbetales til den gjenlevende fyller 67 år, selv om det utvider stønadsperioden etter første ledd. Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode etter leddet her at den gjenlevende de siste fem årene før 1. januar 2023 ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig arbeidsinntekt som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige arbeidsinntekten må i tillegg ikke ha oversteget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før 1. januar 2023.

§ 17 A-4 Omregning av ytelsen

Dersom den gjenlevende har rett til ytelse uten tidsbegrensning etter § 17 A-3 andre ledd, skal ytelsen fra 1. januar 2028 beregnes som en omstillingsstønad etter § 17-6. For øvrig gjelder bestemmelsene i kapitlet her.

§ 17 A-5 Bortfall av pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort når den gjenlevende

- a) fyller 67 år eller mottar alderspensjon etter loven her,
- b) får rett til uføretrygd for full uførhet,
- c) mottar avtalefestet pensjon fra en offentlig pensjonsordning eller
- d) gifter seg igjen, se også § 1-5.

En gjenlevende som er omfattet av unntaket fra tidsbegrensningen etter § 17 A-3 andre ledd, har rett til pensjon eller overgangsstønad dersom det nye ekteskapet blir oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, eller ektefellen dør.

§ 17 A-6 Reduksjon av ytelse på grunn av inntekt

Pensjonen eller overgangsstønaden til den gjenlevende ektefellen reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som den gjenlevende har eller kan forventes å få. Ved fastsetting av forventet inntekt legges det blant annet vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet, og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar

arbeid. Det legges også vekt på eventuelle barns tilsynsbehov.

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger grunnbeløpet etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet. Dette gjelder likevel ikke dersom det er en rimelig grunn til at den gjenlevende ektefellen har en lavere inntekt. Kravet til forventet arbeidsinntekt gjelder ikke dersom den gjenlevende ektefellen fyller vilkårene for rett til overgangsstønad etter § 17-6 slik paragrafen lød før 1. januar 2023.

Pensjonen eller overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 40 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, uføretrygd etter kapittel 12 der uføregraden er under 100 prosent, svangringspenger og foreldrepenger etter kapittel 14 og pensjonsytelser etter AFP-tilskottsloven kapitlene 2 og 3.

Departementet kan gi forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

§ 17 A-7 Ytelser til gjenlevende ektefelle under opphold i institusjon

For ytelser til gjenlevende ektefelle som har opphold i institusjon, gjelder bestemmelsene i § 17-13 tilsvarende.

§ 17 A-8 Ytelser til gjenlevende ektefelle under straffegjennomføring

For ytelser til gjenlevende ektefelle under straffegjennomføring, gjelder bestemmelsene i § 17-14 tilsvarende.

Innholdsfortegnelsen til kapittel 18 fjerde, femte og sjuende strekpunkt skal lyde:

- bortfall og reduksjon av barnpensjon ved adopsjon står i § 18-6
- forholdet til andre ytelser fra folketrygden står i § 18-7
- pensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade, står i § 18-10

§ 18-3 første ledd skal lyde:

Det er et vilkår for at et barn skal ha rett til pensjon, at det er medlem i trygden.

§ 18-3 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b) den avdøde har mindre enn 20 års botid, men har minimum tre år med pensjonsgivende inntekt som overstiger grunnbeløpet, eller

§ 18-4 skal lyde:

§ 18-4 *Stønadsperioden*

Barnepensjon gis inntil barnet fyller 20 år.

§ 18-5 skal lyde:

§ 18-5 *Beregning av barnepensjon*

Dersom en av foreldrene er død, skal den årlige pensjonen utgjøre 1 ganger grunnbeløpet for hvert barn. Full barnepensjon gis dersom den avdøde forelder hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom trygdetiden er kortere, reduseres barnepensjonen forholdsmessig.

Dersom begge foreldrene er døde, skal den årlige pensjonen utgjøre 2,25 ganger grunnbeløpet for hvert barn. Full barnepensjon gis dersom en av foreldrene hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom ingen av foreldrene hadde full trygdetid, reduseres barnepensjonen forholdsmessig tilsvarende trygdetiden til den av foreldrene som hadde lengst trygdetid.

Dersom det er fastsatt juridisk foreldreskap for kun én forelder etter bestemmelsene i barneloven kapittel 2, og denne forelder er død, fastsettes barnepensjonen etter andre ledd.

Når det ytes barnepensjon på grunnlag av bestemmelsen i § 18-3 andre ledd bokstav b, skal trygdetiden i første og andre ledd svare til antall år med faktisk oppjent tilleggs pensjon eller inntektspensjon.

§ 18-6 skal lyde:

§ 18-6 *Bortfall og reduksjon av barnepensjon ved adopsjon*

Retten til barnepensjon faller bort dersom barnet blir adoptert av et ektepar, eller dersom en ektefelle adopterer den andre ektefelles barn. Ved adopsjon ellers beholder barnet retten til pensjon, men pensjonen beregnes etter bestemmelsene i § 18-5 første ledd.

§ 18-7 skal lyde:

§ 18-7 *Forholdet til andre ytelser fra folketrygden*

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett til uføretrygd.

§ 18-8 fjerde ledd skal lyde:

Dersom barnet er foreldreløst, skal den reduserte ytelsen utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet.

Nåværende § 18-11 blir ny § 18-10. Paragrafens bokstav d og e oppheves.

§ 19-2 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b) den som fyller vilkårene i §§ 19-2 a, 19-3 a og 19-16 og

Ny § 19-2 a skal lyde:

§ 19-2 a *Krav til forutgående medlemskap for rett til fastsetting av pensjon etter § 19-16*

For å få rett til fastsetting av pensjon etter § 19-16, må ett av følgende vilkår være oppfylt:

- a) *Den avdøde må i de siste fem årene fram til dødsfallet ha vært medlem i trygden. Vilåret er likevel ikke oppfylt dersom avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uføretrygd fordi vilkårene om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt. Det ses bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.*
- b) *Den avdøde må i de siste fem årene fram til dødsfallet ha mottatt pensjon eller uføretrygd etter denne loven. Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær pensjon til gjenlevende ektefelle.*

Vilåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde var medlem i trygden på dødsfalltidspunktet og da

- a) *ikke hadde fylt 26 år, eller*
- b) *hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.*

Retten etter andre ledd inntreffer tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Vilåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstå en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til grunnbeløpet, det vil si en ytelse etter reglene for alderspensjon etter kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

Ny § 19-3 a skal lyde:

§ 19-3 a *Fortsatt medlemskap ved fastsetting av pensjon etter § 19-16*

Dersom den gjenlevende ikke er medlem i trygden, ytes det likevel alderspensjon dersom den gjenlevende eller den avdøde har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd.

Dersom både den avdøde og den gjenlevende har mindre enn 20 års botid, ytes det pensjon etter § 19-3 andre ledd bokstavene a og b.

Pensjon etter unntaksbestemmelsene i § 19-2 a andre og tredje ledd beholdes bare så lenge den gjenlevende er

medlem i trygden. Bestemmelsene i § 19-3 tredje og fjerde ledd gjelder så langt de passer.

I § 19-11 skal første ledd nytt sjettede punktum lyde:
Ved vurdering av om vilkåret er oppfylt, medregnes kun alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opp-tjening.

§ 19-16 skal lyde:

§ 19-16 Alderspensjon til gjenlevende ektefelle

Alderspensjon til en gjenlevende ektefelle som fyl-ler vilkårene i §§ 19-2 a og 19-3 afastsettes etterfjerde til sjuende ledd i paragrafen her. Det er et vilkår at den gjen-levende

- var gift med den avdøde i minst fem år,
- har eller har hatt barn med den avdøde, eller
- hadde omsorgen for avdødes barn (§ 1-6) på døds-fallstidspunktet. Ekteskapet og omsorgen for barnet etter dødsfallet må til sammen ha vart i minst fem år.

Alderspensjon til gjenlevende skilt person som fyller vilkårene i §§ 19-2 a og 19-3 a, fastsettes etter fjerde til sju-ende ledd i denne paragrafen, dersom den tidligere ekte-fellen døde innen fem år etter skilsmissem og

- ekteskapet varte i minst 25 år eller
- ekteskapet varte i minst 15 år og ektefellene hadde felles barn.

Dersom den skilte personen var helt eller delvis for-sørget av bidrag fra den avdøde, kan det gjøres unntak fra vilkåret om at det er gått mindre enn fem år mellom skils-missem og dødsfallet. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på varigheten av ekteskapet, og alderen til den skilte gjen-levende personen.

Dersom pensjonisten gifter seg igjen, ytes det alder-spensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptje-ning.

Grunnpensjonen etter § 19-5 beregnes på grunnlag av den avdødes trygdetid dersom den er lenger enn den gjenlevendes trygdetid, se §§ 3-2 og 3-7.

Tilleggspensjonen etter § 19-5 beregnes etter be-stemmelsene i § 3-23.

Dersom den gjenlevende mottok alderspensjon på dødsfallstidspunktet, skal grunnpensjon og tilleggspen-sjon omregnes.

For personer født fra og med 1944 og framover utgjør gjenlevendefordelene differansen mellom alderspensjon etter paragrafen her medregnet rettigheter som gjenleven-de ektefelle, og alderspensjon etter kapittel 19 uten rettig-heter som gjenlevende ektefelle. Personer født i 1944 og se-ner får ikke gjenlevendefordelen regulert etter § 19-14.

Departementet kan gi forskrifter om pensjonsbe-regning etter paragrafen her. Det kan blant annet gis be-stemmelser om beregning av minste pensjonsnivå etter

§ 19-14 femte ledd og omregning av pensjon ved endringer i pensjonsgrad.

§ 20-19 a nytt fjerde, femte og sjettede ledd skal lyde:

Endringer i alderspensjon etter kapittel 19 som gir øk-ning i pensjonen, utover endringer som følger av § 19-14, skal ikke endre gjenlevendetillegget etter paragrafen her.

Gjenlevendetillegget skal ikke reguleres årlig etter § 20-18.

Gjenlevendetillegget skal reduseres med økninger i alderspensjonen etter §§ 19-14 og 20-18.

II

Ikrafttredelse og overgangsregler.

- Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de forskjellige bestem-melsene skal tre i kraft til ulik tid.
- Et barn som har rett til barnpensjon etter de sær-lige reglene om yrkesskade i § 18-11 bokstav d og e og vilkårene i kapittel 18 slik dette lød før loven her trer i kraft, beholder barnpensjonen fram til fylte 21 år i samsvar med de tidligere reglene.
- Et barn som allerede fyller vilkårene for rett til en ytelse etter folketrygdloven kapittel 18 når nye regler trer i kraft, skal få ytelsen beregnet etter det nye regelverket dersom dette gir høyere ytelse enn etter det gamle regelverket.
- Departementet kan gi forskrifter om overgangs-regler.

Presidenten: Det voteres over I § 18-4 til og med Nå-værende § 18-11 blir ny § 18-10.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II. Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstre-parti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 47 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.28.09)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstem-mig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon) (Innst. 127 L (2020–2021), jf. Prop. 15 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Lise Christoffersen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovforslag som sikrer at dagens regler for barnetillegg videreføres i ny alderspensjon fra folketrygden.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.28.53)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-24 skal lyde:

§ 3-24 *Ektefelletillegg*

Det ytes ektefelletillegg etter paragrafen her til en person som

- a) *mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19, eller*
- b) *som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19.*

Det er et vilkår at

- a) *vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og*
- b) *ektefellen er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel ektefelletillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i*

løpet av en tolv månedersperiode, eller ektefellen er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.

For rett til ektefelletillegg må virkningstidspunktet ved fremsetting av krav være før 1. januar 2022. Til og med 31. desember 2022 utgjør fullt ektefelletillegg 25 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tillegget tilsvarende. Fra og med 1. januar 2023 fases ektefelletillegget gradvis ut slik at fullt tillegg utgjør 67 prosent av tillegget etter første punktum i 2023 og 33 prosent av tillegget etter første punktum i 2024. Fra og med 1. januar 2025 bortfaller tillegget.

Det ytes ikke ektefelletillegg hvis ektefellen

- a) *har inntekt, inkludert kapitalinntekt, større enn grunnbeløpet,*
- b) *mottar uføretrygd,*
- c) *mottar alderspensjon eller har rett til hel alderspensjon, eller*
- d) *mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19.*

Ektefelletillegget reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

§ 3-25 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger dersom

- a) *vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og*
- b) *barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.*

For rett til barnetillegg må virkningstidspunktet ved fremsetting av krav være før 1. januar 2022. Til og med 31. desember 2022 utgjør fullt barnetillegg 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tilleggene tilsvarende. Fra og med 1. januar 2023 fases barnetillegget gradvis ut slik at fullt tillegg utgjør 67 prosent av tillegget etter andre punktum i 2024 og 33 prosent av tillegget etter andre punktum i 2024. Fra og med 1. januar 2025 bortfaller tillegget.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over I og II.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 47 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.29.21)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 46 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.29.42)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i sosialtjenesteloven (vilkår om norskopplæring for stønad til livsopphold) (Innst. 135 L (2020–2021), jf. Prop. 24 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3–5, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Innstillingens tilråding B – som er fremmet av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet – er under debatten trukket og vil dermed ikke tas opp til votering.

Det voterer over forslagene nr. 4 og 5, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen trekke Kvalifiseringsprogrammet ut av rammebevilgningen til kommunene og gjenetablere det med en statlig tilskuddordning, slik at volumet og statens medfinansiering kan sikres.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille kvalitetskrav til tiltak og språkopplæring som gis i hele Nav-systemet, og kartlegge om tiltakene er tilstrekkelig individtilpasset mennesker i vanskelige livssituasjoner og har god nok kvalitet og varighet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.30.39)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide målgruppen for Jobbsjansen og inkludere kvinner som mottar sosialhjelp, i den.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 53 stemmer mot forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og 33 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 14.30.59)

Hårek Elvenes (H) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: De blir resultatet at 54 stemte mot forslaget og 32 stemte for. – Dermed er forslaget ikke bifalt.

Det voterer over forslagene nr. 1 og 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til kommuner om en oppfølgingsplikt som sikrer tett og tilstrekkelig oppfølging av mottakere av sosialhjelp med behov for norskopplæring.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge bruken av Kvalifiseringsprogrammet i kommunene.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.31.31)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak:

A.

L o v

om endringer i sosialtjenesteloven (vilkår om norskopplæring for stønad til livsopphold)

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 20 a lyde:

§ 20 a *Bruk av vilkår for personer under 30 år*

Det skal stilles vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad til personer under 30 år. *Dersom manglende norsk- eller samiskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det vurderes å stille vilkår om norsk- eller samiskopplæring. Dersom vedkommende har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram, jf. integreringsloven § 8, og manglende norskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det stilles vilkår om norskopplæring. Tredje punktum gjelder ikke for samiskspråklige stønadsmottakere. Det skal ikke stilles vilkår om aktivitet når tungtveiende grunner taler mot det.*

Det kan også stilles andre vilkår for tildeling av økonomisk stønad, inkludert vilkår etter § 25.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottakeren eller begrense hans eller hennes handle- og valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller i andre lover.

Ved brudd på vilkår kan det fattes vedtak om at stønaden reduseres, forutsatt at det i vedtaket om stønad er informert om muligheten for slik *reduksjon*.

Kommunen kan innhente opplysninger om stønadsmottakeres rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram fra Nasjonalt introduksjonsregister.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om plikten til å stille vilkår om aktivitet og reduksjon av stønaden.

II

I lov 24. april 2015 nr. 20 om endringer i arbeidsmiljøloven og sosialtjenesteloven del II gjøres følgende endringer:

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Bruk av vilkår*

Det skal stilles vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad. *Dersom manglende norsk- eller samiskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det vurderes å stille vilkår om norsk- eller samiskopplæring. Dersom vedkommende har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram, jf. integreringsloven § 8, og manglende norskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det stilles vilkår om norskopplæring. Tredje punktum gjelder ikke for samiskspråklige stønadsmottakere. Det skal ikke stilles vilkår om aktivitet når tungtveiende grunner taler mot det.*

Det kan også stilles andre vilkår for tildeling av økonomisk stønad, inkludert vilkår etter § 25.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stø-

nadsmottakeren eller begrense hans eller hennes handle- og valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller i andre lover.

Ved brudd på vilkår kan det fattes vedtak om at stønaden reduseres, forutsatt at det i vedtaket om stønad er informert om muligheten for slik *reduksjon*.

Kommunen kan innhente opplysninger om stønadsmottakeres rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram fra Nasjonalt introduksjonsregister.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om plikten til å stille vilkår om aktivitet og reduksjon av stønaden.

III

1. Endringene i del I trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Endringene i del II trer i kraft straks.

Presidenten: Det voteres over A II.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.32.01)

Presidenten: Det voteres over A I.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til I.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.32.29)

Presidenten: Det voteres over A III.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.32.49)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.33.10)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2020) (Innst. 141 L (2020–2021), jf. Prop. 27 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 14 nr. 1 tredje punktum oppheves.

I § 14 skal nr. 2 lyde:

2. *Styret fastsetter et forvaltningsreglement i henhold til departementets instruks for styret etter § 17 andre ledd. Styret forvalter reguleringsfondet i samsvar med det fastsatte forvaltningsreglementet.*

I § 20 skal nr. 1 lyde:

1. *Daglig leder fastsetter regler om innsending av oppgaver over utbetalte lønninger, om innbetaling av avgift og om fremsetting av pensjonskrav m.v.*

§ 23 skal lyde:

Daglig leder kan avslå et krav om pensjon eller tillegg og holde tilbake eller stanse en innvilget ytelse helt eller delvis dersom vedkommende

- a) mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller
- b) holder tilbake opplysninger som er viktige for rettheter eller plikter etter denne loven.

§ 25 andre ledd skal lyde:

Offentlig påtale finner ikke sted uten etter krav fra *daglig leder*.

II

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 26 sjette ledd lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres etter tredje ledd ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h*. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste *etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c* som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

III

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal § 7 nr. 1 første ledd femte og sjette punktum lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h*. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste *etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c* som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

IV

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 24 a nr. 9 skal lyde:

9. Når opptjeningen i folketrygden for årene til og med det året tjenestepensjonen ble tatt ut, senere legges til utbetalt alderspensjon fra folketrygden, skal det foretas en ny samordningsberegning fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes, se folketrygdloven § 20-16 og § 20-17.

§ 24 c nr. 5 andre punktum skal lyde:

Når opptjeningen i folketrygden for årene til og med det året pensjonisten fyller 67 år senere legges til utbetalt alderspensjon fra folketrygden, skal det foretas en ny samordningsberegning fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes, se folketrygdloven § 20-16 og § 20-17.

V

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 11 tredje ledd andre og tredje punktum lyde:

Dette gjelder likevel ikke ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h*. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste *etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c* som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

VI

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-6 nytt fjerde ledd skal lyde:

Fram til 1. juli 2021 kan departementet uten hinder av første ledd gi forskrift om at dagpenger kan kombineres med utdanning eller opplæring.

§ 4-10 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) *atten uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,*

§ 4-20 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a) *atten uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,*

§ 4-24 skal lyde:

§ 4-24 Medlem som har fulle ytelser etter folketrygdloven eller avtalefestet pensjon

Dersom et medlem har rett til dagpenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdlytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan medlemmet velge hvilken ytelse vedkommende skal motta.

Fullt sykepenger og svangerskapsenger av deltidsstilling skal anses som en redusert ytelse etter § 4-25. Foreldrepenger etter § 14-9 anses som en full ytelse.

Dagpengene faller ikke bort dersom medlemmet tar ut alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Når medlemmet får barnpensjon etter kapittel 18, reduseres dagpengene med samme beløp.

Retten til dagpenger faller også bort når medlemmet mottar ugradert avtalefestet pensjon, unnatt pensjon etter AFP-tilskottsloven kapittel 2 og 3.

§ 4-25 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) *pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter lovens kapittel 9,*

§ 4-25 annet ledd skal lyde:

Dagpenger reduseres krone for krone mot ytelsene som er nevnt i første ledd. Summen av dagpenger og den andre ytelsen skal likevel ikke utgjøre mindre enn fulle dagpenger. Barnetillegg etter § 4-12 andre ledd, skal holdes utenfor når dagpengene reduseres etter første punktum.

§ 6-3 andre ledd oppheves. Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir andre, tredje og fjerde ledd.

I innholdsfortegnelsen i kapittel 25 skal første, tredje og tiende strekpunkt lyde:

- *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret står i § 25-1*
- *overtredelsesgebyr og tvangsmulkt står i § 25-3*

- *arbeidsgivers og oppdragsgivers opplysningsplikt står i § 25-10*

§ 25-1 skal lyde:

§ 25-1 Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å registrere seg i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret etter bestemmelsene i enhetsregisterloven. Slik registrering skal skje innen fredag i uken etter at vedkommende har tatt en person i sin tjeneste, jf. § 1-8, eller gitt en person et oppdrag, jf. § 1-9.

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å sende melding til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret om inntak av en arbeidstaker eller frilanser og om opphør av et arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Meldingen leveres på det stedet og på den måten som er bestemt i a-opplysningsloven § 5 med tilhørende forskrifter.

Departementet kan gi forskrift om Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. Det kan blant annet gis bestemmelser om

- a) *at arbeidsgiveren og oppdragsgiveren skal gi andre meldinger og opplysninger enn nevnt i første og andre ledd*
- b) *at bestemmelsene i første og andre ledd kan fravikes for bestemte grupper av arbeidsgivere, oppdragsgivere, arbeidstakere og frilansere*
- c) *hvem som kan få tilgang til opplysninger fra registeret*
- d) *vilkår for å få tilgang til opplysninger fra registeret, herunder at det skal kreves søknad*
- e) *at det kan kreves betaling for utlevering av opplysninger fra registeret dersom særlige tilpasninger er nødvendig.*

§ 25-3 skal lyde:

§ 25-3 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på meldeplikten til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret mv.

Arbeids- og velferdsetaten kan ilegge en arbeidsgiver eller en oppdragsgiver overtredelsesgebyr, tvangsmulkt eller begge deler, når arbeidsgiveren eller oppdragsgiveren ikke har etterlevd krav i § 25-1 andre ledd med tilhørende forskrifter og forskrift gitt i medhold av § 25-10.

Overtredelsesgebyr kan ilegges når korrekte opplysninger ikke er gitt innen den frist som er fastsatt i forskrift. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse, men kan ikke overstige 15 ganger rettsgebyret.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt purring og gitt en ny frist for å rette på forholdet. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre et

halvt rettsgebyr for hver forsømmelse for hver dag etter utløpet av den nye fristen fram til korrekte opplysninger er levert. *Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige 50 ganger rettsgebyret.*

Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt etter paragrafen her kan ikke ilegges samtidig som det ilegges overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter a-opplysningsloven §§ 10 og 11 for samme forhold i samme tidsrom.

Ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers eller oppdragsgivers krav etter § 22-3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Ilagt *overtredelsesgebyr* og tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav kan innkreve gebyret og tvangsmulkten etter reglene i bidragsinnkrevingssloven.

Ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at forpliktelsen ikke er overholdt som følge av forhold utenfor den opplysningspliktiges kontroll, eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Departementet *kan gi forskrift om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, blant annet kan det gis bestemmelser om*

- a) hva som skal regnes som en forsømmelse
- b) forholdet mellom bruken av *overtredelsesgebyr* og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet
- c) ettergivelse av ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt
- d) økt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt i gjentakelsestilfelle.

§ 25-10 skal lyde:

§ 25-10 *Arbeidsgivers og oppdragsgivers opplysningsplikt*

Departementet *kan gi forskrift om at arbeidsgivere og oppdragsgivere uoppfordret skal gi opplysninger som nevnt i § 21-4 etter reglene i a-opplysningsloven. Det samme gjelder opplysninger som arbeidsgivere og oppdragsgivere er pålagt å gi med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten.*

Departementet *kan gi forskrift om at arbeidsgiver eller oppdragsgiver skal opplyse om utbetalingen eller fordelen til arbeidstakeren eller frilanseren er for en avvikende periode.*

VII

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Med *garantipensjonsnivå* meiner ein i lova her sat-sene etter folketrygdlova § 20-9.

I § 5 første ledd bokstav a og b og § 10 andre ledd skal ordene «minste pensjonsnivå» endres til «garantipensjonsnivå».

VIII

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse skal § 3 bokstav b første punktum lyde:

Full pensjon tilsvarer ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, likevel slik at grunnpensjon fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-2 og særtillegg fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-3.

IX

I lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover gjøres følgende endringer i del I:

Endringen av § 17-3 første ledd bokstav c skal lyde:
§ 17-3 første ledd bokstav c oppheves.

Endringen av § 17-3 tredje ledd skal lyde:
§ 17-3 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjuende ledd blir henholdsvis tredje til sjettede ledd.

Endringen av § 17-4 fjerde ledd bokstav c andre punktum skal lyde:
§ 17-4 fjerde ledd bokstav c andre punktum oppheves.

Endringen av § 17-7 andre og fjerde ledd oppheves.

Endringen av § 18-2 tredje ledd skal lyde:
§ 18-2 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjuende ledd blir henholdsvis tredje til sjettede ledd.

Endringen av § 18-3 tredje ledd skal lyde:
§ 18-3 tredje ledd andre punktum oppheves.

Endringen av § 18-5 første og andre ledd oppheves.

I lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover gjøres følgende endringer i del IV:

I § 6 tredje ledd bokstav d skal ordet «uføretrygd» endres til «uføreytingar».

Del V punkt 6 siste punktum skal lyde:

Endringene i folketrygdloven kapitlene 3, 19 og 20 gis ikke virkning for beregning av alderspensjon for personer som er født i 1959 eller tidligere og som ved lovens

ikrafttredelse har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år.

X

Ikrafttredelse og overgangsregler

1. Endringene i folketrygdloven §§ 4-6, 4-10, 4-20, 25-1, 25-3 og 25-10, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 24 a nr. 9 og § 24 c nr. 5, lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs og lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg trer i kraft 1. januar 2021.
2. Endringene i lov om Statens pensjonskasse § 26 sjette ledd, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 7 nr. 1 første ledd femte og sjette punktum og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd andre og tredje punktum trer i kraft straks og gis virkning fra 1. november 2020.
3. Bestemmelsen i folketrygdloven § 4-6 fjerde ledd opphører å gjelde 1. juli 2021.
4. Opphevingen av folketrygdloven § 6-3 andre ledd trer i kraft 1. juni 2021.
5. Endringene i lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover trer i kraft straks.
6. Endringene i folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25 og lov om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
7. Endringene i følgende bestemmelser i folketrygdloven gis virkning for krav om ytelser som settes fram etter at endringene har trådt i kraft: §§ 17-3, 17-4, 17-7, 18-2, 18-3 og 18-5.
8. Opphevingen av særreglene i folketrygdloven kapittel 17, jf. kapittel 3, for en person som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28, gis ikke virkning for retten til og ved beregning av pensjon og overgangsstønad etter kapitlet for personer som er født i 1959 eller tidligere, og den gjenlevende eller den avdøde har vært medlem i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år når lov 20. desember 2019 nr. 84 trer i kraft.

Presidenten: Det voteres over VI § 4-10 andre ledd a og § 4-20 tredje ledd a.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 82 stemmer for komiteens innstilling og 4 stemmer imot.
(Voteringsutskrift kl. 14.33.55)

Freddy André Øvstegård (SV) (fra salen): Jeg stemte feil!

Presidenten: Det ser ut til at flere har stemt feil. Vi tar voteringen på nytt.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.34.48)

Presidenten: Det voteres over I–V, VII og VIII samt resten av VI.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over IX.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.35.25)

Presidenten: Det voteres over X punktene 5 og 7. Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.35.53)

Presidenten: Det voteres over X punktene 1–4, 6 og 8.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 stemmer mot 0 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.36.15)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.36.38)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeförening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 (Innst. 124 L (2020–2021), jf. Prop. 32 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Arild Grande satt fram tre forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som stimulerer til at kommunene i større grad kan tilrettelegge for at legevaktarbeidet planlegges og inngår i regulert arbeidstid.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på bakgrunn av akuttutvalgets rapport (NOU 2015:17) fremlegge en handlingsplan for å øke kapasiteten, kompetansen og kvaliteten i legevaktjenesten.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ekspertgruppen som skal kartlegge blant annet legevaktlegenes arbeidsbelastning, fremlegger sin rapport på nyåret 2021.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 44 stemmer for forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti og 43 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.16)

Erlend Wiborg (FrP): (fra salen): President! Kan vi ta den voteringen på nytt?

Presidenten: Det voteres over forslagene på nytt.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Den norske legeförening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020

§ 1

Tvisten mellom Den norske legeförening og KS i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2020 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i folketrygdloven (sammenslåing av egenandelstak 1 og 2) (Innst. 129 L (2020–2021), jf. Prop. 16 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (sammenslåing av egenandelstak 1 og 2)

I

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 5-3 skal lyde: § 5-3. *Utgiftstak for egenandeler*

Stortinget fastsetter et *egenandelstak*, som er det høyeste samlede beløp et medlem skal betale i godkjente egenandeler i løpet av et kalenderår for følgende helsetjenester:

a) legehjelp

- b) psykologhjelp
 - c) viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr
 - d) reiseutgifter, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 5-5 nr. 4
 - e) radiologisk undersøkelse og behandling
 - f) laboratorieprøver
 - g) helsehjelp som utføres poliklinisk
 - h) tannlege- og tannpleierhjelp
 - i) fysioterapi
 - j) opphold ved opptreningsinstitusjoner og andre private rehabiliteringsinstitusjoner som har driftsavtale med regionalt helseforetak
 - k) behandlingsreiser til utlandet (klimareiser).
- Når et medlem i et kalenderår har betalt godkjente egenandeler opp til *egenandelstaket*, dekker trygden utgiftene til godkjente egenandeler for helsetjenester som nevnt i *første ledd* i resten av kalenderåret.

Departementet gir forskrifter om *egenandelsordningen*, og kan herunder bestemme hvilke utgifter som skal medregnes under *egenandelstaket*.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2021.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Midlertidige endringer i helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige endringer for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19) (Innst. 123 L (2020–2021), jf. Prop. 28 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Åshild Bruun-Gundersen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart komme tilbake til Stortinget med et forslag som sikrer at retten til BPA og regler ved særlig tyngende omsorgsarbeid ikke omfattes av de midlertidige endringene i helseberedskapsloven.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.39.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om midlertidige endringer i helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige endringer for å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19)

I

I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende midlertidige endringer:

§ 5-2 nytt andre ledd skal lyde:

Virksomheter som departementet med hjemmel i § 1-3 andre ledd har bestemt omfattes av loven, kan pålegges omsetningsrestriksjoner og rasjonering etter første ledd andre punktum.

§ 6-2 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan Kongen gi midlertidige forskrifter som utfyller, supplerer eller fraviker pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 2 så langt det er nødvendig for å bidra til likeverdig tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester og en forsvarlig og effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Forskriftene kan utfylle, supplere og fravike tilhørende pliktbestemmelser i spesialisthelsetjenesteloven, psykisk helsevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Det kan ikke gjøres unntak fra pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a første, andre og tredje ledd og § 2-1 b første ledd og andre ledd første punktum.

Når betingelsene i § 1-5 er oppfylt, kan Kongen gi midlertidige forskrifter som fraviker bestemmelser i lov vedørende markedsføring og ibruktaking av medisinsk utstyr og personlig verneutstyr for å ivareta helse- og omsorgstjenestens tilgang til medisinsk utstyr og personlig verneutstyr.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2021.

Loven oppheves 1. juni 2021.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingens I § 6-2 tredje ledd siste punktum og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Helseberedskapsloven § 6-2 nytt tredje ledd siste punktum skal lyde:

Det kan ikke gjøres unntak fra pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a første, andre og tredje ledd, § 2-1 b første ledd og andre ledd første punktum og § 2-4.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP)(fra salen): Jeg er uenig i at de skal settes opp mot hverandre.

Presidenten: Er det slik at Fremskrittspartiet subsidiært ønsker å støtte innstillingen?

Åshild Bruun-Gundersen (FrP)(fra salen): Men må de settes opp mot hverandre?

Presidenten: Det er helt vanlig kutyme i hvert fall. Da går vi til votering slik det er lagt opp til.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.41.14)

Presidenten: Det voteres så over resten av I samt II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 10. desember 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Sylvi Listhaug om obligatorisk testing for

covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser (Innst. 142 S (2020–2021), jf. Dokument 8:2 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Åshild Bruun-Gundersen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet

Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi fritak for karanteneplikt dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 69 stemmer mot forslaget fra Fremskrittspartiet og 18 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 14.43.18)

Presidenten: Etersom flere fra salen har gitt uttrykk for at de har stemt feil, tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.43.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan for obligatorisk testing i statlig regi ved viktige grenseoverganger, i kombinasjon med et karantenergelverk utarbeidet av helsemyndighetene.»

Miljøpartiet De Grønne og Røst har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 59 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.44.18)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en plan for innføring av obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 46 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.44.38)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen vurdere en modell for økt testing for covid-19 ved grensen, som sammen med innreisekarantene kan bidra til lavere smitte i Norge, der man også tar med erfaringene fra Island.

II

Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en oppdatert plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet.

III

Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan sikre økt testing og økt testkapasitet for risikogrupper, og straks legge til rette for testing for covid-19 hos ansatte og personer uten symptomer i helseinstitusjoner, dersom fagmyndighetene tilrår dette.

Presidenten: Det voterer over I.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 47 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.45.31)

Presidenten: Det voterer over II og III.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 56 stemmer for innstillingen og 31 stemmer imot.
(Voteringsutskrift kl. 14.43.18)

Anette Trettebergstuen (A) (fra salen): President! Jeg stemte feil!

Tellef Inge Mørland (A) (fra salen): Jeg stemte også feil.

Presidenten: Det voterer på nytt.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 57 mot 29 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.46.57)

Sak nr. 14 [14:47:06]

Referat

- (175) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Karin Andersen og Freddy André Øvstegård om en nasjonal leselestestrategi (Dokument 8:75 S (2020–2021))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
- (176) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Nicholas Wilkinson om et julebidrag til arbeidsløse (Dokument 8:76 S (2020–2021))
Enst.: Sendes finanskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 9 [14:47:29]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tore Hagebakken om å styrke norsk intensivkapasitet (Innst. 144 S (2020–2021), jf. Dokument 8:144 S (2019–2020))

Presidenten: Stortinget går da tilbake til behandlingen av dagens kart og debatten i sak nr. 9. Neste taler er Nicholas Wilkinson.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:48:07]: De tre rødgrønne partiene, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, fremmer sju forslag sammen. Vi foreslår

- tilbud om fulle utdanningsløp for spesialsykepleiere
- en opptrappingsplan for utdanning for spesialsykepleiere og andre
- bedre beredskap for framtidige pandemier
- å gjennomgå finansieringsordningen for ikke å redusere intensivkapasiteten
- å øke intensivkapasiteten ved nye sykehusbygg
- å få en nasjonal oversikt for intensivkapasitet og beredskap
- å utrede en enhetlig organisering av intensivmedisin i norske sykehus

Høyrepartiene og støttepartiet Fremskrittspartiet har sagt at de vil stemme imot alle forslagene. Det er en viktig beskjed til velgerne til neste år. For å få større intensivkapasitet må vi ha flere folk i helsevesenet. Vi har

en bemanningskrise etter nesten åtte år med borgerlig regjering. Vi trenger flere sykepleiere, leger og helsefagarbeidere med hele, faste stillinger.

Fremskrittspartiet vil også at de private skal løse krisen for å få intensivplasser. Det er ønsketenkning. Jeg skulle også ønske at vi kunne sende en regning som på magisk vis kunne trylle fram intensivplasser. Så enkelt er det ikke. Intensivplasser er dyre, og det er vanskelig.

De private kommersielle aktørene utdanner ikke intensivsykepleiere. De har ikke leger i spesialisering og bidrar ikke til forskning på intensivmedisin og -sykepleie. Å overføre ansvar til en privat aktør gir ikke en eneste ny intensivsykepleier og kommer ikke til å bidra til å løse utfordringene for fremtiden.

SV vil bygge opp vår offentlige helsetjeneste. Pengene skal gå til behandling av de syke, ikke til profitt.

Statsråd Bent Høie [14:51:18]: Intensivbehandling handler om å behandle og overvåke kritisk syke pasienter. Dette innebærer bruk av avansert medisinsk-teknisk utstyr, men den viktigste ressursen er leger og sykepleiere med spesialkompetanse. Koronapandemien har vist at ingen land har en intensivkapasitet som er stor nok til å møte et høyt volum av alvorlig syke covid-19-pasienter, hvis ikke smitten holdes under kontroll. Det gjelder også Norge.

Helseregionene kartla intensivkapasiteten allerede i mars. Kartleggingen viste at vi har 289 etablerte intensivplasser for å møte behovet i en normalsituasjon. For å møte et potensielt behov som følge av pandemien har vi kjøpt inn flere respiratorer og annet viktig utstyr, og over 3 000 ansatte har gjennomført opplæring i intensivbehandling ved covid-19-sykdom. Helseregionene har videre utarbeidet konkrete planer for å kunne møte en situasjon med behov for opptil 1 200 intensivpasienter.

Norge har en intensivkapasitet som er på nivå med de andre nordiske landene. Intensivsenger er svært ressurskrevende. Vi kan derfor ikke ha mange tomme intensivsenger og ansatte uten arbeidsoppgaver som tilpasses deres kompetanse i en normalsituasjon. Men vi må ha gode planer som gjør at vi kan mobilisere raskt hvis vi får behov for økt intensivkapasitet.

Koronapandemien har understreket at det haster med å bygge opp god tilgang til sykepleiere med intensivkompetanse. For å styrke kompetanse og kapasitet på lengre sikt skal helseregionene i 2021 få tre nye oppdrag:

- Det skal utdannes flere intensivsykepleiere, og det skal opprettes 100 nye utdanningsstillinger i intensivsykepleie i tillegg til dem som allerede eksisterer.
- Det stilles krav om å styrke arbeidet med å rekruttere, utvikle og beholde intensivsykepleiere i sykehusene på kort, mellomlang og lang sikt.

- De regionale helseforetakene skal utrede det framtidige og helhetlige behovet for intensivkapasitet i sykehusene

I revidert nasjonalbudsjett for 2020 bevilget regjeringen midler til om lag 1 100 nye studieplasser i helse- og sosialfagutdanningene. Det ble bevilget 250 nye studieplasser til bachelorutdanning av sykepleiere og 200 nye studieplasser til videreutdanning av sykepleiere. Vi har også opprettet 100 nye LIS1-stillinger, slik at enda flere ferdig utdannede leger kan starte spesialisingsløpet.

Vi er midt i en pandemi som har utfordret samfunnet vårt på mange måter, også med hensyn til intensivkapasitet. Det framtidige behovet for intensivkapasitet skal som nevnt utredes. Med tiltakene som iverksettes nå, vil vi på sikt få høyere intensivkapasitet også i en normalsituasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [14:54:29]: Under første bølge av covid-19-pandemien ble det klart at intensivkapasiteten i norske sykehus lett kunne bli sprengt. Allerede den 2. april skrev magasinet Sykepleien at det på Ahus var omtrent helt fullt. De regionale helseforetakenes kartlegging og opptelling viste at det var 289 etablerte intensivplasser til sammen i helseforetakene, som helseministeren også var inne på i sitt innlegg.

Rolf-André Oxholm, intensivsykepleier og medlem i forbundsstyret i Norsk Sykepleierforbund, skrev et innlegg i Dagbladet denne uken der han sier:

«I dag ligger omtrent 240 pasienter på norske intensivavdelinger, hvorav rett under 40 har påvist covid-19.»

Mener statsråden at 289 plasser er en god nok kapasitet til vanlig, når vi har så lite til overs? Hvordan kan man si at dette er en god nok beredskap i møte med en pandemi?

Statsråd Bent Høie [14:55:32]: Nei, jeg er veldig usikker på om det er en god nok beredskap. Det sa jeg også ganske tidlig under pandemien. Noe av det jeg er sikker på at evalueringen kommer til å vise, er at vi sannsynligvis har behov for en større intensivkapasitet også i normale tider og som en del av beredskapen. Men det kommer nok ikke til å være den eneste løsningen for å ha tilstrekkelig intensivkapasitet også i en helt unormal situasjon. Det er også bakgrunnen for det oppdraget som nå blir gitt til helseregionene. Det oppdraget gjøres nå. Selv om dette sikkert også kommer til å bli et tema i Kvinnsland-utvalget, har vi likevel tenkt at det er naturlig at dette oppdraget gis allerede fra januar.

Kjersti Toppe (Sp) [14:56:33]: Det har vore litt usikkerheit om kor mange intensivplassar vi har i Noreg i ein krisesituasjon. Den 20. mars i år opplyste statsråden at norske sjukehus har 1 200–1 400 intensivplassar i ein krisesituasjon. Så vart det justert ned til 950 etter at fagmiljøa stilte spørsmål ved det reknestykket. I haust uttalte statsministeren den 5. november:

«Når det gjelder intensivkapasitet, er det slik at som ekstraordinære tiltak planlegger man for 1 200 intensivplasser (...)»

Å planleggja for noko er ikkje det same som at ein faktisk kan ha det. Eg vil spørja statsråden, sidan det har vore så mange tal her og usikkerheit om kva ein faktisk meiner, om kor mange intensivplassar det faktisk er i Noreg i dag. Og no er vi i ei krise.

Statsråd Bent Høie [14:57:34]: Det er de tallene som jeg refererte i innlegget mitt, som er normalkapasiteten. Så er det en skalering av dette opp mot 1 200 intensivpasienter som en kan håndtere. Men som jeg for så vidt har gjentatt i replikkvekslinger med representanten om dette samme temaet, er de 1 200 plassene ikke plasser som har det samme innholdet som de ordinære plassene. Dette vil være i en ekstremsituasjon, der dette vil oppleves som veldig krevende for de ansatte, der det er en lavere bemanningsfaktor per pasient enn det en har i en normalsituasjon. De planene er etablert og kan skaleres. Dette er plasser som kan skaleres opp, men de må ikke forveksles med intensivplasser med den normale kvalitet og bemanning som vi har i en normalsituasjon.

Kjersti Toppe (Sp) [14:58:30]: Eg kunne tenkt meg å ha sett den oversikta over kva slags plassar vi da snakkar om, for eg har høyrte gjentatte gonger at statsråden har sagt at dette ikkje er ordinære intensivplassar. Det kan eg òg forstå, men det går jo ei grense for når ein i det heile kan snakka om at det er ein intensivplass, eller ei vanleg, forsterka sjukehusseng. Eg ville ha sett desse planane. Kva slags bemanning er det ein snakkar om, kor dårlege pasientar kan liggja der, og er fagmiljøet med på at dette kan kallast intensivplassar, med den lågare bemanninga som statsråden skisserer? Eg synest likevel at dette er uklart. Vi har spurt om det mange gonger.

Kva slags bemanning skal det vera på plassane, kor sjuke pasientar kan liggja der, og kor fort kan dagens helseteneste skalera opp til dei 1 200 plassane som kan planleggjast?

Statsråd Bent Høie [14:59:33]: Dette har jeg også svart på, hvis jeg ikke husker feil, i en rekke skriftlige spørsmål fra representanten. De spørsmålene representanten her tar opp, er svart ut, bl.a. det som gjelder bemanningsfaktor og den typen spørsmål. Dette er planer

som er ute i de enkelte helseregioner og helseforetak – konkrete planer, sykehus for sykehus, helseregion for helseregion, som oppsummerer seg til dette. Det kan skaleres relativt raskt hvis utviklingen skjer i den retningen, men heldigvis har vi i Norge en beredskap for smitteverntiltak som gjør at hvis vi ser at normalsituasjonen knyttet til intensivkapasitet er i ferd med å bli sprengt, sånn som den var i april, vil vi sette inn strenge tiltak for å unngå å måtte utløse denne kapasiteten. Jeg håper virkelig ikke at vi får behov for å mobilisere denne kapasiteten.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:00:49]: Nye sykehus blir bygd for små, f.eks. Kalnes eller Hammerfest, som blir planlagt nå. Jeg håper at statsråden er enig i at f.eks. Kalnes har blitt bygd for lite. SV er imot å rive Ullevål sykehus, men hvis regjeringen skal bygge Gaustad sykehus, som vi kaller «smittetårnet», vil jeg gjerne spørre: Vil regjeringen sikre at det nye sykehuset skal ha flere intensivrom, hvis de skal bygge Gaustad?

Statsråd Bent Høie [15:01:40]: Vi skal jo ikke bare bygge Gaustad. Vi skal også bygge Aker sykehus, og det er den samlede kapasiteten i Oslo som blir bedre med den nye utbyggingen. De erfaringene som en har fra Kalnes når det gjelder kapasitet, er nå brukt av Helse Sør-Øst for å legge andre beregninger til grunn. Det gjør at en nå bygger sykehusene i Helse Sør-Øst større, bl.a. basert på de erfaringene som en har fra Kalnes, der alle er enige om at det spesielt på noen områder ble bygd for lite areal.

Presidenten: Presidenten beklager at jeg på grunn av en misforståelse avviste en replikk fra representanten Tuva Moflag. Hun kan få en sjanse til å ta den nå hvis hun vil.

Det ønsker ikke representanten, og replikkordskiftet er med det omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tuva Moflag (A) [15:02:45]: Jeg holdt på å si at nå kan det være det samme, president, men jeg går til innlegget – det var jo min tur likevel.

I går skrev intensivsykepleier Rolf-André Oxholm i Dagbladet. Han brukte så kloke ord at jeg låner dem her i dag:

«Norske intensivavdelinger var godt besøkt allerede før coronapandemien. En av årsakene til at vi ikke har en rekke ledige plasser på intensiv er at Norge mangler sykepleiere både med og uten spesialisering i intensivsykepleie. Mangelen kommer til å øke, corona eller ikke. Derfor blir vi intensivsyke-

pleiere svært glade for at mangel på kompetent personell adresseres. Vi har varslet lenge.»

Det er ikke bare intensivsykepleierne som har varslet. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har påpekt at en pandemi er det mest sannsynlige beredskapsscenarioet som vil treffe Norge, og mangelen på intensivplasser, utstyr og kompetanse til å håndtere en pandemi har vært påpekt i flere rapporter. Likevel har antall intensivplasser ligget omtrent på samme nivå de siste ti årene. Vi har færre intensivsenger per 100 000 innbyggere enn land det er naturlig å sammenligne seg med.

Den regionale intensivutredningen som ble ferdigstilt i desember 2019, anslår at behovet for intensivplasser vil øke med 25–30 pst. fram mot 2040. Og siden desember i fjor vet vi jo alle hva som har skjedd. Vi har blitt truffet av det mest sannsynlige beredskapsscenarioet, og behovet for å styrke norsk intensivkapasitet er blitt høyaktualisert.

Intensivkapasiteten er spydspissen i vår offentlige helsetjeneste. Her behandles de aller sykeste pasientene av høykompetent personell med høyteknologisk utstyr. Da passer det fint å sitere Oxholm igjen:

«De private, kommersielle aktørene utdanner ikke intensivsykepleiere, har ikke leger i spesialisering, og bidrar ikke til forskning på intensivmedisin og -sykepleie. Å overføre ansvar til en privat aktør gir ikke en eneste ny intensivsykepleier, og kommer ikke til å bidra til å løse utfordringene for framtida.»

Med dette bakteppet er det skuffende at regjeringens partiene stemmer ned forslagene som er fremmet. Det holder ikke med en ny gjennomgang nå. Nå trengs det handling for å sørge for at Norge er bedre rustet neste gang vi blir truffet av det mest sannsynlige beredskapsscenarioet.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:05:36]: Bruun-Gundersen snakket om flere plasser på høyere utdanning. Det er fint å si det, men det er veldig feil medisin. Mange sykepleierstudenter får ikke praksisplass, og utdanningsløpet stopper dermed opp. Hvis vi får flere plasser på høyskolene uten at studentene får flere praksisplasser, får vi ingen nye sykepleiere på plass, det fører bare til enda større kø. Det første steget for å få flere sykepleiere er å få gode, kvalitetssikrede praksisplasser. Det foreslår SV i helsebudsjettet. Det Fremskrittspartiet ikke har forstått, er at det er praksisplasser som er problemet. Hvis vi får flere praksisplasser, kan vi utdanne flere. Da kan vi få større intensivkapasitet.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:06:55]: Jeg kan betrygge representanten Wilkinson fra SV med at Fremskrittspartiet i høyeste grad anerkjenner behovet for praksisplasser. Derfor har Fremskrittspartiet i sitt al-

ternative budsjett foreslått å inngå en forpliktende samarbeidsavtale mellom universiteter og høyskoler og kommunene om å sikre nok praksisplasser. Det er faktisk veldig viktig å få det på plass. Men det løser i seg selv ikke utfordringen vi har med at det ikke utdannes nok sykepleiere. Vi er nødt til å tenke begge løp parallelt. Norske universiteter og høyskoler er nødt til å prioritere de helseutdanningene som vårt arbeidsliv og helsevesen er helt avhengige av.

I dag er grunnmuren i norsk helsevesen basert på import av helsepersonell fra andre land eller import av studieplasser fra andre land. 40 pst. av fastlegene i Norge har nå sin utdanning fra et annet land. Det er hyggelig at norske studenter ønsker å reise ut for å ta seg utdanning, det håper jeg de fortsetter med, men vi kan ikke som et selvstendig land basere grunnmuren i helsevesenet vårt på en import. Derfor har Fremskrittspartiet også i sitt alternative budsjett foreslått at det skal utdannes flere i Norge.

Den problemstillingen SV aldri tar inn over seg, er at løsningen hele tiden skal være å utvide offentlig sektor, utvide studietilbudet på universiteter og høyskoler. Det er altså 300 000 studenter på norske universiteter og høyskoler i dag. Hvor langt mener SV at den kapasiteten skal økes?

Fremskrittspartiet har en klar prioritering og en klar forventning om at norske universiteter og høyskoler må ta sitt samfunnsoppdrag og utdanne det helsepersonellet Norge selv har behov for. I tillegg skal vi selv sagt følge opp dette med praksisplasser, som blir et viktig element i det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [15:08:48]

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åshild Bruun-Gundersen, Himanshu Gulati, Erlend Wiborg, Silje Hjemdal, Tor André Johnsen og Bengt Rune Strifeldt om å likestille smittevernreglene for fastmonterte benker og stoler i kirker og andre forsamlingslokaler (Dokument 8:73 S (2020–2021))

Presidenten: Presidenten vil ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ingvild Kjerkol (A) [15:09:53]: Dette er et forslag som er fremmet, og som behandles etter hasteparagrafen. Det betyr at det ikke har vært til behandling i en komité, og det har sånn sett ikke hatt en veldig opplyst saksbehandling så langt. – Jeg kommer ikke til å bruke mine 5 minutter.

Jeg skal gi en stemmeforklaring på vegne av Arbeiderpartiets stortingsgruppe. Jeg vil si at Arbeiderpartiet lenge har oppfordret regjeringen til å finne praktiske løsninger her. Vi har bedt regjeringen i samarbeid med helsemyndighetene gjøre det mulig å sidestille faste plasser med fastmonterte stoler ved å lage faglig funderede regler for oppmerking, henvisning, vakthold, oversikt, som er håndterbart. Det har regjeringen argumentert for at de har prøvd, og dermed avvist.

Nå går vi julen i møte med redusert kapasitet i de fleste eldre kirkene her til lands, men jeg vil også minne om at vi i en lengre periode nå i høst har hatt begrensninger på kirkerommets naturlige bruk i forbindelse med andre seremonier, som begravelse, dåp osv. Det er selvfølgelig en beklagelig situasjon, men for Arbeiderpartiet er det ikke gode nok argumenter til å stemme for dette forslaget. Det begrunner vi med at det ikke ligger til Stortinget å ha den praktiske eller helsefaglige kompetansen til å overstyre helsemyndighetenes avgjørelser her. Vi ser litt annerledes på det når det er snakk om å stramme inn på tiltak og innføre nye, jf. en sak vi hadde til behandling tidligere i dag, men at Stortinget i vedtak skal slippe opp, og at endringene skjer fra dag én for å kunne fylle kirkene i julen der helsemyndighetene sier nei, støtter ikke Arbeiderpartiet.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:12:09]: Fremskrittspartiet har fremmet dette forslaget om å likestille benker og stoler. Det er smått utrolig at det skulle være nødvendig, men jeg er glad for at Stortinget har sett viktigheten av å få denne saken hastebehandlet.

Stortinget skal i dag avgjøre om kirker som klarer å opprettholde gode og effektive smitteverntiltak, skal få lov til å ta imot familier og ensomme til julegudstjenester, eller om regjeringen skal få lov til å bruke selve kirkebenkene som et påskudd for å stoppe tusenvis av mennesker fra å gå på julegudstjeneste eller i begravelse framover.

Vi må erkjenne at befolkningen begynner å bli lei tiltakene mot korona. Det er vanskelig å få fem millioner mennesker til å respektere tunge innhugg i det som vanligvis er grunnleggende menneskerettigheter, spesielt når unntakstilstanden snart må begynne å regnes i år, ikke i uker og måneder. Men det er avgjørende for å stoppe smittespredningen, og derfor mener jeg regjeringen må følge to prinsipper: Ethvert tiltak som innføres, må være treffsikkert og ha en sterk medisinsk begrunnelse.

De tiltakene som ikke har effekt, og som er urimelige, må opphøre. Tiltak som virker tilfeldige og urimelige, vil ikke bare føre til frustrasjon i befolkningen, de vil også bidra til å ødelegge respekten for de tiltakene som faktisk er viktige og nødvendige. Regjeringen skal altså være forsiktig med å misbruke den makten folket og Stortinget har gitt dem for å håndtere denne pandemien.

Kirkebygg har tradisjonelt løsninger med fastmonterte sittebenker. Ifølge regjeringen er det en enorm forskjell mellom en stol og en benk, helt uavhengig av lokalitet de er plassert i. Trefoldighetskirken i Arendal har plass til 1 200 personer, men får bare ta imot 50 personer på sine kirkebenker. Like ved er kulturhuset, et mindre lokale med plass til 700 personer. Der kan de ta imot 200, fordi sitteplassene er stoler og ikke benker. Det gir ingen mening.

Jeg ser at regjeringen bruker FHIs argumenter om at man kan flytte seg på benkene, men i de største kirkene i Norge kan hver familie sitte alene på hver sin benk og holde flere benker tomme for å opprettholde store avstander mellom familiene. Det er ikke hensynstatt i det hele tatt her.

Når regjeringens argumentasjon minner om en dårlig sketsj, bryter det ned befolkningens respekt for koronareglene som sådanne. Når folk opplever at det legges prestisje i en så åpenbart meningsløs sak, bidrar det til motstand mot legitime covid-19-regler og reduserer respekten for norsk demokrati og Norges lover generelt.

Julegudstjenesten er en viktig familietradisjon for veldig mange. Å få komme ut av en langvarig isolasjon i juletiden vil være et viktig lyspunkt for mange, og Fremskrittspartiet mener at regjeringen må legge til rette for at det kan gjennomføres. Jeg er overbevist om at kirkene klarer å gjennomføre dette i tråd med øvrige smitteverntiltak.

Ifølge NRK Rogaland har menigheter allerede begynt å avlyse julegudstjenesten som følge av usikkerheten rundt regelverket. En julegudstjeneste med inntil 200 deltakere anses med andre ord som hensiktsmessig å gjennomføre, mens en gudstjeneste med 50 deltakere avlyses. Usikkerheten medfører at julegudstjenester avlyses for å være på den sikre siden.

Regjeringen aksepterer altså at folk står i stimer på IKEA, Vinmonopolet og matbutikken, men de nekter å la folk lytte til Guds ord i julehøytiden. Hvordan kan en regjering med Kristelig Folkeparti akseptere at tusenvis av mennesker skal avvises i kirkedøren fordi kirken har benker og ikke stoler?

Jeg er glad for at vi har fått SV og Senterpartiet med på å se det ulogiske i dette tiltaket fra regjeringen. Det er likevel to ting jeg ikke klarer å forstå. For det første: Hvordan kan Arbeiderpartiet, som normalt kritiserer regjeringen for den minste ting, støtte Erna Solberg og

Bent Høie i en sak der den eneste logiske begrunnelsen er å redde regjeringens prestisje? Og hvordan kan Kristelig Folkeparti forsvare en politikk som stopper forkynnelsen av Guds ord i en julehøytid?

Dette handler ikke om smittevern lenger, det handler om at regjeringen rir prinsipper og ikke tør å innrømme for seg selv at de nå har gått for langt.

Jeg vil med det stå bak Fremskrittspartiets forslag i saken og varsle at vi også støtter det løse forslaget som er fremmet av Senterpartiet.

Kjersti Toppe (Sp) [15:16:49]: Framstegspartiet har fremja eit forslag om å likestilla smittevernreglane for fastmonterte benkar og stolar i kyrkjer og andre forsamlingslokale.

Dette er ein debatt som veldig mange stortingsrepresentantar har vorte kontakta av folk der ute om, og det er ein regel som mange ikkje forstår og setter store spørsmålsteikn ved. Som det står i representantforslaget, er resultatet av smittevernreglane som er i dag, at ei kyrkje med ei stolløysing kan ta imot inntil 200 personar om det er fastmonterte stolar, mens ei kyrkje med ei benkeløysing berre kan ta imot inntil 50 personar, og det kan verka som ein uforståeleg regel.

Alle smitteverntiltak må vera forstålege og ha tillit. Eg tenkjer at ein her beveger seg på grensa av kva folk der ute eigentleg forstår. Ein trekkjer litt på smilebandet osv., ikkje sant, men det som er resultatet, no som vi nærmar oss jul, er jo at mange kyrkjer lurar på om dei må avlysa julegudstenestene. I det året vi har hatt no, og i den stunda vi går inn i no, tenkjer eg at det som skjer, faktisk er bekymringsfullt. Reint smittevernmessig trur eg ikkje at dette er det store. Eg har faktisk tillit til at folk som går i kyrkja, respekterer det når det står at dei ikkje skal sitja ein plass, og at dei ikkje vil klumpa seg saman viss dei får beskjed om ikkje å gjera det. Her er det snakk om å laga ei praktisk løysing der ute.

Til det om at Stortinget skal gå inn og overprøva regjeringa i denne saka: Eg kunne ønskt at vi kunne ha sloppet det. Eg kunne ønskt at dette var ordna. Av og til gjer ein feil; av og til justerer ein kursen. Eg hadde håpt at regjeringa sjølv justerte kursen i denne saka, men når dei ikkje har gjort det, og det ligg eit forslag her, kjem Senterpartiet til å støtta det.

Til Arbeidarpartiet, som meiner at dette ikkje er Stortingets kompetanse: Det er spesielt når ein meiner at ein ikkje har kompetanse til å bestemma om ein skal likestilla fastmonterte benkar og stolar, mens ein har kompetanse til å påleggja regjeringa obligatorisk testing, som jo er eit mykje, mykje meir omfattande og ressurskrevjande forslag, og som har store konsekvensar.

Med den grunngevinga kjem vi til å støtta forslaget til Framstegspartiet.

Så har vi diskutert denne problemstillinga i stortingsgruppa. Vi er òg opptatt av at det er mange gravferder som har ei grense på 50. Jul kjem jo kvart år, men gravferder skjer berre éin gong. Det er eit stort tap for mange når ein må velja ut kven som skal kunna gå i gravferda og ikkje. Vi har ikkje utforma dette forslaget som eit absolutt forslag, men vi ber regjeringa vurdere om kyrkjer og andre lokale som vert brukte til gravferder, kan godkjennast for inntil 200 personar dersom tillating vert gjeve av lokale smittevernmyndigheiter og det elles er innanfor gjeldande reglar om smittevern. Eg har sett at regjeringa sjølv har sagt at dette er eit område som er det aller første dei vil kunna opna opp, så eg håper det kan koma ei løysing på dette ganske snart. Men eg ønskjer at Stortinget kan slutta seg til dette forslaget slik det er utforma, slik at ein òg frå Stortingets side kan seia at dette faktisk er viktig. Det er òg avgrensa til gravferder, så det er ikkje eit vidt forslag som gjeld alle andre kultursalar osv.

Med det tar eg opp det lause forslaget frå Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Freddy André Øvstegård (SV) [15:21:42]: La meg først starte med å understreke at SV har en høy terskel for å gå direkte inn i regjeringens smitteverntiltak. Men all den tid regjeringens fullmakter etter smittevernloven er så omfattende, og Stortingets involvering og kontrollmulighet er så svak, som vi har problematisert en rekke ganger, mener vi det er riktig at Stortinget kan gjøre sine egne vurderinger når det er gode grunner for det. Det ser vi også at samtlige partier i opposisjon har gjort i ulike saker hittil, og det er det viktig å understreke.

I denne saken mener vi det er gode grunner til å gjøre en korleksjon i en regel som gir veldig lite mening i praksis. Regjeringens forskrifter og definisjon av fastmonterte seter, og særlig dette skillet mot benker i kirker, eller i andre gudshus, for den saks skyld, er ikke særlig logisk og fungerer ikke godt i virkeligheten. Det er åpenbart at myndighetene ikke har hatt den fortløpende dialogen og lyttet til dem som står midt i dette, og vet hvordan dette fungerer i praksis.

Det som er aller viktigst, er at smittevernreglene knyttet til å holde avstand og til det å bli sittende på anviste plasser blir fulgt, og det kan selvfølgelig også gjøres på kirkebenker. Derfor støtter SV forslaget om at smittevernregler skal være likestilt for benker og andre typer sitteplasser, for fastmonterte stoler og fastmonterte benker, slik at plassene med riktig avstand mellom merkes opp på kirkebenkene, og smittevernet ivaretas. Dette er viktig. Én ting er julegudstjenester, som flere

representanter har vært inne på, som er viktig for mange, men dette er også viktig for arrangører av julekonserter og alle dem som lever av å levere til de arrangementene.

Jeg anbefaler samtidig SVs stortingsgruppe å stemme for Senterpartiets løse forslag om begravelser. Der har vi ennå ikke konkludert hva som er riktig å gjøre, men vi mener det er helt uproblematisk å be regjeringen om å vurdere dette.

Jeg tror at den innsatsen vi gjør mot smittetrykket, er godt tjent med at vi kan diskutere de ulike reglene og gjøre korreksjoner underveis, når det oppleves som lite meningsfullt at reglene slår rart ut og rammer mange mennesker på en måte som bør være unødvendig. Derfor hadde også vi ønsket å sette spørsmålstegn ved hvorfor ikke Arbeiderpartiets representanter støtter dette forslaget, særlig fordi svært mange aktører som arrangerer f.eks. konserter rundt omkring i gudshusene, har pekt på dette som et stort problem for deres sesong.

Så da anbefaler jeg at stortingsgruppa til SV støtter begge forslagene.

Carl-Erik Grimstad (V) [15:25:19]: Som det har vært sagt her, behandles dette etter hasteparagrafen. Det medfører bl.a. at en diskusjon om dette på bredt grunnlag og med innspill fra faglige myndigheter og fra regjeringen i forkant av debatten her ikke har vært mulig, så jeg vil lytte med stor interesse til hva statsråden har å si til denne saken.

Rent generelt vil jeg si – og dette har jeg berørt tidligere i dag – at vi bør i Stortinget være svært forsiktige med å bringe høyst faglige spørsmål inn i stortings salen. Jeg kan ikke tenke meg en sak som egner seg mindre for stortingsregjereri enn smittevernråd. Det er fag og medisin som teller i den sammenhengen, og jeg synes ikke vi i Stortinget skal ta på oss det ansvaret det vil si å gå imot disse faglige rådene.

Jeg lytter selvfølgelig til det representanten Kjerkol sier, og særlig med stor interesse til det hun sier om at Arbeiderpartiet bare er for stortingsregjereri i den grad man strammer inn på smittevernrådene. Jeg tror kanskje representantens hukommelse svikter henne litt, for så vidt jeg kan huske, gjelder vel dette da altså ikke for fotball i Trøndelag – antagelig bare Rosenborgs hjemmekamper, jeg vet ikke. Arbeiderpartiet har et rulleblad som er litt merkelig, på akkurat dette.

Så til saken: Jeg har stor forståelse for forslaget som kommer fra Fremskrittspartiet. Det er helt riktig, vi har som representanter blitt nedringt av folk som vil ha en lemping på reglene. Det kan jeg forstå, for det er veldig mange av oss som har et personlig forhold til julegudstjenesten, og som nå ser at dette kanskje ikke er mulig i år, i hvert fall ikke i den utstrekning det har vært mulig

tidligere. Derfor skal vi snakke med innestemme når det gjelder dette forslaget.

Men så er det slik at erfaringene med julegudstjenestene – i hvert fall mine erfaringer – er at det er svært mange barn som løper rundt i kirkerommet. I salen finnes det en representant som er prest, og som sikkert kan underskrive på det. Det er litt vanskelig å holde styr på menigheten akkurat på denne dagen, samtidig som det er mange eldre til stede. Det er et tankekors – hvis det er det rette ordet i denne sammenhengen.

Kirken har vist stor grad av fleksibilitet under pandemien og har klart å holde tilnærmet normal aktivitet oppe, kanskje med unntak av noen begravelser. I de begravelsene jeg har vært i – det sier kanskje mer om meg enn om min forståelse av kirken – har det neppe vært over 50 deltakere, det er vel ikke vanlig, og man har klart å finne løsninger på det. Jeg er ganske sikker på at kirken nå vil være i stand til å finne praktiske tiltak som begrenser smitten til det minimale. 24. desember går altså over 24 timer.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:29:17] (komiteens leder): Joda, jeg har litt erfaring med akkurat det representanten Carl-Erik Grimstad peker på. Jeg husker en julaftensgudstjeneste da et av barna stakk av med jesusbarnet. Jeg ble helt satt ut, for jeg hadde tenkt å bruke den krybben i forbindelse med prekenen. Så det er helt riktig: Av og til mister man kontrollen.

I dag er det nøyaktig to uker igjen til julaften. Det er to uker til julen ringes inn. Det er to uker til vi en vanlig jul hadde samlet familien til julemiddag, hatt juleselskaper og ikke minst vært på julegudstjeneste.

Dette, som så mye annet, blir annerledes i år. En trist nødvendig konsekvens av dette er at julegudstjenestene også blir annerledes. Jeg må innrømme at jeg selv kjenner savnet over at det ikke blir en normal julegudstjeneste i år. Samtidig er jeg stolt av kirkene rundt om i landet vårt. De har snudd seg kreativt rundt for å sikre tilstedeværelse gjennom flere ulike regelsett av smittevernregler. Det har vært gjennomført flere gudstjenester samme dag, streamingene har nådd nye høyder, og friluftsgudstjenestene har økt i popularitet – alt for å skape arenaer der man kan samles uten å bidra til økt smitte. Det skal menighetene rundt om i det ganske land ha ros for.

Den samme gode kreativiteten ser vi også i forbindelse med julefeiringen. Regjeringen åpner for kirkevandringer i forbindelse med julefeiringen, og planleggingen av dette er godt i gang flere steder. Det er jeg glad for.

Vi er nok mange som i mars litt naivt og uvitende tenkte at livet kom til å være som før lenge før jul. Julen skulle bli vanlig. Først de siste ukene har vi tatt inn over

oss at også julefeiringen naturlig nok må bli med smittevernregler og begrensninger. En tro på julefeiring uten smittevern vil trolig være å legge opp til en mørk og tung start på 2021. Derfor mener jeg at å gå bort fra de faglig anbefalte definisjonene for å late som om man redder julen, ikke vil føre til en god start på 2021, men heller bidra til økt smittetrykk og usikkerhet ved inngangen til et nytt år.

Julegudstjenestene er for mange en viktig del av tradisjonene knyttet til julefeiringen. For mange er det kirkeklokkene som virkelig ringer julen inn, og man får en liten pause til ettertanke og takknemlighet etter en travelt førjulstid. Vi samler våre nære og kjære, og for mange er det med allsang til «Deilig er jorden» julen virkelig starter. Jeg håper alt dette blir som vanlig julen om ett år. Men dette året er det beste vi kan gi hverandre i julegave, å overholde smittevernreglene, ringe en ekstra gang til en vi ellers hadde hatt ved bordet, og smile til dem vi møter, på en god meters avstand.

Som barn sier: Alt blir bra.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [15:12:50]: Jeg har stor forståelse for at mange synes det er trist å ikke kunne delta i gudstjenester på vanlig måte denne julen.

Regjeringen varslet 5. november i år innstramninger av tiltak for å møte den alvorlige utviklingen i smittesituasjonen. Ett av tiltakene var å begrense hvor mange som kunne være til stede på innendørs arrangementer. Det berører også gudstjenester, selv om dette representantforslaget ikke bare omhandler kirker, men også alle andre forsamlingslokaler, revyscener og andre steder.

Tidligere var det tillatt å være inntil 200 deltakere. Fra 6. november var hovedregelen maksimalt 50 deltakere, men likevel slik at det var en åpning for å ha inntil 200 når publikum satt i fastmonterte seter.

Avgrensningen til fastmonterte seter var ikke noe nytt. Den var tidligere på høsten introdusert for å tillate at man kunne sitte i annethvert fastmonterte sete i stedet for å holde minst én meters avstand. Det ble lagt til grunn at benker ikke kunne regnes som fastmonterte seter, og at man derfor fortsatt skulle holde minst én meters avstand. Det skyldes at det ikke er fysisk avgrensede seter når det er en benk.

For at begrepet «fastmonterte seter» også skulle få betydning for antall deltakere på arrangementene, ga jeg Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet i oppdrag å vurdere forståelsen av begrepet på nytt, nettopp for å være helt sikker på at dette lå det en tydelig anbefaling bak. De konkluderte med at benker fremdeles ikke bør regnes som fastmonterte seter, og la vekt på at det var

riktig med en streng forståelse i den smittesituasjonen vi hadde. De pekte også på at det er vist lite smitte på typisk profesjonelle, kommersielle arrangementer, som kino, teater, stadioner mv. Dessverre er erfaringen vår med religiøse møter en annen også i Norge.

Departementet har lagt direktoratets vurdering og forståelse til grunn. Like typer seter behandles likt, uavhengig av hvilket lokale de er i. Anbefalingene fra helsemyndighetene veier tungt, og basert på anbefalingene har regjeringen lagt opp til en løpende vurdering av regelverket og endrer dette når smittesituasjonen tilsier det.

Barne- og familieministeren har hatt møte med tros- og livssynsamfunnene. Sammen med kultur- og likestillingsministeren har jeg hatt møter med representanter for kulturlivet. I møtene la organisasjonene fram sitt syn på reguleringen av arrangementer. Når smittetallene går ned, vil disse innspillene være viktige i helsemyndighetenes vurdering. De ble spurt om det var viktigere med likebehandling enn antallet, for det hadde vært et alternativ at en hadde gått ned til 50 overalt. Da hadde det blitt i tråd med representantforslaget, likt for alle, men da var tilbakemeldingene at en heller ville ha den differensieringen som var i dag.

Jeg vil også peke på at Kirken selv har funnet et godt alternativ til gudstjenester gjennom kirkevandringer. En kirkevandring innebærer at man kan komme inn i kirkerommet i kort tid, holde god avstand og f.eks. tenne lys, høre på musikk og deretter gå ut igjen. Regjeringen har derfor i en forskrift fra 1. desember i år presisert at slike kirkevandringer skal følge kravene til arrangementer, men med et praktisk viktig unntak: Utgangspunktet er at det heller ikke her kan være mer enn 50 besøkende til stede i kirken samtidig, men det er mulig å slippe nye inn etter hvert som noen går ut. Det var en justering av regelverket som Den norske kirke var opptatt av å få på plass. Det er altså ikke nødvendig å tømme kirken for de første 50 personene før de neste kommer inn. Dette har stor betydning for kirkens mulighet til å gjennomføre kirkevandringer. Helsedirektoratet har gitt trossamfunnene gode råd om hvordan smittevernet kan ivaretas på en god måte ved kirkevandringer.

Det er viktig at vi klarer å holde smitten under kontroll. Derfor bør vi finne trygge alternativer der det er mulig. Jeg oppfatter at Den norske kirke har gjort det, både med kirkevandringer der vi har tillempet regelverket, og f.eks. med en rekke utendørs gudstjenester, der flere kan være til stede fordi det er lettere å opprettholde avstand.

Det er nok dessverre sånn at selv om dette forslaget hadde blitt vedtatt i dag, hadde mange tusen i dette landet ikke fått være med på en julegudstjeneste, for kravet er at når det skal være sang i en forsamling, må en ha

minst to meters avstand. Selv i de største kirkene våre ville det vært kø i døren av alle de som ville inn på disse dagene, og som ikke hadde sluppet inn. Derfor er kanskje det å finne alternativer der flere får være med, der alle får være med, et bedre alternativ enn det forslaget som ligger på bordet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:38:04]: Gjennom denne koronapandemien har regjeringen truffet en del tiltak som ikke har truffet det målet de har siktet på. Det minner meg om et replikkordskifte jeg hadde med helseministeren her på onsdag om karantenehotell, som ble innført ganske raskt og hurtig, og som fikk en rekke utilsiktede konsekvenser. Blant annet kan folk som har behov for å være på et karantenehotell, bo i egen bolig hvis de eier den, men ikke hvis de leier den. Jeg er glad for at helseministeren har ryddet opp i det.

Regjeringen har gjennom dagen vært veldig tydelig på dette med forholdsmessighet. Så mitt spørsmål til statsråden går på om de virkelig mener når det gjelder dette tiltaket med benker og stoler, at det er en forholdsmessighet her som er rimelig, at dette tiltaket er treffsikkert, at det har en sterk medisinsk begrunnelse, og at det er helt nødvendig at store kirkerom ikke får lov til å ta imot mer enn 50, uavhengig av arealet de skal fordeles på.

Statsråd Bent Høie [15:39:01]: Svaret på det er ja, for med benker er det vanskeligere å opprettholde avstand rent fysisk. Det er det som er hele grunnen til at vi har kunnet gi unntak. Hovedregelen er 50. Så har vi gitt unntak i de lokalene der en har fastmonterte seter, der det er fysiske skiller mellom hvert sete, for der er det enklere å kontrollere avstanden. I kirken, spesielt ved julegudstjenester, der hele menigheten er med og synger, ville en måttet holde to meter avstand mellom hver husstand eller mellom dem som ikke bor sammen. Dette er også basert på at det er nettopp i denne type situasjoner vi ser at det har vært smitte. Folk som møtes f.eks. i religiøse sammenhenger, kjenner gjerne hverandre godt, og det er lett å være litt nær hverandre både på vei inn i lokalet og på vei ut igjen. Det er til sammen de vurderingene som ligger til grunn.

Men for å være helt sikker på at dette var en klar anbefaling fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, ba regjeringen dem vurdere dette på ny, det fikk en ekstra runde, og da var tilbakemeldingen at dette måtte praktiseres strengt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:40:07]: Trefoldighetskirken i Arendal med plass til 1 200 personer får ikke lov til å ta imot mer enn 50 personer. Jeg håper

statsråden er såpass flink i matte at han forstår at der er det mange kvadrat å fordele disse familiene på. Avstandsforholdene, som er et av de viktigste smittevern tiltakene, er altså ikke noen utfordring. Likevel får de bare lov til å ha besøk av 50 fordi det er benker de skal sitte på, ikke stoler. Rett ved siden av er det et kulturhus som er langt mindre, og har langt dårligere kapasitet, som får lov til å ta imot flere.

Mener statsråden virkelig at dette var en tilsiktet konsekvens, eller vil han ta en ny runde og vurdere om dette, i likhet med karantenehotell, har fått så mange utilsiktede konsekvenser at han vil rette opp i det i ettertid?

Statsråd Bent Høie [15:40:54]: Historien om karantenehotell er nettopp et bevis på at vi ikke har noen prestisje knyttet til enkelttiltak, slik representanten hevdet i sitt innlegg. Jeg vet ikke hvor representanten har det fra. Tvert imot – vi justerer tiltak hele veien når det kommer gode vurderinger knyttet til det.

I denne saken ba vi Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet vurdere dette tiltaket på ny for å være helt sikre på at de sto fast på at dette var et riktig og nødvendig tiltak, og svaret var veldig klart, de anbefalte veldig sterkt en streng tolkning.

Forutsetningen for at kulturhuset i Arendal eventuelt kan ta imot 200 publikummere, er for det første at de har fastmonterte seter, der det er skiller mellom dem som sitter der, og for det andre en konsekvens av at de uansett ikke kan utnytte mer enn maks 50 pst. av sin kapasitet. Dermed begrenser en antall mennesker som kommer inn i et lokale som egentlig er bygd for dobbelt så mange som det som kommer inn. Det er en forutsetning for å bruke de 200 plassene.

Freddy André Øvstegård (SV) [15:42:12]: SV har en høy terskel for å gå direkte inn i smitteverntiltak, men jeg mener at det kan være riktig å gjøre det når reglene oppleves som svært ulogiske i praksis. Antallsbegrensningen på 50 når det gjelder forsamlingslokaler med benker, i motsetning til 200 når det er lokaler med fastmonterte stoler, gir ikke mening i virkeligheten for mange. Så er vi selvfølgelig klar over at det er mange vanskelige vurderinger knyttet til disse anbefalingene, rådene og forskriftene. Derfor er vi særlig opptatt av at man har en fortløpende dialog med dem det gjelder, og at man også innhenter råd fra dem det gjelder, før man treffer vedtakene.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Hvordan var involveringen og dialogen med dem som er berørt av dette, før man fattet dette vedtaket etter smittevernloven? Hva sa de?

Statsråd Bent Høie [15:43:15]: I motsetning til dette representantforslaget, som må betegnes som et benkeforslag i dobbelt forstand, med tanke på både måten det ble fremmet på, og temaet det omhandler, var ikke regjeringens vedtak på dette området det. Det ligger anbefalinger om dette fra helsemyndighetene våre.

Men det er helt riktig at i mange av disse endringene vi gjør, har vi ikke tid til å gjennomføre lange høringer i forkant. Noen ganger rekker vi å ha korte høringer, som høringen vi nå har om justeringen av karantenehotellreglene, men noen ganger rekker vi ikke det fordi det er viktig å slå til med nye tiltak raskt. Men da har vi ofte innspillsmøter i etterkant for å få synspunkter og vurderinger. Det har vi også hatt på dette området, både med kulturinstitusjonene og med Den norske kirke. Jeg refererte jo fra talerstolen noen av tilbakemeldingene som kom der. Og på møtet som jeg også hadde med preses i Den norske kirke, ble dette med å legge til rette for kirkevandring tatt opp, og det fant vi en god løsning på.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:44:38]: Vi i helsekomiteen har selvfølgelig jobbet med korona. Vi har snakket sammen og lagt fram mange forslag for å redusere smitten. Og før denne saken foreslo de rød-grønne partiene større intensivkapasitet.

Men mange har glemt at koronapandemien også har ført til en psykisk-helse-krise. Også før pandemien har kirkebygg og også andre samlingslokaler vært det eneste stedet hvor sårbare folk kunne møte andre folk. Forslaget er SV med på, siden smitteverntiltakene skal overholdes.

Noen svar på innleggene fra de andre: Jeg er humanist. Jeg har vært i mange kirker mange ganger, og jeg har aldri sett at folk sklir fram og tilbake på benkene; de setter seg ned. Dette er ikke et stort problem. Representanten Grimstad fra Venstre sa at barn kan løpe rundt omkring. Det er helt sant. Men benker eller stoler, som er lovlig, endrer ikke på om barn løper eller ikke løper. Saken er at folk som er veldig alene, gjerne vil møte noen folk i kirken eller andre samlingslokaler for å se et ansikt. For mange av dem er det det ene ansiktet de skal møte i hele desember.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:46:52]: Jeg anser ikke dette forslaget som lemping av reglene eller overstyring av helsefaglige anbefalinger. Det omhandler å likestille fastmonterte benker og fastmonterte stoler – innenfor krav fra lokale smittevernmyndigheter og innenfor gjeldende smitteverntiltak med hensyn til avstand

mellom de sittende, og at de reglene overholdes både om de synger og om de ikke synger i kirken.

For mange, og spesielt eldre, er julegudstjenesten veldig viktig, og den vil nok etter det året som har vært, være betydelig viktigere for den gruppen. Så hvordan Kristelig Folkeparti kan stille seg bak å avvise på kirke-trappa kirkegjengere som skal inn i kirken og lytte til juleevangeliet og Guds ord, forstår jeg ikke.

Skal respekten og etterlevelsen for smitteverntiltak ha tillit, må smitteverntiltakene være forståelige for folk. Vi har tillit til at folk følger de smitteverntiltakene som fastsettes, så fram de er forståelige. Jeg reiser veldig mye. På flyplasser har man fastmonterte stoler, kan man si, men det er likevel en benk. Der er det regelrett tapet over enkelte stoler. Folk respekterer det og holder den avstanden som angis.

Det er fullt mulig med enkle grep å lage instruksjoner også i kirkerommet som gjør at folk overholder de avstandene som er nødvendige for å være trygg og sikker også i kirken. Det har jeg tillit til at de som skal gå i kirken, gjør, sånn at man kan likestille kirkebenker med fastmonterte stoler.

Carl-Erik Grimstad (V) [15:49:32]: Nå kunne jeg egentlig benyttet replikkordskiftet til å stille et høyst ukonvensjonelt spørsmål til statsråden, siden jeg kommer fra posisjonen, men det er ikke det jeg har tenkt å gjøre.

Vi har mottatt veldig mange henvendelser når det gjelder dette, men alle henvendelsene kommer fra publikum, fra folk som vanligvis oppsøker kirken på julaften. Jeg har ikke registrert noen protester fra Kirken, som skal administrere julegudstjenesten. Er det også statsrådets inntrykk at Kirken ikke har uttalt seg om dette i særlig grad, i hvert fall ikke negativt, om begrensningen på 50? Hvis så er tilfellet, vil jeg tro det har å gjøre med at det ville være veldig lite gunstig for Den norske kirke å ha på seg at den har bidratt til en økning av smitten i løpet av julen. Det kunne være interessant om statsråden kunne bekrefte det inntrykket jeg har.

Til humanisten Wilkinson vil jeg si at det er en betydelig forskjell på hvorvidt det er 50 eller 200 i en sal, og min erfaring med kirken er som sagt at julegudstjenesten er blant de mer sportslige gudstjenestene som finner sted i kirken, når det gjelder å springe mellom benkeradene.

Geir Pollestad (Sp) [15:51:17]: Ein føresetnad for at folk skal følgja dei smittevernråda som vert gjevne, er at folk oppfattar dei som logiske, rasjonelle og konsekvente. Det er vanskeleg å sjå heilt kva som er grunngevinga for det me behandlar i dag, og eg har særleg lyst til å retta merksemda mot det lause forslaget som er levert av Kjersti Toppe på vegner av Senterpartiet.

Det vert snakka mykje om julegudstenester og julekonsertar. Det kan ein for så vidt gå på neste år, men gravferder er no, og dei er berre ein gong. Viss ein ser i avisene, ser ein veldig ofte at det nedst i dødsannonsane står at det er for inviterte vener og familie. Her sit det altså etterlatne som må gjera dette valet: Kven er dei 49 andre som skal få lov til å vera til stades i denne gravferda? Det trur eg er eit veldig vanskeleg val. Veldig mange av kyrkjene våre er jo store, sånn at ein kan overhalda både ein- og tometersregelen om ein ønskjer det, inne i kyrkjerommet.

Det Senterpartiet peiker på, er jo ikkje noko lett vint forslag. Det er at lokale smittevernmyndigheiter kan gjera ei vurdering av kyrkjerommet, anten det er benker eller, som det er i ein del verkeleg store kyrkjer, stolar som vert brukte. For det er ikkje, som representanten Grimstad snakkar om – iallfall ikkje i gravferder – sånn at folk driv og spring rundt. Eg er litt usikker på kva for kyrkje representanten Grimstad går i, ei kyrkje på Vestlandet er det iallfall ikkje. Ein må ta omsyn til kva dette er.

Eg reagerer òg på at statsråd Høie litt generelt seier at religiøse samlingar er meir utsette for smitte enn andre, som han gjorde i innlegget sitt. Ja, det er vel ikkje sånn at ei religiøs samling nødvendigvis er ei religiøs samling. Ei gravferd på ein halv time er kanskje noko anna enn ei weekendsamling i ein eller annan religiøs samanheng.

Ein må bruka fornufta, og ein må ta omsyn til at kyrkjebygga er forskjellige. Veldig mange kyrkjebygg der ein kan ha 50 personar, er betydeleg større enn kulturbygg der ein kan ha 200. Så eg håper at fleire parti kan vurdere dette. Eg er spesielt overraska viss Kristeleg Folkeparti til og med her vender tommelen ned for eit forslag som ikkje seier at noko skal gjerast, men at ein ber regjeringa vurdere det. Eg håper at regjeringspartia òg vil støtta opp om det lause forslaget frå Senterpartiet i denne saka.

Silje Hjemdal (FrP) [15:54:22]: Bakgrunnen for dette forslaget fra Fremskrittspartiet er bl.a. svaret jeg fikk fra helseministeren når jeg egentlig urfordret kulturminister Abid Q Raja. For det som er veldig viktig å understreke i denne saken, er at dette ikke gjelder bare kirkerommet.

Jeg må si jeg er litt skuffet over at den tidligere kulturpolitikeren, representanten fra Venstre, Grimstad, ikke har mottatt noen henvendelser i saken. Det kan godt være at hans mail-boks ikke er full, men det er i hvert fall min, og henvendelsene er fra kulturlivet i Norge, som blir hardt rammet av den krisen vi står i, og som på ingen som helst måte har vist at det er økt smitte på deres arrangementer, snarere tvert imot. Kulturmi-

nisteren går faktisk ut og oppfordrer folk til å avvikle arrangementer og skape liv ute i lokalsamfunnet.

Ingen i denne salen har tatt til orde for å bryte med smittevern eller legge til rette for en smitteepidemi etter jul. Jeg reagerer på det innlegget som Geir Jørgen Bekkevold fra Kristelig Folkeparti holdt på denne talerstolen. Her er det snakk om tilpasninger, akkurat som man har gjort ellers i samfunnet. Det er rart om bolten i gulvet eller armlenene skal være avgjørende for hvor mange man kan invitere. Noen forsamlingslokaler kan ta 2 000 mennesker, noen 200 og noen vesentlig færre. Nettopp derfor burde man kunne tilpasse seg.

Jeg synes dette er en veldig merkelig debatt etter hvert. Jeg synes også det er viktig å påpeke, som representanten fra SV, Wilkinson, var inne på, at dette er stedet hvor mennesker kanskje ser det eneste ansiktet i løpet av uken. Det kan være et smil, det trenger ikke nødvendigvis være en bønn eller en forkynnelse, det kan være god musikk fra flinke musikere som fyller både kirkerommet og ikke minst de andre kulturrommene vi har rundt om i landet.

Ensomhet har vært et gjentakende tema under koronaepidemien – hvordan vi skal forhindre det. Vi har faktisk også inngått et budsjettforlik om 400 mill. kr for hvordan vi skal bekjempe ensomhet. Det krever også at vi er kreative i vår tilnærming, for vi vet ikke hvor lenge denne epidemien kommer til å vare, eller når alle er vaksinert. Så jeg synes det er skuffende at en del partier i dag ikke viser litt mer løsningsorientert vilje enn det man har hørt i salen i dag.

Statsråd Bent Høie [15:57:29]: Jeg må få svare på representanten Grimstads spørsmål. Jeg oppfatter at Den norske kirke selvfølgelig hadde ønsket å kunne gjennomføre julegudstjenester denne julen på vanlig måte, men de er også veldig opptatt av å ivareta smittevern. Da vet en at en ikke kunne gjennomført julegudstjenester i Norge på vanlig måte denne julen, uansett hvilke antallsbegrensninger en hadde, for avstandsregelen oppfatter jeg at ingen tar til motmæle mot. På en julegudstjeneste synger publikum, og det betyr at det må være to meters avstand, ikke én meters avstand. Dermed ville en ikke ha løst utfordringene med julegudstjenestene med dette forslaget – det hadde ikke vært plass til mange i de norske kirkene, og mange hadde blitt avvist. Derfor hadde Den norske kirke, om dette forslaget hadde blitt vedtatt, uansett måttet ha alternative måter å hjelpe på og bidra til at folk denne julen får oppleve både julegudstjeneste og ha en kirkeopplevelse. Dette forslaget ville ikke ha løst den utfordringen. Den norske kirke måtte uansett ha funnet løsninger for å ivareta befolkningens behov for både å være i kirken og oppleve julegudstjenester denne julen.

Så er jeg veldig glad for innlegget som kom nå på tampen fra representanten fra Fremskrittspartiet, for nå har hele debatten handlet om julegudstjenester. Det klargjør det jeg prøvde å si i mitt innlegg, at dette forslaget ikke handler om julegudstjenester alene, men om alle typer forsamlinger. Det vi nå ser i andre sammenhenger, er noen til dels maleriske beskrivelser av hvor flinke folk er til å holde avstand i kirken, men det vet jeg ikke om stemmer like godt med alle de andre arrangementene som en her ville gitt unntak for.

Når vi har en antallsbegrensning for arrangementer, handler det ikke bare om avstand. Det handler også om antall mennesker som er i bevegelse til og fra arrangementer, antall mennesker som møtes, og det er en del av de samlede tiltakene for å redusere aktiviteten i samfunnet, som bidrar til å redusere smitten i samfunnet.

Hvis vi gir unntak, og hvis vi hele veien er opptatt av å finne smutthull, eller tilpasninger, som noen kaller det, vil summen av det være veldig gode argumenter for alle unntak og veldig gode argumenter for tilpasninger. Men summen av alle de gode argumentene og alle unntakene ville ført til at vi i Norge ikke hadde vært i den situasjonen vi er i nå, at smitten er på vei nedover. Da hadde vi ikke klart å holde kontroll på smitten, og da hadde alt dette i sum bidratt til at for mange mennesker møtte hverandre i situasjoner der risikoen for ikke å holde avstand var for stor. Det er noe av bakgrunnen og noe av dette som gjør det vanskelig, for hvert enkelt tiltak virker ofte ikke logisk i seg selv, det er summen av tiltakene som virker.

Presidenten: Representanten Carl Erik Grimstad har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Carl-Erik Grimstad (V) [16:00:47]: Jeg må jo gi et svar til representanten Hjemdal. Det er en fordel å sitte i salen og følge debatten når man hiver seg inn i siste runde med en slik replikk, som dreier seg om at jeg ikke har fått noen innspill. Jeg var nøye med å si i mitt første innlegg at det har jeg – veldig mange innspill – men jeg har altså ikke fått noen fra Den norske kirke, de som er arrangør av julegudstjenesten, og det synes jeg var litt pussig. Og det har jeg fått et svar på fra statsråden også, som bekrefter mitt inntrykk, at Kirken ikke vil stå ansvarlig for å bryte smittevernreglene.

Til Pollestad: Jeg forholdt meg til dette representantforslaget fra Fremskrittspartiet. Og jeg synes det er litt pussig fra Senterpartiets side å komme slengende med et løst forslag som dreier seg om gravferd, for det er jo faktisk noe som kunne vært tatt opp på en vanlig måte i komiteen og blitt behandlet skikkelig med en god saksbehandling. Det fikk vi ikke anledning til nå.

Kjersti Toppe (Sp) [16:02:06]: Til siste talar: Vi kom ikkje «slengende» med eit forslag. Dette er ei sak som var sett opp på dagsordenen. Vi har hatt det til gruppebehandling, og vi har vurdert at det òg er ønskeleg at ein vurderer om ein kan vera fleire enn 50 i ei gravferd. Det ligg faktisk eit djupt engasjement bak dette forslaget, som ein kunne hatt litt respekt for.

Så til at Kyrkja ikkje er så opptatt av dette, og at dei er opptatt av å ikkje bryte smittevernreglane: Sjølv sagt er Kyrkja og alle andre opptatt av det, men her er poenget at ein meiner at ein ikkje treng å utfordra smittevernreglane, fordi når det er store kyrkjer, verker det som ein ulogisk regel. Og vi kan jo finna ut kva Kyrkja sjølv har sagt, i staden for å diskutere det. I Vårt Land 6. november er overskrifta: «- Et uttrykk for liten respekt for kirken»:

«At myndighetene går inn for 200 i en kinosal og 50 i en kirke, det henger ikke på greip, sier kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum».

Så til poenget frå statsråden om at ein ikkje kan få dette til, fordi at når ein skal syngja i kyrkja, må ein ha veldig lang avstand. Det vert også litt sånn å leita etter problem. Då vi hadde offentleg opning her i Stortinget i haust – det er sånn at vi òg pleier å syngja, men det kunne vi ikkje gjera – så hadde vi solistar på galleriet. Eg tenkjer at opplevinga var like god, om ikkje betre, når vi hadde dei solistane der, og sånt kunne ein òg tenkja seg i kyrkja. Her leiter ein etter problem for å forsvara sine eigne reglar, og eg synest iallfall for min del at det er ulogisk.

Så eg står godt inne for at vi stemmer for Framstegspartiets forslag i denne saka, og at vi fremjar vårt eige.

Geir Pollestad (Sp) [16:04:20]: Berre ein kort kommentar til representanten Grimstad, som for det fyrste kommenterte at representanten Hjemdal hadde kome inn i salen etter at debatten hadde starta. Eg gjorde det same, og eg vil minna representanten Grimstad om at det er blant dei smittevernråda som me har på Stortinget, at ein kanskje kan fylgja med på debattane frå kontoret og ikkje nødvendigvis treng å vera i salen heile tida. Så ein må ha litt respekt for dei smittevernreglane som gjeld.

Det andre som vart sagt, gjaldt Senterpartiets forslag, som me leverte omtrent tolv timar før fristen for lause forslag gjekk ut. Viss ein meiner det er eit godt forslag, trur eg ikkje ein treng å ha komitébehandling av eit slikt forslag. Og viss ein les forslaget, ser ein at det me ber regjeringa gjera, er å vurdere om kyrkja og andre lokale som vert brukte til gravferder, kan verta godkjente for inntil 200 personar om lokale smittevernmyndigheter kan gje rom for det innanfor gjeldande reglar. Dette er altså eit forslag om å be regjeringa vurdere det, og viss representanten Grimstad og Venstre meiner at ein treng

å ha komitébehandling for å vedta det, så vil eg berre seia at eg er ueinig i det.

Så eg håpar at òg regjeringspartia kan vurdere Senterpartiets forslag fram mot voteringa i morgon. For, som sagt: Kyrkjegudstenester og julegudstenester og julekonsertar er det kvart år. Gravferd er noko som berre skjer éin gong.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [16:05:58]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Redegjørelse av olje- og energiministeren om Equinor ASAs virksomhet i USA og statens eieroppfølging (Innst. 146 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkordskifte på inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei taletid på inntil 3 minutt.

Espen Barth Eide (A) [16:06:43] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke for et godt samarbeid i komiteen. Dette er en stor, viktig og sammensatt sak, som har skapt engasjement både der og i samfunnet utenfor.

Grunnlaget for Stortingets behandling er den redegjørelsen olje- og energiminister Tina Bru ga her i salen den 10. juni om Equinors virksomhet i USA og spesielt om statens eieroppfølging. Den redegjørelsen ble igjen utløst av en artikkelserie i Dagens Næringsliv i vår der det framkom at situasjonen rundt Equinors USA-virksomhet hadde vært betydelig mer alvorlig enn det som tidligere hadde vært offentlig kjent.

Komiteen har sett det som sitt oppdrag å få avklart hvordan hovedeieren, altså staten ved Olje- og energidepartementet, har forholdt seg til både det som har blitt beskrevet som en aggressiv vekststrategi som gikk utover verdiskaping og kontroll, og enda mer spesifikt hva man foretok seg etter hvert som problemene med økonomistyringen i USA ble kjent fra og med 2014. For å belyse departementets oppfølging ble det arrangert en åpen høring der både tidligere statsråder, nåværende og tidligere konsernledere og nåværende og tidligere styreledere i Equinor deltok.

Equinor har vært i USA siden 1987. Den store ekspansjonen skjedde imidlertid utover på 2000-tallet.

Økning av reserver og ressursbaser ble vurdert som særlig viktig for videre vekst. Sett i ettertid kan man si at vekststrategien i USA baserte seg på en oljeprisforventning som viste seg å være temmelig optimistisk, men her var Equinor på ingen måte alene. Tapsavsetningene har først og fremst sammenheng med at disse oljeprisforventningene ikke slo til.

I 2014 meldte imidlertid Finanstilsynet om flere konkrete feil i selskapets konsernregnskap og anbefalte å rapportere USA-virksomhet som et eget segment. I 2017 stilte Riksrevisjonen spørsmål både om lønnsomheten til Equinors utenlandsinvesteringer og om Olje- og energidepartementets oppfølging av Equinors internasjonale virksomhet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, som utgjør komiteens flertall, mener at oppfølgingen fra departementets side kunne vært betydelig tettere, særlig etter at man hadde informert om svikten i økonomistyringen i USA-segmentet. Vi kan heller ikke se at Finanstilsynets anbefaling om å rapportere spesielt på USA-segmentet ble fulgt opp av regjeringen i eierdialogen med Equinor.

Flertallet er også kritisk til at man ikke tydeligere har fulgt opp de bekymringer for lønnsomheten i Equinors utenlandsvirksomhet som Riksrevisjonen ga uttrykk for i 2017. Det inntrykket som har festet seg, er at staten, til tross for at den er hovedeier, har vært blant de mer passive eierne i Equinor.

Det er mye å lære av denne saken også for framtiden. Det er blitt klart at det trengs en tydeligere hånd med denne eierstyringen, ikke minst hvis vi nå skal ruste Equinor til å bli en viktig og framtidsrettet motor for nyindustrialisering av Norge inn i fornybaralderen på veien mot et klimanøytralt samfunn.

Lene Westgaard-Halle (H) [16:10:01]: Behandlingen av denne saken i Stortinget har vært litt merkelig, for i dag diskuterer vi egentlig tre saker:

1. Vi diskuterer det pressen og SV mener saken dreier seg om, nemlig selve tapet i USA.
2. Vi diskuterer hele statens eierskapsstrategi, initiert av Arbeiderpartiet.
3. Vi diskuterer statsrådets redegjørelse for hvordan OED har fulgt opp Equinor.

Det er den siste saken vi har til behandling. Jeg skjønner at opposisjonen ønsker å dra inn de to elementene vi ikke skal behandle, fordi investeringene Equinor har gjort, har vist at det tidligere har vært store utfordringer hos Equinor knyttet til internkontrollen i USA-virksomheten, noe både styret og ledelsen i Equinor burde ha fanget opp tidligere enn de gjorde. Men det er også fordi opposisjonens rolle jo er å skape litt hallo. Utfordringen med det er selvfølgelig at disse investerin-

gene skjedde mens de rød-grønne satt i Olje- og energidepartementet og styrte skuta, men la oss ikke bry oss med de detaljene.

Jeg forstår godt at opposisjonen ønsker å diskutere eierskap. Det hadde vært litt morsomt, selvfølgelig, å «knagge» et eller annet på opposisjonen. Problemet er bare at vi er enige om eierskapspolitikken. Det er ikke regjeringens eierskapspolitikk, som man kan få inntrykk av når man leser Arbeiderpartiets merknader i saken, det er eierskapspolitikken vi alle er enige om. Vi er enige om at staten som eier i Equinor ikke skal involvere seg i forretningsmessige beslutninger som selskapet gjør. Det er styrets og ledelsens ansvar. Vil Arbeiderpartiet nå utfordre det? Det er sånn det virker i denne saken, men det er ikke foreslått noe sted. Denne saken skal faktisk bare vedlegges protokollen, fra en enstemmig komité.

Så kan det godt være at det blir Arbeiderpartiets politikk i framtiden, men det hjelper ikke det på det de gjorde – eller, ifølge Arbeiderpartiet, ikke gjorde – da de satt i regjering i 2011.

Jeg vil likevel knytte noen ord til det som ikke dreier seg om det politiske spillet vi har sett rundt denne saken i energi- og miljøkomiteen. Jeg er spesielt glad for den ryddige og tydelige redegjørelsen statsråden holdt for Stortinget i denne saken. Hun gikk grundig og godt gjennom forholdene knyttet til Equinors virksomhet i USA og statens eieroppfølging.

Equinors investeringer har ført til store tap, og det framstår som om selskapet både undervurderte oppgaven de påtok seg, og overvurderte egne evner og tok for høy risiko. I tillegg reagerte de helt åpenbart for sent med å ta tak i problemene. Equinors vekststrategi gikk på bekostning av verdiskaping og kontroll. Dette er det godt å se at selskapet så tydelig tar ansvar for selv, og helt ærlig: Det skulle bare mangle.

Derfor er det også godt å se at Equinor nå har tatt tak internt, at det rapporteres på en annen måte – at det er endret, og at USA rapporteres som eget segment.

Jon Georg Dale (FrP) [16:13:13]: Til liks med den førre talaren vil eg òg gje honnør til statsråden for ei grundig utgreiing, som i utgangspunktet er det som er grunnlag for dagens diskusjon. Vi kunne ha sagt mykje om lærdommen vi må ta av dåverande Statoils eventyr i Nord-Amerika, men debatten i dag er ikkje tidspunktet for det – for det er ikkje det som er til behandling.

Eg meiner, i lys av innlegget til saksordføraren, likevel at det er nødvendig å knytte eit par kommentarar til saka. Innlegget til saksordføraren var omtrent like ryddig som resten av saka har vore handtert derifrå. Det var fullt av logiske bristar og konklusjonar på svakt grunnlag. For når Arbeidarpartiets representantar snakkar om

den aggressive vekststrategien som selskapet har hatt, er det den same aggressive vekststrategien som dåverande statsråd Borten Moe i høyringa i Stortinget sa at ikkje var politisk omstridd av den same regjeringa som representanten Barth Eide sat i. Det som no er problemet, var altså politisk velsigna, og det vart stadfesta i høyringa av statsråden som då hadde ansvaret.

Det andre er at staten har vore ein passiv eigar. Når komiteen held høyringar, vil eg tilrå representantane å halde dei berre viss ein har tenkt å høyre etter. Det som kom fram i denne høyringa, var jo tvert imot at det var to forhold som hadde vore spesielt viktige i all eigardialog. Det eine var at ein fokuserte på kostnadskontroll i prosjekta, og det andre var at ein fokuserte på lønsemd. Basert på det som kjem fram – og ikkje berre frå statsrådene som har stått for eigardialogen i den perioden, men òg frå både styreleiarar og administrerande direktørar som har sete tidlegare, og som alle stadfestar at det har vore eit gjennomgåande fokus i eigardialogen – trekjer Arbeidarpartiet ein konklusjon heilt ut av lufta.

Det har vore problemet med denne saka. I staden for at ein gjer det som Stortinget burde ha gjort i denne saka, nemlig å vurdere utgreiinga frå statsråden, som er temaet i dag, har Arbeidarpartiet hatt sin heilt eigen agenda i dette. Det tener verken staten som eigar eller selskapet, og heldigvis er saka no avslutta.

Ole André Myhrvold (Sp) [16:16:28]: Statoil, eller nåværende Equinor, ble etablert av framsynte norske politikere for å forvalte fellesskapets interesser. Det har tjent oss godt. Selskapet var – og er – et enestående redskap for det norske folk og våre interesser.

Saken knyttet til Equinors virksomhet og overskridelser i USA er alvorlig, men ingen i denne salen bør likevel være overrasket. Da Stortinget i 2001 behandlet delprivatisering av selskapet, omtalte daværende regjering i proposisjonen det som følgende: at Statoils interne kultur og kommersielle handlefrihet er en hemsko.

Med andre ord ønsket flertallet i denne salen å gi selskapet en klart større handlefrihet. Den handlefriheten har selskapet fått.

Om ikke eierskap er en krevende øvelse i et heleid statlig selskap, noe vi har sett flere eksempler på, er det desto mer krevende i et delstatlig selskap, og det er tilsynelatende bred enighet om prinsippene for profesjonell eierstyring, der eiermakten først og fremst utøves på generalforsamling. Samtidig er det tilsynelatende bred enighet om at staten skal opptre som ansvarlig eier.

Det er også sånn at statens frihet som eier i utgangspunktet ikke er annerledes enn privates handlingsrom som eiere. Likevel plikter staten i selskaper der de har eierskap, løpende å vurdere selskapets måloppnåelse og lønnsomhetsutvikling. På samme måte som selskaper

har et selvstendig ansvar for å ta samfunnsansvar, har staten som eier et ansvar for at dette ivaretas av selskaps ledelse, sammen med krav til sunn økonomistyring og måloppnåelse.

Det er ingen motsetning mellom prinsippene for god eierstyring og tydelig eierstyring knyttet til det. Tvert om lever vi i en tid der dette er en type forventning de fleste ansvarlige eiere stiller til sine selskaper. Ingen selskaper lever i et vakuum, og aller minst i et vakuum fra sine eiere. Det bør særlig ikke gjelde i selskaper der staten har et strategisk eierskap.

I denne saken, hvor Equinor har hatt et historisk stort tap knyttet til sitt USA-engasjement, burde selskapet klart vist mer åpenhet og gitt mer informasjon knyttet til de utfordringer selskapet møtte, til sine eiere. Staten på sin side burde tydeligere tatt opp tråden fra 2014, da Finanstilsynet første gang kom med en klar anbefaling om tydeligere å rapportere på USA-engasjementet.

Senterpartiet mener vi nå må ta lærdom av denne saken og ta alvor et inn over oss. Vi ser fram til, eller – for å si det på en annen måte – vi imøteser Riksrevisjonens rapport og den videre behandlingen av den. Det vil gi oss en bedre pekepinn på hvordan eierstyringen og eierdialogen i framtiden kan ivaretas og gjennomføres på en tydeligere og bedre måte.

Lars Haltbrekken (SV) [16:19:50]: Saken vi behandler i dag, er svært alvorlig. Det er avdekket en økonomisk ukultur som savner sidestykke i norsk industrihistorie. De økonomiske tapene på over 200 mrd. kr er etter hvert godt kjent. Det som ikke har vært så godt kjent, har vært de miljø- og helsemessige sidene av denne fatale satsingen. Rundt halvparten av tapene anslås å ha vært en følge av at man satset tungt på å hente opp skiferolje og skifergass, en forferdelig skitten måte å utvinne fossil energi på.

I går kveld ble vi grundig presentert for de miljø- og helsemessige utfordringene knyttet til Equinors satsing i USA gjennom Brennpunkt-programmet på NRK. Den 28. juni 2014 brant det på gassanlegget som Equinor var involvert i, i Monroe County i delstaten Ohio. Det var store tanker med kjemikalieblandinger som gikk i luften. Siden det var mye diesel i området, brant det i flere dager. Svart røyk veltet opp over lokalbefolkningen, og de kunne i går på Brennpunkt fortelle at de kastet opp, ble svimle og blødde neseblod. De brannkorpene som kom til brannen, fikk ikke vite hvilke kjemikalier det var som brant. Skal man slokke en brann, må man for å være trygg vite hvilke kjemikalier det er i brannen. Noen typer kjemikalier vil eksplodere hvis brannfolkene bruker vann på dem. Først flere dager etterpå fikk brannmannskapet oversikt over hva som var der. Men heller

ikke nå fikk de vite alt. Noen av kjemikalieblandingene var visstnok forretningshemmeligheter.

Equinor skryter av å ha åpenhet om hvilke kjemikalier de bruker, men det er vel her som med de økonomiske forholdene knyttet til denne satsingen – det å gi informasjon på en enkel og grei måte som gjør at folk forstår hva det dreier seg om, er tydeligvis vanskelig for selskapet. I Nord-Dakota, der Equinor hadde størst aktivitet, har myndighetene fått inn meldinger om 239 ulike uhell hos Equinor de siste årene – noen små, men også en god del større.

Det er på tide å få kartlagt også de helse- og miljømessige konsekvensene av Equinors satsing i USA og andre land. Derfor har SV i dag fremmet et forslag om det. Vi har nå fått belyst de økonomiske tapene. Nå må vi også få belyst de miljømessige og helsemessige tapene denne skandalen har medført.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslaget sitt?

Lars Haltbrekken (SV) [16:22:56]: Representanten tar opp det forslaget som SV står bak.

Presidenten: Då har representanten Lars Haltbrekken teke opp det forslaget han refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [16:23:13](komiteens leder): Som komitéleder vil jeg faktisk få starte med å takke komiteen for et ikke altfor godt samarbeid i denne saken. Den konstitusjonelle rollefordelingen har vært i spill i løpet av denne saken. Det var en stor diskusjon om det skulle være åpen eller lukket høring – i en sak som handler om en redegjørelse fra en statsråd som det aldri har vært høring på, så vidt jeg vet. Dette har vært preget av andre agendaer, og det hører vi i debatten her.

Det er en historiefortelling om et Equinor som fikk mandat til å ekspandere, og særlig under den rød-grønne regjeringa. Med dagens saksordfører Espen Barth Eide om bord i regjeringa fikk Equinor gullkortet til å prøve seg på et fossilt eventyr i USA. Så kom det et oljekrakk i 2014. Det er ikke rart at det blir utfordringer med det. Men vi hører altså i dag ingenting annet enn «betydelig» og «tettere» – det er det jeg hører om hvordan eierstyringen kunne vært organisert på en annen måte enn det som har vært gjort etter 2014. Jeg hadde forventet at det i debatten i dag kom opp noen forslag til hvordan en skal organisere statens eierskap. Men det er ingenting om at en f.eks. kan ha en større armlengdes avstand. For eksempel er Equinor det eneste Olje- og energidepartementet har i sin portefølje. Alt annet statlig eierskap er i Næringsdepartementet. Den debatten er jo absolutt moden for å tas. Men det er det ingen debatt om her i dag. Det er bare «betydelig» og «tettere».

Som representanten Lars Haltbrekken var inne på, er ingen av oss stolte over hva Equinor har gjort i USA, heller ikke de partiene som i sin tid var veldig skeptiske til det eventyret de la ut på. Det er heller ingenting om erkjennelsen som styret hadde i den høringen som etter hvert ble, at de har tatt ansvar. Som representanten Westgaard-Halle var inne på, erkjenner de at en tok på seg en for stor oppgave og for stor risiko. De har i tillegg vært uheldige med bl.a. oljeprisen underveis.

I så pass store saker må en være redelig – hvilken sak er det vi nå diskuterer og debatterer? For framtida er det absolutt grunn til å diskutere både Equinors rolle og eierskapet, men på et annet vis enn det vi gjør her i dag.

På vegne av statsråd Tina Bru, som har håndtert denne saken utmerket, vil jeg si at det er leit at det er hun som på en måte blir plassert i gapestokken for denne behandlingen. Det er ikke verdig.

Tore Storehaug (KrF) [16:26:33]: Eg vil òg starte med å takke statsråden for ei god og grundig forklaring. Det er jo det som er saka vi no har brukt god tid på å behandle i komiteen.

Det å investere medfører risiko. Det kan bli lønsamt, eller det kan gå som det ser ut til å gå med Equinors investeringar i USA. Dei har ført til store tap, og det er openbert at det har vore store utfordringar med kostnadskontrollen internt. Det verkar som om selskapet undervurderte oppgåva dei tok på seg, overvurderte sine eigne evner, tok for høg risiko og reagerte for seint med å ta tak i problema.

Dette ansvaret ligg hos styret og leiinga i selskapet, og det er dei som er ansvarlege for det som har skjedd. Det blei slått fast då komiteen hadde høyring, at det er dette som gjeld, og tidlegare styreleiarar tok òg det ansvaret på seg. Det er viktig og riktig at selskapet har vore tydeleg på at dei har teke og skal halde fram med å ta ansvaret og lære av dei feila som har blitt gjorde. Det er tydelege forventningar frå oss om at det blir betre kontroll i framtida.

I tillegg til ansvaret for styret og leiinga er det jo òg sånn at Olje- og energidepartementet skal følgje opp forventningane staten har til selskap der ein har ein stor offentleg eigardel, sånn som det kjem fram av eigarskapsmeldingane som har hatt brei tilslutning i denne salen.

Statsråden har med forklaringa si vore tydeleg på at lønsemd og kostnadskontroll har vore ein del av eigardelen mellom Olje- og energidepartementet og Equinor, og det er positivt at Olje- og energidepartementet i eiaroppfølginga med Equinor etter 2014 har vore særleg oppteke av utviklinga og nedskrivningane til verksemda i USA. Både i kvartalsmøte mellom Equinor og Olje- og energidepartementet, etter resultatsframleg-

gingane til selskapet og i eigarmøte er dette tema som har vore oppe. Det er riktig, og det har vore bra.

Eg har lyst til å kome med ein refleksjon, for i denne salen har det vore brei tilslutning til eigarskapsprinsippa og brei tilslutning til mange av tinga som skjedde under førre regjering då Equinor føretok mange av investeringane som mange no har eit ønske om å debattere.

Kristeleg Folkeparti har vore kritiske til fleire av investeringane Equinor har hatt i utlandet, mest av alt til investeringane dei gjorde i oljesand, og eg meiner historia har vist at investeringane i skiferolje, skifergass og oljesand har vore dårlege investeringar. I tillegg har dei vore klimafiendtlige, medført store miljøinngrep og vore lite framtdsretta. Eg håper vi ser ei anna linje enn det for framtida, men mest av alt viser dette at vi har ein debatt der opposisjonen kranglar og ikkje berre klarer å møte seg sjølv i døra, men i fleire dører på ein gong. Statsråden har vore tydeleg og gitt ei god forklaring, som eg meiner står seg godt og godt kan leggast ved protokollen.

Per Espen Stoknes (MDG) [16:29:47]: Equinor, hvor staten eier 67 pst. av aksjene, har sløst bort 21,5 mrd. dollar på den største industrielle fiaskoen i Norges historie. Over 200 mrd. kr er tapt. Det tilsvarer omtrent 80 stortingsgarasjer og underjordiske tunneler når en inkluderer kostnadssprekkene. Det er omtrent fem ganger mer enn regjeringen vil bruke totalt på klimatiltak i neste års statsbudsjett.

Equinor har brukt skattebetalernes penger som fulle – oljepamper (munterhet i salen). Det er vanvittig, og eierdialogen må sørge for at det aldri skjer igjen. Equinors USA-fiasko demonstrerer hvor lite kontroll skiftende regjeringer har hatt med selskapets utenlandsinvesteringer.

Noen vil kanskje mene at det er feil av Miljøpartiet De Grønne å blande inn klimapolitikk i denne debatten, som isolert sett handler om statlig eierskap og mislykkede investeringer. Men i denne saken henger klima og økonomi så tett sammen, fordi man har tatt en enorm klimarisiko og samtidig en enorm finansiell risiko og mislyktes spektakulært med begge. De fleste investeringene Equinor gjorde i USA, krever en historisk høy oljepris – også i strid med norske prisprognoser fra Oljedirektoratet for å bli lønnsomme – og var basert på giftige produksjonsmetoder.

Hvis så dyre ressurser skal bli lønnsomme, forutsetter det at disse ressursene utvinnes og forbrennes, i tillegg til veldig mye av den andre fossile energien som kan utvinnes med langt lavere balansepris. Skulle Equinors USA-investeringer bli lønnsomme, måtte forbruket av fossil energi blitt så høyt at klimaendringene antagelig ville blitt selvforsterkende.

Statseide selskaper kan ikke operere på denne måten. Vi er fornøyd med at statsråden erkjenner det, men jeg registrerer at regjeringspartiene mener det først og fremst er Equinor som selskap og ikke staten som eier som har noe å lære av denne dyre saken. For meg framstår det imidlertid åpenbart at også departementet burde sett varsellampene blinke, spesielt etter at det ble informert om svikten i økonomistyringen.

Miljøpartiet De Grønne foreslo tidligere i år å nedsette en uavhengig granskingskommisjon for å undersøke Equinors utenlandsinvesteringer med miljø- og helsekonsekvenser. Nå må vi vente og se hva Riksrevisjonens rapport konkluderer med, men dette er antagelig den største industrielle fiaskoen i Norges historie. Derfor utelukker ikke Miljøpartiet De Grønne at vi kommer til å fremme forslag om en uavhengig granskingskommisjon på nytt.

Equinors USA-investeringer har vært en katastrofe som har utfoldet seg i sakte, men sikker katastroferetning under både rød-grønne og blå regjeringers makt. Nå må vi sørge for at dette aldri skjer igjen. Vi kan ikke vedde mot nødvendig klimaomstilling, klimarisiko og global energiomstilling. Det må inn i eierdialogen.

Statsråd Tina Bru [16:33:05]: Utgangspunktet for min redegjørelse i juni i år var at Equinor i perioden 2008–2011 gjennomførte flere store investeringer i såkalte ukonvensjonelle ressurser som skiferolje og skifer-gass i USA. Disse investeringene førte senere til store økonomiske tap, noe som også har fått bred omtale i norske medier og danner bakteppet for hele denne saken. Som jeg tidligere har gitt klart uttrykk for, er dette en alvorlig og vanskelig sak.

Equinors investeringer i USA ble foretatt på bakgrunn av en strategi om å vokse internasjonalt. Dette skjedde i en periode preget av høye olje- og gasspriser og sterk konkurranse blant de internasjonale oljeselskapene om å sikre seg nye ressurser. Et bredt flertall i Stortinget hadde også tidligere uttrykt støtte til selskapets internasjonale vekstambisjoner.

I 2014 falt oljeprisen derimot brått, og dette førte til at selskapet måtte skrive ned store bokførte verdier. Oljeprisfallet og de store økonomiske tapene ble starten på en omfattende prosess i selskapet, der det også ble avdekket problemer med internkontroll og andre forhold. Alt dette er godt beskrevet i den eksterne gjennomgangen fra PwC av virksomheten i USA. I sum tegner rapporten et bilde av at selskapet undervurderte oppgavene de tok på seg. De overvurderte egne evner, de tok for høy risiko og reagerte for sent med å ta tak i problemene. Den interne kontrollen er nå betraktelig forbedret, men det gjenstår ytre forbedringsarbeid, som jeg vil følge opp i eierdialogen med selskapet.

Jeg merker meg at en samlet komité understreker at det er bred enighet om rammene for statens eierutøvelse, og gir uttrykk for at staten skal opptre som en ansvarlig eier som stiller tydelige forventninger til selskapet. Men jeg er mer spørrende til noen av de andre merkningene fra de rød-grønne partiene om eierskap. Hva menes f.eks. med «en tydeligere hånd» på eierstyringen? Betyr det f.eks. at Arbeiderpartiet og deres støttepartier vil at staten som eier bør involvere seg i selskapets forretningsmessige beslutninger? Dette er for viktige spørsmål til at Arbeiderpartiet kan være så utydelige. Det er heller ikke mulig å mene at prinsippene for eierstyring ligger fast samtidig som man åpner døren for noe helt annet.

Jeg stiller meg også uforstående til påstanden om at jeg har vært passiv i eieroppfølgingen av Equinor. Olje- og energidepartementet har tvert imot en aktiv eierdialog med selskapet, som inkluderer oppfølging av statens mål som eier og forventninger til selskapet. Jeg er åpen for at det alltid kan gjøres forbedringer i eierdialogen, og jeg har også tatt noen grep. Det er derimot en ganske annen debatt enn å åpne døren for en helt ny type eierskapspolitikk, slik jeg oppfatter at noen nå gjør.

Helt avslutningsvis vil jeg minne om at det er selskapets styre og ledelse som er ansvarlig for den daglige driften i Equinor. Dette gjelder også for tapene i USA. Denne arbeidsfordelingen mellom selskapet og staten som eier og oss som politikere er også ettertrykkelig slått fast i den eierskapspolitikken som et bredt flertall i Stortinget stilte seg bak så sent som i april i år.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Espen Barth Eide (A) [16:36:22]: Statsråd Bru holdt en grundig og ryddig redegjørelse om dette i juni. Hun sa da, og ikke minst nå og i høringen vi hadde, at hun tok en del grep. Det var bl.a. å be om ekstrarapportering, kreve større åpenhet, og hun sa nettopp nå – fornuftig nok, og som jeg støtter varmt opp om – at hun kommer til å følge disse spørsmålene nøyere opp i eierdialogen. Det er da interessant at hun samtidig mener at det ikke kan ha skjedd noe galt før. Hvorfor var det nødvendig for statsråd Bru å gjøre disse tingene i 2020, og hvorfor var ikke dette gjort i 2014 og fremover, for det var jo da disse problemene oppsto, og de ble jo stadig mer kjent for departementet, noe vi er blitt kjent med ikke bare gjennom PwC-rapporten, men også gjennom statsråd Brus egen redegjørelse. Så spørsmålet er ikke hva som har skjedd i 2020, mens Bru har vært statsråd, spørsmålet er hva regjeringen har gjort med dette siden de ble kjent med de røde tallene i 2014.

Statsråd Tina Bru [16:37:23]: Jeg har hørt flere si, som representanten Eide sier nå igjen her, at probleme-

ne med økonomistyringen ble kjent i 2014. Det stemmer jo ikke. Det som skjedde i 2014, var at Finanstilsynet hadde sett på et årsregnskap som Equinor – den gang Statoil – hadde i 2012, og påpekt at her var det noen ting som burde rettes opp. Tre ting ble rettet opp. Så pekte de også på dette med rapporteringen og måten tallene ble rapportert på. Det tok vi opp med selskapet, men det er noe helt annet enn å si at da ble departementet kjent med dårlig økonomistyring. Det var for øvrig også før de store tapene skjedde på USA-virksomheten, på et tidspunkt før det. Så det er en liten sammenheng der, selv om det blir gjentatt hele tiden. Det er noe veldig annet. Vi har etter at tapene ble kjent, kontinuerlig siden de store tapene kom, hatt dette på dagsordenen i eierdialogen med selskapet.

Espen Barth Eide (A) [16:38:14]: Det er kommet ganske tydelig fram både i PwC-rapporten, som for øvrig er veldig god og avklarende, og i høringen vi hadde, at to ting skjer i 2014. Det ene er at Finanstilsynet påpeker disse feilene, som helt riktig ble rettet opp, og også at de anbefaler at man rapporterer på USA-segmentet spesielt, noe som først skjedde da statsråd Bru ble statsråd i 2020, altså en beslutning i Equinor. Det andre som skjedde i 2014, var – slik det er beskrevet av selskapets ledelse selv og i PwC-rapporten – at da begynte varsel-lampene å blinke om økonomistyringen. Det er noe annet enn tapene. Tapene er én ting, det har å gjøre med oljeprisforventning. Økonomistyringen og svakhetene der, mangelen på oversikt, ble man kjent med i 2014, står det i rapporten og i Brus egen redegjørelse.

Så spørsmålet er: Burde ikke departementet fulgt mer opp på de spørsmålene, altså de som hadde å gjøre med manglende oversikt i USA-segmentet, slik Equinor selv oppfattet det og også begynte å rapportere til departementet?

Statsråd Tina Bru [16:39:15]: Jeg er enig med representanten i at det er en forskjell på tapene og internkontrollen, utfordringene med det, men det er fortsatt feil at departementet ble kjent med utfordringer rundt internkontrollen i 2014. Selskapet ble kjent med det, det er helt riktig, men det var ingenting som ble tatt opp med departementet rundt det. Det er for øvrig heller ikke informasjon som departementet i utgangspunktet skulle hatt, for det er i så fall informasjon som alle eierne skal ha. Men så har jeg likevel sagt, nå som vi kjenner omfanget av dette, at det var av et slikt omfang at jeg mener selskapet kunne vært åpne rundt dette, også i eierdialogen. Men det er feil som representanten nå har hevdet flere ganger, at departementet ble kjent med svikt i internkontroll og manglende økonomistyring i 2014. Det stemmer ikke.

Espen Barth Eide (A) [16:40:01]: Mener statsråden da at departementet burde blitt kjent med disse spørsmålene, når vi nå vet hvor alvorlige de var, altså at man hadde ekspandert seg inn i en fullstendig mangel på oversikt, som er veldig tydelig beskrevet i PwC-rapporten? Eller er det rimelig at man ikke fikk vite det? Er det slik at styret oppførte seg riktig, eller burde styret oppført seg annerledes, altså et styre som delvis er utgått av en generalforsamling hvor staten er hovedeier?

Statsråd Tina Bru [16:40:25]: Dette har jeg også vært tydelig på i min redegjørelse, og det har jeg også sagt flere ganger, at på grunn av omfanget av denne utfordringen har jeg ment at selskapet kunne og burde vært åpen med departementet om det. Det måtte for øvrig selvfølgelig ha gjeldt flere eiere enn oss, for vi skal ha samme informasjon. Men det er uansett opp til selskapet og styret å vurdere hva de skal gi av informasjon. Det er rollefordelingen som er i henhold til de eierskapsprinsippene, som vi for øvrig tilsynelatende alle stiller oss bak.

Jon Georg Dale (FrP) [16:41:06]: Under høringa gav fleire representantar frå Equinor, og kanskje spesielt Eldar Sætre, uttrykk for eit ganske solid forsvar for den statlege eigarskapspolitikken vi har hatt. I lys av dagens diskusjon og debatt er det vanskeleg å lese det som noko anna enn ei frykt for at det vert rokka ved grunnleggjande føringar som ligg i eksisterande eigarskapspolitikk, og som er eigna til og laga for å gje trygghet til andre investorar i statlege – og også delvis statleg eigde – selskap, for at det ikkje er ei aktiv rolleblanding, at ein kan vere trygg på å plassere kapitalen sin i den typen selskap. I lys av dagens diskusjon og dei merknadene frå m.a. Arbeidarpartiet som statsråden sjølv refererte til i sitt innlegg, uroar det statsråden at dette kan bidra til å gjere det mindre trygt å investere i selskap som Equinor for andre eigarar framover?

Statsråd Tina Bru [16:42:11]: Jeg mener at det er en klar styrke ved det norske statlige eierskapet at det all tid har vært bred enighet i Stortinget om prinsippene for dette. Det gir forutsigbarhet også for de private investorene som investerer i de selskapene hvor også staten er deleier. Det er viktige prinsipper å hegne om. Det jeg refererte til i mitt innlegg, som bekymrer meg, er at det nå skapes et inntrykk av at man trenger en annen type politikk, at man trenger en politikk hvor politikerne i stadig større grad skal gå inn og f.eks. si at man bør investere mer i dette, eller hvorfor er dere inne der, dere bør trekke dere ut – å drive en helt annen type styring enn det som er de prinsippene vi alle står sammen om. Jeg tror det er riktig å ha de prinsippene, og at det er sånn eierskapspolitikken skal være, nettopp for å gjøre

det attraktivt å være investor i selskaper som også staten eier.

Jon Georg Dale (FrP) [16:42:58]: Eg er einig i vurderingane som statsråden gjer rundt dette. Det som overraskar meg, er at det kan vere vanskeleg å sjå for seg at selskapa oppfattar noko anna. Ola Borten Moe, som då var olje- og energiminister, sa i 2011 om dåverande Statoils eventyr med oljesand i Canada, at det ikkje var opp til han å leggje seg opp i Statoils vurdering av om selskapet skulle engasjere seg i oljesand, men at det låg godt innfor det mandatet det delvis statleg eigde selskapet hadde fått. Det sa han til NTB. Det er dette som Arbeidarpartiet i dag omtalar som ein aggressiv vekststrategi, som dei har gløymt at dei sjølve var med på.

Men det til side. Er det grunn til å tru at selskapet oppfattar at dei ikkje sjølve er fri til å gjere sjølvstendige vurderingar, og at det er styret som overfor sine samla aksjonærar svarar på det, i lys av den diskusjonen vi har hatt i dag?

Statsråd Tina Bru [16:44:03]: Jeg mener at så lenge eierskapspolitikken er sånn den er, skal alle føle seg trygge på at det er sånn prinsippene fungerer, og at det er sånn vi driver eierstyring. Det betyr jo ikke at vi ikke kan ha en offentlig debatt om viktige spørsmål – og det skal vi ha. Men hvis man skal stå i en debatt og tegne et bilde av at man trenger en annen type styring, en slags sterkere hånd på rattet, uten å presisere det litt mer nøyaktig, tror jeg at det kan bli utfordrende fremover. Men jeg er som sagt opptatt av å hegne om de prinsippene vi har. Jeg mener det har tjent oss svært godt.

Lars Haltbrekken (SV) [16:44:51]: Etter avsløringene i Dagens Næringsliv tidligere i år om de store økonomiske tapene, ble det satt i gang en større ekstern gransking av hvordan det kunne gå så galt, og hvordan man kunne tape over 200 mrd. kr

I går kveld kunne vi se på Brennpunkt hvilke enorme miljø- og helsemessige konsekvenser Equinors satsing i USA også har hatt. Så mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden sørge for en tilsvarende uavhengig gransking av de miljø- og helsemessige konsekvensene av Equinors satsing i USA?

Statsråd Tina Bru [16:45:42]: Det er litt vanskelig for meg å kommentere de påstandene som vises i Brennpunkts dokumentar – jeg har ikke selv sett den dokumentaren – om landvirksomheten i USA. Det er nytt for meg, så jeg må henvise til selskapet for ytterligere kommentarer om det. Men jeg forventer selvsagt at Equinor er ledende i sin virksomhet når det gjelder å ta hensyn til helse, miljø og sikkerhet.

Lars Haltbrekken (SV) [16:46:09]: Jeg ber ikke statsråden om å kommentere de konkrete tingene som kommer fram i Brennpunkt-dokumentaren. Det jeg spør statsråden om, er om hun vil sette i gang en uavhengig gransking av de miljø- og helsemessige konsekvensene av Equinors satsing i USA, tilsvarende det vi fikk da det ble avslørt at dette hadde store økonomiske tap. Vil vi få en tilsvarende gransking for å se på de miljø- og helsemessige konsekvensene av denne satsingen?

Statsråd Tina Bru [16:46:46]: Jeg mener at jeg svarer på spørsmålet, for før jeg eventuelt kan ta stilling til noe sånt, må jeg vite hva påstandene er om den virksomheten, og på hvilken måte den eventuelt påvirker helse og miljø. Det har jeg ikke informasjon om her jeg står i dag, så jeg kan ikke ta stilling til et slikt spørsmål. Så på det nåværende tidspunkt: Nei, jeg vil ikke ta et slikt initiativ. Men igjen: Jeg har ikke sett dokumentaren, jeg kjenner ikke til disse påstandene. Dette er spørsmål som må rettes til selskapet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Martin Kolberg (A) [16:47:31]: Når jeg tar ordet nå, er det med bakgrunn i den kunnskapen jeg har om forholdet mellom eierskapsstyringen og Equinor gjennom mange år som medlem av kontrollkomiteen, og også som leder av den i fire år.

Jeg vil først si, når det gjelder de utfordringene vi snakker om her, spesielt eierskapsstyringen, men også USA-styringen, at USA-hendelsene handler om mange år og forskjellige, skiftende regjeringer. Og jeg skal si noe som kanskje overrasker Stortinget. Når jeg tar ordet, er det også fordi jeg gjennom det jeg nå skal si, vil – iallfall – forsøke å bygge opp statsrådets autoritet i forhold til den voldsomme makten som denne delen av norsk industri representerer. Med det mener jeg å si at det er nødvendig at Stortinget er veldig oppmerksom på at det her er spørsmål om mentalitet og kultur som i gitte tilfeller utfordrer staten som eier i Norges viktigste industrielle selskap.

Mentalitet og kultur – hva mener jeg med slike ord? Jo, vi hører nå statsråden si at hun skulle ønske at Equinor hadde fortalt departementet om de store tapene som kom, i størrelsesordenen 200 mrd. norske kroner, på et tidligere tidspunkt, at det hadde vært bra om de gjorde det. Slik hører jeg henne i hvert fall. Men det er uomtvistelig slik at det var gjennom mediene vi fikk vite summen. Stortinget hørte ikke noe om det store tapet på et tidligere tidspunkt. Dette forteller om mentaliteten og kulturen i denne kommunikasjonen, som ikke er

slik som den burde være. Men Arbeiderpartiet støtter jo prinsippet om eierskapsstyringen, det bør ikke være tvil om det. Det er ingen som behøver å stille seg tvilende til det, men den balansen må være slik at staten som eier får de opplysningene som den fortjener, og som den har krav på. Det er uomtvistelig slik at det er først etter at mediene går inn i saken, dette blir en stor politisk sak, fordi opplysningene kommer gjennom mediene, ikke gjennom de kanalene de skal komme gjennom.

Jeg har et annet eksempel, som jeg skal bruke de siste sekundene til å fortelle om, og som bare er et eksempel av en annen karakter, nemlig Angola. Jeg tror det var seks eller syv brev jeg skrev til Equinor om det i forrige stortingsperiode, og da lovet de bot og bedring, det skulle gå i orden i Angola. Nå sier de akkurat det samme til den nåværende statsråden, og saken er fortsatt ikke i orden. Hundrevis av millioner er det umulig å redegjøre for.

Espen Barth Eide (A) [16:50:58]: En sentral del av denne saken er spørsmålet om hva man mener med forsvarlig eierstyring, og der ligger kanskje også hunden begravet. Flere fra posisjonen har vært inne på det.

La meg begynne med å slå fast at Arbeiderpartiet og hele flertallet som har skrevet seg sammen i denne saken, eksplisitt understreker at man støtter opp om prinsippene bak profesjonell eierstyring. For ordens skyld: Det innebærer altså åpenhet, likebehandling mellom eierne, at eierskapet skal utøves gjennom generalforsamling, valg til styre og offentlig kunngjorte mål og ambisjoner for eierskapet.

Dette betyr imidlertid ikke, som noen synes å tro, det samme som armlengdes avstand. Det er faktisk ingen motsetning mellom disse prinsippene og en tydelig eierstyring når det gjelder ansvarlighet, sunn økonomistyring, måloppnåelse i forhold til offentlig uttalte mål og eksplisitte krav til såkalt ESG, altså til miljø, sosiale forhold og styring. Flertallet mener tvert imot at dette er en type forventninger også private eiere stadig tydeligere gir uttrykk for overfor de selskapene de eier. Det inntrykket som – som sagt – har festet seg, er at staten på tross av å være hovedeier har oppført seg som den snilleste gutten, som ikke ønsket å forstyrre dem som egentlig bestemte, ikke på sovesal 1, men i generalforsamlingen. Eierstyringsdialogen skal ikke bare være en kanal for informasjon og passivt samtykke, men en reell toveisdialog mellom eier og eid selskap, og tross direkte spørsmål i høringen kom det ikke fram noe eksempel der noe sentralt forhold ved selskapets handlingsmåte har blitt endret som konsekvens av denne dialogen.

Det er altså ikke et spørsmål om man er for eller mot prinsippene for god eierstyring; det er om staten skal tillate seg å ha det samme ambisjonsnivået for sine eier-

skap som private eiere i stadig større grad selv gir uttrykk for, f.eks. i forhold til oppfyllelse av Paris-mål, f.eks. i forhold til sosialt ansvar, f.eks. i forhold til miljømessig ansvar. Det er ikke situasjonen nå. Det er en misforståelse om en nå skal forsøke å skape et inntrykk fra en tilsynelatende godt samordnet opposisjon om at prinsippene om ansvarlig eierstyring betyr at man helst skal mene minst mulig, for det er det de som sitter i ledelsen av selskapene, som helst bør gjøre, og kanskje også dem man har valgt til styret, men som eier skal man ikke gi uttrykk for noe mer enn det.

Det er en dårlig start også på det vi skal inn i nå, hvor det er utrolig viktig at det som tross alt er en fantastisk suksesshistorie, altså hele historien om Statoil og Equinor, også skal kunne bli med oss og ta en lederrolle inn i det grønne skiftet og inn i en fornybar framtid. Da tror jeg vi trenger en mye tydeligere næringspolitikk, herunder en mye tydeligere eierskapspolitikk.

Stefan Heggelund (H) [16:54:20]: Vanligvis når vi behandler saker i komiteen, og uansett hvilken komité vi er i, er det slik at den som blir valgt av de andre komitémedlemmene til å være saksordfører, selvfølgelig har et ansvar for sakens framdrift, men også et ansvar for å ha dialog, diskutere med de andre partiene og prøve å finne løsninger og formuleringer man kan stå sammen om. Det er en styrke ved måten vi jobber på i det norske storting, den konsensustradisjonen vi har i Norge.

Saksordføreren i denne saken, representanten Espen Barth Eide, har valgt en annen strategi. Konklusjonen visste han på forhånd hva skulle være. Han visste også at han skulle få saken til å handle om mange andre ting enn det Stortinget skulle behandle, nemlig statsrådets grundige og gode redegjørelse. Kommunikasjonen mellom saksordføreren og de ulike partiene gikk gjennom media – så takk for samarbeidet, vil jeg si.

Så vil jeg henlede oppmerksomheten til side 2 i innstillingen: «Komiteen vil understreke at det er bred enighet om prinsippene for profesjonell eierstyring.» Espen Barth Eide var litt inne på det i sitt innlegg.

Vi i regjeringspartiene var litt usikre, for vi er enige om prinsippene for eierskapsstyring. Nå skal vi stå i den merknaden, for vi kan ikke begripe at Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal det – med de merknadene de har i tillegg til den merknaden. Det er totalt utydelige merknader, og når de kommer på talerstolen for å forklare dem, går det faktisk ikke an å forstå hva det betyr. Representanten Barth Eide snakket om at et eller annet sted lå hunden begravet. Men man må først begrave en hund for å finne den begravede hunden. Det er helt umulig å forstå.

Hvis vi ser på side 3 i innstillingen: «Flertallet mener også at oppfølgingen fra departementets side kunne vært tettere.»

Ja vel? Jeg vil at representanten Barth Eide og representanten Myhrvold går opp og forklarer nøyaktig hva de ville gjort hvis de var olje- og energiminister. På hvilken måte ville de håndtert det annerledes? Det er bare å tegne seg, for vi har ikke hørt noe i noen av innleggene som kommer fra opposisjonen, om hvordan de ville håndtert situasjonen annerledes. Derfor er merknadene også så utydelige. Sånn sett er dette dessverre også blitt et politisk spill.

Ruth Grung (A) [16:57:35]: Jeg er visst alltid så heldig å få komme etter representanten Stefan Heggelund. Det får opp temperaturen.

Som stortingsrepresentanter har vi et ansvar for at loven følges opp, for at eierskapsmeldingen følges opp, og for at det skjer gjennom sittende statsråd. Jeg føler at det er det vi har gjort. I petroleumsloven står det helt tydelig:

«Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet.»

Det som har skjedd, er jo at man har brukt av folkets ressurser – overskuddet fra norsk sokkel – til å investere med store tap over utrolig lang tid, i en helt annen del av verden. Når man ser det som skjer med tanke på oljekrakket – som noen snakket om – som kom i 2014, ville det ikke da være naturlig at man nettopp i eierstyringsdialogen tok opp dette: Hvilken risiko har vi nå i forhold til de utenlandske investeringene? Det er i hvert fall et eksempel på hva Arbeiderpartiet ville forventet.

Som tidligere regionpolitiker tok vi opp dette med leverandørindustrien. Store deler av vår leverandørindustri opplevde den gangen at Statoil fikk anbudene ute i verden, slik at vår lokale leverandørindustri ikke fikk oppdrag. Men da gikk vi tilbake til nettopp petroleumsloven og så at det faktisk er et av de hensynene man skal ta. Den gangen var det vi som satt i regjeringsposisjon, og det ble løftet opp, og man la en strategi for å endre og få bedre dialog med leverandørindustrien. Dette er iallfall to eksempler på hvordan det kan gjøres på en annen måte enn det vi har opplevd til nå.

Så retter vi ikke noen kritikk mot sittende statsråd. Altså: Man skal være glad for at vi har denne dialogen, og at Stortinget tar det ansvaret, med tanke på hvor viktig det er å ha en eierstyringsdialog. For det er et av de stør-

ste selskapene som til de grader har bidratt med inntekter nettopp for å sikre velferd, men som nå har gått på et stort tap. Man skal være glad for at vi har den dialogen. Men vi vet jo at det var Fremskrittsparti-statsråder som satt i forkant, så vi lurer jo litt mer på hva de har gjort i den tiden.

Så trekker man hele tiden opp hva som skjedde før 2014. Da var det bred enighet nettopp om å ta de investeringene internasjonalt for å sikre inntekter til samfunnet vårt videre.

Dette er iallfall noen eksempler på hvordan man kan bruke den eierstyringsdialogen på en positiv måte, nettopp for å sikre ressurser til felleskapet og til det norske samfunnet.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Statsråd Tina Bru [17:00:48]: Det er ingen av partiene i salen her i dag som ikke er helt enig i at det er gode grunner til at vi har denne debatten, og til at vi har hatt en så grundig gjennomgang av denne saken – fordi den er alvorlig. Det som har skjedd i USA, er ikke bra, og det har vært gode grunner til å diskutere det, nettopp fordi vi har så store interesser i eierskapet vårt i Equinor. Det er veldig viktig, det er det ingen tvil om.

Det som forundrer meg desto mer da, er at til tross for denne veldig grundige behandlingen vi har hatt av denne saken, den lange redegjørelsen jeg også holdt i Stortinget, og medfølgende høring i komiteen, virker det fortsatt å være komplisert for Arbeiderpartiet å skille mellom to ganske vesentlige ting i denne debatten. Da tenker jeg spesielt på at det fra talerstolen fra flere ulike representanter hevdes en slags påstand om at departementet ikke har vært klar over de store tapene i USA etter 2014. Jeg er enig i at det hadde vært særdeles oppsiktsvekkende hvis ikke Olje- og energidepartementet hadde fått med seg det resten av markedet og alle andre fikk med seg, at de måtte skrive ned store verdier etter at oljeprisen falt i 2014. Det har vi selvfølgelig vært fullstendig klar over.

Til representanten Grung, som mener at det hadde vært helt naturlig etter det å stille spørsmål om hvordan man skal følge det opp, hvordan man bedrer lønnsomheten: Det har jo departementet gjort i hvert eneste eierdialogmøte siden 2014. Siden tapene kom, har man hatt fokus på dette. Hvordan bedrer dere lønnsomheten i USA? Hvordan går de investeringene? Hva er veien videre? Det er absolutt i tråd med det som også er vårt ansvar som eier.

Jeg har også lyst til å påpeke noen andre ting jeg synes er litt merkelig i den litt andre debatten som er her i salen, om hva eierskapspolitikken skal være i fremtiden. Det høres også ut som om staten ikke har noen for-

ventninger til de selskapene vi eier. Selvfølgelig har vi det, det er bare å gå inn på regjeringen.no og lese statens forventninger til selskapene hvis man er i tvil om det. Der står det listet opp ganske nøyaktig mange av de tingene representanten Barth Eide særlig etterlyser, f.eks. bærekraftig verdiskaping, tydelige mål og strategier for det. Alt dette er nedfelte forventninger vi selvfølgelig har til selskapene.

Det er viktig, men det er en forskjell på det og å ønske seg en situasjon hvor politikerne skal gå inn og f.eks. instruere et selskap til å investere mer i et spesifikt segment, f.eks. fornybar. Det er en ganske annen type eierskapspolitikk. Det kan godt hende at det er det Arbeiderpartiet ønsker seg, men når man blander det inn i oppfølgingen av alt som har skjedd i USA, og tapene som kom som følge av en strategi om å vokse – som for øvrig skjedde under den regjeringen representanten Barth Eide var en del av – får jeg lyst til å spørre om hvilke spørsmål representanten Barth Eide ville stilt hvis han hadde vært olje- og energiminister den gangen, i stedet for forsvarsminister. Ville representanten stilt spørsmålene: Hva er bakgrunnen for den strategien? Vokser dere litt for fort nå? Bør dere ikke bremse opp? Hadde han instruert selskapet til å bremse opp hvis han var i tvil om at dette var riktig vei? Jeg tror ikke det, for det ville vært helt motsatt av de eierskapsprinsippene vi er enige om.

Lene Westgaard-Halle (H) [17:04:01]: Dette er en viktig sak. Likevel har denne debatten egentlig gitt meg flere spørsmål enn svar.

I høringen vi hadde i komiteen, kom det ikke fram noe annet enn det vi allerede visste. Equinor var tydelige på at de hadde sagt ja når de burde ha sagt nei. De var tydelige på at det var deres ansvar. Arbeiderpartiet stiller likevel spørsmål ved statens eierdialog: Noe burde vært gjort annerledes. Noe bør gjøres med eierstyringen.

Ok. Da lurer jeg på tre ting som jeg håper representanten Barth Eide kan svare på. For det første: Dersom dagens tverrpolitisk vedtatte eierskapspolitikk, for øvrig lagt til grunn i Stortinget gjennom flere tiår, ikke er noe Arbeiderpartiet lenger støtter, hva vil Arbeiderpartiet endre? Hva helt konkret betyr tettere, tydeligere og mer aktiv eierstyring? For det representanten Barth Eide gir uttrykk for nå, er noe helt annet enn det Stortinget har vært enige om i årevis.

Og så lurer jeg litt på: Statsråd Tina Bru lurte på hvilke spørsmål Barth Eide stilte. Jeg lurer på hvilke spørsmål utenriksminister Espen Barth Eide og olje- og energiminister Ola Borten Moe ikke stilte da de gjennom eierstyring hadde dialog med Statoil om risikoen, eller da den rød-grønne regjeringen på den tiden hadde

regjeringslunsjer og diskuterte utenriks- og energipolitikk.

Nummer tre: Hvilke helt konkrete grep skulle representanten Barth Eide ønske at den rød-grønne regjeringen hadde tatt den gangen de trappet opp det de den gang kalte eventyret i USA, som kunne ha endret utfallet, og som hadde gjort at vi ikke hadde stått her i dag og hatt den diskusjonen vi har i dag, gitt den eierskapspolitikken som da lå til grunn? Jeg forutsetter da at det er den eierskapspolitikken som lå til grunn da, ikke den eierskapspolitikken Arbeiderpartiet nå drar opp for framtiden.

Jon Georg Dale (FrP) [17:06:17]: Eg skulle nok ein gong ønskje eg kunne halde meg berre til utgreinga, som er temaet, men i lys av dei innlegga som har vore, kan eg ikkje det.

Representanten Martin Kolberg seier at Arbeiderpartiet står fullt og heilt bak eigarskapsprinsippa. Hadde det berre vore sant. Representanten Kolberg har tradisjonelt vore ryddig i desse spørsmåla, og eg har lyst til å gje han honnør for det. Men Arbeiderpartiet tek eit steg vekk frå det når dei i denne saka skriv:

«Flertallet mener at det i framtida trengs en tydeligere hånd på denne eierstyringen, ikke minst hvis vi skal lykkes i å ruste Equinor til å bli en viktig og framtidsrettet motor for nyindustrialiseringen av Norge inn i fornybaralderen på veien mot et klimanøytralt samfunn.»

Det kan ikkje lesast som noko anna enn at staten, som eig 67 pst. av aksjane, skal bruke makt direkte i eit selskap som har andre, private, aksjonærar, til å tvinge på plass avgjerder som styret sjølv ikkje har teke. Viss ikkje Arbeiderpartiet meiner det, hadde dei naturlegvis ikkje skrivne det.

Men det er det som er problemet i denne debatten, og som gjer at vi andre, når nyheitene lagar program, vil sjå litt rare ut fordi vi ikkje held oss til temaet. Det skjer fordi Arbeiderpartiet er i ferd med å undergrave fullstendig det eigarskapet som staten har hatt, og har, i Equinor – den eigarskapspolitikken som Arbeiderpartiet er for. Det er den dei undergrev gjennom denne måten å handtere det på, fordi det bidreg til å setje spørsmålsteikn for andre, private, aksjonærar ved om dei kan stole på at staten er ein ryddig eigar i eitt og alt.

I dette har representanten Martin Kolberg alltid vore ryddig. Men her framstår Arbeiderpartiet som noko heilt anna, heilt bevisst, òg understreka i fleire innlegg av representanten Barth Eide. Det er det som gjer at vi har denne diskusjonen på det nivået han no er, for sjølv dei av oss som er glade i private aksjonærar og meiner at private i større grad kunne ha eigd ein del av dette – fordi staten ikkje i eitt og alt er den beste eigaren eller

den beste måten å forvalte felles verdier på – innser at nokon må stå opp for dei eigarskapsprinsippa som gjer at staten kan vere ein profesjonell og etterretteleg eigar i denne typen selskap.

I sånne spørsmål har vi alltid før kunna stole på Arbeidarpartiet. Det er synd at vi ikkje lenger kan gjere det.

Ketil Kjenseth (V) [17:09:33]: Jeg velger å starte der representanten Jon Georg Dale sluttet. Det var et forløsende innlegg på talerstolen her fra representanten Martin Kolberg. Det satte jeg stor pris på. Jeg anser Martin Kolberg som en nestor og faktisk også som en mentor. Vi skal lytte til representanter som har mange år bak seg i Stortinget og i det politiske livet, og også i kontroll- og konstitusjonskomiteen, som eventuelt burde ha behandlet den saken vi nå diskuterer.

Han nevnte mentalitet, kultur, og at dette har vært registrert over mange år. Det tror jeg er helt riktig. Sånn sett burde vel denne debatten ha vært et annet sted, kanskje i et styrerom, like mye som den burde være her. Det skal vi ta med oss, og det må vi også ta med oss i den videre organiseringen av statens eierskap – det være seg debatten om vi skal plassere alt i ett departement, eller om vi skal organisere eierskapet i Equinor på et annet vis. Men det har faktisk også en del private eiere en del av ansvaret for.

Det er her det brister for Arbeiderpartiet i fortsettelsen. Jeg er opptatt av framtida – hvordan staten skal oppetre og bidra til bl.a. det grønne skiftet. Det er i hvert fall ikke gjennom mer skifergass og oljesand og en ekspansiv stat. Representanten Ruth Grung vil stadig tilbake til 2014, men den store risikoen ble jo tatt lenge før det. Det var da det ikke var noen særlig vei tilbake, da oljeprisen falt. Så det hører definitivt med i diskusjonen en har, ikke minst om framtida.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil fortsette å legge et stort ansvar hos statlige elefanter i rommet, som jeg kaller det. Hvor store skal de elefantene få bli i spørsmålet om å ta risiko på egen kjøp, uten å lytte til politiske signaler, f.eks.? Så det hører virkelig hjemme i den framtidige debatten om det store, grønne skiftet. Hvor mange slike skal vi skape? Det er også en viktig del av denne debatten.

Vi har flere i verktøykassa, så jeg håper vi ikke navigerer f.eks. Statkraft inn i et slikt eierskap. Dette er viktig også for hvilke aktører vi skal bidra med. Vi må ta med oss i speilet denne debatten i den politiske utformingen for det videre.

Dag Terje Andersen (A) [17:12:41]: Jeg har med interesse fulgt med på denne saken, via både media, redegjørelsen og den behandlingen som har vært i energi- og miljøkomiteen. Jeg kan vel si at jeg ble noe forundret

da jeg hørte representanten Westgaard-Halle på radio forklare det norske samfunnet hvorfor høringene måtte være hemmelige, i en sak som delvis handlet om at det hadde vært for lite åpenhet om Statoils transaksjoner. Men jeg skal la det ligge.

Dette er ikke den eneste gangen vi kommer til å diskutere Equinor. Vi har en sak til som ligger i Stortinget. Det gjelder spørsmål vi har stilt statsråden om Angola. Vi vet også at det kommer til å bli omtalt i en riksrevisjonsrapport som vi mottar tirsdag den 15. desember. Så vi kommer tilbake til dette spørsmålet. Derfor hadde jeg bare tenkt å si litt om det som har vært en del av debatten om eierstyring.

Jeg gjør det fordi det var jeg som la fram den første eierskapsmeldinga. Så det statsråden nå hyller som eierskapsprinsipper, er prinsipper som har vart siden den gangen, og som jeg skrev og la fram for Stortinget, og det har vært bred oppslutning om dem. Men det at man skal ha en ryddig eierskapsstyring, betyr ikke at man skal ha en passiv eierskapsstyring. Og noen ganger når statsråden omtaler «armlengdes avstand», er det sånn det kan høres ut – at vi skal være litt som et blindt investeringsfond. Nei, vi skal ikke være det, men vi skal være forutsigbare.

Da jeg la fram den første eierskapsmeldinga, gjorde jeg det på Oslo Børs. Det gjorde jeg nettopp fordi andre aksjonærer og andre som eventuelt ville bli aksjonærer, skulle være kjent med statens posisjoner. Men så består det aktive eierskapet i at når vi har uttalt hva vår ambisjon er med å ha eierskap i det selskapet, må vi som eier aktivt følge det opp, på aksjelovens demokratiske vis. Vi må gjøre det via eierdialog for å tydeliggjøre våre intensjoner, men vi må også eventuelt – jeg sier ikke at det nødvendigvis gjelder denne saken, men generelt i eierstyringen – påvirke styresammensetningen og om nødvendig sørge for at regjeringas representanter møter opp på generalforsamlingen for å stå for den holdningen vi har gitt uttrykk for, for vår andel av aksjeposten.

Det er det vi mener med aktivt eierskap – et forutsigbart eierskap. La meg si det slik: Det er mange eiere, og noen av dem er ganske passive investorer, men for den industrielle kapitalist i Norge er staten den beste kamerat en kan ha når det gjelder både forutsigbarhet og stabilisering av kapital. Det er en eierskapspolitikk vi har stått for, og vil stå for videre. Men vi kommer også i framtida til å spørre om statsråden har fulgt opp det statsråden har sagt i eierskapsmeldinga, selv om den er lagt fram av et annet departement enn det herværende statsråd bestyrer.

Espen Barth Eide (A) [17:16:01]: Jeg konstaterer at regjeringspartiene, hvori opptatt Fremskrittspartiet, har samordnet seg godt. De har åpenbart bestemt seg

for at de i stedet for egentlig å snakke om regjeringen kunne gjort noe som helst annerledes, heller vil snakke om saksordføreren. Jeg er jo litt beåret over det, men jeg mener det kanskje er feil bruk av Stortingets tid.

Det begynner med representanten Kjenseth, som takker for «et ikke altfor godt samarbeid», som jo er en interessant form for takk. Det topper da i kjent stil Stefan Heggelund, som går til et personangrep på meg. Jeg husker veldig godt det gode, gamle slagordet «svakt argument, hev stemmen». Det har åpenbart stått sentralt i den PR-boka som regjeringen har lagt til grunn her, for det virker som om det er hovedpoenget, at vi sier noe litt uforskammet når vi mener at hovedeier bør mene noe om måloppnåelse eller fravær av det i et selskap.

Nå svarte representanten Dag Terje Andersen meget godt, han som altså selv utarbeidet disse bejubledede eierskapsprinsippene som jeg stiller meg veldig solid bak, og som vi flere ganger har vært inne på hva betyr. Det betyr ikke passivt eierskap. Det betyr ikke at man skal være «hands off» eller ha armlengdes avstand. Det betyr tydelighet og åpenhet om mål, langsiktige mål. Hvilke mål vil man bruke eierskapet til å oppnå? Selvfølgelig å tjene penger – men hva ellers? Det betyr også at det skal utøves på generalforsamlingen gjennom valg til styre, og det skal være likebehandling av eierne.

Poenget, som vi åpenbart ikke helt klarer å bli enige om, er at det kan da ikke være noe galt i at staten er en like aktiv eier som de private eierne i samme selskap er, for f.eks. et fond som KLP stiller jo et klart krav gjennom sitt eierskap til den porteføljen de eier. Dette er hovedtrenden i både norsk, europeisk og amerikansk internasjonal eierskapsutøvelse på privat side – og heldigvis veldig ofte i retning av strengere krav til både miljømessige forhold, klimamessige forhold, sosiale forhold, godt styresett, osv. Det kan staten gjøre. Det er langt derfra til å bryte med godt eierskap.

Spesielt interessant – for å bruke et parlamentarisk uttrykk – blir det når Kjenseth begynner å hylle innlegget til Martin Kolberg. Jeg hyller også innlegget til Kolberg, men det går altså ikke an å være enig med Martin Kolberg og regjeringens felles posisjon samtidig, for Martin Kolbergs innlegg var et veldig klart uttrykk for at det har vært en kulturell barriere mot å utøve dette tydelige eierskapet. Det var et meget godt innlegg. Så jeg undrer meg på hvordan Kjenseth først kan si at man må stå bak den tolkningen som regjeringspartiene har samlet seg om, og deretter være enig i Martin Kolbergs veldig gode innlegg.

Til slutt vil jeg si at det absolutt er ting også fra vår regjeringstid som bør diskuteres. Ingen av oss har på noe tidspunkt sagt noe annet. Det er grunn til å stille spørsmål ved den vekststrategien som begynte den gangen,

og det har vi da også gitt uttrykk for. Vi vet veldig godt når det begynte, og har ingenting imot å erkjenne det.

Lars Haltbrekken (SV) [17:19:25]: Vi skal alle være glade for at de økonomiske sidene ved denne saken har kommet fram i lyset, og at det som en følge av det kan bli endringer i hvordan Equinor rapporterer framover. Men jeg er forundret over den manglende viljen fra statsråden til å komme til bunns i de alvorlige miljø- og helsemessige konsekvensene som denne satsingen kan ha hatt.

Statsråd Bru refererte i sitt innlegg nå nettopp til noen av de forventningene som staten som eier har til statlige selskap. Statsråden refererte bl.a. til at man har en forventning om at det skal være bærekraftig verdiskaping. Ja, da er det grunn til å sjekke om det Equinor gjorde i USA, var i tråd med dette. Var det bærekraftig verdiskaping Equinor drev med i USA? Er de store miljø- og helsemessige konsekvensene som denne satsingen kan ha ført til, og som Brennpunkt viste i går kveld, i tråd med de forventningene som staten som en statlig eier har til bærekraftig verdiskaping?

Det er jo nettopp det vi i SV vil komme til bunns i når vi i dag, gjennom en uavhengig gransking av de miljø- og helsemessige konsekvensene, foreslår å se på hvor alvorlige de har vært, og om dette er i tråd med de forventningene staten som eier har. Og da overrasker det meg at statsråden ikke klart og tydelig sier at hun vil sørge for at det skal komme på plass en slik gjennomgang, nettopp for å se om de forventningene hun selv refererte til, er oppfylt av Equinor.

Åsmund Aukrust (A) [17:22:09]: Historien om Equinor og Statoil er egentlig en fantastisk historie. Det er en historie om et selskap som har skapt massevis av arbeidsplasser, som har skapt ny teknologi i verdensklasse, og som har skapt inntekter til fellesskapet. Jeg tenker at vi som sitter på Stortinget i dag, skal takke alle dem som har gått før oss og vært framsynte, som har turt å ta kloke og gode valg på vegne av fellesskapet. Det har skjedd gjennom en aktiv styring av norsk industripolitikk. Da blir det opp til oss som er politikere i dag, å klare å ta like framtidsrettede og kloke valg som dem som har gått før oss.

Da må jeg si at jeg egentlig blir både overrasket og litt bekymret når jeg hører tonen til de fire borgerlige partiene, for jeg mener at den tonen vi har sett her, har vært en latterliggjøring av hele debatten. De starter med å snakke om at dette har vært en tjo og hei-debatt, om hvem som har sagt hva i media, om når det har vært sagt. De har snakket om at det har vært et dårlig samarbeid, og at Espen Barth Eide har vært for lite opptatt av fellesmerknader og for mye opptatt av Arbeiderpartiet.

De har knapt vært innom hva saken egentlig handler om. Det handler om at statens selskap har tapt 200 mrd. kr og hatt en kultur som ikke tåler dagens lys, og at vi som storting har fått opplysninger om dette gjennom at det har vært gode medieoppslag. Det er det denne debatten handler om. Det er det som burde opprøre hele den norske befolkningen og dermed også Stortinget, hvordan Equinor har holdt på på vegne av oss.

Staten skal være en profesjonell eier, men det å være en profesjonell eier betyr ikke å abdisere. Dag Terje Andersen sa det veldig godt i sitt innlegg: Det er fullt mulig å være en profesjonell eier samtidig som man er en aktiv eier. Hvis høyresiden ikke tror det, kan de jo se til private eiere, for de er stort sett det. De er både profesjonelle og aktive. Kan noen se for seg en privat eier som hadde tapt 200 mrd. kr på et prosjekt og så bare sagt nei, men sånn var det. Hvis noen setter spørsmålsteget ved det, er det tjo og hei og dette skal vi ikke ha noe av. Jeg er sikker på at en privat eier hadde satt i gang et mye større baluba enn det opposisjonen gjør i denne salen i dag.

Hvorfor skal staten være en dårligere eier enn det? Jeg mener tvert imot at staten bør være en mye bedre eier, for vi forvalter flere interesser enn private eiere gjør. Vi forvalter interessene til det norske folk.

Ketil Kjenseth sa at Tina Bru er satt i gapestokken. Hvem man mener har gjort det, var veldig uklart. Tvert imot har Tina Bru fått mye ros for sin gode redegjørelse, men hun sitter selvsagt på vegne av regjeringen med ansvaret for oppfølgingen av dette videre.

Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet har vært mest opptatt av hva som skjedde før 2013. Det er litt rart, all den tid også Arbeiderpartiet har sagt at det godt kan hende det har vært gjort feil også før 2013, men siden da har det virkelig vært fem olje- og energiministre, og det viktigste er selvsagt hva vi gjør med dette i framtiden.

La meg til slutt si at dette først og fremst er en debatt om framtiden, hva vi skal eie, og hvordan vi skal eie det. Hvis det er sånn at høyresiden har en så lemfeldig holdning til det å tape 200 mrd. kr, blir dette lett match for venstresiden.

Martin Kolberg (A) [17:25:25]: Jeg sier det slik: Hvorfor denne voldsomme aggresjonen? Hvorfor denne voldsomme aggresjonen?

Det som er mitt hovedstandpunkt, er at hele det politiske Norge er tjent med at vi har gode prinsipper i eierskapsstyringen, men også at vi har styring. Det er ingen motsetning mellom å si og fastslå to sentrale ting: Alle sammen er veldig fornøyd med og glad i Equinor, Statoil, slik det har vært, og vi støtter eierskapsprinsippene. Det er ingen motsetning mellom det og å si det som våre merknader i innstillingen tar til orde for, nem-

lig at vi må sørge for at staten som hovedeier har en kontroll med hva som foregår i selskapene.

Det som er et faktum her, er at vi ikke skal legge oss ut med de kommersielle beslutningene i styret – det har vi aldri sagt, og jeg sier det ikke. Men jeg konstaterer, som flere talere sier, og det bør alle ta innover seg, at vi har tapt 200 mrd. kr, og det gikk mange år før man oppdaget hva som var under utvikling. Da går det ikke an å si her i Stortinget at det er det prinsippet vi skal forholde oss til, at det på en måte er greit. For det er ikke greit for noen, uavhengig av partifarge.

Jeg har ikke noe behov for noen dispuutt med statsråden om dette, men jeg vil bare si: Jeg merker meg at det i alle fall har vært vanskelig å få tak i utviklingen og opplysningene gjennom de ordinære kanalene. Det er et faktum. Det er en stor betenkning for Stortinget at dette er et faktum, at ikke Equinor på en tydelig og klar måte kommuniserer til det politiske miljøet på en slik måte at man oppdager hva som er under utvikling før katastrofen er et faktum. Det bør alle ta innover seg.

Hvis vi skal ha et eierskapsprinsipp som gjør dette vanskelig og på en måte akseptabelt, er det jammen grunn til å diskutere det. Da er det virkelig grunn til å diskutere det – på vegne av det norske folk, rett og slett.

Jeg sier det én gang til: Jeg tror at dette har noe med mentalitet å gjøre. Det har ikke minst noe med mentaliteten sett i forhold til hele oljeindustrien å gjøre, som er så økonomisk kraftig at de noen ganger tror – nå får jeg formulere meg forsiktig, president – at de kan heve seg over politisk styring. Det bør de få beskjed om at ikke er tilfellet, fra denne debatten. Og i den grad noen bryr seg om hva jeg sier, sier jeg i alle fall dette: Det kan ikke Equinor for framtiden tenke seg at de kan slippe unna med.

Statsråd Tina Bru [17:28:37]: Jeg har hørt flere representanter her påstå at jeg nærmest holder engasjerte innlegg for at staten må holde armlengdes avstand, staten skal være en passiv eier, staten skal ikke blande seg inn. Det har jeg aldri sagt. Jeg har aldri fremhevet det som et poeng i denne debatten at det er et viktig prinsipp å hegne om at staten skal være en passiv eier. Tvert om, jeg har brukt min taletid til å fremheve at staten nettopp ikke er det, at staten nettopp stiller klare forventninger i vår dialog med selskapet, at man følger det opp og har gjort det også i denne saken.

Jeg er for så vidt enig i nesten alt det som representanten Andersen sa, men det jeg har utfordret Arbeiderpartiet på her i salen i dag, er at det de skriver i innstillingen, og det de har sagt i innlegg her i dag, er noe annet. Så registrerer jeg at det fortsatt ikke kommer svar på hva i denne spesifikke saken – én ting er den generelle debatten om hva som skal være statens eierskapspolitikk for framtiden – med de prinsippene som blir tegnet opp av

representantene fra Arbeiderpartiet her, hva skulle man gjort annerledes? Hvor skulle man grepet inn? Hva skulle man sagt? Hvordan skulle man endret kursen?

Representanten Kolberg var i sitt innlegg helt til slutt her inne på at man ikke reagerte før tapene var et faktum. Dette skjedde med mange oljeselskap. Alle hadde investert, alle tapte penger da oljeprisen falt. Det var ingen som kunne vite at oljeprisen kom til å falle. Så tapene var et faktum. Og hvordan fulgte staten det opp etterpå? Jo, ved å ha en tett oppfølging gjennom eierdialogen, som er omfattende. To ganger i året har man eierdialog. Man har kvartalsvise møter, og man har ekstra møter ved behov. Og departementet fikk i 2015 Arctic Securities til å komme med en rapport som også så på virksomheten i USA for å styrke oppfølgingen. Så staten er på ingen måte passiv og har heller aldri vært det og skal ikke være det, heller.

Det er i beste fall å slå inn åpne dører de innleggene som har vært holdt nå, hvor disse prinsippene ble ramset opp. Dem er vi enige om, men det er fortsatt Arbeiderpartiet som ikke svarer på hva de konkret ville gjort.

Man peker på dette med Finanstilsynet i 2014. Ok, skulle man gjort det, skulle man instruert selskapet den gangen til å følge anbefalingene fra Finanstilsynet, måtte man gjort det på generalforsamlingen. Da hadde man brukt den makten på generalforsamlingen. Det ville de facto vært en mistillit til styret. Jeg tror kanskje det hadde vært å være litt overivrig. Jeg ser heller ikke for meg at en arbeiderpartiregjering ville gjort det. Det hadde vært et brudd på måten man driver eierskapspolitikk på. Det er styret som skal foreta den vurderingen. Men dette ble det spurt om, de ble utfordret på det, de ga en forklaring på hvorfor de valgte å ikke gjøre det, og henviste til at det var bransjenormen på den tiden. Så har dette blitt en debatt i ettertid, også nå, og nå skal selskapet også rapportere på en annen måte fordi virksomheten har blitt større. Det var grunnen til påpekningen fra Finanstilsynet, at virksomheten var stor. Det hadde ingen ting med at man trodde det var rot i økonomistyringen eller andre problemer med internkontroll f.eks.

Jon Georg Dale (FrP) [17:32:06]: Hadde representanten Kolberg eller representanten Andersen frå Arbeiderpartiet sete i komiteen, hadde vi antakeleg vore einige om det meste. Grunnen til at eg seier det, er at det eigentleg berre står éin ting igjen for dei to representantane. Det er å forklare at dei merknadene Arbeiderpartiet har skrive, ikkje er meint til faktisk å gripe inn i den måten eigarstyringa skjer på. Aktiv eigarskapspolitikk er heilt fint, men ein skal ikkje gripe inn i enkelttilfelle, slik Arbeiderpartiet har gjeve uttrykk for i merknads form.

No er tida inne for at Arbeiderpartiet trekkjer det standpunktet dei aktivt har teke i dette, framstår ryddig, bidreg til at Equinor har trygg og god styring, tek eit steg i retning av det representantane Kolberg og Andersen gjev uttrykk for, og bort frå det representanten Barth Eide skriv.

Geir Pollestad (Sp) [17:33:22]: Det er noko føreseieleg med desse debattane som gjeld eigarskap. Me har denne typen debattar når me anten diskuterer dei generelle prinsippa, som i hovudsak er i samband med eigarskapsmeldinga, eller når det har skjedd ei eller anna krise med eit eller anna selskap der staten er stor eigar ein eller annan plass i verda.

Staten er ein stor eigar. Eg meiner at staten er ein god eigar. Eigarskapsprinsippa ligg fast og har brei tilslutning i Stortinget. Så er det òg viktig å understreka at det eigarskapet staten har, den handlefridomen der, er ikkje av verken aksjelov eller allmennaksjelov noko mindre enn den private eigarar i kva selskap som helst har.

Men me eig på vegner av det norske folk, og derfor vert det meir debatt. Eg får veldig ofte spørsmål frå presasa når eit eller anna selskap har gjort noko, anten det er Hydro i Brasil, Telenor i Asia, Equinor i USA: Er ikkje dette eit godt eksempel på at staten bør selja seg ned? Mitt standpunkt er nei. Det er eit veldig viktig argument for at staten bør vera stor eigar, nemleg det at me får ein offentleg debatt rundt dei handlingane som norske selskap gjer rundt om i verda.

Så var det eit spørsmål her – det er ein diskusjon om kva desse merknadene betyr. Eg vil seia at eg opplever at ein tolkar kvarandre litt i verste meining, for viss ein kunne leggja den tolkinga til grunn, som eg høyrer enkelte gjer av merknadene til Arbeiderpartiet og Senterpartiet, burde det ha fått langt større konsekvensar enn det det faktisk kunne få.

På den andre sida er eg òg veldig kritisk når statsråden seier: Kva skulle ein gjort annleis? Eg tenkjer det ikkje er eit bra utgangspunkt for ein debatt å stilla retoriske spørsmål om kva ein skulle gjort annleis. I veldig mange saker – eg vil påstå alle saker – er det eit handlingsrom, det var ting me kunne gjort annleis. Eg meiner at ein må bruka desse debattane til å stilla seg litt meir ope. Me kunne ha gjort noko annleis, men kva er det me skal gjera annleis? Det burde vera utgangspunktet for diskusjonen, og det er sånn ein skal tolka den kritikken som har kome frå Senterpartiet – no skal ikkje eg svara for Arbeiderpartiet fullt ut, men iallfall frå Senterpartiet i denne saka.

Det statlege eigarskapet er viktig. Staten er ein god eigar, og det er viktig at det statlege eigarskapet ligg fast. Dette kjem ikkje til å vera siste gong me har denne type

debattar, men ein må heile tida vera open på at ein kunne ha gjort ting annleis.

Espen Barth Eide (A) [17:36:44]: Selv om jeg ser at representanten Heggelund også har tegnet seg, drister jeg meg likevel til å takke for debatten, for jeg mener faktisk at den er både viktig og avklarende. La meg for ordens skyld først ha sagt, for dem som kanskje ikke har satt seg inn i innstillingen, at det er flere sider med felles tekst som hele komiteen stiller seg bak. Det inkluderer hele historiefortellingen om hva som gikk galt, som igjen er sterkt inspirert både av Brus grundige redegjørelse, av PwC-rapporten som kom etterpå, og av prinsippene for profesjonell eierstyring og en rekke andre ting vi er enige om. Vi siterer også statsrådets ganske tydelige kritikk av styre og ledelse i Equinor som kom i redegjørelsen, og sier at vi stiller oss kollektivt bak den. Hele komiteen har faktisk gjort det. Det var ganske mye vi var enige om. I all ubeskjedenhet var det saksordføringen som skrev utkastet til det vi er enige om.

Deretter følger det selvfølgelig merknader fra flertallet, som utgjøres av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti, som er forskjellige fra dem som er fra regjeringspartiene. Det de reflekterer, er en reell ideologisk uenighet – på toppen av en faktisk og positiv enighet om profesjonell eierstyring. Som jeg har gjentatt mange ganger – i åpenhet, med generalforsamling valgt i styrer – er det en forskjell på dem som ønsker et mer aktivt eierskap, slik det nå utvikler seg på privat side, og dem som mener at man nesten skal være en slags fondsforvalter, som kanskje skal tilsi at ikke noe går direkte galt eller bryter med loven, men som ikke har særlig sterke ambisjoner for eierskapet sitt.

Det er viktig å vite i den videre ideologiske debatten. Det er en sunn uenighet. Begge standpunkter er legitime. Etter min mening er det ene riktig og det andre feil, men det er et politisk standpunkt. Vi driver med politikk i denne salen. Det er ikke illegitimt at man er uenig om et så viktig politisk spørsmål.

Det vi mener når det gjelder hva som skulle ha skjedd, er at da det begynte å bli klart – vi så i både høring, redegjørelse og PwC-rapport at det gradvis ble tydeligere at det var alvorlige problemer med økonomistyringen i USA – virker det som at jo da, det har vært på dagsordenen, men det er veldig vanskelig å gripe hva man egentlig har gjort for å prøve å forbedre og korrigere dette fra hovedeiers side. Jeg mener at det virker som man ikke har bekymret seg nok for dette. Man har på en måte lagt til grunn at de vet nok best, de som sitter og styrer der borte i selskapet. Det er en dårlig tilnærming i en tid hvor såpass viktige spørsmål kommer på dagsordenen, og hvor så store utfordringer står foran oss.

Jeg konstaterer at det denne debatten har vist, er at innenfor rammen av profesjonell eierstyring er det to tolkninger av hva den kan brukes til. Jeg er glad for at det er enighet på en bred venstreside om at man må tydeliggjøre at også staten kan være en ambisiøs og aktiv eier med tydelige mål for sine eierskap.

Stefan Heggelund (H) [17:40:07]: Jeg vil begynne med representanten Åsmund Aukrust, som later som om han ikke har hørt debatten. Han vet like godt som alle andre som sitter i denne salen, at Høyres representant Lene Westgaard-Halle holdt et godt innlegg om hva denne saken faktisk handler om. Så har debatten gått både hit og dit, for som representanten Westgaard-Halle nevnte, ønsker Arbeiderpartiet å diskutere noe annet enn det vi behandler, nemlig redegjørelsen til Tina Bru. Det er ingen som mener at saken – grunnen til at vi står her – ikke er alvorlig, og det kommer klart fram i de merknadene vi har i saken, og i denne debatten.

Så hørte vi fra Dag Terje Andersen, som nå sitter i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Han er sikkert glad for å sitte der, for i kontroll- og konstitusjonskomiteen får han sitte ved den andre siden av bordet istedenfor den han måtte sitte lenge ved da han styrte Nav. Fra Dag Terje Andersen kom det heller ingenting konkret – absolutt ingenting – om hva som er annerledes.

Da kommer vi til innlegget som representanten Pollestad hadde. Jeg opplever egentlig at det innlegget representanten Pollestad hadde, var om at Senterpartiet angret litt på at de står i disse merknadene sammen med Arbeiderpartiet. Representanten Myhrvold fra Senterpartiet sitter, sett fra stortingstalerstolen, bak en stolpe, men vi kan se at han er der. Selv om han har fått konkrete spørsmål, har han valgt ikke å tegne seg videre, og da skjønner vi jo det.

Geir Pollestad synes det er rart at vi spør hva man burde gjort annerledes, men grunnen til at vi stiller det spørsmålet, er at regjeringen blir kritisert for å være passiv. Men så kom med noen konkrete ting, da, annet enn ting vi allerede er enige om! Hva er passivt med det man har gjort, og hva ville eventuelt vært aktivt? Kom med noe konkret – ikke bare luft og venteboller. Man må forventer mer fra Stortingets talerstol av godt voksne menn som har holdt på med dette hele sitt liv. Hva betyr det med en tydeligere hånd på denne eierstyringen? Hva betyr det konkret? Når representanten Barth Eide snakker om ideologisk uenighet, hva betyr det i praksis i eierstyringen som er annerledes enn det som er blitt gjort?

Det er det som ikke har kommet fram i denne debatten, og det er det som er så trist, for da blir det et politisk og retorisk spill, istedenfor at vi diskuterer det det handler om, som er redegjørelsen. Men spørsmålet gjenstår:

Hva betyr merknadene til Arbeiderpartiet og Senterpartiet? Det er fortsatt ikke mulig å forstå.

Statsråd Tina Bru [17:43:20]: Jeg beklager å trekke ut debatten, men jeg føler allikevel et behov for igjen å si en ting som jeg har sagt flere ganger i dag, også fordi representanten Barth Eide tok det opp igjen i et forsøk på å svare på noen av mine utfordringer, det setter jeg pris på, på spørsmål om hva som burde blitt gjort annerledes. Det var altså ikke slik at Olje- og energidepartementet var orientert om at man gradvis så at det utviklet seg mangler ved internkontrollen og svikt i økonomistyringen. Det ble, som jeg også har beskrevet i min redegjørelse, departementet kjent med gjennom de oppslagene som var i media. Vi skulle heller ikke hatt informasjon om dette som gikk på internkontroll, for det er intern informasjon, og det ligger da til styret å komme til oss med den informasjonen hvis de mener at det er riktig.

Da burde i så fall representanten rette den kritikken mot selskapet, slik jeg selv også har gjort. Jeg har sagt at når det var av et slikt omfang som det ble, burde de vist den åpenheten i eierdialogen med oss. Men det er noe annet enn å kritisere departementet for ikke å ha tatt det på alvor. Det var altså ikke informasjon som vi hadde. Igjen: Man må skille mellom det som handler om internkontrollen, og det som handler om de store tapene. Dem har vi vært klar over helt siden de skjedde. Derfor har vi også fulgt opp det aktivt.

I tillegg er det også greit å minne om at dette med internkontroll er den ene tingen i denne saken som har skjedd under min vakt. Det er den eneste informasjonen vi har fått under min vakt, som jeg også har fulgt opp og rettet kritikk mot selskapet for. Det er der jeg mener den kritikken også hører hjemme, så jeg forstår fortsatt ikke helt den koblingen som representanten trekker til at dette viser at departementet har vært for passiv, at man ikke har tatt tak i det, for dette var igjen informasjon som vi ikke hadde. Jeg følte at dette var nødvendig å oppklare.

Presidenten: Da er neste taler representanten Ole André Myhrvold, som ikke sitter bak en søyle, slik det ble påstått i et tidligere innlegg, men på sin rettmessige plass i salen.

Ole André Myhrvold (Sp) [17:45:18]: Representanten Stefan Heggelund maler som vanlig med bred og dramatisk pensel og beskylder opposisjonen for utydelige merknader. Senterpartiet står godt i de merknadene som er, og jeg mener at representanten Pollestad også redegjorde greit for Senterpartiets syn, utover det jeg gjorde i min hovedmerknad.

Så sier også representanten Heggelund at vi ikke diskuterer saken, nemlig statsrådens redegjørelse. Men det er jo det vi gjør. Først må vi ta utgangspunkt i hvorfor statsråden redegjorde. Jo, statsråden redegjorde fordi Equinor hadde tapt 200 mrd. kr i USA. Det har statsråden redegjort godt for, det er vi helt enige om, men da må vi jo spørre oss: Hvordan kom vi dit? Det er det denne saken handler om. Verre er det ikke – selv om Stefan Heggelund holder seg til informasjonsstrategien i Høyre ved å male bredt og kaste anklager mot andre partier.

Det er sånn at Senterpartiet stiller seg helt og holdent bak den strategien som ligger for eierstyring, men det er også sånn som jeg sa i mitt hovedinnlegg, at private eiere stiller krav til de selskaper hvor de er medeiere. Det handler ikke bare om økonomi, og enda mindre handler det bare om økonomi for en stat når vi har et eierskap. Vi har et eierskap i disse selskapene av en strategisk grunn, og da betyr det også at vi må være tett på. Det er også sånn at Stortinget kun kjenner statsråden, og statsråden er da vår representant i generalforsamlingen.

Derfor vil jeg bare understreke at Senterpartiet står greit i de merknadene som er.

Jeg skal fortsette å sitte der borte på plassen min og høre, og jeg hører godt bak både pleksiglass og søyler.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [17:47:17]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Åslaug Sem-Jacobsen, Geir Pollestad, Siv Mossleth, Øystein Langholm Hansen, Lene Vågslid og Eigil Knutsen om konseptvalgutredning (KVU) av arm til Bergen fra E134 (Innst. 126 S (2020–2021), jf. Dokument 8:37 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [17:48:11] (ordfører for saka): Dette Dokument 8-forslaget fra representantar frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Senterpartiet omhandlar eit forslag om ei konseptvalutgreiing av arm til Bergen frå E134. E134 er eit av hovud-

vegsambanda mellom Austlandet og Vestlandet og blir hovudsakeleg brukt til transport mellom Oslo og Haugesund-området.

Representantforslaget tek utgangspunkt i mogleheitstudien til Statens vegvesen om aust-vest-samband mellom Austlandet og Vestlandet frå 2015. Konklusjonen til Statens vegvesen då var at ein anbefalte å greie ut ein arm til Bergen frå E134, ut frå at analysane viste samfunnsøkonomisk lønsemd.

E134 er eit viktig nasjonalt samband mellom Vestlandet og Austlandet og mellom regionsentra langs ruta. Korridoren er trafikktung i endane inn mot dei store byane. Desse strekningane er prega av flaskehalsar og låg standard. Som ein av høgfjellsovergangane har E134 utfordringar med vinterregularitet, og difor bør vintersikker veg over fjellet, med nye tunnelar over Haukeli, vere første prioritet.

Me registrerer at forslagsstillarane har endra forslaget frå å be om at utgreiinga skal vere «tilgjengelig for Stortinget senest sammen med regjeringens forslag til ny nasjonal transportplan våren 2021» til:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning (KVU) av bygging av en arm til Bergen fra E134. Arbeidet med konseptvalgutredningen bes igangsatt innen utgangen av 2020.»

Det er positivt at forslagsstillarane ser at det opphavlege forslaget var lite realistisk å få gjennomført. Som vi har påpeika i vår merknad og i svaret frå statsråden, er arbeidet med ein KVU omfattande prosessar som skal sikre stor grad av medverknad frå bl.a. høyringsinstansar. Arbeidet med KVU-en er stipulert til å vare om lag eitt år.

Standpunktet til Høgre i saka er at me meiner at spørsmålet om ei konseptvalutgreiing primært burde bli sett på i samband med arbeidet med Nasjonal transportplan, men me vil støtte ein KVU av arm til Bergen likevel. Me er nemleg opptekne av å få eit oppdatert kunnskapsgrunnlag, slik at diskusjonen om ein mogleg arm til Bergen og konsekvensane av det blir gjort på eit så reelt grunnlag som mogleg.

Me er av den oppfatninga at det er mange flaskehalsar, som nemnt, og mange prosjekt som må løysast på dei aktuelle aust-vest-strekningane før det blir aktuelt å vurdere ein arm til Bergen, og at det slik sett hadde vore gunstig å starte ein KVU-prosess på eit seinare tidspunkt.

Me vil òg til slutt påpeike at ein KVU av arm til Bergen må ta omsyn til allereie vedtekne konseptval, bl.a. på E39 og E16.

Kirsti Leirtrø (A) [17:51:18]: Dette er et veldig tverrpolitisk representantforslag om konseptvalgutredning av en arm til Bergen fra E134. I 2015 anbefalte Statens

vegvesen at E134 og rv. 52 ble valgt som framtidige hovedstamveier mellom Vestlandet og Østlandet. De foreslo at utbyggingen av E134 skulle gis den høyeste prioritet. Utbyggingene mot både Bergen og Haugesund gir positiv netto nytte. På bakgrunn av deres analyser, som viser en høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet, foreslo Statens vegvesen at man utredet en arm til Bergen gjennom en KVU. Analysene viste at E134 ville gi en framtidrettet og den raskeste hovedveiforbindelsen fra øst til vest, og den ble i desember 2015 utpekt som ny hovedstamvei.

På tross av dette er ikke Statens vegvesens anbefaling blitt fulgt opp. En fullverdig E134 med arm til Bergen, med vintersikker vei over Haukeli og nedkorting i Telemark, er nødvendig for å forberede Norges eksportvei til kontinentet. Det opprinnelige representantforslaget hadde en stor ambisjon om at KVU-en skulle være gjennomført slik at dette kunne være en del av arbeidet med ny Nasjonal transportplan våren 2021.

Statsråden skriver i sitt svar til komiteen at det vil være gode grunner til å vurdere om det bør gjennomføres en KVU, og ønsker at dette skal vurderes nærmere i arbeidet med NTP. Samtidig skriver han at det er lite realistisk å få gjennomført en så omfattende KVU som representantforslaget legger opp til, innen gitt tidsfrist.

Komitéfertallet ser at tidsaspektet er en utfordring, men vil samtidig gi en tydelig beskjed om at dette arbeidet skal starte opp nå og ikke vente på en mulig konklusjon i NTP-arbeidet. Derfor er forslaget fra flertallet i komiteen endret til at KVU-arbeidet bes igangsatt innen utgangen av 2020. Det er også et signal om at dette arbeidet må gis prioritet.

Terje Halleland (FrP) [17:54:23]: Øst-vest-utredningen ble presentert av Statens vegvesen tilbake i 2015. Her ble E134 valgt som hovedstamvei mellom Østlandet og Vestlandet. Man ønsket å gi E134 høyest prioritet, og på bakgrunn av den høye samfunnsøkonomiske lønnsomheten ble det foreslått en utredning av arm til Bergen gjennom en KVU.

Øst-vest-utredningen viste at E134 ville gi en mer framtidrettet og langt raskere forbindelse enn andre aktuelle trasévalg. I dag, over fem år senere, er fremdeles ikke denne KVU-en om arm til Bergen blitt gjennomført. Berørte kommuner, næringsliv på hele strekningen, NHO, LO og Norges Lastebileier-Forbund er alle blant dem som støtter og etterlyser videre framdrift.

Norge står foran en omstilling, og kravene til et effektivt næringsliv vil bli større enn noen gang. E134 vil øke konkurransevnen, med redusert reisetid og reduserte fraktkostnader, og samtidig gi en stor miljøgevinst.

Det er vanskelig å forstå den motstanden som har vært mot denne løsningen. Det er ingen av de andre tra-

seene som skal fjernes, men om vi skal fortsette å prioritere fire–fem fjelloverganger, vil vi aldri få fullgode, framtidsrettede løsninger.

Øst–vest-utredningen viste at det ikke var to eller tre gode løsninger, hvor en valgte den ene foran den andre. Nei, det var ett alternativ som var de andre fullstendig overlegent, og det var det eneste alternativet som var samfunnsøkonomisk lønnsomt. I tillegg har nyere utredninger vist oss at behovet for en fullverdig E134 er stort. Dette er et viktig prosjekt for Bergen, og i tillegg til redusert reisetid gir det den absolutt høyeste årsdøgntrafikken, på over 8 000. Det gir igjen grunnlag for en standard med fullverdig, vintersikker fjellovergang.

Til våren skal Stortinget vedta ny NTP. Da må vi sitte med kunnskap om de framtidige samferdselsprosjektene som skal velges og prioriteres. Jeg er veldig glad for dagens innstilling og for at vi kan få en skikkelig utredning om en felles trasé. Jeg ønsker å takke Senterpartiet og Arbeiderpartiet for at vi i fellesskap kunne fremme dette forslaget, og jeg er veldig glad for at Erna har tapt internt, og at Høyre nå ønsker å stille seg bak forslaget.

Siv Mossleth (Sp) [17:57:34]: E134 er en viktig hovedforbindelse som binder bo- og arbeidsregioner sammen. Det er en sentral transportåre også for gods-trafikken, og armen til Bergen er en viktig del av dette.

Senterpartiet er enig i at det å gjennomføre en KVU tar noe tid. Derfor må dette arbeidet startes opp raskt. Vi ber derfor om at arbeidet med konseptvalgutredningen settes i gang allerede i år – vi har jo ennå noen dager igjen av dette året.

Statsråd Knut Arild Hareide [17:58:35]: Vurderinga av hovudvegtrute mellom Austlandet og Vestlandet har vore greidd ut fleire gonger, seinast i forbindelse med gjeldande Nasjonal transportplan. Konklusjonen i NTP er ei arbeidsdeling mellom vegane over Haukeli, Hardangervidda, Hemsedal og Filefjell. E134 over Haukelifjell er prioritert som ein av hovudvegforbindelsane mellom Austlandet og Vestlandet. I denne planperioden er ei rekkje tiltak gjennomførte, og andre er under både planlegging og utbygging, med sikte på kortare reisetid, betre føreseielegheit og trafikksikkerheit for både person- og næringstransport på E134.

Ei utbygging av ein arm mot Bergen frå E134 vil gi god forbindelse mellom Oslo og Bergen. Statens vegvesen viste i utgreiinga si om vegforbindelsar mellom Austlandet og Vestlandet i 2015 at utbygging av E134 både til Bergen og til Haugesund kan gi positiv netto nytte. Det siste alternativet føreset utbygging via Rauland for å bli lønsamt.

Da no gjeldande NTP blei behandla, tok ein ikkje stilling til utgreiing av ein arm til Bergen frå E134. Som representanten Leirtrø sa i sitt innlegg, seier eg i det bre-

vet eg har sendt til komiteen, at det kan vere gode grunnar til å vurdere om ein KVU som ser på E134 med arm til Bergen, bør gjennomførast. Eg peiker òg på at det er naturleg å sjå det i samanheng med Nasjonal transportplan, som kjem til våren.

Saksordføraren greidde veldig godt ut for kor omfattande og stort konseptvalutgreiingsarbeid er. Normalt tar det om lag eitt år å gjennomføre ein KVU og eit halvt år til ekstern kvalitetssikring. I tillegg til dette kjem tida i forkant av sjølve utgreiingsarbeidet, dvs. bl.a. oppdragskildring og fastsetjing av mandat. Eg vil naturleg nok gå i gang med dette arbeidet med ein gong.

Eg meiner det er gode grunnar til å sjå nettopp på ein KVU med arm til Bergen, men eg vil seie det er viktig at me bruker den tida som er nødvendig. Dei som ønskjer dette arbeidet, bør tenkje at me bør gjere eit godt og grundig arbeid når me går i gang med konseptvalutgreiingsarbeidet. Dei som ønskjer dette, bør så absolutt vere for eit kvalitativt og godt arbeid, og me vil no gå i gang med det med ein gong etter denne debatten.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sverre Myrli (A) [18:01:51]: Takk for gode innlegg.

Det er over fem – snart seks – år siden Statens vegvesen, fagmyndigheten, foreslo at det skulle lages en konseptvalgutredning av en arm fra E134 til Bergen. Det sa regjeringen nei til. Om det ikke er den eneste gangen, så er det i hvert fall svært, svært sjelden at når en fagetat ber om å utrede videre, få kunnskapsgrunnlag, så sier regjeringen nei. Jeg har i alle disse årene lurt på hvorfor regjeringen ikke gikk videre med forslaget fra Statens vegvesen. Hvorfor må Stortinget tvinge igjennom et slikt vedtak fem år etterpå? Jeg har lurt på dette i alle de årene. Nå håper jeg at jeg kan få en avklaring.

Statsråd Knut Arild Hareide [18:02:49]: Det kan vere at representanten Myrli må fundere litt vidare på det – eg inntok denne rolla 24. januar.

Eg er veldig opptatt av E134, og det ligg jo gode føringar her. Og som eg sjølv seier, det er gode grunnar til å sjå på ein KVU. Det som eg rett nok er opptatt av, er at når me kjem med KVU-ar, byggjer det opp ei forventning. Det er ikkje tvil om at å setje i gang KVU-ar utan å ha planar om å følgje opp bør me ikkje gjere. Eg hadde nok meint at det var klokast å vente på NTP og sjå dette i ein samanheng, men eg er klar for å følgje opp dette, for som eg sa i brevet mitt allereie for godt over ein månad sidan, er det gode grunnar for å gjere det, og me vil gå i gang straks.

Kva som har skjedd tidlegare, skal eg vere forsiktig med å seie.

Sverre Myrli (A) [18:03:54]: Det går selvsagt an på et faglig nivå å argumentere med at slike beslutninger bør tas i Nasjonal transportplan, men anbefalingen fra Statens vegvesen kom jo i 2015, så da burde det i hvert fall ha kommet i Nasjonal transportplan i 2017. Så vi er i hvert fall fire år forsinket, og jeg stiller spørsmålet igjen. Jeg skjønner at jeg ikke får svar fra samferdselsministeren, for han har hatt rollen i under ett år, men det sitter jo representanter fra Fremskrittspartiet her, som styrte Samferdselsdepartementet i over seks år, og som ikke tok initiativ til å gjennomføre en KVU, så jeg håper at vi i løpet av debatten kan få svar på det.

Mitt neste spørsmål til samferdselsministeren gjelder det som han var inne på, og som han skriver i brevet sitt, at det kan være gode grunner til å vurdere om det bør gjennomføres. Når en på det departementale språket sier at det «kan være gode grunner til å vurdere», vet jeg ikke helt hvordan en skal tenke, men jeg håper, med det som nå står i forslaget, at det skal igangsettes innen utgangen av 2020 – at dette arbeidet nå kommer raskt i gang.

Statsråd Knut Arild Hareide [18:05:00]: Det kan eg bekrefte. Me går no i gang med KVU-arbeidet. Så skal det ha eit mandat. Og så skal me gjere det førebuande arbeidet som gjeld oppdragsbeskriving. Dette vil vere eit arbeid som tar om lag eit år. Eg vil ikkje ha hastverk bak det arbeidet. Det vil vere umogleg å få ein grundig og god KVU fram til NTP-arbeidet. Me forventar at Nasjonal transportplan skal kome i mars. Med hastverk i dette vil det vere ein ufullstendig KVU som ikkje gir nytte. Er det noko denne armen til Bergen fortener, er det ein reell KVU – å sjå på dei ulike alternativa og lande det gode konseptet. Så vil det naturleg nok kome inn i det vidare arbeidet.

Eg vil òg seie at med det som Statens vegvesen har peikt på her, både nytteeffekten av E134 generelt og armen til Bergen, ser eg fram til at det arbeidet blir slutført.

Bård Hoksrud (FrP) [18:06:17]: Det er interessant å høre statsråden si at han er veldig opptatt av E134. Det er jeg glad for, for det er en kjempeviktig vei, og i mitt fylke, Telemark, betyr den utrolig mye for næringslivet. Den betyr mye for næringslivet i både øst og vest, og derfor er den så utrolig viktig. Men jeg må jo si at når jeg leser svarbrevet fra statsråden, oppfatter jeg nok ikke det som like positivt, eller at det er helt det samme engasjementet, for man ønsker egentlig å utsette dette til NTP-prosessen for å behandle det videre. Jeg synes det er bra at statsråden bekrefter at han har tenkt å ta tak i

dette med en gang og kjøre så raskt man kan, men hvorfor mener statsråden at det er naturlig å vente til NTP? Hadde det ikke vært greit å komme i gang med dette så raskt som mulig? Jeg opplevde vel at det var deler av bergensmiljøet som var veldig kritisk i forrige runde rundt NTP, men nå trenger vi å få dette så raskt som mulig, for det er jo litt dumt at man kanskje må vente til neste NTP-runde før man kan fatte en beslutning. Men det er kanskje sånn at regjeringen ikke egentlig ønsker å fatte noen beslutning.

Statsråd Knut Arild Hareide [18:07:25]: Det tar eit år å lage ein KVU. No er me i desember, og eg håper jo at Stortinget har lyst til å få ein nasjonal transportplan i løpet av våren 2021. Dersom me skal gå i gang med ein KVU, og den skal vere klar før NTP kjem, vil det jo gå år og dag før Nasjonal transportplan kjem, og det ønskjer ikkje eg. Så eg trur me berre må innsjå at denne KVU-en ikkje kjem til å prege NTP-en som kjem våren 2021 uansett, og da meiner eg det hadde vore prinsipielt riktig at me tok føringar knytte til KVU-arbeidet når me såg på NTP-arbeidet. Men som eg seier i mitt svar her, det er gode grunnar for ein KVU på armen til Bergen, og derfor sluttar eg meg til at me no skal gå i gang så fort som mogleg. Men sjølv om me går i gang så fort som mogleg, vil me altså ikkje vere ferdige før om godt over eit år.

Bård Hoksrud (FrP) [18:08:28]: Jeg tror alle i denne salen, i hvert fall de som jobber med samferdsel, er opptatt av at den NTP-en skal komme så raskt som mulig, fordi det betyr utrolig mye. Men jeg mener allikevel det er på sin plass å si at det jeg oppfatter at regjeringen legger opp til nå, er egentlig at man ikke vil ta stilling til dette, ikke vil ta dette med i NTP-en, fordi man kanskje vil ta stilling til om man skulle lage en KVU. Det handler faktisk om å få den KVU-en så raskt som mulig, slik at man kan fatte beslutninger.

Jeg opplever ofte i argumentasjonen og debatten, fra regjeringspartirepresentanter, at de egentlig ønsker å skyve dette prosjektet ganske langt ut i tid. Fremskrittspartiet er utålmodig og mener man må få det så raskt som mulig. Derfor har jeg lyst til å utfordre statsråden på: Er han enig nå i at dette ikke er noe han ser for seg 10–15 år fram i tid, men at dette er et prosjekt som må raskere fram i køen?

Statsråd Knut Arild Hareide [18:09:21]: Når me no går i gang med ein KVU, er det fordi me vil ha nytte av det arbeidet. Dette er ein veg som Statens vegvesen peiker på har ei positiv netto nytte om me gjennomfører mange av desse prosjekta. Eg har høyrte representanten Bård Hoksrud har vore engasjert i dette arbeidet, men òg at saksordføraren for saka, Solveig Sundbø

Abrahamsen, er engasjert i dette arbeidet. Eg håper òg Stortinget opplever ein statsråd som er opptatt av E134. Det beste eksemplet for å få det bekrefta, blir naturleg nok NTP. Mitt poeng er at KVU-arbeidet bør sjåast inn i ein heilskap. Den heilskapen vil alle i denne sal sjå på ein heilt spesiell måte når me får NTP-arbeidet. Da er det tre månader frå eller til, og da hadde eg tenkt at me burde sjå den inn i ein heilskap inn i NTP. Men no går me i gang direkte.

Sverre Myrli (A) [18:10:32]: Jeg skjønner at Fremskrittspartiet har behov for å forklare seg her etter å ha styrt departementet i fem år – ifra Statens vegvesen kom med sin anbefaling i 2015 og fram til 2020 – og ikke gjorde noen ting med dette. Det jeg egentlig lurte på, er: Var det fordi Fremskrittspartiet ikke ville og nå har endret oppfatning, eller var det fordi de ikke fikk gjennomslag i regjeringen? Jeg skjønner at det får vi ikke svar på. Kanskje får vi det senere i debatten? Men jeg synes Hoksrud roter det litt til, for nå sier han at regjeringen skal vente til Nasjonal transportplan. Nei, Stortinget fatter vedtak i dag, eller i morgen antakeligvis. Det står i vedtaket at arbeidet skal igangsettes innen utgangen av 2020.

Jeg oppfattet samferdselsministeren i stad som at han var klar på at det blir fulgt, det blir iverksatt nå. Skulle vi vente til Nasjonal transportplan, hadde det antakeligvis blitt et vedtak i juni, altså et halvt år fram i tid, det er vel omtrent da vi regner med å behandle Nasjonal transportplan. Jeg vil gjerne ha bekreftet at det nå er en faktisk forskjell på at vi vedtar dette i dag og ikke i juni.

Statsråd Knut Arild Hareide [18:11:43]: Det kan eg bekræfte. Me går i gang direkte med det forberedande arbeidet, med mandat, og me vil vere godt i gang med KVU-arbeidet i god tid før NTP kjem, i mars.

Eg skal vere varsam med å seie kven som er best til å tolke Bård Hoksrud, om det er representanten Sverre Myrli eller meg, men eg opplever at representanten Hoksrud òg var opptatt av det representanten Myrli her tok opp, at me skulle gå i gang så fort som mogeleg. Men det eg gav uttrykk for i mitt svar til representanten Hoksrud, er at denne KVU-en ikkje vil vere klar når me både får og behandlar denne NTP-en til våren. Han vil komme seinare, men det vil vere eit viktig arbeid som eg håper får betydning. Eg håper òg at me kjem i gang med gode tiltak, som nettopp får fram den nytteverdien som E134 har, men òg denne mogelegheita med ein arm frå E134 til Bergen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Øystein Langholm Hansen (A) [18:13:08]: Jeg tror jeg kan forsikre om at forslaget nok er et signal om en tverrpolitiske utålmodighet. For E134 er en viktig vei for både gods- og persontransport, og da regjeringen la fram øst-vest-utredningen, ble jo nettopp denne veien valgt som framtidig hovedstamvei mellom Vestlandet og Østlandet.

I utredningen ble det skrevet at utbyggingen av E134 skulle gis høyeste prioritet. En utbedring av veien ville ha stor økonomisk nytteverdi.

Den gang skapte dette stor jubel langs hele veien – ja, ikke bare langs veien, men også i hele Rogaland. Bedrifter, bl.a. slakteribedriften Fatland i Ølen, hadde i lang tid lagt fram dokumentasjon på stor slitasje på kjøretøy og høyt drivstofforbruk på trailere som fraktet varer fra industrien på Vestlandet til resten av landet. Det var – og er – store høydeforskjeller og mange kurver på veien, og samtidig er ofte veien vinterstengt på grunn av kombinasjonen av snøfall og vind.

I den samme utredningen foreslås det å utrede en arm til Bergen, som sagt tidligere fra talerstolen, men dette er ennå ikke gjort, til tross for at veien i inneværende NTP-periode ble utpekt som en av hovedveiforbindelsene. Ja, faktisk er det gjort svært lite med veien.

Som en av forslagsstillerne er jeg allikevel nå veldig fornøyd med at det er en nesten samlet komité som tilrår at en setter i gang KVU-arbeidet for armen til Bergen, og at en ber om at arbeidet utføres så fort som mulig. Jeg er imidlertid skuffet over at SV, som for øvrig har valgt ikke å stille i salen i dag, ikke er med på denne innstillingen. Deres begrunnelse er at de er imot store veier mange steder, men når man nå ber om en KVU, er det jo nettopp for å sjekke hvordan veien kan utbedres, og hva som er et fornuftig konsept.

Det er ikke sånn at Arbeiderpartiet på forhånd forventer en firefelts motorvei over vannskillet. Tvert imot tror vi at forventet ÅDT slett ikke umuliggjør at det blir en to-/trefelts vei med flatere høydeprofil og bedre kurver. Det er faktisk sånn at det er mulig at en skikkelig utbedring vil gjøre veien mer miljøvennlig og senke CO₂-utslipp og støvproblematikk.

Nå er det veldig gledelig at Høyre har kommet fram til at de vil støtte forslaget, og at statsråden tydelig signaliserer at han vil gå i gang.

Geir Pollestad (Sp) [18:16:15]: Lat meg starta med å seia at det er ein stor dag òg for Rogaland at denne KVU-en får fleirtal. Så er det nok sånn at såkalla konseptvalgutgreiningar vert litt for godt oppfatta som fyrstepremie i norsk samferdselspolitikk. Det er jo nokre gonger me er gladare for ein KVU enn for ein ferdig veg. Men ein god start er det iallfall.

Så er det mange som har nemnt aust-vest-forbindelsen. Den minte meg litt om idrettsøvinga tilløp utan hopp. For det vart snakka stort frå Ketil Solvik-Olsen om at no skulle ein gjera det endelege valet om kva som skulle vera aust-vest-forbindelsen som ein skulle satsa på. Men dette viste seg ikkje å vera så lett, og det var veldig mange forskjellige vegar mellom aust og vest som fekk premie i den konkurransen. No har med òg høyrte i nyheitene at tidlegare samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen ikkje vil koma tilbake til Stortinget, så han vil jo heller ikkje få moglegheit til å forsvare seg. Så eg skal ikkje forfølgja det vidare.

Men eg er litt bekymra for synet på E134 generelt, fordi alle er veldig opptekne av vegen, men det er vanskeleg å få til noko der. Me har jobba lenge med Haukelitunnelane, men det me ser no, er at i staden for å byggja nye tunnelar, bruker ein store midlar på å oppgradera dei. Tanken på at ein frå Vegvesenets side etter at ein er ferdig med å bruka over ein halv milliard, meiner eg det er, til å oppgradera dei, skal byggja nye, har eg lita tru på. Betre vert det ikkje av at statssekretæren i Samferdselsdepartementet på eit seminar i Etne sa at det ikkje var noko problem at ein brukte nokre titals millionar på å oppgradera tunnelane. Men det var berre det at det var ikkje nokre titals millionar, det var ein halv milliard det var snakk om.

Så håpar eg at ein greier å skapa ei begeistring for denne viktige vegen. Eg trur at representanten Langholm Hansen kunne teke hardare i då han beskrev konsekvensane det har for både trafikk og miljø å få på plass ein så god og effektiv aust-vest-forbindelse. Eg deler òg undringa over at ikkje SV er med på denne, for det er ein veg som i alle planar er vald på ein relativt moderat vegstandard, men det er ein veg som går mellom to endepunkt som har veldig tungt med befolkning, og det er ein viktig veg for dei som ferdast og bur langs vegen.

Så trass i alt, sjølv om ein kan gjera litt meir av KVU-begeistringa, er dette ein stor og viktig dag for alle som er opptekne av E134.

Ruth Grung (A) [18:19:33]: Jeg skal fortsette innleggene fra Vestlandet. Det er ingen tvil om at E134 med en arm som forbinder den også til Bergen, vil bli den raskeste og mest miljøvennlige fordi det blir den korteste, og også den med minst stigninger. Og det vil bli den mest vintersikre forbindelsen mellom de verdskappingsregionene som Bergen- og Stavanger-regionen representerer, og over fjellet til Skien- og Porsgrunn-området. Å få den industriaksen over der er utrolig viktig. Derfor er det så avgjørende at vi får utredet armen til Bergen, for da får man et mye bedre grunnlag med tanke på trafikken og også større effekt av investeringene.

Men Vestlandet er et stort fylke, og Bergen har iallfall sett at vi har hatt samferdselsministre fra gamle Sogn og Fjordane som har laget lange veier via Sogn og Fjordane, og vi har hatt samferdselsministre fra Rogaland som har prioritert det området, og så har vi vært midt i. Men nå vet vi at vi har en samferdselsminister fra gamle Hordaland, og vi er veldig glade for at han responderer så aktivt som han gjør. For det er viktig at vi klarer å lage den forbindelsen som er, som jeg nettopp har beskrevet, den mest effektive, men også at resten av Vestlandet blir sett. Vi har E16, som er den mest rasfarlige veien, og den må ikke komme i spill i forhold til E134, for vi trenger også en forbindelse som tar gamle Sogn og Fjordane over, og E134 i sør.

Så som talsperson for Bergen og Vestlandet, som jeg føler meg som nå, ser jeg fram til at vi får nettopp det kunnskapsgrunnlaget og kanskje kan tenke litt nytt, for det er utrolig dyrt å investere på Vestlandet. Men det er helt avgjørende at vi har gode kommunikasjonsformer som gjør at vi klarer å dra nytte av den fantastiske verdiskapingen som vi representerer, og at vi får det konkurransefortrinnet som god kommunikasjon vil innebære. Så vi ser virkelig fram til KVU-arbeidet. Det blir en annen type debatt når neste NTP kommer, når vi i hvert fall får noe kunnskapsgrunnlag.

Sverre Myrli (A) [18:21:45]: Jeg hadde i sin tid gleden av å jobbe en god del med Folgefonntunnelen, for å knytte Odda og Hardanger nærmere mot Kvinnherad og Sunnhordland, og jeg må si at ettertida har vist at den tunnelen var enda viktigere enn det vi trodde da vi jobbet med den. Den har vært en stor suksess, og kombinert med Jondalstunnelen, som kom etterpå, har dette vist hvilke muligheter som finnes i regionen, og hvor viktig det er med gode forbindelser.

Jeg hadde gleden av å være i Odda i høst og fikk se hvor viktig Folgefonntunnelen har vært for vekst og utvikling i området, men vi må videre. Det er bl.a. fra Odda-området og fra E134 for dårlig forbindelse inn mot Bergen. Derfor foreslo altså, som flere har sagt i debatten, Statens vegvesen i 2015 at en skulle utrede det videre, slik det er gjort for de andre øst-vest-forbindelsene. Det bør også gjøres for arm til Bergen fra E134. Alle de gode argumentene trenger jeg ikke å gjenta.

Så vil jeg si: Dette er en god dag. Vi skulle selvsagt ha fattet denne beslutningen enda tidligere, men hvem teller vel de tapte slag på seierens dag? For det er seierens dag i dag. Jeg har lyst til å rose regjeringspartiene, som også blir med på vedtaket som nå fattes, og jeg setter pris på klar tale fra statsråden. Jeg tolker ham ikke på noen som helst annen måte enn at det han har sagt, innebærer at han nå setter i gang arbeidet med konseptvalgutredningen umiddelbart.

E134 som øst–vest-forbindelse er viktig for Hardanger, for Sunnhordland, for bergensområdet, for Haugalandet, og den er viktig for store deler av Østlandet, for industrien i Grenland, for Kongsberg- og Notodden-regionen, for drammensområdet, og også for områdene øst for Oslofjorden, ettersom E134 nå også går over – eller rettere sagt under – Oslofjorden med tilknytning til E6.

Så vil jeg bruke den siste delen av taletida til å prate om at vi må videre, og der er jeg enig med Pollestad; det holder ikke bare med planer. Og jeg vil inn på prosjektet E134 Vågslid–Seljestad, hvor viktig det er at vi nå kommer videre, og at vi i hvert fall kommer i gang så raskt som mulig med en ny Røldalstunnel. Jeg minner om det Stortinget sa ved behandlingen av Nasjonal transportplan i 2017, nemlig at en kunne starte utbyggingen i første periode for midler stilt til rådighet av bompengeselskapet.

Så jeg håper nå virkelig at statsråden også bidrar til at vi kommer i gang med utbyggingen over Haukeli.

Helge Orten (H) [18:25:25] (komiteens leder): Jeg hadde en kanskje litt urealistisk forventning om at dette ikke ble en lang debatt, ut fra det at vi har et såpass bredt flertall bak det vedtaket som skal gjøres. Men så feil kan man ta.

Når det er sagt, vil jeg si at for vår del er det viktig å utvikle E134 og de andre veiene over fjellet. Uansett hvilke av disse veistrekningene vi snakker om, er det viktige veistrekninger både for lokal- og regionaltrafikken, og ikke minst for en effektiv transport øst–vest. Derfor vil jeg bare understreke at det fremdeles er mange flaskehals på de forskjellige øst–vest-forbindelsene som er viktig å få gjort noe med, som det prosjektet som representanten Myrli nå senest tok fram. Det er en type prosjekt som er utrolig viktig bl.a. for både å ta ut høydeforskjell og gjøre E134 vintersikker.

Så her er det allerede nå veldig mange prosjekter som er på trappene, og som det er viktig å få gjennomført så raskt som mulig. Derfor, når det blir etterlyst hvorfor vi ikke har startet opp dette før, kan jeg iallfall bare vise til at vi har prøvd å skrive en liten merknad som knytter noen kommentarer til nettopp det. For sist gang vi hadde dette til behandling, så vi at vi hadde veldig mange uløste flaskehals rundt omkring på de forskjellige eksisterende stamveiene våre. Det mener vi i hvert fall fra vår side, og vi mente det den gangen, at det var viktig å få gjort noe med før vi satte i gang et stort arbeid med en KVU.

Jeg tenker at det ville være naturlig, som også statsråden var inne på, at vi kunne ta denne diskusjonen i tilknytning til NTP. Når vi nå likevel får den i forbindelse med et representantforslag, er det helt fint for oss at vi

kan gå inn for den KVU-en med armen til Bergen, og at vi får et oppdatert kunnskapsgrunnlag på det. Så det ser jeg egentlig bare positivt på, og jeg ser fram til at vi skal få det, slik at vi kan diskutere også dette store prosjektet i forbindelse med en NTP – ikke den førstkommende, men kanskje den etterpå – for det tror jeg nok er den mest realistiske framdriften, gitt hvor vi står i dag. Noe annet tror jeg bare skaper et urealistisk bilde av at vi kan gjøre de store prioriteringene knyttet til armen til Bergen i førstkommende NTP, tatt i betraktning alle de flaskehalsene vi også må få utbedret, og det at en sånn KVU-prosess vil ta noe tid.

Men statsråden gir klare signaler om at han vil følge opp vedtaket, naturlig nok – det skulle bare mangle – og at vi får en rask oppstart, at vi får et kunnskapsgrunnlag på bordet så raskt det lar seg gjøre, men også innenfor forsvarlige prosesser, slik en KVU skal være. Jeg tenker at vi må ta den KVU-en når den kommer, og så må vi gjøre vurderinger opp mot de prioriteringene som vi må gjøre i et arbeid med Nasjonal transportplan. Men når man gir et inntrykk av at dette kan være klart til kommende NTP-prosess: Det synes jeg er helt urealistisk. Vi må få gjort ferdig KVU-en på en forsvarlig måte før vi kan ta den diskusjonen.

Eigil Knutsen (A) [18:28:37]: For en som har vokst opp på Haugalandet i Rogaland, og som nå bor i Bergen, er dette virkelig en gledens dag. Det er sju år siden Arbeiderpartiet lanserte forslaget om en KVU om veiarm mellom E134 og Bergen, og endelig i dag, sju og et halvt år etterpå, er det flertall for saken.

E134s tilhengere sier at veien er best for flest. Det blir den definitivt hvis vi får på plass en arm til Bergen, men det er også viktig å påpeke at Vestlandet er så langstrakt at vi trenger flere fjelloverganger, og E16 til Voss i nord og E134 i sør er åpenbare valg for de stamveiene.

Så må en undre seg litt over Høyre i denne saken. Så sent som 31. oktober skrev Høyre-representanter, inkludert stortingsrepresentanter, i Hallingdølen:

«Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Arbeiderpartiet ønsker til å utrede veiarm fra Odda til Bergen på E134, det kan virke tilforlatelig, men nei.»

Men nå, i transportkomiteen og i denne salen, går de inn for en sånn KVU. Det setter jeg pris på. De skulle ønske at dette primært ble tatt i forbindelse med NTP, og at vi skulle starte på dette på et senere tidspunkt – det har jo bare blitt skjøvet på og skjøvet på. I 2013, da Arbeiderpartiet foreslo denne KVU-en om veiarmen, ble det nei. I 2015, da KVU-en om øst–vest kom, var det nei fra Høyre. I 2017, da NTP-en kom, var det nei – selv om Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, Bergen næringsråd, NHO og LO spilte inn at denne armen måtte utredes.

Men nå er stortingsflertallet på plass, og det er en gledens dag. Både vestlendinger, østlendinger og alle andre kan se fram til oppdatert kunnskapsgrunnlag for en viktig transportåre i landet vårt.

Bård Hoksrud (FrP) [18:31:07]: Ja, det er kjempebra å høre engasjementet, og det er, som noen sa, sånn at når det er en gledens dag, skal man være glad.

Jeg tror allikevel det er på tide med litt historieoppfriskning, for foregående taler sa at for syv år siden fremmet Arbeiderpartiet forslag om KVU, men for åtte år siden stemte Arbeiderpartiet i denne salen imot at den viktigste øst-vest-forbindelsen skulle være E134, da Fremskrittspartiet fremmet det. Så det har i hvert fall ikke vært sånn at ønskene for denne veien har vært like gode. Det denne veien ofte har opplevd, er at den har vært vei nummer to, den som alltid har blitt nummer to, og alltid har kommet litt etter de andre. Derfor er jeg i hvert fall veldig glad for at man nå ikke er der.

Jeg har lyst til å gi litt ros til fylkeskollegaen min Solveig Sundbø Abrahamsen, for jeg tror at både hun og jeg var ganske frustrert da den forrige NTP-en kom og E134 ikke var løftet mer opp.

Jeg har tidligere både vært transportkomitémedlem og sittet som statssekretær, og vi kjørte alle veiene mellom øst og vest for å se hvilke veier man skulle prioritere. Men det er klart, når det ene partiet, som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har tenkt å samarbeide med, for åtte år siden ikke var så opptatt av E134 som den viktigste øst-vest-forbindelsen, og ikke engang er til stede i salen, kan man jo tenke seg hvor forhandlingene og diskusjonene om hvilke veier man skal prioritere, skal komme.

Så har jeg lyst til å gi honnør til statsråden, for jeg synes det er bra, det statsråden sier. Han tar veldig til seg de signalene Stortinget gir, og han har satt i gang arbeidet.

Det er, som noen sa, sånn at man har endret på forslag til vedtak. Ja, det er faktisk sånn at man lytter til de tilbakemeldingene som kommer. Selv om jeg er utålmodig og ikke liker at man skal bruke et helt år på å lage en sånn utredning, har jeg respekt for at det er sånn at en del ting tar litt tid. Det må man gjøre, selv om jeg gjerne skulle sett at man hadde hatt det til NTP-diskusjonen som vi skal ha på nyåret, i forbindelse med NTP-behandlingen. Jeg synes det hadde vært bra om man hadde hatt med KVU-en, fått KVU-en ferdig utredet, for da kunne vi hatt en diskusjon enda mer rundt hvor raskt man skulle klare å få på plass armen til Bergen, for den betyr utrolig mye. Den er viktig for næringslivet på Vestlandet, men ikke minst på Østlandet. Ikke minst hjemme hos meg, i Telemark, og ned til Grenlandsindustrien, betyr det utrolig mye.

Som sagt: Det er mange som har vært oppe på talerstolen og pratet om historien. Da var det greit å få fram i hvert fall litt, men på tre minutter er det ikke så mye man kan si. Jeg skulle gjerne fortalt mer om historien med enkelte partier og de debattene og diskusjonene vi har hatt om E134.

Men jeg er glad. Vi kjørte der igjen i august måned, og det er definitivt et stort behov for å gjøre noe med den, tunneler osv. må vi få på plass. Jeg håper at der kommer det til å være fullt trøkk i NTP-saken som kommer til Stortinget neste år.

Jon Gunnes (V) [18:34:23]: Jeg er glad for at vi skal få en KVU, når Bård Hoksrud kjører rundt på kryss og tvers for å se hvordan veivalgene skal være og traseene skal velges. Da stoler jeg kanskje mer på en KVU når den kommer en dag, også for denne strekningen. Venstre er entusiastisk når det gjelder denne KVU-en.

Vi hører at man nesten har trukket vinnerloddet når man har fått et vedtak om KVU. Vi er enda mer spente på resultatene. Hvilken veitrasé og hva som bør være standarden, og hvilken trafikkmengde og trafikkform skal traseen legge opp til? Venstre er svært opptatt av at den særlig skal betjene næringstrafikken. Det er det vi har forventning om når det gjelder resultatet av en KVU: Hva kan den bety for godstrafikken på vest-øst-aksen? Dette tror jeg vi får, og det er spennende, selvfølgelig også for bo- og arbeidsregionen, men der skal vi også være klar over at det finnes andre transportformer enn bare personbil. Jeg hørte at noen hadde store forventninger til at man skulle få en bedre øst-vest-forbindelse for personbil. Det er kanskje ikke Venstres største anliggende.

Representanten Pollestad var litt inne på – det var nesten så man kunne forstå ham slik – at man ikke skulle oppruste tunnelene, altså etter disse tunneldirektivene. Det vil jeg advare sterkt mot. Det er en god grunn til at man driver og opprunder tunnelene, og det er at vi ikke tåler noen ulykker – ingen ulykker som tar liv. Det har vært tunnelulykker for mange steder rundt omkring i Europa og i verden som helhet, som har medført at man har mistet liv. Heldigvis har det ikke gått så langt i Norge, men det har vært nære på, og vi har ingen å miste til en tunnelulykke.

Jeg håper virkelig resultatet av denne KVU-en viser hva som er behovet på denne strekningen, og da vil jeg særlig peke på det jeg sa om næringstrafikken. Det er, særlig på Vestlandet, mange riksveier som faktisk fortsatt ikke har gulstripe, er brede nok til å betjene trafikkmengden eller har kvaliteten for godstrafikk. Da må vi utbedre den aller først.

Terje Halleland (FrP) [18:37:29]: Jeg var litt undrende til hvor dypt begeistringens satt i kroppen til re-

presentanten Orten da han var oppe under innlegget sitt. Ja, Høyre er veldig tydelig på at E134 er en viktig trasé, men tilføyer at den er det sammen med «de andre».

Jeg har lyst til å spørre Orten om bakgrunnen for at vi laget en øst-vest-utredning. Hvorfor ble det gjort? Hvordan har vi bygd veier i Norge de siste ti årene? Klattvis og delt. Nå skulle vi få en utredning som skulle vise om det gikk an å prioritere én strekning framfor andre. Tidligere har en aldri klart det grepet å prioritere én trasé, som tar trafikk fra de andre alternative traseene. Med øst-vest-utredningen lykkes en med det. En så plutselig at en kunne velge en trasé som tok trafikken vekk fra de andre traseene og flyttet den til E134. En flyttet trafikk, kuttet reisetid og fikk en enorm samfunnsøkonomisk gevinst.

Mitt kjennskap til Høyre er veldig basert på en kalkulator. Samfunnsøkonomi betyr alltid mye for Høyre, men med unntak av E134, for der er samfunnsøkonomien helt fraværende. Jeg håper at jeg tar feil.

I forrige NTP vedtok vi i siste periode at vi skulle bygge tunnel ved Seljestad. Der åpnet Stortinget for at den kunne startes i første periode. Det jeg ønsker å stille statsråden spørsmål om, er om han kan gi oss en status for det arbeidet, og hvordan den videre framdriften vil være for å få realisert og få oppstart på det arbeidet før vi går inn i andre periode.

Helge Orten (H) [18:40:24]: Det er hyggelig at representanten Halleland vil bruke så mye tid på Høyre.

Ja, det var gjort en øst-vest-utredning, og jeg syntes det var en veldig spennende utredning – en spennende utredning fordi det ga oss mer informasjon, og en spennende utredning også fordi vi kunne trekke en konklusjon. Konklusjonen etter den utredningen, som er sluttført og behandlet i denne salen og lagt fram av en statsråd fra Fremskrittspartiet, endte ikke opp med en prioritering av én strekning. Den endte opp med at det var behov for flere av disse veiene over fjellet øst-vest. E16 begynner å bli bortimot ferdigbygd. Det er en vintersikker og god forbindelse øst-vest.

Vi skulle fortsette å bygge ut E134, ja, men vi skulle også prioritere rv. 7 til reiselivsformål, og vi skulle prioritere rv. 52. Det er jo ikke slik at det er valgt kun én strekning. Hvis representanten Halleland tror det, tror jeg han må lese seg opp på dokumentene en gang til.

Poenget vårt er at disse veiene tjener forskjellige formål. Vi skal være med og prioritere E134. Det ligger viktige prosjekter på E134 inne i dagens NTP. Vi skal være med på å få gjennomført denne KVU-en, men samtidig må vi ta oss av de andre veiene som går øst-vest i dette landet, og sørge for at vi har en fornuftig utbygging både for den lokale og regionale trafikken og for øst-vest-for-

bindelsen over fjellet. Jeg synes det er en villfarelse hvis vi nå er der at vi tror at vi skal ha kun én øst-vest-forbindelse. Det er ikke riktig.

Samtidig vil jeg bare understreke at E134 er en viktig vei. Vi skal være med og få gjort den KVU-en. Så får vi ta prioriteringene når den tid kommer, og da tror jeg faktisk også kalkulatoren kan bli ganske nyttig.

Sverre Myrli (A) [18:42:30]: Bare nok en gang i samferdselsdebatter i Stortinget: Fremskrittspartiet og Bård Hoksrud eier rett og slett ikke skam når vi hører hvordan de argumenterer i saken. Det er en fornøylig debatt nå mellom Høyre og Fremskrittspartiet. Sannheten er jo, som representanten Helge Orten sier, at resultatet av Solvik-Olsens arbeid med øst-vest-utredningen var at regjeringen konkluderte med at det skulle være fire øst-vest-forbindelser, fire stamveiforbindelser, som vi kalte det tidligere. Det er jo det som er sannheten.

Fremskrittspartiet fikk ikke gjort noen ting med dette da de bestyrte Samferdselsdepartementet. Jeg skjønner at Fremskrittspartiet er glade for å komme ut av regjeringen, «ut av fengselet», som de kalte det, men at de skulle bli så glade for at vi nå får gjennomført de sakene som de ikke klarte å få gjennomført i regjering, visste jeg rett og slett ikke.

Representanten Hoksrud lager det til et poeng at SV ikke vil stemme for forslaget. Nei, men hva gjør vel det? Det er et stort flertall for å få gjennomført den konseptvalgutredningen nå, så har det noe å si? Jeg synes også det er synd at SV kommer til å stemme imot, men har det noe å si for arbeidet med konseptvalgutredningen, så lenge alle andre partier som er til stede her nå, kommer til å stemme for? Venstre sier jo til og med at de er entusiastiske for forslaget om konseptvalgutredning. Det er jo ikke måte på – alle er for nå!

Hvorfor er det da ikke gjort noe med dette før Fremskrittspartiet kom ut av fengselet og flertallet i Stortinget presser det igjennom i Stortinget? Det er jo det store spørsmålet, men jeg skjønner at vi ikke får svar på det.

Så må jeg også si at det ikke blir noen vei av å vedta å lage en konseptvalgutredning. Det må bygges vei samtidig som en utreder forbindelsen fra E134 til Bergen. Dagens E134 må bygges ut. Det kan vi ikke vente med. Derfor er det så viktig at en kommer i gang med prosjektet E134 Vågslid-Seljestad, altså fra Vågslid i Vinje til Seljestad i nå Ullensvang kommune, og som første skritt – jeg gjentar det fra mitt forrige innlegg – kommer i gang med å få bygd ny Røldalstunnel og så ta de andre parsellene, slik at en får ny vei på hele strekningen over fjellet og ned mot Odda.

Det er riktig som jeg sa i mitt innlegg, og som representanten Halleland sa i sitt innlegg: Stortinget var

under behandlingen av Nasjonal transportplan i 2017 veldig klare på at det lå penger i andre periode i Nasjonal transportplan, men Stortinget var klar på at en kunne starte i første periode med penger som bompengeselskapet stiller til disposisjon, slik at en kom raskt i gang med utbyggingen. Jeg skulle gjerne høre at samferdselsministeren, som nå står på talerlista, følger opp det.

Statsråd Knut Arild Hareide [18:45:43]: Eg vil svare kort på den utfordringa som representanten Halleland kom med, og for så vidt også Myrli. Det er ikkje tvil om at det me snakkar om i dag, og ein arm til Bergen, vil få størst betydning dersom me får til ei reell utbygging av E134. Det seier òg Statens vegvesen – at f.eks. utbygging på Rauland er ein føresetnad for å få til ei samfunnsøkonomisk lønsam utbygging òg for armen til Bergen.

Eg har bedt om ei ny utgreiing frå Statens vegvesen. Ho kom i haust. Der ligg det fleire prosjekt inne nettopp på E134. Og det prosjektet som Halleland viste til, Seljestad, ligg inne som prioritet frå Statens vegvesen. Me veit om utfordringane. No er ein del av vegen til Kongsberg og Notodden tatt, men det er eit område som er særskilt krevjande på denne vegen. Svaret på det Halleland spør om, vil kome i NTP, men det er eit godt teikn at nettopp Statens vegvesen har peikt på at det her er fleire gode prosjekt som dei har prioritert innanfor dei rammene me har gitt for NTP.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [18:47:13]: Eg tek ordet for å takke for debatten og for mange gode og engasjerte innlegg. Komiteleiar Helge Orten sa at han trudde dette skulle bli ein kort debatt, men erfaringa mi når det gjeld transportkomiteen, er at det aldri er korte debattar – så i dag òg.

Eg har lyst til å seie at det er viktig at ein no jobbar for å utbetre flaskehalsar og vinterstengd veg over Haukeli, som eg òg sa i innlegget mitt. Det er òg viktig å ha det same engasjementet for arbeidet med Nasjonal transportplan, som eg høyrer fleire er opptekne av.

No ser me fram til at arbeidet med konseptvalgutgreiinga kjem i gang, og er glade for at statsråden er så tydeleg på at det arbeidet no blir prioritert. Takk for debatten.

Bård Hoksrud (FrP) [18:48:21]: Jeg kan ikke dy meg etter å ha hørt på representanten Sverre Myrli. Hvis man skal fortelle hva andre ikke får til, bør man i hvert ha ren sti selv. Og det har definitivt ikke Arbeiderpartiet når det gjelder E134. Det er ikke tvil om at der skjedde det svært lite de åtte årene den rød-grønne regjeringen styrte, det var ikke noen stor vilje. Senterpartiet satt med statsråden, og det var andre veier som var prioritert framfor E134.

Representanten Myrli lurte på hva Fremskrittspartiet mener – jeg tror ikke det er noen tvil om at Fremskrittspartiet har vært veldig tydelig på at E134 er en viktig vei for oss, og den har vi ønsket å løfte. Men det ble jobbet ganske hardt fra enkelte miljøer i Bergen, og hvis man ser på innstillingen her, opplever jeg vel at det er noen partier som ikke er like entusiastiske, selv om man nå er med og vil ha denne KVU-en fordi man på mange måter opplever at det er et stort flertall som vil ha det. Representanten Sverre Myrli mener tydeligvis at det er ikke noe problem med SV, men vi vet at når man skal ha budsjetter og finne penger, må man finne pengene, og da må det være vilje til å gjøre det. Fremskrittspartiet er veldig tydelig på at vei er prioritert – E134 er noe vi ønsker å prioritere, og det kommer vi til å jobbe beinhardt for når NTP kommer. Derfor mener jeg at det hadde vært bra å ha hatt KVU-en ferdig til NTP-arbeidet, sånn at vi var med og sørget for at denne rapporten om KVU-en kom og viste samfunnsøkonomien. Kalkulatoren er veldig tydelig her – her er det mye penger å spare, og det er utrolig viktig for næringsliv og folk på både Østlandet og Vestlandet.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sverre Myrli (A) [18:50:22]:Hoksrud snakker om hva partier har foreslått og ikke foreslått. Da vil jeg bare si at de faktiske forhold er som følger: Statens vegvesen foreslo i 2015 at det skulle gjennomføres en konseptvalgutredning av arm til Bergen fra E134. Det foreslo Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Stortinget at vi skulle gjøre. Det fikk vi nei til fra stortingsflertallet, og samferdselsministeren, som da var fra Fremskrittspartiet, argumenterte imot. Det er de faktiske forhold. Jeg er glad for at det nå er flertall for det, men hadde det vært en annen regjering, hadde det vært samferdselsministre som fikk gjennomslag internt i regjeringen, hadde vi altså kunnet fatte det vedtaket vi gjør nå, for fem år siden. Det er de faktiske forhold.

Presidenten: Representanten Terje Halleland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Halleland (FrP) [18:51:24]: Jeg vil også komme litt inn på det som egentlig er problemet, og som jeg synes begynner å bli veldig tydelig. Det som Helge Orten tar til orde for, at en altså velger fire traseer, er jo regjeringens politikk. Statens vegvesen valgte en, og så føyde de til to for å få rv. 52 inn. Men E134 har tre ganger så mye trafikk i forhold til hva rv. 52 har. Så det er ingen tvil om at Statens vegvesen valgte en hovedtrasé.

Men når da Høyre velger å prioritere fire strekninger, er det akkurat det som er problemet i saken, og egentlig det som Høyre står for.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [18:52:33]: Når representanten Myrli var opptatt hva Arbeiderpartiet ville, så er det jo morsomt å ha med seg at for kort tid siden da statsråden var ute og dro ned ambisjonsnivået på den nye NTP-en, så sa representanten Sverre Myrli at Fremskrittspartiet hadde levert fra seg et konkursbo, mens Arbeiderpartiet hadde vel omtrent 60 mrd. kr i ekstra prosjekter som de ikke hadde penger til. Men det er klart det er lett å sitte i opposisjon og ikke ha penger. Fremskrittspartiet er klare og tydelige – vi har sørget for at vi har en ambisiøs NTP med mer penger, og på grunn av organisatoriske endringer får man til mer vei og mer bane for pengene, og det skal vi fortsette med. Vi er framtidsrettet og vi er opptatt av å være optimister. Derfor jobber vi for å få på plass denne KVVU-en, og vi jobber for at vi skal bygge ut flere av prosjektene på E134, også arm til Bergen.

Presidenten: Representanten Helge Orten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helge Orten (H) [18:53:35]: Den skal være kort. Jeg har bare lyst til å presisere følgende: Det er riktig at utredningen la til grunn at det skulle være en hovedtrase øst-vest, men det var fordi det var bestillingen som de hadde fått på å utrede. Så må jeg bare minne om en ting: Det er jo ikke sånn at det var Høyre som la fram dette, det var det en regjering som gjorde den gangen da Fremskrittspartiet hadde statsråden, samferdselsministeren, som la fram forslaget om fire traseer øst-vest. Det er det som er grunnlaget for det vi diskuterer her nå, og jeg mener at vi skal følge opp det på en god måte. Jeg synes det var en god beslutning som ble tatt da, men det betyr ikke at vi ikke skal satse på E134, det skal vi gjøre. Nå skal vi få utredet denne armen til Bergen, og så får vi ta diskusjonen videre fra det når vi skal prioritere i framtidige NTP-er.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [18:54:40]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Morten Ørsal

Johansen, Terje Halleland, Erlend Wiborg og Roy Steffensen om sikring av inntektsgrunnlaget for hestesporten i Norge (Innst. 86 S (2020–2021), jf. Dokument 8:126 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletiden – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Trond Giske (A) [18:56:00]: Først: Jeg tror det er slik at ordfører for saken, Åslaug Sem-Jacobsen, er borte, og at det er andre fra Senterpartiet som fører saken.

Når det er sagt: Dette er en innstilling som berører to viktige temaer. Det ene er kampen mot spillavhengighet, som vi har ført i mange år. Det er forferdelig å høre historiene om folk som spiller seg fra gård og grunn, barn som opplever at ferien er over før danskebåten har lagt til kai i København, eller folk som rett og slett ødelegger sitt eget liv ved spillavhengighet.

Det er heldigvis bred enighet i Stortinget om at vi skal ha strenge og gode regler som gjør at vi kanalisere spill inn i ansvarlige former, samtidig som vi sørger for at vi begrenser folks tap. Det er bred støtte for at det også innføres slike tapsgrenser for hestespill i Norge. Norsk Rikstoto er eneleverandør av slike spill, og det er bred støtte for grenser hos dem. Det vi derimot ikke er helt sams om, er hvordan reglene skal se ut.

Det har vært et stort ønske fra hestesporten selv å kunne se på muligheten for individuelle tilpasninger. Dette sier vi at vi ønsker at regjeringen skal følge opp. Vi vet at grensene kommer fra 1. januar, og vi sier at man må følge utviklingen tett og også se på muligheten for at man på en ansvarlig måte kan ha individuelt tilpassede grenser.

Det er i enerettsmodellen to prinsipper som er viktige. Det ene er selvfølgelig at man er alene om å tilby dette. Men det er også sånn at man har et kanaliseringsansvar. Man skal sørge for at dette er såpass attraktivt at det faktisk blir brukt. Ellers er det lite vits i en enerettsmodell.

Så har vi sett at hestesporten, som både er en viktig næring, idrett og hobby, kan bli skadelidende av at grensen selvfølgelig gjør det den skal, nemlig begrenser spillingen og tapene og dermed inntektene i spillet. Derfor er det to forslag som kan bidra til at det blir bedre. Det ene er at vi gjør fjerningen av totalisatoravgiften permanent, og det andre er at staten overtar noe mer av de oppgavene som har vært finansiert over Norsk Rikstotos overskudd. På den måten sørger vi for at denne viktige

delen av samfunnet fortsatt kan opprettholde sin aktivitet, for uten hester, uten avl og uten alle de tusenvis av menneskene som driver med dette, blir det ikke noen norsk travsport i det hele tatt. Samtidig opprettholder vi en ansvarlig spilling.

Tage Pettersen (H) [18:59:13]: Forslaget vi nå diskuterer, ble jo, som vi vet, lagt fram før sommeren, og det har vært svært god tid til påvirkning. Jeg innrømmer at jeg kunne svært lite om både hestesporten, hestenæringen og alt det den bidrar til, før jeg begynte å jobbe med denne saken.

La meg videre gi uttrykk for at jeg synes det er synd at mye av argumentasjonen om hestesporten utelukkende har handlet om spilldelen. Jeg er selvfølgelig enig i at sikring av grunnlaget for hestesporten handler om spill, i tillegg til både totalisatoravgift og dekking av kostnader til f.eks. Norsk Hestesenter og andre oppgaver knyttet til hestevelferden. Men mange av de positive sidene ved hestehold har kanskje blitt viet liten plass i prosessen så langt.

Engasjement er oftest positivt. I denne saken har mye av engasjementet skjedd i et mangfold av kanaler og fra aktører som det både er naturlig og kanskje litt mindre naturlig at engasjerer seg i en sak som dette. Det må vi selvfølgelig akseptere. Mange har åpenbart våknet i innspurten av behandlingen i komiteen.

Kjernen i saken for alle partiene, bortsett fra Fremskrittspartiet, er hvor langt man kan gå uten å skape press på den norske enerettsmodellen. Her blir det fort tolkningene til juristene som legges til grunn, og i mindre grad politiske vurderinger. Det synes jeg er synd, og jeg håper at det i neste stortingsperiode vil være rom for også å ta selve diskusjonen politisk.

Ser vi bort fra Fremskrittspartiets forslag, er det i realiteten en ganske samstemt komité. Flertallet støtter innføringen av tapsgrenser. Flertallet ber om en smidig innfasing av tapsgrensesystemet, slik at gevinster opp-tjent i 2020 tas med inn i den nye ordningen. Flertallet ber regjeringen følge utviklingen i Norsk Rikstoto og gjøre eventuelle justeringer som ivaretar ansvarligheten og legger til rette for kanaliseringen av spillere til det regulerte spillmarkedet.

Flertallet er også enige om at totalisatoravgiften bortfaller både for inneværende år og for 2021. Regjeringspartiene går ikke lenger enn det i et Dokument 8-forslag, men vi kommer eventuelt tilbake til det i senere budsjettframlegg. Noen privilegier må også opposisjonen få ha.

Det overordnede målet med reguleringen av pengespillmarkedet i Norge er å sikre trygge og ansvarlige former for spill. Innenfor dette har vi gått så langt som man

mener det er mulig, for å gi en håndsrekning nettopp til hestesportens særegenheter.

Jeg vil, selv om hun ikke er her, takke saksordføreren, som hadde gode ambisjoner om å få til noe felles, som vi faktisk også i stor grad har klart i komiteen.

Til slutt tar jeg opp Høyre og Kristelig Folkepartis forslag.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn-tatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Tage Pettersen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Himanshu Gulati (FrP) [19:02:19]: Dette er en trist dag for norsk hestenæring og norsk hestemiljø, for de 16 000 personene som er ansatt i hestenæringen, og de mange som driver med hest på fritiden og som hobby. Gjennom et politisk vedtak skaper vi en potensiell krise for en næring, vi konstruerer et problem som ikke hadde trengt å være der.

La meg innledningsvis si at noen har prøvd å gjøre denne debatten til en debatt om spillmonopol. Denne debatten handler ikke om spillmonopol. Ja, Fremskrittspartiet har et annet syn enn de fleste andre partiene når det gjelder spillmonopol, men det hører hjemme i andre saker. Denne saken handler om hestenæringens økonomiske bein å stå på. Vi er alle enige om at spillavhengighet skal bekjempes på en målrettet måte, men trav og spillene som involverer Norsk Rikstoto, er såkalte grønne spill, såkalte ikke-avhengighetsskapende spill. Norsk Rikstoto er trolig verdens mest ansvarlige spill-selskap, med en fantastisk mentorordning, og de gjør mye bra for å bekjempe spillavhengighet, noe mange andre også bør lære av.

Jeg føler at mange av dem som tar del i denne debatten, også regjeringen med sitt forslag, ikke tar inn over seg hvordan trav og hestespill fungerer. Det fungerer på en helt annen måte enn Norsk Tippings spill. En liten andel storspillere på kanskje 200 mennesker, som driver med trav som profesjonell pengeplassering i stedet for f.eks. å plassere pengene i aksjer, står for en veldig stor andel av omsetningen til Rikstoto. Det gjør at det er noen som spiller for store summer, ikke fordi de har et avhengighetsproblem, men fordi de driver med det som profesjonell pengeplassering. Denne lille gruppen står for en stor del av Norsk Rikstotos omsetning, og de står derfor også for en stor del av overskuddet på 500 mill. kr som hvert år overføres fra Rikstoto til norsk hestesport og nedover i verdikjeden, ned til bredden og alle dem som utgjør det fantastiske hestemiljøet i Norge.

Når man nå ønsker å innføre tapsgrenser, ødelegger man for mye av denne finansieringen. Hestemiljøet frykter at pengestrømmen vil gå ned, og at da også over-

føringene til hestemiljøet vil gå ned. Det er et stort tap for en fantastisk flott næring, og dette er et resultat av et politisk vedtak, noe man kan unngå ved å stemme mot innføringen av tapsgrenser her i dag.

Rundt 70 pst. av spillene på Rikstoto er ikke på spill i Norge, men på spill i Sverige og andre steder. Jeg frykter at det eneste man oppnår med dette forslaget, er at storspillere som ønsker å spille i utlandet, velger svenske ATG eller andre internasjonale spillselskaper – at spillene ikke slutter, men at de slutter å spille på Rikstoto.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Himanshu Gulati har tatt opp det forslaget han refererte til.

Geir Pollestad (Sp) [19:05:35]: Denne saka handlar om hest, ikkje om spel, og det handlar om mykje meir enn trav. Det handlar om næring, rekreasjon, sport, helse, inkludering og integrering. Det handlar om framtida til hestefamilien. Det handlar om framtida til hestemiljøet i bygd og by. Det er forskjell på å spela på hest og det å tippa kva for 7 av 34 kuler som dett ned, ut av ein boks.

Kampen mot spelavhengighet er det mitt inntrykk at hestenæringa og Rikstoto tek på største alvor. Det er òg viktig for meg å seia at Senterpartiet slår ring om einerettsmodellen. Me ønskjer å ha grenser for spel, men me ønskjer å ha effektive grenser for spel. Det er ingen tvil om at den største konkurrenten her, er pengestraumen som går til spel i utlandet.

I tilbakemeldingane frå statsråden i omtalen av einerettsmodellen er svara veldig prega av at dette er noko ein ikkje ønskjer skal skje. Ein brukar veldig bevisst ord som at dette kan – det kan det eine og det andre. Det er ikkje noka juridisk skråsikkerheit, det er «kan». Det er til og med ei formulering eg synest er ganske fin, i negativ betydning: «kan noen komme til å hevde». Ja, det er klart, det kan alltid gå gale viss ein legg terskelen der.

Senterpartiet si løysing er at me ventar med å innføra ei tapsgrense til dess me har på plass ordningar som sikrar f.eks. dei profesjonelle spelarane me har, og som er viktige for hestenæringa. Me har òg lagt inn og har forslag om ein økonomisk pakke som går på bl.a. finansiering av Norsk Hestesenter, og at totalisatoravgifta vert fjerna permanent.

Det er òg interessant å registrera at det ikkje er nokon forslag om, og det vert ikkje ei votering i dag som seier at det skal innførast, ei tapsgrense frå 1. januar 2021, så regjeringa vil framleis ha moglegheit til å tenkja seg om gjennom jula. Det ein er i ferd med å gjera no, er det dei utanlandske spelselskapa som har grunn til å jubla for, mens hestemiljøet i heile Noreg har grunn til å vera lei seg og bekymra for framtida.

Med det vil eg ta opp det forslaget Senterpartiet har fremja i saka.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Freddy André Øvstegård (SV) [19:08:43]: En stor takk til saksordføreren for et veldig godt arbeid med å samle komiteen om ganske så mye. Det viktigste for SV i pengespillpolitikken er vernet mot spillavhengighet. Derfor står vi fast i forsvaret av enerettsmodellen og kravet om sosial ansvarlighet og en modell som i tillegg sørger for at alt overskudd fra spill går til viktige og gode formål, med store positive effekter for hele samfunnet – idrett, kultur, frivillighet og humanitært arbeid.

Derfor støtter også vi å innføre tapsgrenser for spill på hest, som for andre pengespill. Men innføring av tapsgrenser får også noen uønskede konsekvenser for hestesporten. Det anerkjenner vi. Hestesporten får ikke mange av de godene som resten av idretten får, men det er særlig viktig å ta på alvor kanaliseringseffekten, altså risikoen for at flere kan komme til å gå til utenlandske og uregulerte spill. En slik konsekvens vil ramme det som er hele formålet med innføringen av tapsgrenser. Derfor har vi vært opptatt av å se hvilke muligheter som finnes innenfor rammene av enerettsmodellen og innenfor rammene av sosialt ansvarlige spill for å finne avbøtende og tilpassede tiltak.

Det er uaktuelt å gå vekk fra innføringen av tapsgrenser, som Fremskrittspartiet, det eneste av partiene som er imot enerettsmodellen, foreslår. Vi har i løpet av denne behandlingen også fått på bordet viktige råd om at en utsettelse av innføring vil være uansvarlig. Vi lytter når det blir sagt med stor tyngde og troverdighet at en utsettelse vil kunne skade forsvaret av enerettsmodellen i juridiske prosesser som er i gang. Det at representanten Pollestad velger ikke å lytte til de sterke rådene vi har fått, får Senterpartiets ta på sin kappe. SV velger å lytte når rådene blir framført.

Derfor har vi heller ikke valgt å støtte forslaget om å utsette innføringen. Vi har heller valgt å støtte en rekke av de andre avhjelpende tiltakene, som vil være viktige for hestesporten, som

- å gjøre fritaket for totalisatoravgiften permanent,
- at staten nå skal bidra mer på andre områder som er viktige for hestesporten,
- ikke minst å be regjeringen vurdere individuelle tilpassinger.

Det som er interessant i dag, er om Fremskrittspartiet står ved sin sterke hyllest av hestesporten og stemmer for disse forslagene, og med det skaper flertall for viktige avbøtende tiltak for hestesporten. Det sa ikke representanten Gulati noe om i sitt innlegg, og det bør bli avklart, slik at vi kan ta debatten derfra.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [19:12:01]: Enerettsmodellen må stå sterkt i Norge. På den måten forhindrer vi at en strøm av utenlandske spillselskaper kommer inn på markedet og gjør dem som allerede er sårbare for spillavhengighet, enda mer sårbare.

Vi vet allerede at Fremskrittspartiet ønsker å skrote enerettsmodellen – derfor dette forslaget – men jeg må si at jeg er svært skuffet over at Senterpartiet nå følger etter og foreslår å utsette innføringen av en tapsgrense for hestesporten, når de så utmerket godt vet at en utsettelse fort vil bidra til å sette hele enerettsmodellen i spill. Innføring av tapsgrense må på plass nå, da det er et krav som EØS har hatt i forbindelse med at Norge skal få bevare sin enerettsmodell.

Vi har et spillmonopol i Norge, og det har vi nettopp for å ta vare på dem som er sårbare og utsatt for spillavhengighet. Derfor er Kristelig Folkeparti glad for at regjeringens politikk fremdeles ligger fast etter forslagets avgivelse, og at Stortinget, med unntak av Senterpartiet og Fremskrittspartiet, støtter oss i kampen mot de kyniske utenlandske spillselskapenes inntog i Norge.

Vi står midt oppi en epidemi som påvirker oss alle, spesielt dem i samfunnet som er utsatt fra før. Når det er lite å gjøre, man er hjemme og isolert og kanskje litt deppa, og det er lite å glede seg til, er det fort fristende for noen å gjenoppta spillingen. Vi vet dessverre at det har vært en økning i tallet på tidligere spillavhengige som nå har fått tilbakefall.

Spillavhengighet påvirker det enkelte mennesket, men også hele familier går i oppløsning og mister hus og hjem. Ja, det er brutalt og nådeløst, for noen ender til og med opp med å ta sitt eget liv fordi gjelden har vokst dem over hodet, og de føler at de har sviktet sine nærmeste.

Ifølge en befolkningsundersøkelse som ble publisert i 2020, har Norsk Rikstoto om lag 38 000 spillere med risiko for å bli problemspillere – 38 000! Nettopp derfor er det viktig at vi husker på hvorfor vi fører en ansvarlig spillpolitikk i landet vårt, og at vi hegner om den, snarere enn å sette den i spill, slik som Senterpartiet ønsker å gjøre. Det har Senterpartiet gjort til tross for bekymringsbrev fra en rekke organisasjoner som arbeider med mennesker som lider av spillavhengighet.

Jeg er glad for at vi har en regjering som har stått opp mot det sterke presset fra hestesporten, og som med stødig hånd har avtalt tapsgrenser i samarbeid med Norsk Rikstoto. Kristelig Folkeparti vil alltid stå fast på sin ansvarlige linje i spillpolitikken, der hensynet til dem som strever og deres pårørende, alltid settes foran økonomiske hensyn.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:15:07]: Det å miste kontroll over spillingen er usynlig på kroppen,

men det ødelegger liv og familier. En ansvarlig spillpolitikk er viktig for å beskytte hver enkelt spiller mot farene ved overdreven spilling. Det er derfor viktig å beskytte familien og dem som står rundt, som er sårbare. Derfor er jeg glad for at flertallet i denne salen er enig i at Norsk Rikstoto skal fylle konsesjonsvilkårene og innføre grenser for hvor mye den enkelte kan tape.

Ansvarlighet er bærebjelken for den norske enerettsmodellen for pengespill. At Stortinget tar ansvarlighet på alvor, støtter også opp om enerettsmodellen. Også Norsk Rikstoto har behov for å styrke ansvarligheten. Norsk Rikstoto har mange spillere og høy omsetning. Norsk kompetansesenter for spillforskning ved Universitetet i Bergen gjorde en undersøkelse, som representanten Lossius beskrev, og som ble publisert i år, som sier at det er om lag 38 000 personer som regnes for å ha risiko for problematisk spilleatferd blant dem som spiller på hestespill.

Vi har vært opptatt av å legge til rette for innfasing av tapsgrensene slik at de ikke skal få så store konsekvenser for inntektene til hestesporten. I budsjettforslaget for 2021 er det derfor foreslått at Norsk Rikstoto ikke skal betale totalisatoravgift.

Så ser jeg at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV foreslår ulike tiltak for å styrke trav- og galoppporten. Jeg er enig i viktigheten av hestesporten, men stiller meg likevel litt undrende til at disse forslagene vil innebære at Norsk Rikstoto ikke vil finansiere noe annet enn trav- og galoppporten, og at staten til og med skal dekke noen av sportens kostnader når de gjennomfører egne arrangementer.

Når det er sagt, er det viktigste i denne saken å vise ansvarlighet i pengespillpolitikken. Jeg er glad for at det er bred oppslutning om det.

Det har vært sagt at tapsgrensene vil gjøre Norsk Rikstotos spill mindre attraktive, altså at tapsgrensene vil svekke kanaliseringen av spillelysten til det regulerte markedet. Norsk Rikstotos kanaliseringsevne er i utgangspunktet god. Overordnet mener jeg at et godt rammeverk som sikrer ansvarlige spill, er et fortrinn for Norsk Rikstoto. Så må Norsk Rikstoto i samarbeid med hestesporten fortsatt videreutvikle sitt tilbud av ansvarlige spill for et bredt publikum for å kunne kanalisere den spillelysten som finnes.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Trond Giske (A) [19:18:30]: I denne saken blir det fremmet to forslag, men vi vet ennå ikke helt hvordan Fremskrittspartiet forholder seg til dem. I det ene ber man, innenfor rammene av sosialt ansvarlige spill, regjeringen om å se på muligheten for å innføre ytterligere individuell tilpasning av tapsgrensene etter en vurdering av enkelte spillere. Vi vet at det er noen profesjo-

nelle spillere som gjør dette med god kapasitet – la oss si det sånn – og det betyr mye for sporten at de velger Norsk Rikstoto og ikke andre kanskje mer uansvarlige leverandører.

Det andre går på at man skal følge utviklingen i Norsk Rikstoto og i dialog og samarbeid med Norsk Rikstoto eventuelt gjøre justeringer etter at disse spillegrensene, eller tapsgrensene, er innført.

Mitt spørsmål er: Hvordan vil statsråden følge opp dette?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:19:24]: Det er klart at hvis det blir flertall for å innføre dette, vil jeg selvfølgelig som statsråd følge opp det med å se på muligheten for individuell tilpasning, hvis det skulle vise seg at det er nødvendig fordi det er flertall for det. Jeg tenker også at vi har gjort det vi har kunnet i våre forslag for å ivareta dem som har råd til å tape – for å si det på den måten – fordi de faktisk kan bruke alt det de har vunnet 365 dager tilbake i tid, og de kan også, hvis de velger å ikke spille i januar og februar, men i mars, spille for 60 000 kr. Vi har prøvd å ivareta de store spillerne som har råd til å tape, men vi har samtidig prøvd å ivareta dem som ikke har råd til å tape – og som helst ikke burde tapt 20 000 kr engang i måneden.

Trond Giske (A) [19:20:23]: Det er nettopp den problemstillingen statsråden nå beskriver, vi har prøvd å adressere, nemlig at det er veldig forskjell på hvor mye man har råd til å tape. Det er også veldig forskjell på hvilken inngang man har til disse spillene. Noen driver med dette mer eller mindre profesjonelt og har en konto som de har avsatt til dette, mens andre ikke klarer å styre det. Det er derfor vi ønsker at statsråden i nært samarbeid med Norsk Rikstoto og gjerne med aktørene i sektoren går inn og ser på hvorvidt den løsningen som Lotteritilsynet og departementet nå har kommet fram til, er den perfekte – eller om det faktisk finnes muligheter for forbedring på bakgrunn av de erfaringene man har fått. Jeg forstår det sånn at statsråden vil følge opp dette.

Mitt spørsmål nå er, for det er også støtte i denne sal, håper vi, for at totalisatoravgiften aldri gjeninnføres: Er det noe statsråden støtter?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:21:18]: Vi har gjort noe med totalisatoravgiften for inneværende år fordi vi fikk en koronasituasjon som gjorde omstendighetene for hestesporten ganske vanskelig. Det samme har vi gjort for neste år, nettopp fordi vi ser det er en utfordring. Jeg skal forholde meg til det som det er flertall for i denne sal, og slik jeg leser det flertallet eventuelt gjør, er det at de likestiller dette og Norsk Tipping.

Silje Hjemdal (FrP) [19:22:01]: La det ikke være noen tvil: Fremskrittspartiet er også opptatt av de skjebnene som lider av spillegalskap, som jeg velger å kalle det. Det er mange skjebner der også, men det vet vi at gjelder innenfor mange felt. Det gjelder f.eks. rusavhengige, det gjelder folk som spiser for mye sukker – jeg er litt glad i det selv, men sånn er det – det kan være folk som er for glad i biler, eller som er glad i å kjøpe eiendom. Det kan gå galt for mange hvis det blir for mye. Da lurer jeg på hvor man skal sette kvotene neste gang. Skal det være kvoter på polet for hvor mange flasker vin man får lov å kjøpe, kvoter for hvor mange hus man kan kjøpe, og hvor mange biler man kan eie? Jeg synes statsråden kanskje skulle vært ærlig om at dette egentlig handler om å oppfylle EØS-rettens krav og EU-reglene, fordi det handler om enerettsmodellen. Er ikke det riktig?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:23:04]: Ja, vi er opptatt av enerettsmodellen. Vi tror det er best for dem som er spillavhengige, og vi tror det skaper en trygg ramme rundt norske spill. Derfor vil flertallet i denne salen slå ring om enerettsmodellen. På samme måte som representanten viser til norsk vinmonopol eller nevner alkohol, tenker jeg at på et vinmonopol er det akkurat likt. En setter noen rammer hvis en ser at noen sliter. Det gjør de på sitt initiativ fordi vi har satt den svakeste parten først. Det ligger også i enerettsmodellen. Det har vært grunnen til, da en fikk konsesjon i 2016, at det skulle settes en tapsgrense for å bevare enerettsmodellen.

Himanshu Gulati (FrP) [19:24:03]: Statsråden er opptatt av de spillavhengige. Det er også vi. En del av det er noe vi begge er opptatt av, nemlig at Norsk Rikstoto skal ha en høy kanaliseringsgrad, at flest mulig av dem som spiller på hest og trav i Norge, skal velge Norsk Rikstoto. Norsk Rikstoto har allerede i dag en veldig høy kanaliseringsgrad. Om jeg ikke husker feil, er den så høy som 98 pst. Mitt spørsmål til statsråden er om hun tror kanaliseringsgraden vil være like høy som i dag etter at disse tapsgrensene er innført.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:24:37]: Jeg sa litt om det i slutten av mitt innlegg. Jeg sa noen vil hevde at tapsgrensene vil svekke kanaliseringsevnen til spillelysten, og det var også noe av det jeg opplevde spørsmålet til representanten handlet om. Jeg tror at både Rikstoto og hestesporten i fellesskap hele veien må utvikle spill som er attraktive og gjør at folk har lyst til å spille, men innenfor de rammene som vi setter i denne sal ved å ha en tapsgrense for samtidig å sikre enerettsmodellen.

Geir Pollestad (Sp) [19:25:36]: Mykje av dette handlar om forholdet til einerettsmodellen og EØS-avtalen. Representanten Lossius frå Kristeleg Folkeparti var openbert på jakt etter Senterpartiet i innlegget sitt. Det vart vel sagt noko sånt som at innføring av tapsgrensa er eit krav som EØS stiller for å bevare einerettsmodellen.

Så har Senterpartiet i denne saka, i forslag nr. 3, føreslått at me skal venta med å innføre tapsgrensene til ein har gjort den jobben med å finna ut kva særordningar ein kan ha for å vareta dei som f.eks. driv spel på profesjonelt grunnlag.

Då er spørsmålet mitt: Er det sånn at einerettsmodellen vil gå tapt dersom Senterpartiet får fleirtal for forslaget sitt, eller er dette berre litt overdriven politisk retorikk frå Kristeleg Folkeparti?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:26:35]: Hvis representanten Pollestad sier at dette er en overdrevet politikk fra Kristelig Folkeparti, er det en overdrevet politikk fra flertallet i denne sal, for flertallet i denne sal sier at vi skal innføre tapsgrensen fordi det var et krav for konsesjonen i 2016, for at en skulle få lov til å ha en enerettsmodell for spill på hest i Norge. Det var grunnlaget for konsesjonen, og det skulle innføres innen 2021. Det kommer altså om noen uker. Det var grunnlaget for å få konsesjonen, og da er det sånn at når en har fått den avtalen, kan en si nei, en er ikke interessert i å følge den, en er ikke interessert i å følge opp konsesjonen, og da kan en si at en heller ikke oppfyller grunnlaget for den konsesjonen som er gitt, og en kan stille spørsmål ved om Norge da skal få ha en enerettsmodell. Det er på samme måten som vi har enerettsmodell i andre fora.

Freddy André Øvstegård (SV) [19:27:43]: Som statsråd Bollestad refererte til, har vi et forslag til vedtak som det ennå ikke er sikkert om det blir flertall for i salen. Derfor tenker jeg det er viktig at Fremskrittspartiet snart varsler hva de skal stemme.

Det er i hvert fall én ting vi vet at det er flertall for i denne innstillingen, og det er jeg veldig glad for, for flertallet i komiteen ber i merknad regjeringen om å følge utviklingen i Norsk Rikstoto og gjøre eventuelle justeringer som ivaretar ansvarligheten, og som samtidig legger til rette for kanalisering av spillere til det regulerte markedet og hindrer eventuell avskalling til mindre sosialt ansvarlige spill. Derfor lurte jeg på om statsråden, all den tid dette er en flertallsmerknad fra komiteen i behandlingen, kan si noe om hva slags justeringer som er aktuelt for å ivareta både ansvarlig spill og også hestesporten framover.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:28:44]: Nå må jeg først få lov til å se om det blir en flertallsbeslutning eller ei. Jeg forholder meg alltid til flertallsbeslutninger fordi det er en føring fra Stortinget for den jobben en skal gjøre.

Men jeg er opptatt av to ting, og det tror jeg også representanten er. Det ene er at jeg ønsker at vi skal få til å ha en ansvarlig politikk. Samtidig legger jeg også merke til at i noen av de forslagene som ligger her, er det eneste Norsk Rikstoto vil støtte med sine overskudd, faktisk trav- og galoppnæringen. For det er sånn at f.eks. Norsk Rytterforbund er medlem av Norsk Tipping, og de har også sine inntekter til ridehaller osv. fra Norsk Tipping. Så jeg er opptatt av både å klare å ivareta Norsk Rikstoto og samtidig kunne ivareta dem som er spillavhengige, ut fra det som kommer i forslaget fra flertallet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Stein Erik Lauvås (A) [19:30:06]: En trist dag for hestenæringen, sier representanten Gulati. Det er for så vidt sant, og det er langt på vei Gulati og Fremskrittspartiets skyld. Hestenæringen er viktig. Om lag 16 000 årsverk avgir den. Hestenæringen og hestesporten er også en viktig kultur- og tradisjonsbærer landet rundt.

Hestesporten, hestenæringen, støtter en ansvarlig spillpolitikk og enerettsmodellen, og de har jobbet og jobber konstruktivt med det. De har laget gode systemer i sine opplegg for spill og for å ivareta spill sikkerheten.

Fremskrittspartiet støtter ikke næringen med sin opptreden i denne saken. Nå opptrer Fremskrittspartiet som en gjeng furtne unger som ikke vil være med når de ikke får det akkurat som de selv vil. Da vil Fremskrittspartiet heller svekke sporten, svekke den næringen de prater så pent om der ute, men når de kommer hit inn, gjør de tvert om. Da er det viktigere at Fremskrittspartiet får drive politisk furtning enn at de faktisk er med og stemmer for forslag som vil hjelpe sporten, som vil hjelpe næringen. Eller så kan man mistenke Fremskrittspartiet for at de egentlig vil hele enerettsmodellen til livs og heller hjelpe utenlandske spillselskap inn i Norge, slik at man fjerner hele Rikstoto. Det kan man mistenke dem for.

Det Norske Travelskap har gitt ut en pressemelding i forbindelse med denne saken. De skriver følgende:

«Vi håper og tror derfor at det blir flertall for forslagene fra Stortingets familie- og kulturkomité som gir norsk hestesport en håndsrekning i en krevende tid. Dette vil i så fall medføre fjerning av totalisatoravgiften for godt, at staten overtar finansieringen av Norsk Hestesenter, samt finansieringen av opp-

gaver knyttet til dopingkontroll, stevneveterinærer, stallkontroll og forebyggende dopingarbeid.»

Der kunne Fremskrittspartiet vært med og gjort en forskjell – mange, mange, mange millioner i verdi for sporten. Nei, sier Fremskrittspartiet, vi velger politisk å furte istedenfor. Det er veldig synd for sporten.

Jeg kan oppsummere med det jeg leser på Trav365.no, der står det at Fremskrittspartiet «[s]vikter hestesporten på målstreken». Det er en helt riktig konklusjon. Dessverre må jeg også helt på slutten av innlegget etterlyse at Høyre kanskje kunne ha strekt seg og vært med på noen av disse forslagene.

Presidenten: For et respektfullt ordskifte vil presidenten anbefale å omtale politiske medrepresentanter som noe annet enn «furtne unger».

Geir Pollestad (Sp) [19:33:11]: Takk, president, og ein særleg takk for at du denne gongen var veldig tydeleg på P-en, for det å blanda P og B kan vera litt krevjande i denne typen diskusjonar.

Eg har lyst å knyta nokre kommentarar til innstillinga og for så vidt òg til førre innlegg. Eg håper at Arbeidarpartiet vurderer forslag nr. 3, frå Senterpartiet, oppi dette.

Men eg vil gå litt tilbake til Framstegspartiet, som eg synest har gjort mykje rart i denne saka. Eg mistenkjer at ein set sitt eige parti litt høgare enn hestenæringa, og det er beklageleg. Kva var vitsen med å fremja eit representantforslag om å fjerna spelmonopolet midt i denne saka? Det gjorde Framstegspartiet, og det meiner eg var veldig uklokt av dei.

Så til forslaga til vedtak I–IV i saka: Eg forventar at Framstegspartiet stemmer for dei. Det var jo av omsyn til Framstegspartiet me føreslo IV, om å venta til 1. januar 2022, slik at ein ikkje skulle vere bunden av det fleirtalssamarbeidet dei i dag har med Venstre, Kristeleg Folkeparti og Høgre når det kjem til budsjett, og som eg forstår er eit litt krevjande samarbeid for Framstegspartiet å vera i. Men IV omhandlar altså 1. januar 2022, og me håper at det ikkje er eit statsbudsjett som Framstegspartiet skal måtte bekymra seg for.

Det er noko i denne saka eg synest vert for lite belyst: Det vert nærmast framstilt som at det å ha ei tapsgrense på 20 000 kr er for eller imot ein god spelpolitikk og for eller imot speleavhengigheit. For dei aller fleste i Noreg går smertegrensa for speleavhengigheit lenge før 20 000 kr i månaden i tap, så dette er berre eitt av ei rekke verkemiddel for å ha ansvarlege spel i det heile. Det me peikar på frå Senterpartiet si side, er ikkje at me ønskjer at mannen i gata skal ha moglegheit til å tapa 25 000 kr i månaden. Det me peikar på, er at dei som spelar på hest profesjonelt – for det er eit kunnskapselement i dette spelet – skal ha moglegheit til å fortsetja

verksemda si, rett og slett fordi det er viktig ikkje berre for travet, men for heile hestemiljøet i Noreg. Det er det denne saka handlar om.

Eg vil òg gje ros til saksordføraren, som eg meiner gjennom I–IV har fått på plass ei god tilråding frå komiteen. Så kan det godt vera at det var denne representanten sitt ansvar å melda frå om at saksordføraren ikkje var til stades i debatten – det har eg no gjort.

Bård Hoksrud (FrP) [19:36:31]: Jeg skal starte med å si at Fremskrittspartiet kommer til å stemme for å fjerne totalisatoravgiften permanent. Det har vi ment hele tiden, og det er vi glade for at det nå blir flertall for. Vi kommer også til å stemme for å utsette innføringen av en tapsgrense. Det synes vi er et bra forslag.

Å høre på representanten Lauvås fra denne talerstolen er nesten som å høre en som tar saltomortale, med tanke på hvor han starter, og hvor han lander. Er det noen som nå svikter hestesporten, så er det Arbeiderpartiet, som gikk høyt på banen og var opptatt av å finne løsninger, men som altså detter ned på ingenting annet enn symbolpolitikk.

Jeg må si at det også var litt spesielt å høre på statsråden i sted. Hun sto her og sa, da hun ble utfordret på hva de økonomiske konsekvensene for hestenæringen, hestenæringen og travsporten er, at det er viktig at næringen og spillsekskapene har attraktive og gode spill som gjør at folk vil spille og fortsette å spille. Men utgangspunktet er jo at man jobber for å hindre spilleavhengighet. Det er ganske spesielt.

Dette er en næring med 16 000 mennesker som er opptatt av dette. Det er mange unge mennesker. Ja, vi har en utfordring, og vi skal jobbe for å redusere spilleavhengighet, men man skal også ha med seg at dette er en næring som tar tak i mange mennesker som er på vei ut på skråplanet, men som kommer seg tilbake fordi de blir tatt vare på i et miljø hvor det egentlig er mange som føler litt utenforskap, men som kommer inn og blir en del av et fantastisk miljø. Dette er et slag for den næringen og for alle dem som er opptatt av å være i denne sporten.

Representanten fra Kristelig Folkeparti sa også at dette handler om kampen mot kyniske utenlandske spillsekskaper. Utfordringen nå blir at mange kommer til å spille med utenlandske sekskaper og ikke lenger spille her, hvor man har kontroll, og hvor man har hatt en mentorordning og tatt flere andre grep for nettopp å hjelpe mennesker som havner uti spilleavhengighet, og det er viktig.

Her blir det mye symbolpolitikk. Statsråden som er ansvarlig for landbruksnæringen og denne sporten, og som har lagt ned pelsdyrnæringen, sørger for å sende en ny næring ut i en pinefull og vanskelig tid. Kanskje blir

det også veldig fort en næring som går en langsom død i møte fordi det er et stort flertall på dette huset som sørger for å ha rammebetingelser som er ødeleggende for næringen.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [19:39:48]: Å høre Fremskrittspartiets selvmotsigelser i replikkordskiftet og også deres forsøk på å bagatellisere spilleavhengighet er bare veldig, veldig trist. Å høre Senterpartiets forsøk på å ro seg ut av det alvorligste utsettelsesforslag faktisk betyr, likeså. Det må bare sies.

Vi er alle enige om viktigheten av hestesporten, og det er derfor de har blitt gitt god tid til å forberede innføring av tapsgrense og blir ivare tatt med overgangsordninger.

Jeg ser at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV nå foreslår at Norsk Rikstoto ikke lenger skal yte tilskudd til Norsk Hestesenter, og at denne kostnaden skal overtas av staten til den nette sum av 43 mill. kr. Med det forslaget vil Norsk Rikstoto ikke lenger ha noen plikt til å bidra til norsk hestehold og hestenæring i stort, men bli et spill selskap som kun skaffer inntekter til Det Norske Travelskap og Norsk Jockeyklub og deres aktiviteter. Jeg mener dette er veldig uheldig, for det snevrer inn formål som nyter godt at Norsk Rikstotos pengespill, og det kan også påvirke legitimiteten til egen tilbyder av hestespill.

Forslaget om at staten skal overta kostnader hestesporten har til lovlig gjennomføring av trav og galopp løp, er også problematisk, for på dyrevelferdsområdet er det vanlig at den som eier dyr eller gjennomfører arrangementer med dyr, selv dekker kostnadene med å følge regelverket og ivareta dyrevelferden. Tilsvarende prinsipper ligger til grunn også på andre områder i Norge. Jeg mener derfor det er uheldig hvis staten skal dekke trav- og galopp sportens arrangementskostnader knyttet til å ha stevneveterinær og gjennomføre dopingkontroller.

Forslagene fra opposisjonen virker rett og slett veldig lite gjennomtenkt. De kom ikke i mål. Jeg stusser også veldig over de overordnede prioriteringene til de partiene som foreslår dette.

Nils T. Bjørke (Sp) [19:41:58]: Dette er ein utruleg krevjande dag for hestenæringa. Det er ei næring med folk rundt om i store delar av landet, aktive ungdomar, og vaksne som tek vare på ungdomar som har lite anna å driva med, får folk på rett kjø, og som er utruleg viktig for mange miljø rundt om i bygdene.

Det paradoksale her er at regjeringa no vil innføra ein modell der ein ikkje kjenner konsekvensane, der ein skal ha ei så streng spelgrense at ein faktisk kan risikera at spel på hest ikkje vert interessant i framtida. Eg vil presisera: Er det noko eg brenn for, så er det einerettsmodellen og at ein tek vare på den. Difor er det òg eit paradoks for meg at Framstegspartiet seier dei er så opp-

tekne av hestenæringa når dei samtidig går inn for å ta vekk den modellen som gjer at ein faktisk kan få til eit berekraftig spel for norsk hestenæring.

Det er synd at me ikkje kan gå inn for å utsetja, for å sjå korleis ein kan finna ordningar som gjer at me òg kan få med oss ein del av storspelarane vidare her, slik at det er interessant for dei mindre spelarane å vera med og driva med dette. Det er noko med ein kritisk masse for spelet som gjer at det er interessant for folk å spela her.

Dessverre er det slik i dag at folk har mange alternativ til å spela. Sjølv om ein prøver å halda på ein einerettsmodell i Noreg, må vi òg syta for at han fungerer i praksis, og då er det viktig at ein har eit alternativ. Rikstoto har verkeleg prøvd. Dei har innført mange ordningar, og dei har individuelle løysingar der dei ser på dei som er i faresona. Spel på hest har jo gått ned nettopp av den grunn, når ein har teke tak – registrerer spel, syter for ei ansvarleg rolle. At ein då ikkje skal få lov til å finna løysingar som er berekraftige, synest eg er synd.

Det er utruleg viktig at me no klarar å fylgja opp dette, og eg hadde håpt på eit fleirtal som hadde gått lenger enn det som ligg her i dag. Men det er faktisk slik no at det er opp til Framstegspartiet om me trass alt kan få ei løysing der me kan fylgja opp dette på sikt og prøva å finna betre løysingar. Men eg klarar ikkje å forstå at det er fare for einerettsmodellen om ein hadde vågt å venta, slik som forslag nr. 3, frå Senterpartiet, spelar inn.

Stein Erik Lauvås (A) [19:44:55]: Det er en del synsing her, men det går ikke an å komme inn på alt.

Det er i hvert fall helt sikkert at hvis vi ikke sørger for at Norsk Rikstoto får gode nok vilkår, kommer alle til å tape. Vi vil komme til å svekke det vi vil ta vare på, enerettsmodellen, og vi vil komme til å svekke næringen hvis vi ikke nå sørger for å gjøre en ordentlig jobb med dette. Skal vi holde de – jeg velger å kalle det – ulovlige spill selskapene ute, må det gjøres grep. Jeg har utfordret statsråden på det før, og jeg gjør det igjen: Hun må ta grep om de ulovlige spill selskapene som opererer i landet. De tømmer kassa til Norsk Rikstoto og gir ikke fem øre tilbake til sporten. Det er noe som heter geoblokking. Vi får vurdere om det ikke snart er på tide å ta i bruk akkurat det.

Men så lenge statsråden ikke har skrudd på den bryteren, må vi be statsråden bruke sunn fornuft, og hun må også snakke med næringen. Hun må snakke med sporten, sånn at vi får et bærekraftig Norsk Rikstoto som kan ivareta oppdraget sitt, det oppdraget staten faktisk har gitt dem. Det ligger et stort ansvar nå på statsråden og på departementet for at Norsk Rikstoto, enerettsmodellen og kanaliseringmodellen, oppdraget til Norsk Rikstoto, kan bestå. For gjør statsråden feil her, vil hun bidra til å svekke viktige distriktsarbeidsplasser, det er nå én sak,

men hun vil altså også bidra til å svekke enerettsmodellen. En klok statsråd kan gjøre det motsatte, hun kan bidra til å styrke sporten, hun kan bidra til å styrke enerettsmodellen, men da må hun lytte til sporten, hun må lytte til næringen. Jeg kan for så vidt anbefale en del artikler i Trav og Galopp-Nytt, som har omtalt disse sakene på en veldig god måte. De artiklene kan statsråden gjerne lese.

Silje Hjemdal (FrP) [19:47:45]: Det er jo frekkhetens nådegave at det er reguleringskåte politikere fra Arbeiderpartiet som skal stå oppe på denne talerstolen og arrestere Fremskrittspartiet. Hadde det ikke vært for Fremskrittspartiet i denne saken, hadde vi faktisk ikke hatt noen debatt om dette i denne salen i det hele tatt. Arbeiderpartiet, som jeg aldri har truffet på verken i en stall eller på en travbane eller noe som helst annet sted, er faktisk for disse endringene og har ikke fremmet et eneste forslag før Fremskrittspartiet nå løftet denne saken som et Dokument 8-forslag. Hvis de var så opptatt av hestesporten, kunne de kanskje engasjert seg i denne debatten lite grann før. Denne debatten er blitt til fordi Fremskrittspartiet har lyttet til hestenæringen og hestefolket og alle de innspillene vi fikk da regjeringen varslet disse drastiske endringene.

Sånn som jeg ser det, er det regjeringen som er ansvarlig for at dette ble lagt fram – ingen andre. Men når saken først er løftet her, er alle som ikke er med på å støtte Fremskrittspartiets forslag om rett og slett å stoppe denne galskapen, ansvarlige.

Jeg synes det er veldig merkelig at Senterpartiet skal arrestere oss for at vi ikke vil binde opp et nytt storting til hva man skal gjøre i budsjettet for 2022. Det er en diskusjon vi eventuelt kommer tilbake til i forbindelse med statsbudsjettet for 2022, naturlig nok. Vi har programfestet at vi er imot totalisatoravgiften, det var vel vi det første partiet som gjorde. Derfor kommer vi også til å støtte forslaget fra Senterpartiet. Så er i hvert fall det oppklart.

Vi vil også støtte en utsettelse av saken, og jeg håper at flere tenker seg om etter debatten i dag når det gjelder å støtte det. Det er helt tydelig at statsråden ikke har opplyst saken godt nok når det snakkes om hvordan man kan tilrettelegge for mer spill inn i Norge, og så mange representanter står her oppe og snakker om bærekraftig spill. Bærekraftig spill – høres det mer sexy ut for dem som er spilleavhengige? – Meget merkelig retorikk.

Vi kommer tilbake til forslaget fra Fremskrittspartiet om å oppheve spillmonopolet. Det bør heller ikke være noen overraskelse, da det er noe som er programfestet hos oss. At det skal bety en nedleggelse av Norsk Rikstoto, trenger det ikke på noen som helst måte å gjø-

re. Vi kan se bl.a. til våre naboer i Sverige, der man har gått for en lisensmodell, som fungerer veldig bra.

Presidenten: Det er engasjement i denne saken. Presidenten vil ikke legge opp til fri dressur – bare så det er sagt.

Så må presidenten spørre, faktisk, om det akkurat nå ble fremmet et utsettelsesforslag, for det ble presidenten veldig usikker på. Men det kan eventuelt Hjemdal komme tilbake og avkrefte eller bekrefte, for da må vi forholde oss til det i stortingsalen.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [19:51:24]: Jeg har behov for å svare representanten Hoksrud når det gjelder pelsdyr. Jeg bare spør hvem som først sendte ut den saken, og som satt i regjering, da Kristelig Folkeparti ikke satt i regjering, da denne beslutningen ble tatt – med et helt annet utgangspunkt enn det som kan bli sluttresultatet i saken.

Så må jeg si noe om det å ivareta storspillerne, eller dem som har kompetanse og kunnskap. Det føler jeg også at det er sagt mye forskjellig om i salen.

1. Tapsgrensene skal beskytte de sårbare spillerne og deres nærstående. Det er grunnen.
2. Opplegget for tapsgrensene hos Norsk Rikstoto ivaretar at spillere er ulike, og at noen er kunnskapsrike spillere som satser større beløp enn andre.
3. Tapsgrensene vil ikke være noen begrensning for dem som har råd til å tape og er kunnskapsrike, som spiller over tid og tjener penger på spillene på hest, for gevinsten kan legges til tapsgrensen.

Tapsgrensen kan beskytte dem som over tid taper mye på spill hos Norsk Rikstoto. For mange, som det også ble sagt fra denne talerstolen – jeg tror det var representanten Geir Pollestad som sa det – er 20 000 kr også mye penger. For mange spillere er 20 000 kr per måned for mye å tape, mens andre vil tåle å tape mer. Men dette er det også tatt hensyn til.

Jeg har lyst til å si til slutt at det er vanskelig å finne treffsikre kriterier for individuell tilpasning av tapsgrensene, men jeg vil se på mulighetene for dette i samarbeid med Norsk Rikstoto og Lotteritilsynet. Mitt utgangspunkt er som sagt at det både er rom for dem som har råd til å tape, og beskyttelse for dem som ikke har den anledningen, med det som ligger på bordet i dag.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [19:54:02]: Eg opplever debatten som at flere er i ferd med å gå inn i galopp. Det kan øg føra til diskvalifisering, så eg trur det no er lurt om Senterpartiet, Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og SV,

som i denne innstillinga har vist vilje til å imøtekoma næringa, finn saman om det minste me kan verta einige om. Då håper eg at Framstegspartiet kan klargjera at dei, viss verken forslag nr. 2 eller 3 får fleirtal, subsidiært vil støtta I og III. Det vil vera svært viktig å få eit fleirtal i Stortinget for dei sakene når me skal fortsetja å leggja press på landbruksministeren og regjeringa i denne saka. Set ein hestesporten og hestenæringa først, gjer ein det, for det er dei fire partia som har vist vilje i saka, og då må me løysa sakene.

Silje Hjemdal (FrP) [19:55:15]: Vi gamle hestejenter kan bli litt engasjert på oppløpssiden, så jeg tenkte jeg kanskje skulle forklare hva jeg mente da jeg sa «utsettelse». Jeg fremmer ingen utsettelsesforslag på vegne av Fremskrittspartiet, jeg mente at vi støtter forslag nr. 3, fra Senterpartiet, om at man skal vente med å innføre tapsgrensene til etter at Stortinget er blitt orientert på egnet måte.

Så trodde jeg at jeg klargjorde at det andre punktet som vi subsidiært vil støtte, er II, «Stortinget ber regjeringen gjøre bortfallet av totalisatoravgift permanent». Vi vil komme tilbake til eventuelle andre ting senere, men i denne saken er det det vi støtter nå – primært det forslaget som vi selv har fremmet, og de to andre punktene som jeg nevnte nå, sekundært.

Nils T. Bjørke (Sp) [19:56:29]: Dette er ei viktig sak for mange, og eg må innrømme at då denne saka kom opp, trudde eg faktisk òg at Høgre var opptekne av hestenæring. Eg har mange vener i hestenæringa som er ivrige Høgre-folk av ein eller annan grunn, så eg er litt skuffa over at me ikkje kan koma litt lenger med denne saka.

Som sagt: For oss handlar det ikkje om at me skal utfordra einerettsmodellen. Han er heilt avgjerande. Men nettopp difor er det så viktig at me klarar å få til eit system som Rikstoto kan leva med og utvikla seg på, slik at ein faktisk får litt att til sporten, til alle banane rundt om – som til banen der representanten Lauvås var ute og kørde prøveløp – der ein no slit og kan måtte leggja ned, og ikkje klarar halda apparatet oppe slik at hestesporten er ein sport for heile landet. Det er faktisk det dette handlar om.

Eg meiner at Rikstoto har ein modell som kanskje må vidareutviklast for individuelle tapsgrenser, som faktisk kan vera betre enn ei fast grense. Det er som både Bollestad og Pollestad sa her i dag: Det er veldig ulikt for kvar enkelt kva ein kan leva med av spel. Når ein då faktisk kan laga sitt eige opplegg, der ein blir fylgd opp og får individuell rådgjeving, trur eg det er ein berekraftig måte å lyfta spelet på.

Så vil eg innstendig be om ein ny runde. Eg skjønner ikkje at ikkje Framstegspartiet kan vera med og støtta at

det bør gjerast ein gjennomgang for å sjå korleis ein kan få utvikla dette spelet vidare. Det ber faktisk hestenæringa om.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [19:58:35]: Påstandene om at Arbeiderpartiet ikke har gjort noe før Fremskrittspartiet tok opp dette, er – for å si det rett ut – bare sludder. Vi i Arbeiderpartiet står ganske fjellstøtt i vårt engasjement for næringen og har så gjort lenge. Jeg får bare minne om at Fremskrittspartiet har hatt statsråder som kunne ha tatt grep om dette. Jeg har selv håndhilst på en statsråd fra Fremskrittspartiet på Bjerke travbane, og han lovet å ordne opp, men det skjedde ikke noe så lenge han var statsråd, og så lenge Fremskrittspartiet satt i regjering.

Til slutt vil jeg bare spørre statsråden – for jeg vil gjerne ha det avklart: Hørte jeg riktig da statsråden sa at EØS-avtalen krevde tapsgrenser? I så fall vil jeg bare be om at hun bekrefter at det var det hun sa, og at hun gjerne gjør det her i kveld, før denne debatten er omme.

Bård Hoksrud (FrP) [19:59:42]: Det hender man som statsråd må gjøre ting man ikke er enig i. Jeg tror alle her vet at pelsdyr ikke var en sak der Fremskrittspartiet var opptatt av det resultatet. Jeg er glad for at det har skjedd mye der, og det er også takket være at Fremskrittspartiet ikke var i regjering. Men slik jeg opplever det i hvert fall, og slik statsråden fronter denne saken, er dette en sak som Kristelig Folkeparti virkelig vil, og det er mulig faktisk å ta lærdom av saker som ikke går så bra. Jeg mener at dette er en sånn sak også.

Det er morsomt å høre på engasjementet og noen som sier at dette er de opptatt av, og alt mulig, men hvis Fremskrittspartiet ikke hadde fremmet dette forslaget og vi ikke hadde hatt denne debatten her i dag, hadde statsråden og departementet selv bestemt hvordan dette skulle se ut.

Selv om Fremskrittspartiet ikke støtter alle forslagene, mener jeg faktisk at de forslagene vi støtter, er med og bidrar til å ta grep for næringen. Men det er også et stort flertall i denne salen som egentlig ønsker at den utviklingen skal være at det kommer til å bli store utfordringer for hestenæringen, for alle dem som er i travsporten, og for alle dem som er i hestemiljøet, for de rammebetingelsene flertallet nå ønsker å legge til grunn, kommer til å få konsekvenser. Jeg er lei for at flertallet nå velger å gå bort fra den modellen vi har hatt, den ordningen vi har hatt, som i hvert fall ville sørget for at vi ikke gjorde det.

Så er jeg glad for at det nå blir flertall for at man permanent skal fjerne totalisatoravgiften. Det er viktig, men dessverre gjør flertallet det slik at man snubler litt. Jeg synes det er bra at Senterpartiet er med på det forslaget og støtter Fremskrittspartiets forslag. Jeg opplevde også en periode at det var flere andre partier som var det, men som dessverre har gått bort fra det nå. Derfor ender denne kvelden som en litt dårlig kveld for veldig mange av dem som er i hestenæringen, for dem som driver med travsport. Det er veldig synd, for jeg mener at det er en næring og et miljø der en er veldig, veldig god på å ta vare på mennesker. Og det skapes mange framtidige ledere der – unge kvinner som viser seg å være veldig, veldig gode ledere, og som kommer ut og tar lederoppgaver i storsamfunnet. Derfor skulle jeg veldig gjerne sett at man hadde et flertall i denne salen som fortsatt så viktigheten av å sikre det også framover.

Tage Pettersen (H) [20:02:25]: Det skal i hvert fall ikke stå på engasjementet i saken, og jeg må være så ærlig og si at jeg lurer på om vi har lest den samme innstillingen alle sammen når vi hører på debatten. Nå har riktignok Fremskrittspartiet det mest ytterliggående forslaget som ligger der, som sier at man ikke skal innføre tapsgrenser, og så har Senterpartiet et forslag som sier at man skal vente med å innføre de samme tapsgrensene. Men bortsett fra det er det i stor grad enighet om det aller, aller meste av det andre som står her.

Riktignok har ikke vi fra regjeringens partienes side vært med på de to forslagene som går på økonomien, men er det noen som virkelig har gjort noe med totalisatoravgiften i år og neste år, er det jo nettopp regjeringen, som har foreslått dette, og jeg har sagt at vi får komme tilbake i senere budsjetter om vi også skal gjøre det senere. Ergo har vi kvittert ut to av punktene i innstillingen.

Så er det ett punkt i innstillingen der det er diskusjon om det er flertall for eller ikke flertall for. Det gjenstår å se etter voteringen, men uansett er det en flertallsmerknad som sier nesten akkurat ordrett det samme, om at statsråden og departementet skal følge opp det som skjer etter innføringen av tapsgrenser, sammen med Norsk Rikstoto, for å se på kanaliseringen og foreta eventuelle justeringer.

Da står vi igjen med ett forslag av de fremmede romertallsforslagene der det er uenighet. Med andre ord tror jeg faktisk vi er opptatt av hestenæringen, vi som er her i dag og debatterer, og stort sett også enige om det som står i innstillingen.

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [20:04:11]: Jeg vil først svare representanten Lauvås, for jeg mener at jeg ikke har brukt ordet EØS i dette, men jeg kan ha gjort det uten at jeg husker det. Det jeg har sagt, er at det ble gitt en konsesjon i 2016, og det er den vi følger opp. En

forutsetning for den var at det lå tapsgrenser innført. For å beholde enerettsmodellen er det en avtale at vi skal måtte ha tanker for både spilleavhengighet og sporten, og det mener vi at vi gjør med denne innførelsen, på det grunnlag som konsesjonen ble gitt.

Så må jeg si til representanten Hoksrud igjen at jeg synes det er ganske spesielt at Fremskrittspartiet, som hadde landbruksministeren som behandlet konsesjonssøknaden i 2016 og satte tapsgrenser innen 2021 som krav for konsesjonen, er de som nå ikke skal innføre tapsgrenser. Å legge det ansvaret over på oss andre, som nå innfører det landbruksministeren fra Fremskrittspartiet faktisk satte som krav for konsesjonen i 2016, synes jeg er ganske spesielt. Det er kanskje enklere å sitte på utsiden og spille inn enn da en satt på innsiden og skulle ta ansvar.

Når det gjelder dette vi har diskutert i dag, tror jeg vi er helt enige om at hestesporten er en viktig sport for veldig mange, men vi er også enige om at det er veldig mange som sliter – 38 000, ifølge det kompetansesenteret vi selv har opprettet mot spilleavhengighet – og alle de familiene som inngår i dette. Derfor er det sånn at når vi har gitt et grunnlag for en konsesjon, så skal vi følge opp det. Grunnlaget er å ta to hensyn, og det er det vi gjør i denne saken.

Himanshu Gulati (FrP) [20:06:41]: Det er flere ting som for meg er uforståelig med denne saken. Det ene som er uforståelig, er at man velger å ødelegge økonomien og beina som en velfungerende hestenæring med rundt 16 000 arbeidsplasser står på. Jeg forstår ikke hvorfor man med et politisk vedtak skaper en fullstendig unødvendig krise i en næring.

Det andre som er uforståelig for meg, er hvorfor de som er for enerettsmodellen – jeg er jo mot spillmonopolet – egentlig ødelegger grunnlaget for enerettsmodellen i hestespill, fordi innføring av tapsgrenser trolig vil føre til en mindre kanaliseringsgrad enn i dag. Så kan det hende at den nedgangen er mindre enn det jeg tror, men det at man innfører tapsgrenser, vil gjøre at flere velger å spille på svenske og andre lands bettingsselskaper.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har en mulighet her i dag til å sørge for at dette ikke blir innført, dersom de stemmer for Fremskrittspartiets forslag. Jeg har hørt Arbeiderpartiet og Senterpartiet være veldig opptatt av hestenæringens økonomiske kår, men de kan altså hindre at dette økonomiske problemet faktisk blir et problem, ved å stemme for Fremskrittspartiets forslag – som er grunnen til at vi står og debatterer her i dag – som går ut på at vi ikke bør innføre tapsgrenser.

Totalisatoravgiften er jeg glad for at man har fjernet for 2021. Det er noe Fremskrittspartiet i mange år har

ment bør gjøres, og vi kommer derfor til å støtte forslaget om å fjerne den flere år framover, for vi mener at totalisatoravgiften ikke bør være der. Men det å si at fjerningen av totalisatoravgiften – og for så vidt de oppgavene som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV ønsker å overføre til statsbudsjettet – redder hestenæringen, med dette problemet som nå innføres, det er feil. Det blir som å gi litt med den ene hånden mens man tar mye mer med den andre. Man kan godt gjøre det for å lette på samvittigheten, men det endrer ikke det faktum at de som stemmer for å innføre tapsgrenser i morgen, når vi voterer, skaper en økonomisk krise for hestenæringen som er fullstendig unødvendig, og som man kan hindre ved å la være å innføre tapsgrensene.

Presidenten: Representanten Nils T. Bjørke har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nils T. Bjørke (Sp) [20:09:12]: Det er mange ting eg kunne hatt lyst til å ta opp. Me ynskjer sjølvst at dette skal utsetjast, men viss ein hadde høyrte på næringa, ber

dei faktisk no om at me får eit fleirtal her som står seg. Det ber faktisk næringa om, og det bør Framstegspartiet merka seg. Og om Framstegspartiet verkeleg har slik sut for næringa som dei seier, er det fyrste dei burde gjera, å leggja vekk forslaget om å fjerna einerettsmodellen. Er det noko hestenæringa faktisk ikkje hadde klart å leva med, er det om han vert vekk.

Ein kan sjå til Danmark og utviklinga i økonomien i travsporten i dag. Ein viste til at det gjekk bra i Sverige. Det går faktisk ikkje så veldig bra i Sverige i forhold til den utviklinga dei hadde. Så å seia at ein vil det beste for hestenæringa, om ein ikkje legg vekk forslaget om å fjerna einerettsmodellen – det er faktisk ikkje til å leva med for hestenæringa på sikt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sakene på dagens kart er dermed ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.11.

